

၂၈၈၈၈၈၈၈၈၈၈၈

ในหลวงท่านทำ

กับ

ประวัติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

“ข้าพเจ้าคิดว่า ข้าพเจ้ายังมีอย่างจริงใจว่า คน
ไทยมีสิทธิ์ที่จะพาดพิงใจ ในประวัติศาสตร์แห่งชาติของเรา
เรื่องธงชาติไทย เป็นเรื่องการรวมตัวใหม่ของทศชาติ
ถ้าหลังในความเจริญไม่มากนัก ซึ่งได้แก่บ้านมาจาก
จีนได้ และได้มาตั้งประเทศในดินแดนอันเดียวกันด้วย
ไทย สามารถรวมรวมเป็นอาณาจักรอันทรงอำนาจขึ้น ซึ่ง
สถาปนาขึ้นด้วยรัฐแห่งหลายแห่ง ซึ่งได้รวมกันเป็นอาณาจักร
ไทยทุกวันนี้ ไทยได้เคยล้มลุกคลุกคลานโดยการย้ายของ
ชาติไกลเคียงที่มาจากว่า แต่ได้ฟื้นคืนและก่อตัวระ
ภาพขึ้นใหม่ทุกครั้ง เมื่อรวมกันมาแล้ว มีองค์รัฐอยู่
หลายสิบในแคว้นตะวันออกเฉียงใต้ของเอเชีย มีดินแดน
เกิดอยู่เพียงไทยเท่านั้น ผู้ซึ่งเชื่อในหลักที่ว่า ผู้แข็งแรง
ที่สุดจักครองชีวิตอยู่ได้นั้น ยอมรับว่า ชาติไทย แม้จะมี
ความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม แต่จะต้องมีคุณ
สมบัติเป็นพิเศษอยู่สักข้อหนึ่ง ซึ่งพาดพิงให้เห็นอยู่ได้”

W.A.R. Wood.

คำนำ

หนังสือเล่มนี้คิดไว้แต่เพียงว่า จะเปรียบเทียบพระราช
อิสริยยศของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่๗ กับอิสริยยศ
ของนายปรีดี พนมยงค์ ครั้นได้ลงมือทำไปแล้วจึงเห็นว่า
มีเหตุแวดล้อมอีกหลายประการ อันพึงแสดงให้เห็นผลแห่ง
อิสริยยศนั้น ๆ ก็ได้หน้าเหตุแวดล้อมต่าง ๆ มารวบรวม
ไว้ สำหรับท่านผู้มีความสนใจ จะได้พิจารณาตามสมควร.

ทั้งการกล่าวถึงอิสริยยศผู้ใดนั้น จะว่าเป็นที่ดัดยบท
จริงทุกอย่างหรือไม่ได้ ใคร ๆ จะไม่รู้ในจิตใจของผู้เขียน
กว่าจิตใจของตนเอง หรือแม้ในใจของตนเอง ก็ยังหา
แท้ไม่ ด้วยความจำเป็น หรือด้วยความไม่รู้ของข้าพเจ้า ก็
ไม่อาจกล่าวถึงที่อยู่ในหัวใจออกมาได้ ฉะนั้น หวังว่า
ความบกพร่องของหนังสือเล่มนี้ จะได้รับอภัยจากท่านผู้
อ่านตามแห่งการอภัย.

๗

ข้าพเจ้าอยากจะเรียนเรียงด้วยถ้อยคำของตนเอง จาก
บรรดาเอกสารและข่าวคราวต่าง ๆ อันปรากฏเป็นหลักฐาน
แต่มาคิดเห็นว่า ท่านผู้อ่านอาจจะรังเกียจในถ้อยคำของ
ข้าพเจ้า จึงได้เรียบยกหลักฐานต่าง ๆ มาอ้างไว้ แล้วมาคิด
ฉบับอยู่ในใจว่า ข้าพเจ้าไม่ได้เรียบเรียงหนังสือให้ท่าน
อ่าน เป็นเรื่องของท่านผู้ท่านเรียบเรียงของท่านเอง ตาม
ที่ข้าพเจ้าได้เสนอเอกสารมา นี่เป็นการเอาเปรียบ.

ข้าพเจ้าขอขอบ คุณ บรรดา ท่าน ท. ได้ เชื้อเพื่อ ช่วยเหลือ
ในการนี้ อดกลั้นใจบังเกิดขึ้น ขอให้เลิกเป็นผลอยู่แก่ท่าน
ทางด้านนี้ช่วยเหลือ ด้วยความเห็นแก่ประโยชน์ของแผ่นดิน
เป็นเหตุ เพื่อความสุจริตของชาติไทย อันเป็น
ศรีของเราทั้งปวง ขออวยพร ให้มีศรีและสุข จงมี
ความสุข เพื่อมิต้องประหังประหารกัน อดกลั้นใจบังเกิด
ขึ้นจากหนังสือเล่มนี้ ขอให้เป็นความผิดของข้าพเจ้า.

ดำรง มีพระศรี

มิถุนายน ๒๕๕๓

ดาวเก้าดวง

★

ที่แห่งนั้นอาศัยประสิทธิโชค

จุฬาลงกรณ์อุดมสมบูรณ์

จอมพลพลมอของอำไพ

ภูเขาศิไทยพันหมื่นศรัทธา

รัชกาลที่ดั่งนั้นนครทองจันทร์

การประพันธ์ของเอกวิไลหาญ

อีกพระเมตตาอันพันประมาณ

สุนทรภู่จอมอาวรณ์จางนาค

ในหลวงอาเนันท์ฯ กับ ปรีดี

รัชกาลที่สามดาวอังคาร
จอมทหารผู้รักไม้นกหิน
กำหนดหาญชาญชัยปราบไฟ
ดำรงชาติไทยนึ่งกาพร.

รัชกาลที่สี่จอมวาจา
ศึกษาการต่างประเทศพิเศษ
ด้วยพระทัยเป็นยุติธรรม
เป็นผู้ก่อนก่อประชาธิปไตย.

รัชกาลที่ห้าเป็นปราชญ์
ได้ตั้งเคราะห์รักษาเป็นไทยได้
เป็นดาวพฤษหิ์เห็นแก่ใจ
บรรดาไทยสิ้นทุกข์สุขสมมุน.

รัชกาลที่หกดาวพระศุกร
ประจำเมืองป้อมปดุกทั้งไทยด้วย
มีเมตตาปราณีทอคุณ
พระคุณกัมถันพูนพศกไทย.

ดำริห์ บัณฑิต

รัชกาลที่เจ็ดดาวพระเสาร์
อนาคเนาเดอมลทุกสมัย
เหมือนอัครคัคค่อนเราแตรร้อนไป
ตราบดวรราศย์ในพระองค์.

รัชกาลที่แปดนราหู
พิณดุขยงที่ดังส่ง
หากสัตว์มีคมีคมาปดปลง
เป็นผดส่งเส้าอนาคชาติเรา.

รัชกาลที่เก้าดาวพระเกตุ
พระปกเกษเย็นเกล้าทุกวิถี
อำนาจจรรมนำราบปราบกลด
บรมราชจักรีจงเจริญ.

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า นาย ดำริห์ บัณฑิต

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ความรัก
ที่ใดมีความรัก ที่นั่นมีความทุกข์
..... สมณโกตม

ประชาธิปไตย เจ้าข้า !

ประชาธิปไตย เจ้าข้า ! ในรูปร่างของทาส
นั้น ก่อไปด้วยเหตุผลอันงดงาม แสงดวงประทีปสำคัญ
คือ เสรีภาพ สมภาพ และที่สำคัญยิ่งคือ ภราดรภาพ
หรือที่เรียกว่า ความรักกันทั้งปวง. เพราะเมื่อมีความ
รักต่อกันแล้ว ก็น่าจะอยู่ยังด้วยกันไปตามสภาพของชีวิต
และมีความสุขไปตามทางของโลก เพียงแต่ถึงความรัก
ความน่ารัก ก็ถึงทุกสิ่งทุกอย่างดีขึ้น. แต่ที่ความรัก
จะชักนำไปในความคำนึงในทางดี.

ในหลวงอาเน็ค ๆ กับ ปรีดี

แล้ว ก็มีความรัก มีไมตรีไมตรี !
 ที่ว่า ประชาธิปไตย มีหลักสี่ภาพ สัมภาพ และ
 ภราดรภาพนั้น จำตามคำขวัญทางฝรั่งเศส ซึ่งการสถาปนา
 ระบอบประชาธิปไตยนั้น ได้เริ่มตั้งแต่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕
 ด้วยการเปลี่ยนระบอบ การปกครองรูปราชสมบัติมาสู่
 สาธารณชน อันเป็นรูปการปกครองของไทยเรามาแต่
 ในเวลานี้ ให้มาเป็นรูปการระบอบประชาธิปไตย จึง
 เปลี่ยนระบอบเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ คือ ข้าราชการ
 ปกครองจากพระมหากษัตริย์. คือจากบทใดมีประกาศ
 คติต่าง ๆ ของระบอบประชาธิปไตย และมีคำขวัญว่า เสรี-
 ภาพ สัมภาพ และภราดรภาพ ดังปรากฏว่า ในสมัยแรก
 เริ่มประชาธิปไตยนั้น ได้มีหนังสือพิมพ์ชื่อ เสรีภาพ และ
 สัมภาพ ซึ่งมีกองกำนัน (หนังสือพิมพ์ชื่อ เสรีภาพ ได้
 พิมพ์จำหน่ายอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. ๒๔๗๐ ภายหลังได้
 หยุดการพิมพ์ ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ใน พ.ศ. ๒๔๗๒) ซึ่ง
 พยายามจะกล่าวถึงปัญหา คือ หนังสือและเป็นที่มาในการ

คำพิพากษา

เปลี่ยนระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มา
 เรียกว่า ประชาธิปไตย นั่นคือ หลวงประดิษฐมนูธรรม
 (ปรีดี พนมยงค์) หลวงประดิษฐ์ฯ ได้รับการศึกษาในวิชา
 กฎหมายเกี่ยวกับการปกครอง จากประเทศฝรั่งเศส เรา
 ต้องไม่ลืมว่า ในวันแรกของการเปลี่ยนการปกครอง เมื่อ
 ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ได้มีประกาศฉบับหนึ่งของคณะราษฎร
 ว่าถ้ากษัตริย์ไม่ยินยอมตามคณะราษฎร ก็จะเปลี่ยนเป็น
 ระบบอื่น คือไม่ปกครอง (แบบฝรั่งเศส) ทั้งตอนนั้นก็
 ได้มีเรื่องถึงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับการทำด้วยตัว
 ราชวงศ์ ให้ชื่อเรื่องว่า "ความพิพาทแห่งราชวงศ์กับของ"
 เป็นต้น คณะราษฎรกล่าวต่อไปว่า คำขวัญและคตินี้คือ
 ถือว่าเป็นประชาธิปไตยนั้น มีอยู่ต่าง ๆ กัน เช่น สมรรถ
 (และเจ้าข้าราชหลัง) ว่าประชาธิปไตย คือ การปกครอง
 ของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ได้มีกล่าว
 ถึงประชาธิปไตยทั้งหกครั้ง รายชื่อคือ ปรีดี พนมยงค์ กล่าว
 ว่า "ประชาธิปไตยไม่ได้หมายความว่า ทุกคนเหมือนกัน"

ในหลวงอาถรรพ์ กับ ปรีดี

และหมายความว่าความดีนั้นเหมือนกัน" เปรมรัตน์ กล่าวหา
"ประจักษ์โดยหลักฐาน" เมื่อบริษัท ซึ่งมีความคิด
เห็นตรงกันในเรื่องการนี้ ก็ยังได้กล่าวไว้ว่า "ถ้ามี
ราษฎรที่อุปถัมภ์พระเจ้า ก็จะปกครองกันได้อย่างประ
ชาธิปไตย ด้วยเมื่อบริษัทได้เคยเห็นได้เคยชมไม่เกิดข้อ
สงสัยเลย"

ได้กล่าวแล้วว่า พระชาธิปไตยของไทยเราในสมัย
ด้วยการบังคับให้เข้าไปด้วยกฎปฏิวัติ และอาศัยคิดของ
ฝรั่งเสีย มีเจ้าภาพ ๕ ภาพ และภาพวาดภาพ แล้วแต่
โดยมีใจพระเจ้าเป็นแบบอย่างความคิดของฝรั่ง แต่ที่เรา
ได้หาประจักษ์โดยหลักฐานแล้วเรียกเขา (ราษฎร) ว่า
พระเจ้า และให้ความรู้ และ การอบรม ให้เราเป็น
พระเจ้า แล้วจึงปกครองด้วย พระชาธิปไตยแล้ว
ละเน เจริญภาพ จึง บัดนี้ให้เสียชีวิต เหตุ การ เหตุจึงเห็น
ความแค้น (เหตุเกิดที่เมืองสง) บัดนี้ให้แม่พระผู้ศักดิ์
สงเห็นกับชีวิตชาตินี้ (เหตุเกิดที่กรุงเก่า) ฯลฯ บัดนี้

คำวิหิ ปัทมะศิริ

เรียนหนังสือได้โดยไม่ขาด มีการศึกษาประมาณ ๖ ปี
และหนังสือพระบรมราชาภาพ เช่น การขึ้นครองพระ
ราชสมบัติ ฯลฯ ซึ่งในเวลานี้ ผลรวมก็คือ ไม่
เคารพในทรง ไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่น อันเป็น
สำคัญในการปกครองส่วนกลาง ฝ่ายสัมพันธมิตร
การขึ้นครองจะให้ได้เท่ากับ เช่น การขึ้นเงินเดือน
หรือเงินเดือนให้คนแยะ ถูกคำหยาบมากกว่าคนอื่น
รัฐบาลจะเพิ่มเงินให้ข้าราชการ รัฐบาลก็ถูกคำหยาบ
ข้าราชการ และจากนั้นให้ข้าราชการ ให้เสียใจอีก
จึงด้วยใจรักชาติ มีได้คำหยาบถึงความแค้นในใจอีก
จะประกอบความดี และอุปนิสัยจะไม่ปรารถนาจะพบ
ภาพเหล่านี้ ต้องการแต่จะได้โอกาสถ้าหาคนอื่น
ทำกันก็ในหนทางที่ผิดหรือเสียเป็นต้น ฝ่ายบรรดา
เป็นความรัก ก็สร้างด้วยดีดังงาน เป็นที่เห็นแล้ว
ซึ่งใจของประชาชนไทย และ แม้ชาวต่างประเทศก็
เห็นแก่ความรัก ให้คนแห่งของราษฎร ไป ๖. ๖

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

ความไม่พอใจในทางด้านการเมืองไปแก่คนบางคน ได้ค้น
 เด็ดถอน — คำจริงในการจลาจล ได้ค้น เด็ดถอน จำเลย
 จากคำพิพากษาศาลพิเคราะห์แล้วสำหรับ เจ้าแม่แห่งความ
 รัก ถ้าเขยได้ก็ได้อีกทั้งพระมหากษัตริย์ของไทยไป
 แล้วจึงต้องพระองค์ องค์หนึ่งเจ้าแม่แห่งความรักได้ทรง
 ปรารถนาด้วยกมลหทัยและบั้นบังคม จงกษัตริย์พระองค์
 นี้จะต้องดำรงอยู่จนตลอดไป และจะต้องรกรกด้วยความ
 ศรัทธาพระทัย อีกองค์หนึ่งได้มีความทรมานมาแต่ทรง-
 พระเชษฐา ความรู้สึกถูกทำลายขึ้นทั้งนี้ไปในชีวิตของ
 เด็ก ความเจ็บในใจชั่วด้วยหมื่น ก้าวขึ้นเป็นแนวเคารพ
 ดั่งถวีสัก ด้วยจิตวิญญูแห่งความแห่งกษัตริย์พระองค์นั้น
 เจ้าแม่แห่งความรักก็จำต้องพิริวจาก ขนาคหนัก คือเห็น
 พระเชษฐาด้วยลูกนั้น! มี โย ช่ม เจ้า พระราช ช่ม นักร
 ถืออาวุธพระชน และมิใช่เพียงกษัตริย์เจ้าแห่งสงคราม
 ในทางโลกนี้กษัตริย์ชายนั้น แม่พระราชินแห่งฝรั่งเศส
 พระนางแม่อีกองค์หนึ่ง และพระเจ้านายที่ ๑๖ บงกชกษ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

พระเศียร ด้วยอาศัย "ความรักกับกันที่พี่น้อง" เช่นเดียว
 กับ ราชวงษ์บรมองค์ชายหญิง ต้องสละเลือดให้แก่เจ้า
 แม่แห่งความรักในคติประชาธิปไตยฝรั่งเศสมิใช่น้อย เช่น
 กระมัง ที่เขานำสันตักกล่าว "ประชาธิปไตย คือ การ
 เสียชีวิต"

แท้จริง ความมุ่งหมายของประชาธิปไตย ก็เพียงให้
 ราษฎรได้ปกครองประเทศชาติของตน แทนที่อำนาจการ
 ปกครองจะอยู่ที่ราชอาณานิคมโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็น
 ชั่วคราวหรือถาวร หรือด้วยสันตักดังที่ เว้น ช่ม
 บรมนาถาธิราช การที่ประชาชนจะช่วยกันทำงานให้แก่ประ-
 ชาสชน เช่น คติของอเมริกา หรือการที่คนทั้งหลายจะเคารพ
 ในสิทธิของกันและกัน มีใจกว้างที่จะเห็นความดีของผู้อื่น
 ถือว่าเขาดีเหมือนคน เช่น คติของริชชอร์ดปรอทเรน
 มีที่ไหนในประชาธิปไตยของไทย? นับแต่เปลี่ยนแปลงการปก-
 ครองมาแล้ว รัฐบาลใดบ้างที่มีใจกว้างใจดีกับ
 ประชาชนบ้าง ที่ทำงานให้ประชาชน? เลี้ยงดูคน

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

ในการสนทนาระหว่างสองคน ว่าด้วยเหตุการณ์อันน่าเศร้า ที่
ตรงตามคติของชิลเดอร์พาร์เกอร์? คุณเป็นทนายชิลเดอร์พาร์-
เกอร์ได้ไหม คำพูดนั้นอย่างหนึ่ง ส่วนปรากฏการณ์เป็น
ไปอีกอย่างหนึ่ง ถ้าจะว่าเป็นกัน ก็ดีร้าย ไทยได้ฉันท
ร้ายมาแล้ว นับตั้งแต่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เมื่อใครจะ
คิดจากนั้น และจะตามอย่าง ไร นัย เห็นคุณ เป็น ไป
ด้วย ข้าพเจ้า บุญ ธรรมยิ่งกว่านั้น

บรมราชจักรวงศ์

“---ความประสงค์สำคัญของข้าพเจ้า
ในการที่ให้มีรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อให้ราษฎร
มีสิทธิออกเสียงแสดงความประสงค์ และ
ทวาทธิปไตยของรัฐบาล โดยเลือก
ผู้แทนเข้าประชุมในสภาผู้แทนราษฎร”

ประชาธิปไตย ปรี.

ไม่เป็นการเสียหายอย่างใดเลย หากจะกล่าวถึง
บรมราชจักรวงศ์ เป็นผู้ปกครองที่ดี ด้วยความปรารถนา
ด้วยความกล้าหาญ เสียสละ ให้ไทยทั้งชาติยังคงมั่นคง
เป็นไท ยังมีคุณงามความดีของชาติไทย นับตั้งแต่ไทย

ในหลวงอินทรี ๔ กับ ปรีดี

ได้เคยทรงศรีอยุธยาแก่พม่า แล้วก็อัสสัมภาพกตัมคินมา
ตลอดจนปิ่น. จะขอเห็นพรรณาดังคุณงามความดีโดย
ละเอียดในประการทั่วไป หากจะกล่าวเพียงลักษณะที่ทรง
ปกครอง แต่งตั้งพระราชปณิธานของกษัตริย์แห่งบรมราช-
จักรี พอสั่งเป.

การปกครองของสยามประเทศ นับแต่โบราณกาล
เป็นไปในวิสัยของอำนาจสิทธิ์ขาดแก่หัวท้าว แต่มีการสืบ
อำนาจโดยตระกูล กล่าวคือ ปกครองโดยสมบูรณาญา-
สิทธิราชย์ ฉะนั้น ก็เป็นธรรมดา กษัตริย์แห่งบรมราช-
จักรีจึงจะนิยมเจ้าจักรของราชสมบัติตามโบราณราชประเพณี
ทรง ปก ครอง โดย สมบูรณาญาสิทธิ. ตั้งแต่รัชกาล
ที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๗ และในรัชสมัยแห่งรัชกาลที่ ๘ นั้น
เอง จึงได้มีการเปลี่ยนระบอบเดิมมาเป็นประชาธิปไตย.

ที่ว่า การปกครองของบรมราชจักรีวงศ์เป็นไปตามโบราณ
ราชประเพณีนั้น คือการทรงราชย์ของกษัตริย์ ต้องพร้อม
ด้วยความเห็นชอบ อันแสดงจรรยาภักดีจากทหาร พลเรือน

ดำรง ปัทมะศิริ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า และพ่อค้าพาณิชย์ (คือพ่อค้าเมือง
สามัญ) ในพระราชพิธีครองราชสมบัติ มีคำกล่าวถึง
“เชษฐาธิราชโมลีธรรม” คือผู้แทนของประชาชน
เพราะเป็นการสำคัญ ที่จะเข้าร่วมประชุมกันทั้งหมด เป็น
ความจริงที่ผู้ใดได้ครองราชย์ ก็ย่อมมีสมมติฐาน. ก็ย่อม
อำนาจอันยิ่งใหญ่มาก คือมีพละมาก เป็นธรรมดา ผู้มีสิทธิ
ในการสืบสันตติวงศ์ ยังอาจเป็นรองกว่าผู้มีอำนาจความ
สันติสุข เช่นในกรณีรัชกาลที่ ๑ ซึ่งมีสิทธิเป็นรอง แต่
ได้ขึ้นครองราชย์ก่อนรัชกาลที่ ๔ เป็นต้น แต่กระนั้น เมื่อ
รัชกาลที่ ๑ ได้ครองราชย์แล้ว มีผู้กราบบังคมทูลถึง
ควรจะให้โอรสองค์ใดขึ้นครองราชย์ ทรงมีกระแสพระ-
ราชดำริว่า ผู้มีสิทธิคือรัชกาลที่ ๔ หากโอรสโอรสใน
พระองค์ ๑๓๐ การเป็นเช่นนั้น วิถีสืบราชสมบัติ ย่อมประ-
ทับด้วยสิทธิและความสมควรในประการต่าง ๆ ก็ย่อม
มีความดีอันควรแก่ราชสมบัติ “ซึ่งความดีเหล่านั้น” ย่อม
บังเกิดผู้สืบสันตติวงศ์เป็นหลักประกันราชบัลลังก์ สามารถให้

ในหลวงอาณัติฯ กับปรีดี

ความสงบในบ้านเมือง ไม่ทางอะไรก็หาว่ารัฐมนตรีนั่ง
มีคะแนนเสียงข้างมากในสภา ถ้าเสียงข้างมากมีบ้าน
กับขอมไปไม่รอด หรือมีรัฐบาลอ่อนแอแล้วตั้งใหม่
บ่อย ๆ บ้านเมืองก็ยุ่ง การสืบราชสมบัติของกษัตริย์ตาม
โบราณราชประเพณีนั้น มิได้เกิดแต่เกิดมาเป็นโอรสของ
กษัตริย์ก็เป็นเจ้าแผ่นดินได้เสมอไป

ตามความจริง ที่ปรากฏ ในประวัติศาสตร์ของชาติไทย
เห็นแต่โบราณกาล ไทยเรามีการปกครองอันเป็นระบอบ
ก่อนประเทศจีน ซึ่งมีอารยธรรมสูงส่งชาวตะวันตก
ถึงวัฒนธรรมนั้น แม้คนชาวตะวันตก ยังคงถือว่า
ตะวันตก ว่าถึงวัฒนธรรมตามธรรมชาติ ไม่ใช่วัฒนธรรม
ตามกฎหมาย การระบอบการปกครองนั้น ย่อมมีผล
สูงจากวัฒนธรรม มีระบอบการปกครองกับไม่ได้ เจริญ
จักรวรรดิของโลก เมื่อเห็นเพียงทงหลายชาติก็เห็นแจ่ม
ก็สามารททำงานของตนสูงส่ง มากหรือต่ำแต่แล้วสามารท
(efficiency) เจริญจักรวรรดิแรงน้อย ได้ข้อนี้เห็น ก็ความกลัว

คำวิหี บัณฑิต

ใหญ่ให้ผด้อยโดยที่ไม่คำนึงถึงพื้นเพียง ผลจากการปก-
ครองของโดยตั้งแต่มัยโบราณ อันสามารถให้โดยครอง
ความเป็นไทยได้จนบัดนี้ โดยแม่เป็นชาติเล็ก จึงเป็นที่
น่าพิศวงของนักประวัติศาสตร์ทั้งปวง

ฉะนั้น ถ้าไทยเรามีการปกครองอันเป็นระบอบมาแต่
โบราณก่อนประเทศจีนจะเข้าสู่ระบอบการปกครอง จึง
หมายความว่า ระบอบการปกครองของไทย ย่อมประจักษ์
ด้วยธรรมของผู้ปกครอง และประกอบด้วยเหตุ กิ
วัฒนธรรมของประชาชนพลเมือง ทำไรโดยการดัดดก
หมายบังคับอย่างไหนอย่างนั้น แล้วนักกฎหมายเอง ก็หา
จะเลื่องอย่างหนึ่งอย่างนั้น หรือไม่กักกฎหมาย ไปมีอำนาจ
ดัดดกกฎหมาย แล้วก็หาทางเลื่องไว้สำหรับตน และพวก
ของตน อันปรากฏทั่วไปในบรรดาประเทศอารยธรรม หรือ
วัฒนธรรมตามกฎหมาย และมีวัฒนธรรม

ผู้เขียน ไม่สามารทจะจับคนประวัติ ของผู้ปกครองชาติ
โดยให้มัยโบราณ ว่าอาศัยวัฒนธรรมใดเป็นหลัก เพราะ

ในหลวงอาทันทน์ ๆ กับปรีดี

ว่าการปกครองอันเป็นระบอบของไทยนั้น บังเกิดขึ้นตั้งแต่
เมื่อ ๓๐๐๐ ปีล่วงมาแล้ว (จากหลักฐานทางพงศาวดาร)
อันเป็นเวลาก่อนพุทธกาล แต่เพราะเหตุที่ไทยเราเอื้อมรับ
พระบรมพุทธานุญาตมาประจำใจ และเราก็นับถือกันเป็น
ต่อมาจนทุกวันนี้ จึงถึงเพราะเหตุนี้ว่า เพราะพื้นเพเดิม
มีมาแต่อย่างนั้น เพราะธรรมเนียมเดิมเอง มีอยู่ในหัวใจ
ของไทยที่มีธรรมเนียมอย่างนั้น จึงสามารถรับและรู้
พระธรรมคำตรัสสั่งแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้โดยไม่มี
เขิน และสงสัยอันเป็นหลัก ด้วยอำนาจแห่งธรรมอันเป็น
สิ่งไม่ตายไม่สูญ ไทยเราจึงมีชีวิตในความเป็นไทมาจน
บัดนี้

ธรรมของผู้ปกครองคือ เมตตา กรุณา มุทิตา
อุเบกขา

และธรรมของผู้ป็นอันเป็นมงคลธรรม คือ
ความเคารพในความดีของผู้อื่น ความกตัญญูรู้คุณ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ไทยไม่ใช่ทาสของฝรั่งหรือจักรวรรดิ พระเจ้าแผ่นดินของไทย
ไม่ใช่ผู้สืบทอดจากเหล่า ไม่ได้รับโอนการจากพระ-
เจ้าใด ๆ คนไทยไม่ได้เห็นพระเจ้าแผ่นดินของเขาเหมือน
กับความเห็นของจีน ญี่ปุ่น หรือประเทศในยุโรป เขาเห็น
พระเจ้าแผ่นดิน ก็คือคน ๆ หนึ่งเอง แต่ทำเป็นคนดี

ไทย ไม่ใช่ทาสของความนิยมในการกดขี่บังคับ เพื่อ
ความได้เปรียบของกลาง ไทยไม่มีความจำเป็นที่จะเห็นไม่
จำเป็นจะต้องอยู่ในบัญชาของผู้ใดโดยและเพราะตลอดทุกกลาง
ทุกสมัย ไทยไม่อาจเข้มแข็งขึ้นได้เพราะการบังคับเช่นนั้น ถ้า
จะทำให้ไทยมีความเข้มแข็งอย่างเยอรมนี ต้องไม่บังคับ
กดขี่อย่างผู้ปกครองเยอรมนีกระทำกับชาวเยอรมัน

และไทย ไม่ใช่ทาสระบอบเหมือนรัสเซีย ซึ่งความคืบ
เค้นในการเป็นทาสของชาว และความโหดร้ายที่พวกคาว
ได้ไปรบกวนไว้ กระทำให้รัสเซียเข้าพินทุอย่างเดือดร้อน
แผ่นดิน แล้วและยอมตัวเป็นทาสของเผด็จการ

ในหลวงอาณัติฯ กับ ปรีดี

เช่นนี้ตามปกติ เราจะเห็นว่าไทยเป็นคนที่มีความรัก
ด้วยความอ่อนน้อมการจะ มีความรักใคร่ไม่ว่าผู้ทรงคุณ
แก่คนโดยที่เราไม่มีผู้ใดได้ทำคุณ หรือเพียงเป็นเพื่อน
ของญาติหรือของเพื่อน ชาวไทยกับใจโอบอ้อมเป็นมิตร
ด้วย เป็นการคงทนในการจะคบความดี ถ้าจะปรากฏชัด
ในภายหลังนั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ความรักใคร่เคารพต่อผู้
ใหญ่ผู้เป็นพี่ตมแห่งความดี ซึ่งแท้จริงก็เป็นมงคลแก่ผู้
ประพฤตินั้น คือรากฐานอย่างหนึ่ง ที่จะวางระเบียบปก
ครองด้วย ปกครอง คือ คำว่า ยอด แห่งธรรมของการปก
ครอง คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

แม้ในยุคนั้น ผู้เป็นต้นก่อกองเมืองเหนือ เราจะเรียก
กันว่า "พ่อเมือง" ทางภาคอีสานเรียกกันว่า "คุณพ่อ"
แต่ในชื่อรวม ที่เรียกผู้ปกครองบ้านเมืองของไทยแต่ไม
ราชนั้น เรียกว่า "พ่อเมือง" อย่างนี้จะเต็ม "ขุน" ไว้
หลัง "พ่อ" เช่น พ่อขุนนางกลางท่าว พ่อขุนรามคำแหง
เป็นต้น คำว่าขุน หมายถึงหัวหน้าใหญ่ฝ่ายทหาร และพ่อ

คำรพ บัณฑิต

คือ ผู้ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่พสกนิกร ในฐานะเป็นผู้
ปกครอง ส่วนคำอำมาตย์ และแบบพิธีต่าง ๆ ตามแบบ
กษัตริย์นั้นเราเอาเขามาจากเขมร ซึ่งนับถือศรัทธาพราหมณ์
มาแต่เดิมเป็นการไม่ขัดล่อจิตใจของไทยเรา เพราะ
กษัตริย์คือหัวหน้ากรม และพ่อเมืองของไทยแต่โบราณก็
คงสืบจากการเป็นหัวหน้ากรม ปราบปรามข้าศึกศัตรูรักษา
ความเป็นไทยของชาติแล้ว จึงได้มีการยกย่องขึ้นเป็นพ่อ
เมือง แล้วสืบต่อโดยตระกูลตามเขมร แต่เพียงสังเกตได้ว่า
บุคคลใดผู้ไม่อยู่ในพระมหากษัตริย์ มาตั้งตัวเป็นพ่อเมือง
แล้ว จะต้องได้รับผลร้ายเสมอ แต่ถึงอย่างไร ชาวไทย
ไม่ล้มละล้าในพระมหากษัตริย์ผู้เป็นพ่อเมือง

คือการ ปกครอง ของไทยเรามีมา แล้ว เช่นนี้ แต่ ดึก
ดำบรรพ์ และการที่พระบรมราชจักรีวงศ์ขึ้นครองราชสม
มัติ ปกป้องไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินนั้น ก็ดำเนินตามรอยรายนแห่ง
โบราณราชประเพณี และดำเนินตามรากเหง้าแห่งไทย คือ
ความบริสุทธิ์ในศีลธรรมภาพ

ในหลวงอาเนห์ ๓ กับ ปรีดี

ประการหนึ่ง เราต้องไม่ลืมว่า พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ผู้ทรงเป็นปฐมกษัตริย์แห่งบรมราชจักรีวงศ์ ทรงปราบดาภิเษกจากมณฑลแห่งพระหัตถ์และ น้าพระทัย อันกล้าหาญเสียสละของพระองค์โดยแท้ ทรงมีปรีชาสามารถในการควบคุมพล สามารถหักหาญตั้งครุฑชาติไทยให้พ้นจากความเป็นทาสของชนต่างชาติ พระองค์ไม่มีความมักใหญ่ใฝ่สูงที่จะทรงการอภิสิทธิ์ยศ หากมุ่งอย่างเดียวกับการดำรงกับสัตว์ของชาติไทย ความเสียสละเช่นนี้หรือที่เรากล่าวไทยจะลืมได้ สมุดเขนหรือที่เรากล่าวไม่ลืม

ที่หนึ่ง นานาทัศนะประสิทธิโชค

ภูเขาโลกถือลบลพสมบิ
จอมพลพลพองปล่องอำไพ
กษัตริย์ไทยที่เหนือสุดภูผา

ไทยใด ผู้ธรรม์ดำเนินในคัมภีร์เอก-
เวทย์ ไทยใด ผู้เขียนการต่อสู้ต่างซึ่งหน้า ตาม

คำพิพากษา

วิสัยไทยผู้เป็นราชชาติทหาร จะล้มพระมหากษัตริย์คุณแห่งพระปฐมกษัตริย์ แห่งบรมราชจักรีวงศ์หาได้ไม่

เป็นที่ทราบทั่วกันโดยดีแล้ว ที่มีกระแสคำกล่าวร้ายดูหมิ่นเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (รัชกาลที่ ๓) ทรงเป็นต้นแห่งราชบัลลังก์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ซึ่งพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระบรมราชูปถัมภ์ ประการหนึ่งยังเป็นที่ทราบทั่วกันว่า นายปรีดี พนมยงค์ คือพระเจ้าตากมาเกิดใหม่และมาแก้แค้น เพื่อโค่นล้มพระบรมราชจักรีวงศ์ ซึ่งก่อกองกระหน่ำก่อกวนกัน ว่ากันว่าเป็นพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อให้เห็นว่า นายปรีดีนั้นสำคัญนัก เป็นพระบรมราชูปถัมภ์มาก่อให้เกิด คนทั้งหลายลงไปว่า ถ้าการเกิดใหม่เป็นจริง ถ้าพระยามหากษัตริย์ชนทรงคุณธรรมอย่างพระเพทแก้ว มาเกิดใหม่ได้แล้ว ไ้เถรเทศกต หรือไ้เมบายขึ้นมาก่อเกิดได้เหมือนกัน (ผู้อ่านที่ประสงค์จะทราบหลัก

ในหลวงอาทันทน์ กับ ปรีดี

สามารถอย่างประกอบความคิดเห็นเป็นส่วนตัวของท่าน ใน
เรื่องอภิปรัชญา (Occult sciences) (ขอให้อรรถาธิบายใน
บทความของของของของ)

ความจริงเป็นอย่างนี้เอง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
ได้บอกไปว่าตามกระแสพระบรมราชโองการของพระ-
เจ้าบรมวงศ์เธอ ในรัชกาลที่ ๖ ในเรื่องพระเจ้ากรุงธนบุรีทรง
พระสติปัญญาที่เหนือ ไม่มีความสามารถที่เหมือนอย่าง
โดยดุษณี การคิดของพระเจ้ากรุงธนบุรี บังเกิดแต่
พระยาธรรม... สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอทรงเป็น
เพื่อลงมาปราบพระยาธรรม... แล้วทหารและสมณ
เจ้าพระยาธรรม... ให้เป็นกษัตริย์ จึงได้ปราบ
ดาภิเษกเป็นกษัตริย์ เป็นการปราบด้วยพระบารมีและความดี
พระเจ้ากรุงธนบุรีคือได้ ผู้เรียบเรียงไม่ยอมเขียน มีคนเขียน
ว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอทรงมีใจปรารถนา
สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ด้วยเหตุว่า ใจปรารถนาเพราะ
ความจำเป็นจริง ถ้าหากมีความปลอบขวัญของชาวไทยที่จะ

คำวิพากษ์

ต้องล้มเลิกในการที่จะมีการตั้งขึ้นทั้งสองฝ่าย และ
รูปการปกครองเป็นเช่นนี้ คืออย่างคือ พระยาพิชัยดาบหัก
ผู้ซึ่งดูเหมือนจะเป็นคนทนายหรือคนทวงตวง ทวงพิเคราะห์
ทวงหาเงินแต่ตั้งว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอทรงมี
วิภักดีในสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี หากความจำเป็นบังคับ
ให้ต้องประหาร ผู้เรียบเรียงขอเขียนคำขอของพระยาธรรม
ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

แต่ด้วยการจงใจประหารนั้น หาใช่ปรารถนาความยิ่งใหญ่
ใหญ่เป็นส่วนตัว และมีใจมิใช่เกรงใจคนอื่นด้วย ด้วย
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอทรงมีพระทัยที่เมตตาและใจปรารถนา
หาสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี มิได้มีใจปรารถนาและมีใจปรารถนา
แล้วจึงปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์แล้วเพราะด้วยพระบารมี
เป็นไปเพื่อพระทัยที่เมตตาและความปลอบขวัญของชาวไทย
อันสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี มีความรัก และการเสียสละเม
ลด้วยชีวิต คงบอกกล่าวถึงข้อนี้ไม่ขาดอีก สมเด็จพระ
เจ้ากรุงธนบุรีก็ไม่เห็นว่ามีผิดเป็นบาปผิด พินิจยังค เพราะ

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ได้ให้เกียรติแก่เจ้าในฐานที่ต่างก็มีความรักชาติด้วยกัน และ
เพราะว่า สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เป็นยอดทหาร เป็นผู้
เห็นชาตินิยมประเทศชาติและประชาชนพลเมือง และด้วย
การเสียสละเผ่าคนลาว มาประเทศสุพรรณภูมิ ไม่ว่าจะขึ้น
หน้าหรือบน ทรงเป็นผู้ต่อสู้อย่างซื่อตรง ทรงรับผิดชอบ
ในการกระทำของพระองค์ เช่นการประหารผู้ผิดกฎหมาย
ด้วยพระหัตถ์

แต่ตามความเชื่อของยุคนั้นยังไม่เคยได้ยินว่านายปรีดี
จะได้เคยจับตาม เคยดูแลจับผิด ไม่เคยว่านายปรีดี
จะเจ๊งเจ็ดเข้าแล้ว ด้วยความซื่อตรง ซื่อหน้าใจ สมเด็จพระ
เจ้าตากอื่น นายปรีดี ข้าราชการได้คืน แต่พระเจ้า
ตากอื่นไม่เคย ดังนั้นถ้าจะเป็นไปได้ในการเกิดใหม่ พระ
เจ้าตากก็อาจจะไม่เกิดมาเป็นนายปรีดี

ประการหนึ่ง สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้เป็นใหญ่ แล้ว
คนจากอยุธยา ก็พาเพื่อนไปทูลพระอภัยมณีแห่งอภัยมณี
เป็นอภัยมณี และไม่มีด้วยความคิดแห่งพระเจ้ากรุงธน

คำวิหิ มานะสิริ

พระองค์ทรงปรารถนาเดินไปในทางธรรม (อิทธิธรรม)
แต่ด้วยนายปรีดีนั้นเป็นใหญ่แล้ว ยังอยากเป็นใหญ่ต่อไป
สภาพจิตใจของบุคคลทั้งสองจะต่างกันราวกับฟ้าดิน พระ
เจ้าตาก เห็นจะไม่ยอมมาเกิดเป็นนายปรีดี แน่ทีเดียว
คำว่าถ้อยกเมฆแบบใดคืน จะยกให้นายปรีดี เป็นเหมือน
พระเจ้าตาก ก็เป็นอันพับไป ไม่มีการจองเวรระหว่างพระ
เจ้ากรุงธนบุรีกับสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ก็ไม่มี
ใครจะจัดมาเป็นผู้แก้แค้นแทนพระเจ้าตาก

เมื่อได้จัดความวิหิตคิดหนึ่ง ดังกล่าวแล้ว ก็จะได้
แจ้งความต่อไป ในเหตุการณ์ของบรมราชจักรวงศ์

ขอเว้นการพรรณนาถึงพระมหากษัตริย์คุณ แม้มอง
แต่ดรรชนีกาล แต่จะกล่าวโดยรวม

ดังได้บรรยายมาแล้ว ว่าพ่อเมืองของไทย ปกครอง
ชาวไทยอย่างมีศักดิ์ศรี และความเป็นพ่อเมือง หรือ
ขุนเมืองนั้น ก็ได้โดยได้ดำรงความดีงามสืบมาพ่อและคน
เป็นยอดนักรบ เราจะไม่รู้เลยว่าได้เคยคิดว่า ถ้าเรารักความ

ในหลวงอาทิตย กับ ปรีดี

เป็นไทยของชาติ เราควรรำลึกถึงบุญคุณของพ่อเมืองทุก
พ่อ และด้วยความเป็นชาตินิยม เราควรใช้ความสามารถ
ของชนชาวไทยให้เต็มที่โดยไม่มีข้อสงสัย.

บรรณกษัตริย์แห่งราชจักรีวงศ์ ดำรงราชสมบัติมาด้วย
คุณธรรม อัน มีชื่อเสียง เป็นโบราณ ราชประเพณี อัน ต่อมา
ทรงละทิ้งให้สมัยสังคยราช หรือในสมัยรัตนโกสินทร์ ได้ได้เปลี่ยน
แปลง — เพราะด้วยความต้องการของมนุษย์ — ให้เห็นชัด
ว่า ความเป็นบ้านเมืองนั้น มิใช่โดยอำนาจการปราบปราม
หรือราชกิจอย่างอื่นและเกิดขึ้นแต่อย่างเดียว คือด้วยการ
ขยายตัวของบ้านเมือง หรือผู้คนเพิ่มจำนวนมากขึ้น ย่อม
มีเหตุการณ์ของรัฐบางอันซึ่งนอกเหนือการ กระทบประเทศ
ทั้งหลาย ก็คือ ๆ เปลี่ยนจากการปกครองโดยบุคคลเดียว
เป็นการปกครองโดยประชาชน เรียกว่าประชาธิปไตย.

เป็นความจริงอย่างหนึ่ง แต่ไม่จริงทั้งหมด เพราะว่า
รัฐบาลเป็นเจ้าของประเทศ เรายังเป็นความจริงอย่างหนึ่ง
แต่ไม่จริงทั้งหมด ที่ว่ารัฐบาลเป็นผู้บริหารให้ประเทศทั้ง

คำวิหี ปัทมะศิริ

ประเทศ หรือชาติทั้งชาติ มีความเจริญหรือเสื่อม จะเกิด
ขึ้นเป็นของชาติ หรือชาติเป็นของชนคนเดียวหนึ่ง ไม่ได้
จึงเพียงถือว่า มนุษย์เป็นสัตว์เมือง เทพอันหนึ่ง ด้วยเป็น
ธรรมชาติของสัตว์ทั้งหลายย่อมมีอันเป็นกลุ่ม หากมนุษย์
ฉลาดสามารถกว่าสัตว์ จึงสร้างบ้านแปลงเมืองได้.

แต่ก็เป็นความจริงอย่างหนึ่ง ที่ไม่ว่าในสมัยมนุษย์หรือ
สัตว์โลกใด ต้องมีหัวหน้า การมีหัวหน้ามนุษย์แต่โบราณ
กาลนั้น กล่าวแต่อย่างมีการน้อยกว่าสมัยปัจจุบัน จึงระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือมุนาย จึงเหมาะไปตาม
สภาพตามกาล ต่อมาเมื่อมนุษย์ — เพื่อดูของความเป็น
มนุษย์ — มีการเพิ่มขึ้น ต่างก็เปลี่ยนไปเป็นหลายรูปหลาย
ตา ซึ่งกันก็ปกครองกันประเทศชาติบ้านเมืองของตน
คือ การเปลี่ยนจากระบอบสังคยมาเป็นการปกครอง
โดย ระบอบใด ย่อมเป็นไปตามสภาพจิตใจของบรรดา
ประเทศชาติเหล่านั้น.

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

บรรดาพระมหากษัตริย์ ในพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรง
ดำเนินถึงความจริงเหล่านี้ ด้วยใจที่จะเพิกเฉยต่ออาณา
ประชาราษฎร์ และประเทศชาติแห่งพระองค์ แต่ความ
จำเป็น จะเป็นด้วยพระราชหฤทัย หรือโดยได้
รู้เห็นเหตุการณ์นาถชาติ เป็นข้อข้อหนึ่งพึงพิจารณา.

ได้กล่าวมาแล้วว่า วิวัฒนาการของโลก ได้เป็นไปใน
ทางอันให้เห็นว่า กษัตริย์พระองค์เดียว จะปกครองไพร่ฟ้า
ราษฎร์ได้หมด การทั้งหลายจะต้องช่วยกันคิด ช่วย
กันทำ นนประการหนึ่ง ข้อประการหนึ่ง การที่มาคิด
เห็นกันด้วยบ้านเมือง มีไร่องษัตริย์แต่เดิมนั้น กษัตริย์
ที่ใด ย่อมไม่ส่งอนาชา ในเมื่อชาติหนึ่งแห่งกันทั้งหลาย
ทั้งปวง แม้จะมีความไม่จริงแท้ก็อยู่ด้วยเหมือนกัน เพราะ
ถึงอย่างไร บ้านเมืองนั้นเป็นของกษัตริย์ด้วย และถึง
อย่างไร บ้านเมืองนั้นก็เป็นที่ของราษฎรด้วยเหมือนกัน.

ในทางประวัติศาสตร์ ไม่ปรากฏว่ากษัตริย์โดยใครเห็น
หรือมีเหตุอย่างไร อันอาจจะกระทบให้รู้ถึงว่า บ้านเมือง

คำวิหิ ภิรมศิริ

ทั้งหลาย ต้องเปลี่ยนไปเป็นประชาธิปไตยอย่างนี้ แต่
ก็ในทางประวัติศาสตร์ อาจให้เห็นว่า ความจำเป็นของ
ลักษณะของราษฎรนั้น ได้ปรากฏชัดเจนในสมัยรัชกาลที่ ๕
(โปรดอ่านประกาศรัชกาลที่ ๕ ซึ่งอยู่ในท้ายหนังสือแล้ว
โปรดพิจารณาเอง).

เมื่อเริ่ม "ประกาศ" ในรัชกาลที่ ๕ นั้น สมเด็จพระ
พระมัยมหาราช รัชกาลที่ ๕ ยังทรงพระเยาว์ แต่เพราะ
เหตุที่ผลไม่ไม่ไกลกันอันเป็นกฎของธรรมชาติ เราจะได้
รู้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับราชการแผ่นดิน และเหตุ
เปลี่ยนวิถีทางบริหารราชการแผ่นดิน ปรากฏโดยเริ่มตั้งแต่
รัชกาลที่ ๕ มีการจัดตั้งองคมนตรี ตั้งตั้งสภาองคมนตรี การ
เลิกทาส ฯลฯ สำหรับผู้มีจิตใจเป็นธรรมแล้ว จะเห็นว่า
สมเด็จพระมัยมหาราชรัชกาลที่ ๕ อย่างน้อยที่สุด เป็น
ไม่เห็นแก่ตัว.

ครั้นต้นรัชกาลที่ ๕ กับรัชกาลที่ ๖ ทนของพระบรม
คุณความดีเป็นหลัก ด้วยการสละอำนาจการปกครอง

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

มาบ้างว่าเป็นหลักของประชาธิปไตยแล้วเรียกกันว่าเทศาภิบาล
นั้น แท้จริงได้เกิดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ เริ่มตั้งแต่
เมืองสมุทรสาคร แล่นถึงอุษาคเนย์สมุทรปราการ ก็ทรง
เองด้วยพระหัตถ์ สมัยนั้น โดยการทำเรื่องนายปรีดี ได้จัด
เทศาภิบาลขึ้นด้วยใหม่ด้วย

ในหนังสือ "นายปรีดี พนมยงค์" ซึ่งเรียบเรียงโดย
นายไฉน อภัยพิทักษ์ กล่าวถึงว่า กรมธรรมของพระเจ้า
เปลี่ยนการปกครอง เมื่อ ร.ศ. ๑๓๐ นั้น เป็นเจ้าชายให้
เห็นระบอบประชาธิปไตย แต่แท้จริงการทรงนั้นบังเกิดจาก
ความโกรธแค้นพยายามหาหนทางลัดเพื่อจะครอบงำใน
ระบอบประชาธิปไตย การที่ใครจะโกรธเกลียดพระเจ้าแผ่นดิน
ก็พระองค์หนึ่งพระองค์ใดนั้นเป็นธรรมดา เพราะใคร ๆ ก็
อาจโกรธใคร ๆ ได้ ไม่ว่าใครคนนั้นจะเป็นใคร แต่การ
โกรธพระเจ้าแผ่นดิน แล้วจะเกลียดเกลียดไปกับการเปลี่ยนระ
บอบปกครองนั้น เป็นสิ่งลึกลับและลึกลับที่จะพ้นพ้นได้ ผู้
มีความคิดในบรรดาที่กล่าวการทรงนั้น (ร.ศ. ๑๓๐) ได้ถูกนำ

คำวิพากษ์

ซึ่งแรงด้วยเรื่องเองว่า ที่ทำไมจำเรื่องนั้นแล้ว
ถ้าจริง คือถ้าสามารถลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๖ ได้
จริงก็ใหญ่ เพราะผู้ร่วมการทุกคน ก็ไม่รู้ว่ารัฐธรรมนูญ
คืออะไร คิดทำกันไปด้วยอคติ คือความโกรธเป็นมูลเท่านั้น

อันเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ทรงปลื้มกับ ด้วยข้าพเจ้า
เมตตาจัดในพระองค์โดยแท้

เรื่องจริงน้อยว่า ในสมัยรัชกาลที่ ๕ สมเด็จพระมณ
กุฎเกล้า รัชกาลที่ ๖ ยังทรงเป็นมกุฎราชกุมาร หรือที่เร
เรียกว่า "สมเด็จพระบรม" นั้น มีกรณีความระหว่าง
ทหารกับมหาดเล็กของสมเด็จพระบรม มีปากเสียงกันและ
ทหารก็ชักดาบไล่ฟันพวก มหาดเล็ก จึงหนีเข้าวังจันทร์
(เคยเป็นพระตำหนักศึกษาธิการ) อย่างอดทน สมเด็จพระ
บรมทรงกริ้ว สอดส่องด้วยความผิด ให้ตั้งโทษทหาร
และนายทหารนั้น โดยเฉียบและถอยยศ

ถ้าเช่นนั้นหลาย พังถึงเกล้าฯ ถ้าผู้หนึ่งไม่มีอำนาจ
ถูกรบเลียดด้วยผู้หนึ่งเท่านั้น แล้วจะจับประมนัดอะไร

• ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ให้ ซึ่งได้เกิดต่อไปว่า ผู้ใดผู้หนึ่งมีอาชญา มนได้รับอนุญาตให้มีอาชญา แล้วมันมีอำนาจให้อาชญาของมันหรือว่าร้ายผู้
อื่น มันผู้นั้นจะสมควรได้รับเกียรติยศที่เป็นทหารหรือดอย่าง
และเพราะเหตุที่มีมันมีอำนาจให้อาชญา มันได้รับอนุญาตกระทำการ
การชั่วร้ายหรือพยายามกระทำการร้ายผู้อื่นเช่นนั้น มันสมควรได้รับ
โทษเวรตาม

คุณเหล่านายทนาย ทนายแทนนายทนาย ทนาย
อภัยสิทธิ์ กิตติธรรม แต่กระนั้นก็จะแทนนายทนาย
ของทนาย เพราะถ้า ทนายไม่ทำร้ายคนมันจะแล้วจะไม่ทำ
ร้ายคนอย่างเอาใจตน.

ต่อมา นายร้อยเอกโทม ผู้กระทำความผิดถูกกระทรวง
 ข้าราชการบำนาญ ไปยังสำนักงานภูมิจังหวัดนครราชสีมา
 ไปก่อน แล้วตามหลังมาของกองกำลังของกองกำลัง
 ไทยเป็นต้น มาถึงอำเภอเมืองไทยแท้ ใครอยากดัง - ดัง ใคร
 อยากดัง - ดัง ใครอยากดัง - ดัง - แต่ยังมีคำสั่งว่า

ตำรา ๒๒๖

ทั่วไปในแถบแนวสมุทรปราการ. ใคร ๆ ก็คิดว่า เขาว่า
มันเห็นชัด.

วันหนึ่ง นายโถม หรือ ร. อ. โถม เห็นว่าสุรภักนีอยู่ใน
ร้าน กับบรรดาเพื่อน ชำยเชื้อเบบเข้ามา เพราะมันเข้าได้ถูก
หนทุกแห่ง ไม่มีใครกล้าจับ เมื่อไอเชื้อเบบเข้ามาใคร ๆ ก็
แสดงความรักตัว แต่นายโถมของเรา ไม่รู้จักกลัวสุรภักนี
อยู่ไอเชื้อเบบโกรธเห็นว่าลูกถูกตบ ก็กล้าด่าจาดหมิ่นจนดังได้
ประจักษ์ออกัน ปรากฏว่าไอเชื้อเบบข้ายเพราะมือ ร. อ. โถม
ยังจำถำตักได้จ้า.

“ฝ่ายนายโถมโกรธจนหน้าตาแดง.

ชักมดออกมาแทงโฮสต์แบบใช้เหล็ก

ผู้เรียบเรียง เคยเห็นรูป ได้เสียดเสียใจ โหด และตาย แต่ว
มาวัน ภายหลังว่าฉันเกิดที่ ๑ รัชกาลที่ ๖ พระราชทาน เงิน ๕๐
บาท (หนึ่งซ้ง) ให้กับ ร. อ. โคม ๒๕ ทรงทรงทราบด้วย ร. อ.
โคมมีความโกรธแค้นพระองค์.

ในหลวงอนันท์ฯ กับ ปรีดี

อันความเมตตาปรานี
จะมีใครบังคับหาไม่
หลังมาเองเหมือนในอันขึ้นใจ
จากปากเจ้าสุรลัยสู่แดนดิน.

ร.ร. ๖

ด้วยพระมหากษัตริย์คุณ ในรัชกาลที่ ๖ นี้เอง ถึง
นายปรีดีไปเรียนเมืองนอก ได้กลับมาเป็นอาจารย์ใหญ่.

การคบคิดปฏิวัติ ----- ความตั้งใจของ ร. ๖

ต่อมาในรัชกาลที่ ๖ เสด็จมายังราชการผู้ใหญ่
เห็นกันว่า ถึงเวลาอันสมควรแล้วที่ประเทศสยามจะดำเนิน
การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยการส่งพระราช
อำนาจ และพระราชทานรัฐธรรมนูญการปกครองประเทศ
ให้มีข้าราชการผู้ใหญ่ช่วยนาย คือเจ้าพระยา อดิศัยกับ
พระยาเทพหัสดินทร ทำหนังสือขุดเกล้าฯ ขอพระราชทาน
รัฐธรรมนูญ อันเป็นการกระทำเช่นนั้นว่า ตามระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์แล้ว ถิ่นความเป็นความผิด มีโทษฐาน

คำวิหิ บัณฑิต

ชนก แต่ด้วยสายชาติทหารเช่นบุคคลทั้งสองดังกล่าวมานี้
มาแล้ว หาได้พริ้งพริ้วกันจะเกิดจากพระราชอาญา
ไม่ การขุดเกล้าฯ ขาดยฎีกาเช่นนั้น เป็นการแสดงความเป็น
จงรักภักดียอมเสียสละชีวิตมาบังคมทูลให้ทรงเห็นประโยชน์
ในการจะพระราชทานรัฐธรรมนูญ และให้ทรงเห็นโทษที่จะ
ส่งมอบพระราชอำนาจ การกระทำเช่นนั้นเป็นการแสดงความเป็น
มิตรแท้ สมควรได้รับด้วยเกียรติยศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่
หัวรัชกาลที่ ๖ ก็ทรงเห็นพ้องด้วย ได้มีการประชุมเจ้านาย
และข้าราชการผู้ใหญ่ ได้ได้คำออกไปอเมริกาและทรง
ปรารถนาถึงการจะพระราชทานรัฐธรรมนูญ จนถึงหนังสือ
พิมพ์ในอเมริกาได้ลงข่าวภาพและเขียนแสดงการพระราชทาน
รัฐธรรมนูญ เมื่อเสด็จกลับจากอเมริกาแล้วก็ได้ทรงตั้งกรม
ร่างรัฐธรรมนูญที่จะพระราชทาน หากแต่ยังไม่ปรึกษาหารือ
กันอยู่ เพราะมีปัญหาคือผู้ปกครองหรือผู้แทนของ
ปกครองจะพึงคิด และกระทำให้รอบคอบ ปัญหาอันนี้คือ
การส่งมอบพระราชอำนาจในการปกครองนั้น มิใช่จะพ้นความ

ในหลวงอานันท์ ๑ กับ ปรีดี

วันนั้นคือวันที่ ๑๖ เพราะเมื่อราษฎรได้รับอำนาจปกครอง
แล้ว ไซ้ว่าจะดำเนินเป็นพรรคผลเพียงเท่านั้น ข้อสำคัญ
ราษฎรจะต้องรับผิดชอบ การตั้งพระราชอำนาจ ให้แก่
ราษฎร คือ การโอนความรับผิดชอบให้เป็นของราษฎร เมื่อ
ไทยเราปกครอง กันมา ด้วยข้อพิพาท เมื่อตั้งแต่ตั้งด้วยวิธี
แต่ "พ่อ" จะมอบอำนาจให้ "ลูก" ครองบ้าน ทนนั้น
มีใครซึ่งกระทำได้ง่ายสำหรับหัตถ์ของพ่อ พระราชดำริใน
ข้อนี้ พระองค์ทรงพระภาคสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗
ก็ไม่ทรงปรารถนาในราชสมบัติ เมื่อสิ้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖
แต่ใจสวรรคตแล้ว มีการประชุมเจ้านายเพื่อมอบราชสมบัติ
สืบสันตติวงศ์กัน ได้ทรงปรารถนาใน ตามกลาง ที่ประชุม
ขอให้สมเด็จพระนครหลวงพระนครสวรรคต ทรงรับราชสมบัติ แต่สมเด็จพระ
นครหลวงพระนครสวรรคตทรงปฏิเสธ ด้วยกฎกรมหลวงเทพ
มีพระภาคแล้วมีกรมหลวงชินนัย ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้าประชาธิปก
ทรงรับราชสมบัติตามโบราณราชประเพณี ครั้นเมื่อทรง
รับราชสมบัติแล้ว ทรงรับผิดชอบ แล้ว จะทรง ตั้ง

คำวิหิ บัณฑิต

ความรับผิดชอบนั้นคือการไม่ล้มลง เพราะการ
แผ่นดิน มีขนาดเล็กน้อย และการเปลี่ยนแปลงประเพณี อันสำคัญ
เช่นนี้ จะต้องใช้เวลาศึกษาอบรม มีใครซึ่งทำได้ง่าย
เหมือนพลิกมือ ความกล้าที่ทรงพระราชดำริในประการ
สำคัญเช่นนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้นายปรีดี (คณะราษฎร)
กระทำการได้เต็มที่ และดำรงความนิยมจากราษฎร
ได้โดยเร็ว

เป็นคราวเคราะห์ของรัชกาลที่ ๗ ที่ทรงมีแต่ "บัก
ทองหลังพระ" ด้วยในระหว่างนั้นโลกทั้งโลกยังเกิดวิกฤต
การณ์ทางเศรษฐกิจ ชาวไทยถูกปลุกปั่นให้เห็นว่ายากแค้น
แสนเข็ญ ยืนหยัดก็เพียงแต่ชาติเงิน ส่วนแผ่นดินอุดม
สมบูรณ์อย่างเหลือเกินยิ่งกว่าปัจจุบันมากนัก รัฐบาลใน
ขณะนั้นพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ ดำเนินนโยบายเพื่อความ
พอใจของประชาชน และมีเหตุกระทบกระเทือนบางอย่าง เช่น
การปลดนายทหาร การคัดค้านระหว่างพระองค์เจ้าวรเดช
เสนาบดีกระทรวงกลาโหมกับกรม พระกำแพงเพชร เสนาบดี

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

กระทรวงพาณิชย์ จนถึงพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอฯ ออกจาก
เสนาบดีนั้น เป็นเหตุใหญ่เพราะพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอฯ ไม่
ได้ลาออกอย่างเดียว ต่อมาก็ได้ไป "สีโพร่งให้กระทรวง"
ด้วย ฝ่ายพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอฯ ผู้ปกครองนักเรียนไทย
ในยุโรป ก็ทรงกระทำให้มีเกิดความไม่พอใจในหมู่เด็ก
เรียนเหล่านั้น หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์มณีนารถก็ถูก
ถอดถอนจากตำแหน่ง ๕ เป็นที่น่าอับอายและเสียชื่อเสียง
ครั้งภายหลังการปฏิวัติ (ภายหลัง ๒๔ มิถุนา ๒๕) มีการ
ควบคุมระดมคณะราษฎรโดยไม่คำนึงถึงทหารเจ้าผู้บังคับ บัง
เกิดการโค่นล้มเจ้าพระยาธิบดีซึ่งมีความ หรือพระองค์
เจ้าบรมวงศ์เธอฯ เป็นผู้นำทัพ เป็นเหตุให้ต้องเสียเวลาถึง ๔ ชั่วโมง
แผนการกระทำพลัดเปลี่ยน แต่สุดท้ายแพ้ เป็นผลถึงรัฐ
สภาที่ ๘ ดั่งระบอบเดิม เป็นจุดหมิ่นหมองอันหนึ่งในพระ
บรมราชจักรีวงศ์ พฤติกรรมของเจ้านายในตระกูลกษัตริย์
บางองค์เท่าที่ปรากฏนั้น เป็นเหมือนเงาเมืองด้วยไม้ฉากไป
กันด้วย.

ดำริห์ ปัทมศรี

การปฏิวัติเมื่อ ๒๔ มิถุนา ๒๕ เป็นการยุบตั้งเริ่มด้วย
อาศัยเหตุอันทั้งโกรธาโดยบุคคลผู้มากใหญ่ไม่ตั้ง คือ นายปรี
ดี พนมยงค์ ชีวิตของเขาจึงจะบรรยายต่อไปเป็นอย่างไร
ขอให้อ่านเอาเอง แต่โดยฉะเพาะการปฏิวัติซึ่งเกิดขึ้น
เมื่อ ๒๔ มิถุนา ๒๕ เป็นการปฏิวัติที่ได้คิดคิดเตรียมไว้
ก่อนอีกประการทางเศรษฐกิจ เป็นการมุ่งหมายโค่นราช
บัลลังก์ โคนบรมราชจักรีวงศ์ โค่นชนบะประเพณีเจ้า
การกระทำและความคิดของนายปรีดี พนมยงค์เป็นการทร
ยศต่อบรมราชจักรีวงศ์อย่างแท้จริง เช่นเดียวกับการปฏิวัติ
อย่างนองเลือดในรัชสมัยพระเจ้ากรุงเก่า คือ คบคิดกันจากความ
โกรธาแค้นแค้นมากใหญ่ไม่ตั้ง การคบคิดกันอย่างไรปรากฏ
อยู่ในหนังสือ "ดร. ปรีดี พนมยงค์" ซึ่งเรียบเรียงโดย
นายไฉว ดุจพิทักษ์ แสดงข้อความบางตอนมาอย่างสั้น
ดังต่อไปนี้ และขอให้ผู้อ่านตั้งใจคิดว่า นายไฉว ดุจ
พิทักษ์ เป็นลูกศิษย์ลูกหาของอาจารย์ใหญ่ปรีดี เขา
กล่าวว่า นายปรีดีเป็นคนจริงรักภักดีต่อบรมราชจักรีวงศ์ แต่

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

ข้าพเจ้าไม่ใช่ว่า คอยไปเป็นข้อความจากหนังสือพิมพ์
เรียงโดยนายไฉว ดุจพิทักษ์

“นายปรีดี พนมยงค์” ถอดจากเมืองไทยไปศึกษาใน
ประเทศฝรั่งเศส ถึงแกบ พ.ศ. ๒๔๖๑ อันยังเป็นรัชสมัย
แห่งพระมงกุฎเกล้าฯ อยู่ ในประเทศฝรั่งเศสนั้นนายปรีดี
พนมยงค์ได้พำนักอยู่กับศาสตราจารย์คนหนึ่งของตน ที่งาน
หลวงปรีดีและได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยกรุงปารีส อันเป็น
มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากที่สุด ในภาคหนังสือ

“นายปรีดี พนมยงค์” ในครั้งศึกษาอยู่นอกจากกระตือ
ระใจในวิชานิติศาสตร์แล้ว ยังสนใจ ศักยภาพเศรษฐกิจ
และการเมืองเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาค้นคว้า การอบรมสั่ง
สอนจากศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญในทางนิติศาสตร์ เศรษฐ
ศาสตร์ โดยจะเพาะอย่างถึงถึงคือระบอบการปกครองของ
“รัฐ” และ “หน้าที่ของรัฐ” กับการศึกษาของฝรั่งเศส
การปกครองของรัสเซีย การปกครองของเยอรมนี และในที่สุด
การปกครองของจีน ได้ก่อให้เกิดนายปรีดี พนมยงค์เกิดความคิด

ดำรง ปัทมะศิริ

ใหม่ๆ ขึ้นเป็นอันมาก ได้เห็นชัดเจนว่าวิถีชีวิตทางระ
บอบการปกครองที่เป็นมาที่ดี ระบอบการเศรษฐกิจที่เป็นมา
ที่ดี จากยุคต้นของประวัติศาสตร์จนถึงยุคปัจจุบัน ประเทศ
ใดที่ราษฎรผู้เป็นเจ้าของอธิปไตยแท้จริง ได้เข้ามามีส่วน
เสียงใน การ ปกครองและ ดำเนิน เปลี่ยนแปลง นโยบายทาง
การเศรษฐกิจให้เหมาะสมแล้ว ประเทศนั้นย่อมจะคงมี
ความเจริญรุ่งเรืองยิ่งกว่า ประเทศ ที่มี พระมหากษัตริย์ปก
ครองทรงสิทธิ์และอำนาจเด็ดขาดแต่เพียง

“นายปรีดี พนมยงค์” แม้จะอยู่ในต่างประเทศห่างไกล
ก็ตาม แต่ได้พยายามติดต่อรับฟังข่าวคราวจากประเทศไทย
อยู่เสมอมา จากเพื่อนฝูงในเมืองไทยบ้าง และจากเพื่อน
หรือผู้คนที่เคยในสถานทูตไทยในกรุงปารีสบ้าง ทั้งได้นำเอา
กรณีหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นมาในเมืองไทยเข้าปรึกษ
หาข้อราชการ แล้วเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่ได้มีการ
วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงในทางการ ปกครอง และการ เศรษฐกิจ

ในหลวงอาเน็ค กับ ปรีดี

เมื่อวันสงกรานต์ไรก็ได้ปรึกษาได้ตามคำสวดราจารย์ของตน
อยู่เป็นเนืองนิจ.

“ประเทศไทยเป็นประเทศที่เรียกตามวิถีทางแห่งเศรษฐกิจ
กิจว่าเป็น “ประเทศกสิกรรม” ราษฎรไทย ๘๘ คน ใน
๓๐๐ คน ประกอบการกสิกรรม และร้อยละ ๘๘ ของผู้ที่
ประกอบกิจการกสิกรรมนั้นคือ การทำนาข้าว วิถีทำนาของ
ราษฎรไทยเมื่อแรก เริ่มวันที่ ๓ ของวันสร้างกรุงรัตนโก-
สินทร์ สืบต่อมาจนถึงสมัยที่นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนักเรียน
โรงเรียนวัดอรุณ วัดศาลาปูนของกรุงเทพฯ แค่นั้นมาจนกระทั่ง
บัดนี้เป็นอยู่อย่างใดก็คงเป็นมาอย่างนั้น กสิกรรมยังมีชีวิต
อย่างเดิม. ใช้วิถีทำนาและประกอบกิจการอย่างเดิม.
ก่อนจะอยู่ตามแบบ พลิมิคส์ และการประกอบการแบบ พลิ-
มิคส์ ไม่อาจทำประเทศกสิกรรมประเทศใด ให้จักเจริญรุ่ง
เรืองขึ้นได้ วิถีการทำนาของการเศรษฐกิจ แสดงให้เห็น
ชัดว่า ประเทศกสิกรรมประเทศใด ก็เปลี่ยนไปสู่ประเทศ
กสิกรรมและอุตสาหกรรมหรือประเทศอุตสาหกรรมแต่อย่าง

คำวิพากษ์

เดียว โดยการกระทำของผู้ปกครองคือรัฐบาลริเริ่มดำเนิน
การ หรือควบคุมแทรกแซง ประเทศเหล่านี้มักประสบ
ความรุ่งเรือง ส่วนราษฎรเล่ารัฐบาลก็ให้เอาใจใส่ปกครอง
ใหม่สดชื่น มีความสมบูรณ์ขึ้น. นายปรีดี พนมยงค์ ได้
พิจารณารอบอบการเศรษฐกิจของประเทศไทย ภายใต้
รัฐบาล สมบูรณ์เยี่ยงา สหิทธิราชย์อย่างใดอันต้องแท้ทุกด้าน
ทุกมุม แต่เห็นว่าทางเดียวที่จะเป็นไป คือได้คงอยู่อย่าง
นั้น. ประเทศชาติและราษฎรจะไม่รุ่งเรือง. ไม่สมบูรณ์
และยิ่งกว่านั้น ก็คือจะต้องเดินไปสู่ความวิบัติ ในวันหนึ่งข้างหน้า
โดยแน่แท้.

“ระบอบ การปกครอง ที่ราษฎร มติชนและเจียงในการ
ปกครองแห่งคือ ระบอบประชาธิปไตย ระบอบประชา-
ธิปไตยที่มีรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุด ในการ ปกครอง
แต่โดยที่นายปรีดี พนมยงค์ มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และดำเนินอยู่เสมอว่า ราษฎรไทยทุก ๆ คนก็มีความ
จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เช่นเดียวกับตน มีความรู้สึก

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

อยู่ ขณะเมื่อความคิดได้เกิดขึ้นว่า "ถึงเวลาแล้วที่ราษฎรไทยจะควรได้ปกครองตนเอง นำประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด กำหนดรูประบอบการปกครองและวิธีบริหาร กับทั้งดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ อันเหมาะสม กับ ประเทศ และ สถานะ การดำเนินการเศรษฐกิจนี้เป็นปัญหาอันสำคัญที่สุดสำคัญยิ่งกว่าปัญหาการปกครอง เพราะเป็นปัญหาเกี่ยวกับชีวิตและความดำรงอยู่ของประเทศชาติ และของประชาชน โดยที่เฉพาะปัญหาอันหนึ่งอันนี้ปัญหาการปกครองเสียอีก อย่างไรก็ตามทั้งต้อง ประการนี้ จะทำได้ หรือมีขึ้นได้ ก็โดยการปฏิวัติเท่านั้น เพราะในขณะนี้ไม่มีควันทรงหรือกระชกกระช่ายออกจากราชสำนักเลย ว่า พระมหากษัตริย์จะทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ราษฎรเลย และด้วยความ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ที่มั่นคงอยู่ในจิตใจเช่นนั้น นายปรีดี พนมยงค์ จึงเลือกกระบวนประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญยิ่งกว่าแบบอื่น โดยถือหลัก

คำวิหี ปัทมะศิริ

พระราชาเป็นสัญลักษณ์แห่งประเทศชาติ (The King is the Symbol of the country) นี่คือนัยที่นายปรีดี พนมยงค์ได้ตีความเอา.

"การคิดล้มราชบัลลังก์ พระมณเฑียรเกล้าฯ โดยคณะเจ้ากลุ่มหนึ่งนั้น นายปรีดี พนมยงค์ ได้ท้วงโดยตลอด แต่ไม่ใช่ทางที่จะจะสนใจหรือประหลาดใจ เพราะการล้มราชบัลลังก์เช่นนั้น มีปรากฏในประวัติศาสตร์ไทยหลายครั้งหลายหนแล้ว และแต่ละครั้งไม่มีความหมายหรือสิ่งใดเกิดขึ้นแก่ราษฎรเลย นอกจากเป็นการเปลี่ยนตัวกษัตริย์เท่านั้น.

"ขณะที่นักเรียนไทยใน กรุงลอนดอน จัดตั้งสมาคมนักเรียนขึ้น ภายใต้ การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของทูตนั้น ในฝรั่งเศส คณะนักเรียนไทยก็จัดตั้งสมาคมของตนขึ้นเหมือนกัน และได้รับการสนับสนุนจากทูตไทยเป็นอย่างดี พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ กฤดากร อัครราชทูต ได้ ครอง แก่บรรดานักเรียนไทยว่า ในลอนดอนพวกเขาคุ่มตัวมาค้มนักเรียนอย่างเต็มที่ แต่ในฝรั่งเศสจะปล่อยให้มันเสรี และให้นักเรียนค้ม

ในหลวงอาหม่า กับ ปรีดี

กันเอง สมาชิกนักเรียนไทยในกรุงปารีสเขา ซึ่งเป็นที่
รวมของนักเรียนไทย ทั้งที่เป็นเจ้าและเป็นคนสามัญ เพื่อ
ความรื่นเริงสามัคคี และแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น
ซึ่งกันและกัน.

"ในการประชุมครั้งแรกของสมาคมเพื่อเลือกคณะกรรมการ
บริหารนั้น ที่ประชุมนักเรียน ซึ่งมีพวกเจ้าเป็นส่วนใหญ่
ให้ลงมติเลือก ม.จ. เจริญใจ จิตต์พงศ์ โอรสกรมพระวิศุ
เป็นประธาน และนาย ปรีดี พนมยงค์ เป็นเลขาธิการของ
สมาคม ต่อมา นาย ปรีดี พนมยงค์ เป็นประธาน
เมื่อนายปรีดี พนมยงค์ เป็นประธานสมาคม นักเรียน
โอกาสอันเหมาะแก่ที่ที่เขาจะริเริ่มโครงการตาม
ความคิดของเขา คือการปฏิวัติ โอกาสอันจริง แต่ เขายัง
ไม่มีเพื่อนฝูงคนใดที่ไว้วางใจพอจะแสดงความคิดของเขา
ออกมาได้ นายปรีดี พนมยงค์ ทราบดีว่า ภายใต้ระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น กษัตริย์มีอำนาจเด็ดขาดเหนือใคร
ทั้งใน กรุงปารีส เขาเห็นได้ว่า เขาก็เดินไปด้วยพระองค์เดียว

คำวิพากษ์

คือพวกเจ้าและลูกขุนนางอันภาคภูมิใจ แม้จะมีผู้คน
สามัญเช่นเดียวกับตนอยู่บ้าง ก็ยังไม่แน่ใจว่าพวกแพรว
พราวความคิดของตนแก่เขาเหล่านั้นได้โดยตลอดทีเดียว แต่
กระนั้นในขณะที่ยังเพื่อพบเพื่อนร่วมใจกันเอง ประจัน
สมาคม นาย ปรีดี พนมยงค์ ก็ได้เริ่มสร้างความคิดและ
ความรู้ดีทางการเมืองให้แก่เพื่อนนักเรียนไทย.

"สถานที่ทำการของทูตไทยในกรุงปารีสขณะนั้นตั้งอยู่
๒ หลัง คู่มือเป็นที่ประหลาดอันใด ที่ประธานสมาคมัก
เรียน คือ นาย ปรีดี พนมยงค์ ผู้ซึ่งเป็นนักเรียนการเมือง
และการเศรษฐกิจ จะให้ความรู้และความเข้าใจในระบอบ
การปกครองแก่เพื่อนนักเรียน ในระบอบการปกครองของ
อังกฤษ ซึ่งมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

นาย ปรีดี พนมยงค์ ได้สมมุติตั้งหลังหนึ่ง คือตั้งคำ
การทูตเป็นสภาขุนนาง (House of Lords) และตั้งอีก
หลังหนึ่งเป็นสภาสามัญ (House of Commons) หรือ
สภาผู้แทน และภายในตึกที่สมมุติเป็นสภาสามัญนั้น นัก-

ในหลวงอาเนห์ ๑ กับ ปรีดี

เรียนไทยได้มีการประชุมได้ถึงความคิดความเห็นกับ ทั้ง
ในทางเศรษฐกิจและการเมือง และใกล้กับงานนอก
การวิจารณ์และคำให้การกระทำ ของบุคคลที่มีต่อนักเรียน
ซึ่งเป็นคนสำคัญอีกด้วย วิธีการของประธานสมาคมฯ มี
เพียงแต่จะได้รับความ นิยมยกย่องจากบรรดานักเรียนที่เป็น
บรรดาคนสำคัญเท่านั้น แม้กับนักเรียนที่เข้า ตลอดจน
ราชการในสถานทูตนั้นเองก็นิยมเอื้อมือให้ และสมทบด้วย
ข้าราชการไทย อีกด้วย ถึง กับเขาเป็นสมาชิกของสมาคมอีก
ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการเช่นของนาย ปรีดี พนมยงค์
ได้ก่อให้เกิดนักเรียนที่เป็นพวกเจ้าเริ่มรู้สึกว่าเป็นภัย ต่อ ราชบัล
ลังก์ และต่อคณะเจ้าเริ่มแล้ว อันที่จริง ม.จ. นกขัฏฐมณฑล
ได้พูดแก่นาย ปรีดี พนมยงค์ ว่า "ปรีดี; แกจะทำให้พวก
เจ้าปั่นป่วนเสียหมดแหละ" นาย ปรีดี พนมยงค์ มีใจกล้าตอบ
คำของเจ้าผู้แต่ประการใด คำว่า "แก" นี้ได้กระทบ
ตบความรู้สึกต่อเขาอย่างแรง นาย ปรีดี พนมยงค์ รู้สึก
ว่า ความเกลียดชังระหว่างบุคคลนั้น ยังคงมีระหว่าง

คำวิหี บัณฑิต

บุคคลเช่นนี้เอง จาก ม.จ. นกขัฏฐมณฑล เจ้าองค์ใด ที่จะ
ต้องสงสัย พระองค์เจ้าจุลจอมเกล้า อภิเษกทูตอีกองค์ใด
ก็ยอมจะยอมรับ และคงแค่นั้นมา การเคลื่อนไหวของ
ปรีดี พนมยงค์ ก็ถูกดองดังเกิด จากพระองค์เจ้าจุลจอมเกล้า
เรื่อยมา

"นายปรีดี พนมยงค์ รู้สึกด้วยคิดว่า คณะเจ้าในกรุง
ปารีส มีความรู้สึกต่อเขาอย่างไร แต่เรามีได้ยอมหยุด
ยั้งเตรียมงานตามความคิดของเขา นายปรีดี พนมยงค์
ได้เริ่มวิธีการใหม่ นั่นคือ เขาได้ให้บรรดานักเรียนเห็นถึง
วิธีการ ขันขยัคติธรรม ที่บรรดานักเรียนไทยได้รับจาก
การกระทำของทูต อาทิ เช่น ในเรื่องเงินที่ได้รับเป็นค่ากิน
อยู่ และค่าการศึกษา ซึ่งทางกรุงเทพ ฯ อำนวยให้มากแต่
ทูตจ่ายให้น้อย และจะไม่พอใช้ตามความจำเป็น แม้จะ
กระหน่ำกระหน่ำอย่างที่สุด ยิ่งกว่านั้น ยังจ่ายให้ในอัตรา
แตกเป็ดยู่ที่ไม่เป็นธรรมอีกด้วย นักเรียนไทย และเม
นักเรียน ที่เป็นพวกเจ้าก็เห็นพ้อง กับข้อ เด่นอ ของ นายปรีดี

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

พนมยงค์ เห็นความไม่เป็นธรรมที่ตนได้รับจากทุก ^{ทั้งยัง}
ได้คิดกันที่จะแสดงหาความยุติธรรมในโอกาสต่อไป
^{ใน}ในบทนายปรีดี พนมยงค์ เป็นประธานแต่มาคนักเรียน
เก่ายุคนั้นเอง ได้มีหนุ่มไทยปรากฏหน้าตาเป็นฝรั่งคนหนึ่ง
ซึ่งจากเมืองไทยไปศึกษา ^{วิชา}วิชาในยุโรป มีใช้เพื่อศึกษา
เจ้าเรียนแต่อย่างใด หนุ่มไทยผู้นั้น คือ นายประยูร ภมร-
มณเฑียร ประยูรเดินทางจากสวีเดนไปยังปารีส และ
ได้รับการแนะนำจากนายควง อภัยธรรม นักเรียนไทยใน
สวีเดนให้ไปรู้จักกับนายปรีดี พนมยงค์ เพื่อน
สมัยของตน ประยูรได้รู้จักกับนายปรีดี พนมยงค์ ครั้งนั้นเป็น
ครั้งแรก เมื่อระยะเวลาต่อมาพอสมควร นายปรีดี
พนมยงค์ ได้เริ่มขยายความรู้ถึงนักคิดของเขาที่มีอยู่ออก
มาอย่างเปรี๊ยะ ๆ ตามปกติให้แก่ประยูรทั้ง ประยูร ภมร-
มณเฑียร เริ่มแสดงความรู้ของตน อันเกี่ยวกับระบอบการ
ปกครองและการเศรษฐกิจ ของประเทศไทยออกมาให้นาย
ปรีดี พนมยงค์ ทราบเช่นเดียวกัน การแสดงออกของประยูร

คำวิหี บัณฑิต

ภมรณเฑียร เปิดช่องทางให้แก่ นายปรีดี พนมยงค์ ที่จะ
แสดงความคิดของตนออกมาถึงกว่าคราวที่แล้ว และต่อ
จากนั้น ทั้งสองคนได้สนทนากันถึงเหตุการณ์และสถานะ-
การณ์ของประเทศไทย ทั้งในทางการเมืองและการเศรษฐกิจ
โดยทั่ว ๆ ไป ทุก ๆ ปัญหา อันเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้
ประยูร ภมรณเฑียร มีความเห็นพ้อง และสอดคล้องด้วย
ทั้งส่วน และในที่สุด นายปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าวแก่ ประยูร
ภมรณเฑียรว่า การที่จะแก้ไข และบำรุงการเศรษฐกิจของ
ชาติไทยได้นั้น จะทำได้ก็ต่อเมื่อประเทศไทยได้มีการปกครอง
โดยมีรัฐธรรมนูญ เช่นประเทศอื่นแล้วเท่านั้น และจะมี
รัฐธรรมนูญได้ก็โดยการปฏิวัติเท่านั้น เพราะสถานการณ์
เวลานี้ไม่มีทางอื่นที่จะทำได้ ประยูร ภมรณเฑียร มีความ
เห็นพ้องด้วยอย่างเต็มที่ จากวันนั้นนายปรีดี พนมยงค์ คง
ปล่อยคำพูดของเขาให้ดังเรื่อยตามเวลาไปหลายเดือน เพื่อ
คุณค่าของประยูร ภมรณเฑียร คือไปในที่สุดเมื่อเห็นว่าจะ
ได้ใจ ประยูร ภมรณเฑียร ได้อย่างแท้จริงแล้ว บุคคล

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

ทั้งต้องนำใจพบกันอีกครั้งหนึ่ง และต่างให้สัญญาต่อกันว่า จะช่วยกันคิดกันในการดำเนินการตามความคิด เพื่อจัดตั้งคณะที่จะทำการปฏิวัติเปลี่ยนระบอบการปกครองแผ่นดิน และอีกครั้งหนึ่งที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้รับแจ้งและย้ำต่อประยูรว่า การเปลี่ยนการปกครองของเราครั้งนี้ จุดสำคัญก็คือ เพื่อปฏิรูปการเศรษฐกิจของประเทศไม่ว่าจะเปลี่ยนเพียงการปกครองบนแผ่นดินกระดาษเท่านั้น ประยูรภมรมหาวี ได้ให้การรับรอง "โดยหนักแน่นเต็มที่ตลอดเนื้อเนื้อหาใจของเขา และกล่าวว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเขาเห็นด้วย และยอมยกให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้คิดทำทุกสิ่ง"

จากประยูร ภมรมหาวี เพื่อรวมความคิดรวมปฏิญาณตนแรก นายปรีดี พนมยงค์ ได้โดยแยกความคิดของเขาว่า ร.ต. ทศนิยม นิตกรภักดิ์ นักเรียนนายทหารม้าแห่งโอรุส ซึ่งมีความคิดเห็นอย่างเดียวกันอย่างชัดแจ้ง และจาก ร.ต. ทศนิยม นิตกรภักดิ์ ร.ท. แปลก ชัดแจ้งละ นักเรียนโรงเรียนเบ็ญใหญ่ พองเตตโบล ก็ได้เข้ามาร่วมความคิด

คำวิหี ปัทมศรี

รวมการกระทำด้วย บิดนายปรีดี พนมยงค์ มีเพื่อนรวมกายดำคนแล้วแต่เขาต้องการเพื่อนอีกเพื่อนที่จะร่วมตาย เพื่อนอุดมคติอันเดียวกัน นายปรีดี พนมยงค์ ได้พบกับนักนักเรียนช่างกลคนหนึ่งคือ นายคอง อภัยวงศ์ แต่นายปรีดี พนมยงค์ คงให้ความสนิทสนมอย่างเต็มที่เพราะเพื่อนผู้ทรงหลาย คือเป็นส่วนตัวเท่านั้น นายปรีดี พนมยงค์ รู้ดีว่า ทำกิจการของนายคอง อภัยวงศ์ เท่าที่ทราบอยู่ในเวลานั้น ยังหาสมัครที่จะมีดเนินความคิดของเขาให้ทราบได้ ไม่ นายปรีดี พนมยงค์ คิดต่อไปที่จะหาเพื่อนนักเรียนไทยในประทศอังกฤษต่อไป แต่จะอย่างไรจึงจะได้พบนักเรียนไทยเหล่านั้นได้

"ขณะที่รอโอกาส เพื่อดำเนินการชักชวนแล้วหาเพื่อนร่วมตาย และด้วยความคิดแน่วแน่ว่า จะต้องทำการปฏิวัติ นายปรีดี พนมยงค์ ได้แสวงหาความรู้เพื่อการนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น คือการเตรียมให้พร้อม อะไรบ้างที่จะต้องทำ และจะต้องทำอย่างไร ทำด้วยวิธีใดจึงจะให้ความคิดของ

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

การสำเร็จโดยเรียบร้อย ระหว่างนั้นในกรุงปารีส นักศึกษาชาวญวนได้ขบคิดกันเพื่อแสวงหาแนวทางให้ชาติของตน คือปลดแอกฝรั่งเศสออกไปให้พ้น และในฐานะที่นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนักศึกษาที่กว้างขวาง ทั้งได้รับการชมเชยจาก ศาสตราจารย์ และผู้ประศาสน์การอยู่เสมอ ๆ ทั้งเป็นนักศึกษาชาวเอเชียด้วยกัน ได้ทำให้นักศึกษาชาวญวนเหล่านั้นสนใจในตัวนายปรีดี พนมยงค์ เป็นอันมาก และเล็งเห็นว่านายปรีดี พนมยงค์ ได้รับการเชยชมจากเพื่อนนักศึกษาชาวญวน ให้ไปร่วมการประชุมกับคณะของเขา ด้วยความรู้ดีที่ว่า จำต้องหาความรู้ให้กว้างขวาง และด้วยการทำงานเพื่อนักศึกษาเหล่านั้นเป็นชาวเอเชียด้วยกัน นายปรีดี พนมยงค์ ตกลงรับคำเชิญ แต่แจ้งว่าขอไปอยู่ในฐานะนักสังเกตการณ์เท่านั้น นายปรีดี พนมยงค์ ได้ไปในการประชุมของนักศึกษาชาวญวน ๒ ครั้ง ครั้งแรกไปกับหลวงวิจิตรวาทการ ข้าราชการสถานทูต และครั้งถัดๆ ไปกับนายประยูร ภมรมนตรี จากการไปสังเกตการประชุมของ

คำวิหี บัทมะศิริ

นักศึกษาชาวญวนนี้ ทำให้นายปรีดี พนมยงค์ ได้ความรู้ และความคิดใหม่ ๆ ขึ้นหลายประการ.

ในบั้นต่อมา ร.ท. แปดง ชัดดังคะ ได้มีเด็กเกิดเป็นประธานสมาคม สัมผัสจากนายปรีดี พนมยงค์ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ ผ่านเดือนก่อนที่นายปรีดี พนมยงค์ จะทำวิทยานิพนธ์เพื่อรับปริญญาเอกเกออร์ อังตรัวคั่น ได้มีการประชุมของสมาคมนักเรียนไทยขึ้น มีนักเรียนไทยในฝรั่งเศส ในประเทศอิตาลี เยอรมัน และจากประเทศอื่น ๆ จะอยู่ภายใต้การดูแลของอัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีส ทางได้เข้าประชุม โดยพร้อมเพรียงกัน นายปรีดี พนมยงค์ ได้ทำเรื่องราวเช่นขอประธานสมาคมเพื่อให้ประชุมได้พิจารณาถึงความไม่เป็นธรรมต่างๆ ที่นักเรียนไทยได้รับจากทุก ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติให้ทำปฏิญญาต่อต้านอาชญากรรมของฝรั่งเศสว่า นายปรีดี พนมยงค์ เจ้าของความคิด ก็ลงมือเรียบเรียงร่างของทุกข้อและให้นักเรียนไทยลงชื่อในปฏิญญานี้ นักเรียนจำนวนมากได้ลงชื่อ นอกจากนักเรียนที่เป็นคนต่างด้าวแล้ว นักเรียนที่เป็นพวกชาว

ในหลวงอาทิตย์ กับ ปรีดี

อาทิตย์พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคลถึงลงนามด้วย ส่วนโอรส
ของพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ก็เห็นพ้องด้วยแต่ขอศรัทธา
ลงนามเพียงมีคำของตน.

"ขณะเดียวกันนั้นสมาคมนักเรียนไทยในอังกฤษได้เชิญ
ผู้แทนสมาคมนักเรียนไทยในฝรั่งเศสไปประชุมร่วม ที่ประ-
ชุมรณนักเรียนไทยในฝรั่งเศสลงมติ ให้นายปรีดี พนมยงค์
เข้าประชุมร่วม นายปรีดี พนมยงค์รู้สึกพอใจในโอกาส
อย่างยิ่ง แต่แล้วก็มีเหตุเพราะเมื่อทราบงานแจ้งที่ควรบอก
เงินเป็นค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ทดไม่ยอมเห็นด้วย
ไม่ยอมจ่ายเงิน ทำให้มีฐานะหนึ่งสัปดาห์ทางให้นายปรีดี พนมยงค์
จึงหมดหนทางที่จะไปกรุงลอนดอนด้วยตนเอง ในเมื่อสุด
เป็นเฉยๆนั้น ก็ยังไปก็ตามนายปรีดี พนมยงค์ได้ขอให้นาย
ประยูร ภมรมนตรีไปประชุมแทน และให้รับทราบนโยบาย
ของเราที่จะหาเพื่อนร่วมสายในอังกฤษ ประยูร ภมรมนตรี
ออกเดินทางจากปารีสขึ้นรถไฟมาเยี่ยมแล้วข้ามเรือไปอังกฤษ
เข้าประชุมรวมจนได้ ในตอนจบประยูรได้เพื่อนใหม่หลาย

ดำริห์ ปัทมะศิริ

คน เพื่อให้นักเรียนไทยซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกับความ
คิดเห็นของนายปรีดี พนมยงค์อยู่แล้ว.

"การกระทำของนายปรีดี พนมยงค์ในเรื่องที่ให้ประยูร
ไปร่วมประชุมกับนักเรียนไทยในอังกฤษนั้น เมื่อพระองค์
เจ้าจุลจักรพงษ์ทราบเข้าก็มีความโกรธมากและเมื่อทราบต่อไป
อีกว่านายปรีดีได้เป็นเจ้าคิดความคิดให้นักเรียนไทย ในฝรั่งเศส
ขึ้นถูกพวกพ้องตนก็ยังเพิ่มความเดือดดาลแค้นแค้นเป็นที่สุด พระ-
องค์เจ้าจุลจักรพงษ์ก็คิดมิตนว่าเป็นผู้ปกครองดูแลนักเรียน ซึ่งใน
ลักษณะเช่นนั้นนักเรียนย่อมไม่เป็นศัตรูกับตนแต่แล้วเพราะ
ความโกรธนั่นเอง พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ได้โทรเลข รายงาน
เข้ามายังกรุงเทพฯ กราบทูลพระบาทเกล้าฯ ให้เรียกตัวนาย
ปรีดี พนมยงค์กลับประเทศไทย โดยไม่พิจารณาถึงเรื่องการ
ศึกษาของนายปรีดี พนมยงค์เลยว่าจะสำเร็จหรือไม่ ในโทร-
เลขนั้นกล่าวว่ ปรีดีเป็นหัวหน้าชักชวนนักเรียนก่อการกบ-
ลาค้างทุก เป็นหัวหน้าสหภาพ (Syndicate) นักเรียนไทยเป็น
คนผิดได้ในประชาธิปไตย เห็นละเป็นภัยต่อราชบัลลังก์

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

“แต่ใครจะสั่งของชุด และให้มียอดคงด้นนั้น เมื่อ
คุณระพยายามปักมีดให้ไว้ให้ลงให้นายปรีดี พนมยงค์หรือ
นักเรียนไทยคนอื่นก็ตาม แต่ในเวลานั้นก่อนที่ใครจะของ
ชุดจะถูกส่งหลวงศิริราชไมตรีสถานการทูตนั้นเอง หลวง
ศิริราชไมตรีเป็นสมาชิกของนักเรียนไทยและชิงกำหนดที่จะ
เป็นเพื่อนร่วมสายคนหนึ่ง ที่จะทำการปฏิวัติ ร่วมกับนายปรีดี
พนมยงค์ หลวงศิริได้แจ้งให้นายปรีดีทราบถึงการกระทำ
ของชุด นายปรีดี พนมยงค์ก็ทราบอยู่ว่า พระปกเกล้าฯ
เป็นกษัตริย์ที่มีพระมหากรุณาธิคุณต่อราษฎร (ทั้งชาวไทย
และคนเขมรก็ได้) --- ผู้เขียนเรื่อง) จึงได้ใคร่จะชักชวน
เข้ามาเสียก่อนและกราบทูลว่า ข้าพเจ้าตามมาภายหลังโดย
เร็วที่สุด แต่พระปกเกล้าฯ ในเวลานั้นได้ยอมมีความจำเป็นของ
ทุกข้อให้เรียกคณายนายปรีดี พนมยงค์กลับประเทศโดยทันทีแต่
มีหาของนายปรีดี พนมยงค์ซึ่งทราบเรื่องแล้ว ได้หาผู้การทูต
เกล้าฯ ถวาย ขอร้องพระบรมราชานุญาตให้นายปรีดี พนม
ยงค์ลาพักที่นั่นเสียก่อน และช่วยการช่วยเหลือของข้า

คำวิหี ปัทมะศิริ

พระยาอมราช พระปกเกล้าฯ ได้ทรงอนุญาตและให้แจ้งไปให้
พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์กับท้าว นายปรีดี พนมยงค์ผู้ซึ่งเกือบ
หมดหัวใจในปณิญาออกเคอร์ซันครั้งนี้ จึงมีโอกาสดำ
ศึกษาต่อไป ทำวิทยานิพนธ์เด่นอมหาวิทยาลย์ และแนบ
พร้อมที่จะรับปณิญาเอก.

“วันในปรีดี สำหรับดำเนินการตามความคิด ของนาย
ปรีดี พนมยงค์เมื่อตอนนั้นเอง เพราะหลังจากรับปณิญา
แล้วในเดือนก่อน กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘ นั้น เราจะต้องเดินทาง
กลับประเทศไทย คณะนายปรีดี พนมยงค์จึงจัดให้มีการ
ประชุมครั้งแรกของคณะร่วมสายที่จะทำการปฏิวัติขึ้น ตอน
นั้นสมาชิกแก่นายปรีดี พนมยงค์ ประยูร ภมรมนตรี ร.ต.
ทศนิยม มุตรภาคี ร.ต. แปลก ซึ่งตั้งคณะสมาชิกใหม่มี
หลวงศิริราชไมตรี นายคอ อพานุกรม, นายแนบ พงศ์โยธิน
และคณะอื่น ๆ คณะร่วมสายได้จัด วางแผน ทางแผนที่ และ
แผนการดำเนินงานของคณะไว้สำหรับผูกมัดกับเมืองไทย

ในหลวงอานันท์ กับ ปรีดี

และดำรงอยู่ที่ยุโรป เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้แก่องค์
พรรคพวกให้มากยิ่งขึ้น.

“นายปรีดี พนมยงค์พร้อมด้วยปณิญาตอกรอรั้ง-
ครวญและประกาศนโยบายขึ้นสู่ทางเศรษฐกิจแห่งมหา-
วิทยาลัยกรุงปารีส พร้อมด้วยความคิดคือการปฏิวัติ เพื่อนำ
ความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ราษฎรและประเทศชาติ กลับมาถึง
กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๔๘๐ ส่วนทางยุโรปประยุ-
ภมรมนตรีได้สมัครพรรคพวกอีกหลายคน อาทิ ทวีปบุณย เกต,
บรรจง ศรีบุญ, ดินรุ กมลนาวิน, และคนอื่น ๆ ซึ่งได้เป็น
แต่ทาบตามใจยังไม่ตกต้องแน่ชัดประการใด.

เมื่อคำนึงถึงความเป็นมาของชาติไทย ซึ่งเคยถือสำคัญ
ในองค์พระมหากษัตริย์ ว่าเป็นประหนึ่งธงชัยแห่งชาติ
ทั้งที่เป็นความจริง ว่าองค์พระมหากษัตริย์ได้ทรงพระ-
กรุณาธิคุณเป็นประโยชน์แก่มาแต่เมือง มาแล้ว แม้ด้วยการส่ง
รอด คนทั้งหลายควรคำนึงถึงพระมหากษัตริย์คุณ จึง

คำวิหี บัณฑิต

อยู่ กษัตริย์องค์เดียวขอกรบไม่ได้ แต่ความกระจัดกระ-
เจียนนั้นเป็นผลอย่างไร หรือ การทรมานกษัตริย์ และได้อาศัย
ปรีชาสามารถของท่านมาแต่คิด ท่านบรรลอบรรณก่าถึง
คือผู้ดีบุ คำนึงความเป็นไทมาได้นั้น ก็ต้องถือว่า กษัตริย์
มีบุญคุณ จึงเป็นที่น่าเสียใจยิ่งนัก ที่คนทั้งหลายเข้าใจ
ผิด ความผิดตามกระทำการเปลี่ยนแปลงปกครอง ทั้ง ๆ ที่
กษัตริย์ก่าถึงจะอยู่อำนาจ และมอบอำนาจให้ราษฎร
อยู่แล้ว ผู้ร่วมปฏิวัติหลายคน ไม่รู้ว่า ตนเองได้ถูกนำไป
สำหรับการฉวยโอกาสของคนมักใหญ่ใฝ่สูง ซึ่งความใน
หนังสือของนายไผ่ สตรีพิทักษ์ดังคัดมาแต่ฉบับ ตอน
หนึ่งกล่าวว่า นายปรีดีไม่รู้ว่า จะมีกษัตริย์ราชทานรัฐ-
ธรรมนูญนั้น เป็นการแก้ตัว หรือให้ผู้พิจารณาข้อความ
จากหนังสือบันทึกความจำ ซึ่งข้าพเจ้าเรียบเรียงไว้ดัง
ต่อไปนี้—

“หนึ่ง ท่านจอมพลได้กล่าวว่า ความดัดบในการ
ปฏิวัติเมื่อ ๒๖ ปี ที่แล้วนั้น ข้าพเจ้ากล่าวว่า ก็ไม่มีอะไร

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

นัก นอกจากพวกบาทุอยู่ในวังแล้ว ยังมีเจ้าฟ้าเจ้าและ
นายปรีดี ได้ถูกพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์กับภรรยา พรีดีและ
เหยี่ยวสยามเท่านั้น แต่ดูเหมือนว่า เหยี่ยวสยามใหญ่ยิ่ง
ของข้าพเจ้าที่เข้ามาทำการปฏิวัติในกรุงเทพฯ รวมกับนาย
ปรีดีนั้น ก็เท่ากับกำเนิดจากความไม่พอใจและเดือดร้อน
ของข้าพเจ้าเท่านั้นเอง และดูเหมือนว่ามีความหมายนัย
เกินไปองค์ว่าพวกเรารอช้าเกินไปอยู่เวลานี้

“ข้อสำคัญก็คือ ท่านจอมพลและบรรดาทหารพร้อม
ทำการปฏิวัติ เมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นี้ จะไม่ทราบ
ว่า การปฏิวัติครั้งนี้ เป็นการชิงธงชิงรีดชิงเอาอำนาจ
โดยกบฏของนักการเมือง ด้วยการหลอกลวงของทหารมาใช้
เป็นเครื่องมือ และกระทำให้ทหารต้องเสียเกียรติยศอัน
ด้วยยกไป เป็นข้า พาก ของ พรรค ของฝ่าย ในทางการเมือง
เป็นเหตุให้ทหารหาญเสียขวัญ และพลอะลุ้งกล่ามไปถึง
พลทหาร ต้องแก้ไขกันด้วยความลำบาก แม้กระทั่งทุก
วันนี้ บรรดาทหารพร้อมทำการปฏิวัติ เมื่อ ๒๔ มิถุนายน

คำวิหิ บำเพ็ญศิริ

๒๕ นับเป็นกำลังฝ่ายพลเรือน โดยเฉพาะเป็นกำลังของ
พลพรรคประชาธิปไตย (ปรีดี พนมยงค์) อาจกล่าวได้
ว่า ไม่รู้ ไม่เข้าใจในแต่ที่เหลี่ยมของนักการเมือง ต่าง
มีความศรัทธาใจอยู่อย่างเดียวกัน เพื่อบริประโยชน์ของ
ทั้งชาติเท่านั้น

“เพราะฉะนั้นก่อนปฏิวัติ (๒๔ มิ.ย. ๒๕) รัฐบาล
สยาม ซึ่งมีพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เตรียม
อยู่แล้วที่จะเปลี่ยนแปลง การปกครอง มาสู่ระบอบประธา-
ธิปไตย อันมีรัฐธรรมนูญเป็นหลัก กรมร่างกฎหมายทั้ง
มีหลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นผู้ร่างขึ้น เป็นผู้ร่าง
ขึ้นในการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้มีการประชุมกันแล้ว ๆ
ในพระที่นั่งไกลกลังวัด การประชุมปรึกษายังไม่ตกลงกัน
ครบถ้วน ก็ยังเชิญมีการปฏิวัติขึ้นก่อน ถ้าหลวงประดิษฐ
มนูธรรมมิได้ดำรงในการเตรียมจะพระราชทานรัฐธรรมนูญ
ครั้งนี้ ก็แปลว่า การปฏิวัติเมื่อ ๒๔ มิ.ย. ๒๕ เป็น
การบังเอิญ แต่ถ้าหลวงประดิษฐเป็นผู้ดำรง ก็แปล

ในหลวงอาลัยที่ ๑ กับ ปรีดี

มา หลวงประดิษฐ์เป็นผู้ข้างจริง เพื่อแสวงหาอำนาจใน
ทางการเมือง ซึ่งอำนาจทางการเมืองที่หลวงประดิษฐ์
ได้มานั้น อาจเป็นประโยชน์ต่อคอมมิวนิสต์สเซีย
ก็ได้ อาจเป็นประโยชน์แก่นายปรีดีและพรรคพวกของ
เราก็คงได้ หรืออาจเป็นประโยชน์แก่ชาติไทยก็ได้ แต่ถ้านาย
ปรีดียอมอำนาจ จะมอบชาติไทยให้แก่รัสเซีย ให้แก่
จีน ให้แก่ตนเอง หรือให้แก่ชาติไทย เพราะว่าทหาร
ไทยเป็นเครื่องมือของนักการเมือง ปรีดี พนมยงค์แล้วใน
บัดนี้ เมื่อหลังของชาติไทยเคลื่อนคลอนไปอย่างใด
ชาติก็คืองโหล่นอันตั้งเทือนไปด้วย เรามาเสียใจกันเล็ก
น้อยเถิดว่า ถ้าไม่มีการปฏิวัติเมื่อ ๒๔ มิถุนา ๒๕ ถ้าพระ-
บาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญตาม
ที่ทรงพระเตรียมใจเอง ทหารก็คงไม่เลื่อมวินัย ชาติไทย
ก็จะไม่ทรยศใครมาถึงอย่างนี้ โดยละเพาะ ในทางศีลธรรมและ
ประการดำเนินเฉพาะเรื่องนี้ ก็ต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอา-
ลัยทมหิตล คงจะทรงเป็นเพียงเจ้านายนักเพียรประโยชน์แก่

ดำริห์ ปัทมะศิริ

บ้านเมือง ชึ่ง ยวดยัณเฑ โดยมิพักต้อง เกี่ยว ข้องกับการเมือง
คงจะทรงเจริญรอยพระ บุคคลบาท แห่งสมเด็จพระราช บิดา
ที่ได้ทรงกระทำมาแล้ว ชันจารึกในหัวใจเราอยู่ สมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวอาลัยทมหิตล คงจะรอดพระชนม์ชีพ เป็น
พระกษัตริย์ของเราในฐานะเป็นเจ้านายที่ทรงพระคุณ ไม่
จำต้องทรงรับมอบราชสมบัติ และไม่จำต้องถูกลอบปลง
พระชนม์!

เมื่อการปฏิวัติ ๒๔ มิ.ย. ๒๕ ได้ดังตนจากหลวงวธอน
แรงด้วยความคิดแค้นเป็นเหตุแล้ว และอาจประกอบด้วย
การของซึ่งเช่นนั้น ก็ย่อมบังเกิดความบกพร่องต่อมา แม้ใน
หมู่ผู้ก่อการปฏิวัติครั้งนั้น ที่มีความคิดเห็นเป็นประโยชน์
แก่ชาติ ก็มีได้ปฏิเสธความชอบ เช่นถ้อยคำของท่าน
จอมพล ป. ดังได้กล่าวมาแล้วเป็นต้น ผู้ที่ดำรงถกถาว
อย่างความผิดของตน คือผู้ที่ดำรงถกถาวความผิดของตนให้
เป็นไปในทางที่ชอบ ส่วนผู้ที่ไม่ยอมรับผิดชอบด้วยตน ย่อม
มีความทุจริตทุกภาคสมัย."

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

เมื่อข้าพเจ้ายังเขลาอยู่* ได้อ่านคำประกาศของสมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิญี่ปุ่น ว่าจะพระราชทานรัฐธรรมนูญ ก็โดยนึกว่า พระเจ้าแผ่นดินของไทยทำไมไม่พระราชทานรัฐธรรมนูญ แต่แท้จริง เมื่อได้ศึกษาต่อมาภายหลัง จึงรู้ว่า พระบรมราชจักรีวงศ์ มิได้ผู้เห็นแก่ตัว เพียงแต่ไม่มีความรักพอจะเชื่อว่า มวลชีวิตของคนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การกระทำดังที่ย่อมมีผลต่อตนเอง ในบทต่อไป จะได้ขยายความให้เห็นว่า การล้มล้างเปลี่ยนระบอบปกครอง เป็นผลดีของประเทศไทยอย่างไร.

*จะได้เรียบเรียงข้ออ้างเรื่องหนึ่ง แสดงความเร่าของข้าพเจ้าในประการต่าง ๆ ประโยชน์สำหรับคนเรา.

เมื่อชิงสุกก่อนห่าม

“อย่าชิงสุกก่อนห่ามนะลูก
คิดให้ถูกเจ้ายังเด็กเล็กละโว.”

จากบทละคร

ร.ว. นายร้อยจตุรจอมเกล้าฯ

ในประกาศของคณะราษฎร ผู้ทำการปฏิวัติเมื่อ ๒๔ มิ.ย. ๒๔๗๕ นั้น ได้ชี้ให้เห็นถึงภัยของระบอบราชาธิปไตยเป็นอันมาก ได้กล่าวถึงความบกพร่อง และความเห็นแก่ตัวของบรรดาพระบรมวงศานุวงศ์ ว่าฝักเงินไว้ต่างประเทศ เตรียมตัวจะหนีเมื่อบ้านเมืองเกิดเหตุฉุกเฉิน ประกาศคณะราษฎรได้แสดงสัญญาสร้างความหวังให้แก่ราษฎร ประ-

ในหลวงอาณัติฯ กับ ปรีดี

หนึ่งจะทำเมืองไทยให้เป็นเมืองเสรี ไม่มีความเหลื่อม
ล้ำต่ำสูง ประชาชนพลเมืองจะอยู่กันดี อย่างเสรีทุกเป็น
ใหญ่ คือชักจูงให้บังเกิดความโง่ อุดมการณ์แทน
ใจมีผลตอบแทนแต่ในบัดนี้ ส่วนนาย ปรีดี ก็โดนสมทนต์
ออกนอกประเทศเป็นการแสดงความรัก แม่นทงประ-
ทานผู้ชื้อได้ ประกาศพระราชกรณียกิจวันที่ ๒๔ มิถุนายน
๒๔๗๕ นั้น นาย ปรีดี เป็นผู้เรียบเรียง.

บัดนี้ประเทศสยาม เป็นอย่างไร ชื่อนี้ จะยังคงอยู่ได้
ว่า อะไรเป็นความเสื่อม อะไรเป็นความเจริญ และเรา
ต้องการความเจริญอย่างไร เพียงใด.

อันที่จริง ชาวไทยเป็นคนเลี้ยงง่าย ใครได้เลี้ยงก็ควร
จะตอบแทน ความมีกตัญญูพร้อมด้วยความฮุมนั้น หากจะม
อยู่ในน้ำใจดีของชนชาติใด แต่ก็อยู่ในน้ำใจของไทยนั้น
เป็นหลัก แล้วความซื่อ — หรือจะว่าใจดีได้ — เป็นข้อ
ของนักทดลองดวดเสมอ คนไทยไม่จำ ขำขำใน การไว้
แต่ให้เหยื่อ ในการทุกระหว่างประเทศ ไทยเราอาศัย

คำวิหิ ปัทมะศิริ

คือสมัย จนเป็นที่นิยมนับถือของชาวโลก มาเสื่อมเสีย
ก็เพราะการกระทำของจักรการทุแบบนาย ปรีดี จนมีคำเกิด
ขึ้นใหม่ว่า "Siamese Talk" อันเป็นสิ่งที่น่าอายยิ่งนัก
ถ้าจะหาอะไรกับผู้อื่น แม้ผู้ร่วมชาติเหล่านั้น ก็เรียกว่ามี
กตกรกไม่รู้จักว่า "อาจารย์" จะนำไปคิดใด ผู้ดำเนิน
ภายหลังต่างปลุกคิ้ว แต่ที่ยังหลงอยู่ก็มี สำหรับบรรดาผู้
กตกรการปฏิบัติเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้น เรือได้ว่า
มันหาใจบริสุทธิ์แต่แรกเริ่ม ครั้นได้ถูกข่มขืนภายหลังด้วย
ถาวยสักพันเพื่อนไปบ้าง ขอให้อ่าน วิถีถึงสภาพของ
ชาติไทยเมื่อ ๒๐ ปีก่อน เปรียบกับสภาพในบัดนี้ ผู้มีความ
บริสุทธิ์ใจชาติ ไม่เสียใจบ้างหรือ?

เราถามกันว่า ประเทศสยามเจริญขึ้นในทางวัตถุ เรามี
ถนนหนทางสร้างขึ้น สะดวกแก่การเดินทาง สะดวกแก่การ
ขนส่ง คือชนเชื้อชาติพม่าออกไปนอกประเทศ แล้วทั้ง
ถ้าไรได้ให้พม่าต่างชาติ ชื่อนี้ได้เสียทั้งใจแล้ว ว่าถ้าจะ
คิดทางเพื่อสะดวกแก่การขนส่ง รวมทั้งทุกด้านอะไร

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

เวลานั้น เราต้องพริ้มก้นที่จะให้ผลจากการรณรงค์เป็น
จริงโดย นิตยภัตเท่ากับเบ็ดขุมทรัพย์ ให้ผู้อื่นเขามา
แต่มีใบจะเสียเดือน เราทำไปตามความคิดของเขา คือ
ที่จะช่วยให้แก่ขุมทรัพย์ของชาติ นิตยภัต เป็นแนวอย่าง
หนึ่งของนักเศรษฐกิจ ปรีดี พนมยงค์.

เราขอรับว่า เมื่อเปลี่ยนการปกครองแล้ว ได้มีโรง-
เรียน โดยกะเพาะโรงเรียนประชาบาล สร้างขึ้นเป็นอันมาก
จากเงินภาษีที่ดิน ออกโฆษณา โดย กรมโฆษณาการนั้น
แสดงให้เห็นความแตกต่างในจำนวนนักเรียน และ โรงเรียน
คือภายหลังการเปลี่ยนปกครองก็ได้มีจำนวนโรงเรียน และ
นักเรียนเพิ่มขึ้นมากทีเดียว แต่ในเงินภาษี ไม่ได้บอก
จำนวนโรงเรียนเหล่านั้น หลังได้ก็ไม่มีหลังคา เงินภาษี
ไม่ได้บอกค่า ค่าโรงเรียนเด็กนักเรียนดังสารเหล่านั้น
ไม่ได้อธิบายว่าสอนคณิต ไม่เรียนคําคว่าเรียนคณิต แต่ถูกกฎหมาย
ใจในชั้นเรียน หรือปริญญาหลังๆ เหล่านั้น การศึกษา

คำวิหิ บัณฑิต

ของชาติ จึงพ้องเพื่อกับประเทศ ไกรที่รู้ตัว แลองค์กร
ลูกหลานของตนเอง นั้นแหละอาจจะรอดตัวได้.

ท่านเจ้าพระยาธรรมศักดิ์ ได้ปรากฏในหนังสือ "โคลง
กลอน ของครูเทพ" ดังแต่ก่อนเปลี่ยนการปกครอง ฉะนั้น
ฝึกแต่ขยายจำนวนครู ให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก ที่จะ
ต้องเข้ารับการเล่าเรียน แต่ก็ไม่ปรากฏว่า เมื่อภายหลัง
เปลี่ยนการปกครองแล้ว รัฐบาลของคณะปฏิวัติ ได้จัด
อะไรให้เป็นตำแหน่งดีในการสร้างครู (ประชาบาล) มีแค่
ข้อที่หน้าเดียวใจ จะเล่าให้ฟัง คือรัฐธรรมนูญฉบับแรก
(๓๐ ปี) บังได้ว่า อนุญัตถราชบุตรประเภทที่ ๒ มี
มีอายุเพียงไม่เกิน ๓๐ ปี หรือถ้าราชบุตรได้รับการศึกษา
ถ้าเรารวมศึกษาเกินกว่าครึ่งหนึ่งของพลเมือง ถ้าให้มี
เด็กผู้แทนประเภทที่ ๒ คือคณะราชบุตร จะปล่อยให้
ราชบุตรปกครองกันเองโดยแท้จริง แล้วความจริงคือประ-
การหลังก็ปรากฏว่า คณะรัฐบาลปฏิวัติ ได้ปล่อยปละละ
เลยในชั้นจะเพิ่มจำนวนผู้ได้รับการศึกษา ๒.๔ คูณหมื่นจน

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

ใจจะให้เป็นเช่นนั้น ครั้นสิ้นอายุ ๓๐ มีตามสัญญา รัฐบาล
คณะปฏิวัติขอขมทบทวนเพราะทาง ข้างตำรวจมึงงี้!
ก็ยังไม่ได้รับการศึกษาเท่าจำนวนที่ กล่าวไว้ แต่ความบก
พร่องของคณะรัฐบาลที่ไม่จัดการศึกษาให้ชนบทเพราะทาง
นั้น เราไม่ได้กล่าวจนกระทั่งบัดนี้ ก็เรียนยังขาดการเรียน
ความเคย คณะราษฎรได้ตั้งเวรภัยขอบรมราชจักรีวงศ์ว่า
กตการศึกษ ซึ่งแท้จริงในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เรา
หาโรงเรียนไว้จ่ายยังกว่าทุกวันนี้ และเรามีครูดีเต็มเป็นครู น
เป็นนักเรียนหนึ่งก็แสดงว่า รัฐบาลคณะปฏิวัติ ซึ่งกำเนิด
จากวิธีการของนาย ปรีดี ไม่มีความสามารถพอ หรือมี
อะไร ก็ไม่สู้จริง ในการจัดการศึกษาของชาติ ด้วยเรา
ไม่ถึงการณ์.

หนังสือ "พลเมืองดี" อันเป็นหนังสือยอดเยี่ยมในการ
อบรมเยาวชน ก่อร่างออกจากแบบเรียน คนทุกวัย
แต่หนังสือไม่ได้ดีอย่างนั้น เพราะได้ตามัญญาไปหมดอยู่ใน
โลกนี้ แล้วปลงใจตนเองเพียงว่าฉลาดแล้ว.

ดำริห์ บัณฑิต

การศึกษาของชาติ เป็นอันไม่ได้ผลตามความหมายของ
การศึกษา ไม่ได้ผลตามข้อสัญญาของคณะราษฎร ใ
เรียนเพิ่มขงเพิ่มจริง ก็มาถึงที่นั่นดี แต่ผลจาก
โรงเรียน ทั้งปริมาณและคุณภาพ นับว่าอยู่ในขั้นที่
บกพร่อง.

ในทางการค้า เราได้มีการจัดตั้งบริษัทจังหวัด ห่วงเป็น
ที่พึ่งในการค้าและฝึกคนทั้งหลายให้รู้จักการค้า ได้คิดแผน
ร้านค้า ในอุปถัมภ์ของกรมการค้าภายใน แต่ก็เป็นท
น่ายำใจอีกคือ บริษัทและร้านเหล่านั้น มีอันเป็นไปให้
ล้มละลายหายสูญเกือบทั้งสิ้น แต่ก็ไม่ได้คิดนึกการค้า
ออกมา อย่างที่อาจจะเป็นไปได้ในการลงทุน เราได้พบคน
ชนิดหนึ่ง ที่เรียกกันว่าสามารถซื้อโกงทุกมชน เป็นที่น่า
เสียใจ ที่ใครไม่ทราบ ไปอบรมกันไว้ว่า ขนของว่าพอคำ
แล้วต้องโกง ความจริงนั้น ขนของว่าพอคำ เราส่งของของ
เรา การชำระเงินตามกำหนด มีค่าเท่ากับการตั้งชื่อโดย
ไม่ต้องออกใบสั่ง การตั้งราคาของผู้ขาย ที่เช็ดออก

ในหลวงอาเน็นที่ ๑ กับ ปวีดี

นี่ฉันไม่คงคอยให้เสียเวลา ในสมัยก่อน การออกไป
ตั้งขายเงิน (เร็ก) โดยไม่มีเงินเหลืออยู่ในธนาคารนั้น ถือ
ว่าเป็นการเสียหายมาก แต่ในสมัยเดียวกัน ธนาคารมักจะเป็น
เพียงที่อ้างสำหรับการตั้งขายที่ไม่มีเงิน กระแสเงินในธนา-
การอยู่ในฐานะอดเอง ผู้ฝากหน้อยรายนัก ที่จะฝากขอให้
ธนาคารได้มีโอกาสใช้เงินเหล่านั้นไปหากำไร รัฐบาลก็มี
เป็นหนี้ธนาคารมากขึ้น และธนาคารก็เป็นหนี้มากขึ้น จะ
จัดการใดให้เป็นมรรคเป็นผลดีทำไม่ได้ ภาวะการค้าจะ
ตกอยู่ในเงื้อมมือของคนไทย เรียกว่าไม่ได้ผล มีอยู่บ้าง
แต่ส่วนมากใน จำนวน น้อยเท่านั้น ก็ารรอดจากการค้า
ผูกขาด หรือพวกที่แผ่อำนาจไปทำการค้า เมื่อต้องแข่งขัน
จริงๆ ในเชิงการค้า ก็ล้มเลิกไปตามๆ กัน เศรษฐกิจ
ความมั่งคั่งมาก แต่ก็ได้รับผลกระทบคือ อันตรายพายุ
สูญไปเกือบทั้งหมด ควรสังเกตไว้ว่า เมื่อภายหลัง
สงครามนั้น ชาวจีนได้ขยายการครอบครองทำการค้าได้
ทั้งหมด เราารอดจากสงคราม และเขาใช้เงินที่เก็บได้

คำวิหี บัณฑิต

ในการเกิดอยู่ซึ่งกันและกัน ขยายการครอบครองทำการ
ค้าและทำการค้า ความคืบตัวของไทย ที่ได้รับการปลูก
ให้ทำการค้า ก็คือความคืบตัวของนักค้าชาวจีน ให้ถึขึ้น
กระทำการบ่อนักค้า ดินทรัพย์จะเหยหยาดแห่ง ที่ "หมม
มม" พายไป แล้วรัฐบาลก็ต้องจ่ายเงินให้เขา เป็น
จำนวนไม่น้อย และรัฐบาลก็เก็บเงินไปจากราษฎร ถ้าไม่
เปิดโอกาสให้คิดโกงกันเช่นนั้นแล้วนั้น สังคราม ของ เราจะ
ลดตงมาก.

ในการอุตสาหกรรม เรามีโรงงานน้ำตาล โรงงานฝ้าย
และโรงงานกระดาษ นับว่ายังดำรงงานได้ดีอยู่ เป็นที่น่าพอใจ.

เจ้าพ่อขบถยี่เยน แม้ในบัดนี้ ว่าประเทศไทยจะไปไม่
รอดถ้าปล่อยการค้าการอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างเสรี เพราะ
ว่าคนไทยเป็นคนใจง่าย มองไม่เห็นศัตรู ด้วยคนแข่งไม่
เจตนาจะเป็น ศัตรูกับใคร การมีทัศนคติคนสมบูรณ์ เคย
อยู่เคยทำเคยกิน ก็คิดว่าจะอยู่จะทำจะกินต่อไปได้ คน
ไทยไม่เข้าใจ คำ "การต่อสู้เพื่อยังชีวิต" (struggle)

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

เพราะเราไม่เห็นมีความจำเป็นว่าการจะเพียงยังชีวิตของตน
นั้น จำเป็นด้วยหรือที่จะต้องมาสู้กัน จำเป็นด้วยหรือที่จะ
ต้องแย่งเขามาอีก กรรมใดมีผลเสียครั้น กรรมนั้นเมื่อ
กระทำลงแล้ว จะว่าดีก็ได้ไม่

เมื่อข้าพเจ้ายังเธออยู่ ได้ฟังคำสั่งสอนจากท่านมีความ
ดีกับกันพบ ว่าเจ้าผู้คิดแต่เพียงพินิจเป็นดังตัวเธอ ท่าน
เปรียบใจ กระมึน และดวงซึ่งแสงพินิจ กับแสงซึ่งแสงพินิจ
คือ ประโยชน์หรือไม่ประโยชน์ ต่างกันเพียงไร ไทย
เราเป็นดังตัวเธออยู่ในนั้น เราไม่ไขเถื่อ เราเป็นความ
เท่านั้น!

ฉะนั้นเราก็เป็นอาหารของคนฉลาด หรือเป็นอาหารของ
สัตว์ประเภทเลื้อย เขาถลกหนังเรากิน หัวไม่ การปฏิบัติ
ว่ารอดพ้นจากนักค้าต่างชาติ แต่กลับร้ายกว่านั้น คือเรา
ต้องเสียให้แก่การค้าต่างชาติ แล้วต้องแย่งเอาคนที้อย่า
นามจากคนต่างชาติ มาทำกินจนหมดเราอีกแล้ว การ
เศรษฐกิจตามระบบของนายปรตบั้น เกิดโรค และถ้า

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ตามหลักการ ข้าพเจ้าขอสนับสนุน แต่เมื่อก่อนปฏิบัติ
การ เมืองไทยเป็นอย่างนี้แหละ ถ้าจะว่าตามสมัยก่อน เมื่อ
มีการล่าบาดขง. จอมพล (กษัตริย์) จะเป็นผู้ใดถามทหาร
ว่า "ทหาร ช่ายดี?" แล้วทหารก็จะตอบว่า "เดชะ
พระบารมีปกเกล้าฯ" แต่ในสมัยนี้ เราจะตอบได้อย่าง
จริงใจก็คือ "โอ้อาพระเจ้าพระหม่อมแก้ว ไม่ปกเกล้าฯ
ข้าแต่ฎาไฉน!"

ความผิดพลาด และผล แห่งความผิดพลาด อ้อ
บังเกิดแก่เราชาวไทย เนื่องจากการปฏิบัติ ๒๕ มัย
๑๕ นั้นมากอยู่ ความดีมีอยู่บ้างก็แต่ในทางวัตถุ นั้น
เป็นการชิงสุกก่อนห่าม เป็นข้อที่ถูกทั้งหลายจึงจดจำ
และ จงอุดหนุน ประเพณี ให้ชอบ แก่ชาติไทย ของ เรา
สืบไป อย่าตั้งหน้าพินิจหาโทษสิ่งที่ยึดมาแล้ว ด้วย
หาประโยชน์มิได้ มาร่วมมือร่วมใจกันบูรณะชาติของ
เราให้วัฒนาถาวรต่อไปเถิด

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

เราขอให้ร่วมมือร่วมใจบรรเทาความทุกข์ยาก
อย่างง่าย ๆ ซึ่งการปฏิบัติเห็นว่ายากนัก เพราะ
แห่งการปฏิบัติ ได้ทั้งคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ไว้ประการหนึ่ง
เปรียบเหมือนจริงดังก่อนหน้า จะได้ตระการตาดำรงไว้ได้
ก็โดยที่เรามีใจจริงด้วย.

อุปสรรคสำคัญที่เป็นเครื่องขัดขวางความเจริญ เหมือนทำให้
เมืองไทยเป็นศาลายอดดั้น นั่นคือวิธีบังคับบัญชาซึ่ง
ไปตามรัฐธรรมนูญและกฎ ก.พ. อะไรเท่านั้น. อันนี้เกิด
ขึ้นจากการปฏิวัติ.

ตามรัฐธรรมนูญนั้นคือ ผู้แทนราษฎร มีอำนาจควบคุม
การบริหารของรัฐบาล. ที่เราแบ่ง ออก เป็นสองพรรค
พรรคแรกคือคณะราษฎรและคณะคณะราษฎร พรรค
ที่สอง คือพวกที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ (พฤษภาคม ๒๔๗๕) คือ
ไม่มีผู้แทนประเภทที่ ๒.

พรรคต่อไปคือ ก.พ. (แปลว่าอะไร จำไม่ได้) มีหน้าที่
ควบคุมการแต่งตั้งพนักงานของรัฐบาล (ข้าราชการ).

คำวิหี บัณฑิต

จะว่าด้วยพรรคที่หนึ่งก่อน เมื่อปฏิวัติแล้ว แต่งตั้ง
ข้าราชการโดยอำนาจของ ก.พ. ซึ่งอยู่ในอำนาจของรัฐบาล
ปฏิบัติ ในสมัยคับขันเพราะกาลก่เช่นเดียวกัน.

ข้าราชการ เป็นอันมาก แต่งตั้ง ตัวเอง ขึ้นจากการเสนอ
หน้า ส่วนความสามารถได้พดด้ง เพราะผลร้ายที่
ได้ในส่วนเหล่านี้จึงเกิดซ้ำ ลวนเมื่อบังเกิดผลร้ายแล้วก็แก้
ได้ด้วยอำนาจเช่นเดียวกัน.

ในเรื่องการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนั้น แรกทีเดียวใช้วิธี
เลือกตั้งสองชั้น คือเลือกตั้งผู้แทนตำบล แล้วให้ผู้แทนตำบล
เลือกตั้งผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง วิธีนี้เป็นที่หาจะวางกันอยู่
ถ้า ผู้แทนตำบลอาจรับผิดชอบจากพวกเจ้า. จึงได้เปลี่ยน
ใหม่ให้เลือกตั้งโดยตรง กำหนดจำนวนราษฎร แต่ความ
จริงนั้น ผู้แทนราษฎรชุดแรกนับว่าราษฎรเลือกตั้งได้ไม่ดี.

โดยที่คิดเกรงกันว่าผู้แทนตำบลจะรับผิดชอบจากพวกที่
นั้น ได้เปลี่ยนเป็นการเลือกตั้งโดยตรง ดังตามผู้แทน
ตำบลมีลักษณะนั้น ได้เปลี่ยนเสียไปเพราะกันดินบนในการ

ในหลวงอาหนัก ๆ กับ ปรีดี

๒๕ ๒๔ ๒๓ ๒๒ ๒๑ ๒๐ ๑๙ ๑๘ ๑๗ ๑๖ ๑๕ ๑๔ ๑๓ ๑๒ ๑๑ ๑๐ ๐๙ ๐๘ ๐๗ ๐๖ ๐๕ ๐๔ ๐๓ ๐๒ ๐๑

เดือน กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๖๖ โดยตรง กราฟเป็นวงกลม

ลักษณะภาพเหมือนของไทย.

คือมาเมื่อตอนผู้แทนประเทศที่ ๒ ออกแล้ว แล้วลงตัว
ภาพในบัตรส่งพรรคการเมือง ท่านได้จะครุฑใหม่จาก
ชาติเก่า คือได้มีการให้เขียนรูปออกเฉียงซ้ายขวาบน
หนึ่ง มาให้เขียนด้วยผู้แทนราษฎรอีกคนหนึ่ง สำหรับการ
เป็นพรรคเป็นพวก และสำหรับการค้าขายของรัฐบาล
ฉะนั้นจะมาเป็นผู้แทนราษฎรอะไรก็ได้ ขอให้มีคะแนน
เสียงข้างมาก และที่จะมาเป็นรัฐบาลนั้นอะไรก็ได้เหมือน
คน.

นี่เป็น ราชคุณแท้ของประชาธิปไตย หรือ ? ก็ไม่ใช่ราชคุณ
แท้ของประชาธิปไตย ไม่ใช่ราชคุณแท้ของไทย เพียงชาติ
กรรมนำผลเท่านั้น

ผู้แทนราษฎรหลายนาย กำลังถกกันเข้าไปทางฝ่ายบริหาร
มีเกิตนักการเมืองชนในบรรดาข้าราชการประจำ เป็นการ

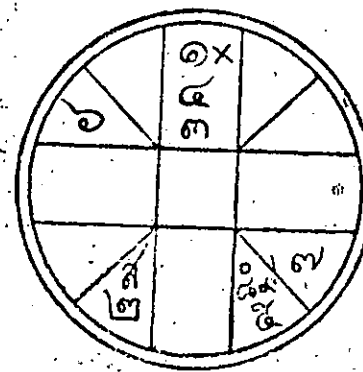
คำศัพท์ ๔ บทละคร

ตำหนักแก้วการบังคับบัญชา ทั้งสองไม่ล้มว่า ก.พ. อยู่ในที่
 รัฐบาล.

เมื่อก่อนนั้น คือเมื่อก่อนเราซึ่งผู้กักตุนห้าม ข้าราชการ
มีความรับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่ มาเดี๋ยวมาเดี๋ยว
หากความรับผิดชอบขึ้นไป ที่ผู้ดำรงรัฐมนตรี เขาก็ลาออก
เป็นอันดับเรื่อง ลาออกก็เข้าใหม่ในชุดเก่านั้นแหละ
เดี๋ยวนาคเมื่อก่อนทำอย่างนั้นไม่ได้ เพราะกษัตริย์รับผิดชอบอยู่.

ทุกด้านไม่ได้ถ่วงถ่วงจะดำเนินประชาธิปไตย. แต่
จะต้องดำเนินการผสมตาม ซึ่งผู้ก่อนห้าม. มีผู้มากใหญ่
ไม่สูงเพียงไม่กี่คน ทำเอกราชไทยแห่งชาติคือถ้อยเป็นนัก
ใหญ่ไม่ดำ. หัวใจกันเพียงว่า ถึงอย่างไรก็ต้องแก้ไขให้
ชน แต่จะล้มไม่ได้ว่าการซึ่งผู้ก่อนห้าม ได้ทรงความถา-
บากไว้ให้แกชาติไทยมิใช่น้อย ตลอดจนทั้งหลายที่จะรับ
มรดก คือหนักพอแม่หาไว้ให้ด้วยความประมาท. จึงคง
หน้าพระหนค่อไปเกิด.

กลองดวงใจ

ดวงกำเนิด ของนายปรีดี พนมยงค์

กำเนิด วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๔๑

วันเสาร์ เวลา ๑๔.๐๓ น. ที่อำเภอกรุงเก่า ชัยนาท

พระเคราะห์	ราศี	องศา	ดิบดา
๑	๕	๘	๐๒
๒	๐	๒๗	๔๙
๓		๙๗	

ในหลวงอาเนห์ฯ กับ ปรีดี

พระเครื่อง	ราช	องค์	เวลา
2	5	27	48
3	0	3	14
4	0	21	00
5	7	18	00
6	2	13	00
7	8	9	00
8	7	19	30
9	7	3	00
0	7	7	50

ข้อความต่อไป จากหนังสือของนายไผ่ สุทธิพิทักษ์
ข้าพเจ้าคิดว่า พอให้เห็นว่า บรรดาผู้ศึกษาจิตใจของนาย
ปรีดี ได้รับคำบอกเล่าไว้อย่างไร เข้าใจอย่างไร แต่ใน
ส่วนความรู้สึกของข้าพเจ้า ก็จะเป็นไปตามที่ท่านผู้
อ่านจะได้พิจารณาต่อไป ไม่มีคำใครให้เชื่อ ไม่จำให้
ใครเชื่อ ฯลฯ

ดำริห์ ปัทมศิริ

“ดร. ปรีดี พนมยงค์

“ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นชาวอำเภอวังเก่า จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ได้กำเนิดจากตระกูลชนชั้นกลาง
เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๔๓ ณ บ้านหน้าวัดพนมยงค์ ตำบล
บึงท้าวอู่กร บึงพลาญระอองดร. ปรีดี พนมยงค์ทุกคน คือ
บิดาชื่อ นายเลียง และ มารดาชื่อ ลูกจันทน์ พนมยงค์ บึง
ชื่อนายเกิด ย้ายชื่อเป็น คำชื่อ หัตถ์พัฒนาพานิช และย้าย
ชื่อเล็ก ส่วนแต่ประกอบบรรณการกสิกรรมท้าวและ การ คำ
ชายเล็ก ๆ ทั้งสิ้น ไม่มีคนใดทราบการเป็นเจ้านายใหญ่
ใด และคนในตระกูลพนมยงค์คน ก็นับแต่ ดร. ปรีดี พนม-
ยงค์ ก็มาของชายอีกคนหนึ่งเท่านั้น ที่ทราบการ

“ในวัยเยาว์ได้เกิดบิดา มารดาของท่านบวชหันนิก
ไม่มีใครนึกว่า เด็กปรีดี พนมยงค์จะมีชีวิตอยู่ ทุกคนทอย
กันทิ้งได้หนีไปเอาใจใส่กับมารดาของท่าน แต่ด้วยญาติ
ผู้หนึ่งได้กลับมามองดูและเห็นว่า เด็กปรีดี พนมยงค์ยังมี
ชีวิตอยู่ จึงได้รับการเลี้ยงดูต่อมา

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

เมื่ออายุ ๕ ขวบ ได้เข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนใกล้บ้านเล็ก เริ่มเรียนที่บ้านนายแสง และต่อมาที่บ้านหลวง ปากน้ำประชาชนแล้วย้ายไปเรียนโรงเรียนวัดจตุรพักต โรงเรียนวัดศาลาปูนจนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๕๔ บิดามารดาได้ส่งเด็กชายปรีดี พนมยงค์เข้ามาเรียนหนังสือต่อที่โรงเรียนวัดอัมพวันนิคมวัด จังหวัดพระนคร และได้พำนักอยู่กับพระภิกษุแห่งวัดนั้น ในระยะนี้ปรากฏว่าเด็กชายผู้นี้ค่อนข้างจะซุกซนและชอบก่อกวนเพื่อนฝูงอยู่บ้าง จนถึงขั้นหนึ่งได้ประสบอุบัติเหตุจากการเล่นฟุตบอลตามลำพัง ศีรษะได้พาดลงกับพื้นจนเห็นถึงสมอง พระภิกษุในวัดมาพบเข้าและนำตัวไปพยาบาล ด้วยเหตุที่ฐานะของบิดามารดาไม่อาจจะให้บุตรของตนศึกษาเล่าเรียนในกรุงเทพฯ ได้ต่อไปได้ และประกอบกับเหตุอื่น ๆ เมื่อเด็กชายปรีดี พนมยงค์เรียนมาได้เพียงไม่กี่ปีและต้องได้เรียนต่อที่โรงเรียนนั้น ก็ต้องกลับไปบ้านเดิมและเข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่อยู่อีกแห่งหนึ่ง คือโรงเรียนประจำจังหวัด เรียนอยู่ ๒ ปีก็สอบได้โดยชั้นมัธยมศึกษา

คำวิหี บัณฑิต

เมื่อเริ่ม พ.ศ. ๒๔๕๗ จึงได้มีโอกาสเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ อีกครั้งหนึ่ง โดย บิดามารดา นำมาฝากให้อยู่อาศัยกับพันเอกพระวิชัยมงคล (อดีต กุณฑลจินดา) ในอุปการะของมหาอำมาตย์ตรีพระยาวิชัยกิจวิสุทธิธรรมธาดา เด็กชายปรีดี พนมยงค์ได้เข้าเรียนต่อใน โรงเรียนสวนกุหลาบ แต่เรียนอยู่เพียง ๖ เดือนก็ได้ออกจากโรงเรียนนั้น ขณะนั้นเมื่ออายุ ๑๖ ปี เมื่อเริ่ม พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้เข้าเรียน กฎหมายในโรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งตั้งอยู่ที่วังเป็นกรมโฆษณาการบัดนี้ ด้วยเป็นผลตามอุปนิสัยรักหนังสือ และชอบอ่านหนังสือ จึงได้ใช้เวลาเพียงสองปีก็สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตชั้นแรก อันเป็นขั้นสูงสุด

“ในระหว่างที่อยู่วัด ๆ กันที่ จำเริญวิสาขกฤตมาช้านานเอง นายปรีดี พนมยงค์ เนติบัณฑิต อายุเพียง ๑๖ ปี ก็ได้แสดงความสามารถและเชี่ยวชาญในทางกฎหมายให้ประจักษ์แก่มหาชนและมหาชนได้เริ่มรู้จักชอ นายปรีดี พนมยงค์ตั้งแต่บัดนั้นโดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือ ได้มีผลงาน

ในหลวงอาทักเที๋ ๔ กับ ปรีดี

ศาสตราจารย์เรื่องหนึ่งโดยอัยการสมุทรปราการเป็นโจทย์
ฟ้อง นายถิมนรชนพจน ถิมมีชาติคหบดีใจบุญแห่งเมืองนคร
ศรีธรรมราช (ลุงของพดด้วงโตหลวงชาติตระกูลโก-
ศล อธิบดีกรมตำรวจปัจจุบัน) เป็นจำเลย คดีนี้เป็นคดี
ใหม่และสำคัญมาก จำเลยอยู่ในฐานะเสียเปรียบมาก นาย
ปรีดี พนมยงค์ได้ขออนุญาตจากศาลความแตกต่างจำเลย ใน
ชั้นต้นทนาย ปรีดีพนมยงค์ได้รับกศความพิทักษ์และการชำระ
เสียจากทนายความเก่า ๆ ผู้ซึ่งมี ฮาวิได้และ ผู้มีอยู่ใน การว่า
ความมากจนแต่ก็ไม่กล้ารับว่าคดีนี้ ในที่สุดของการว่า
ความ ทนายความหนุ่มปรีดี พนมยงค์ก็ได้พิสูจน์ความ
งามวิไล และ ความเชี่ยวชาญใน วิชา กฎหมาย และ การว่า
ความให้ประจักษ์แก่มหารชน โดยจำเลยเป็นผู้ชนะคดีนี้แต่
ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา คดีออกทั้ง ๓ ศาล
นายปรีดี พนมยงค์ว่าความคดีนี้เป็นคดีสุดท้าย ในระยะก่อ
มาก็ได้รับราช การใน ตำแหน่งเสมียนทูต กรม ราช ทันที
กระทรวงมหาด คือ กระทรวงมหาดไทยในปัจจุบัน

ดำริห์ บัณฑิต

เมื่อเริ่มปี พ.ศ. ๒๔๖๓ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
เกล้าฯ โปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงยุติธรรมจัดการคัดเลือก
นักเรียน หลวงไป ศึกษากฎหมาย ต่อในระ เทศฝรั่งเศส มีผู้
สมัครเข้าสอบแข่งขันครั้งนั้นมากคน ตัวแต่เป็นบุตรเจ้าขุน
มูลนาย และกษัตริย์ ปรีดี พนมยงค์ ลูกราชบุตรคนสำคัญ
แห่งอยุธยาด้วยคนหนึ่ง ผลของการ คัดเลือก ปรากฏว่า
นายปรีดี พนมยงค์ได้รับ ความ นิยมสูงสุด จากสายตาของผู้
ทำการคัดเลือก กระนั้นในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๔๖๓ จึงได้
ย้ายสังกัดจากกรมราชทัณฑ์มาเป็นนักเรียนหลวง และได้
โปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงยุติธรรมส่งไปศึกษาวิชากฎหมาย
เพิ่มเติม ณ ประเทศฝรั่งเศส ในตอนแรกเข้าศึกษาในมหา
วิทยาลัยดังกล่าว คือมาจึงได้ย้ายมา ยังมหาวิทยาลัยกรุง-
ปารีส

“ในประเทศฝรั่งเศสเอง นายปรีดี พนมยงค์เกือบ
ประจัญหน้าเหตุร้ายแรงอีกครั้งหนึ่ง คือวันหนึ่งขณะที่นั่ง
รถไฟแบบโบราณประตูเปิดออกข้าง มากับหลวงวิจิตรวาท-

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

การ ถอดจากไปรับประทานอาหารในกรุงปารีส เพื่อถนอม
สุขภาพ ให้เกิดมีความจำเป็นจะต้องออกไปยังห้องอื่น และ
โดยที่ไม่ทราบว่ ปรกติหนึ่งมานั้นเป็นแบบโบราณ จึงเกิด
ประศุระก้าวออกไป ซึ่งหมายความว่าถ้าก้าวออกไปก็ต้อง
ตกจากกรงข้างข้างจึง พัดเจ้าหน้าทีประจำรถได้ ถอดเข้า
มาขวางไว้ทันทีที่หาไม้ก็อาจได้รับอันตรายถึงแก่เสียชีวิตก็เป็นได้

“นายปรีดี พนมยงค์ ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยกรุงปารีส
๕ ปี ต่อมาได้ปริญญาเอกทางนิติศาสตร์ (Docteur en
droit) อันเป็นปริญญาสูงสุดของมหาวิทยาลัย และในทาง
เศรษฐศาสตร์ ก็สอบไล่ได้โดยรับ ประกาศนียบัตร ชั้นสูง
(Diplome d'etudes Supérieures d'economie Politique)

“ชีวิตของดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นชีวิตของอุทราชกร
ณามีญเป็นลูกคนจนอย่างคนไทยทั้งหลาย ในขณะเขายัง
ก็เติบโตจนภายใต้ดวงตะวัน คือท้องไร่ท้องนา ได้รับ
การศึกษามาจากโรงเรียนวัดและเป็นเด็กวัด ๆ ของ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

แต่เป็นคนมีมานะขยันหมั่นเพียร บากบั่นต่อการศึกษาเล่า
เรียน และด้วยความประพฤติดีจึงได้รับความก้าวหน้าใน
ชีวิต ในการศึกษา ซึ่งมีคุณค่าสำคัญในความเป็นอยู่ของ
ชาติไทยในเวลาต่อมา

“ดร. ปรีดี พนมยงค์ ถอดจากประเทศฝรั่งเศสถึงกรุง-
เทพฯ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๔๗๐ ได้เข้ารับราชการต่อไป
และอยู่ในระยะ มี หนึ่งก็ได้รับ พระราชทาน มรรคา ศักดิ์เป็น
หลวงประดิษฐมนูธรรม ความสำคัญ ของ ตำแหน่งราชการ
คืองานการกรรมาญหมายมีได้มากกว่าการเป็นอาจารย์
สอนกฎหมายในโรงเรียนกฎหมายเลย เพราะในตำแหน่ง
อาจารย์โรงเรียนกฎหมายเอง ที่ดร. ปรีดี พนมยงค์มีได้ภาค
ดำเนินการเพื่อ การ ปฏิวัติตามอุดมคติของตนที่มี อยู่ตั้งแต่
เป็นนักศึกษาอยู่ในประเทศฝรั่งเศสสำเร็จตลอด ไปอันเป็นผล
จากความคิดมาเป็นการเตรียมแถวถึงมือทำการปฏิวัติ
สำเร็จ

ในหลวงอาเน็นเต้ กับ ปรีดี

“ภายหลังการปฏิวัติเปลี่ยนรูปการปกครองแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้เริ่มที่จะให้มีการ ปฏิรูปการเศรษฐกิจ และการสังคม ให้เป็นไปตามอุดมคติแห่งการปฏิวัติ แต่ได้เกิดอุปสรรคอย่างใหญ่หลวงขึ้น อำนาจบริหารถดถอยไปอยู่ในมือของคนระบุนางเก่า ซึ่งเป็นศัตรูทางการเมือง ของ คณะปฏิวัติ ดร. ปรีดี พนมยงค์ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และได้ออกจาก ประเทศไทย ไปต่างประเทศฝรั่งเศส พร้อมกับภรรยาผู้ซึ่งตัวเธอเองหนึ่ง ครั้นเมื่อคณะปฏิวัติขึ้นปกครองด้วยบุคคลที่ยึดมั่น อยู่ในอุดมคติ ยึดเอา อำนาจ กลับคืนมาสู่ปวงชนอีกครั้งหนึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์ และ ภรรยาได้เดินทางกลับมาสู่บ้านเกิด เข้าร่วมในการบริหาร ประเทศ ดำรงประมวลกฎหมายแห่งสันนิบาตเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชในการค้ายุติธรรม ดำรงรากฐานแห่งระบอบราชาธิปไตยแบบเทศาภิบาลไว้ในกระทรวงมหาดไทย แก้ไขธรรมนูญญานานาชาติให้ประเทศไทย ได้กลับมาซึ่งเอกราช และอธิปไตยอันสมบูรณ์ ในกระทรวงการต่างประเทศ

ตำรวจ บัณฑิต

และต่อมาในกระทรวงการคลัง ก็ได้สร้างความมั่นคงให้แก่ชาติ ด้วยการจัดระบบภาษีอันเป็นธรรมแก่สังคมและสร้าง ความมั่นคงให้แก่ระบบเงินตรา และระบบการคลังของชาติ เพียงระยะเวลา ๕ ปี งานตามโครงการนี้เศรษฐกิจของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้สำเร็จลุล่วงไปเป็นส่วนมาก “ทำเท่าที่จะทำได้”

“การแตกฉานลึกลับของคณะปฏิวัติ ๒๔ มิถุนายน โดยบางคนได้ทิ้งอุดมคติ ได้ปรากฏแผนการณ์ดอมหมัดนัก ขาดอุดมการณ์การบริหารในระบอบใหม่ให้หมดไป คนแรกคือ พ.อ. หลวงพิบูลสงครามรัฐมนตรีกลาโหม ซึ่งได้ดูยิงที่ของ ฉันทนาหลวง และกระสุนนัดต่อไปก็คือคณะแพะ ดร. ปรีดี พนมยงค์ แต่ในเวลานั้นเคราะห์ที่คนนักหนาที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ออกจากที่นั้นไปเสียก่อนเกิดเหตุเพียงไม่กี่นาที ไม่เช่นนั้น คงจะโดนเข้าด้วย มีทิวาทแผนการณ์ฐานัน คนหนึ่งบางคนยังเชื่อว่าอยู่ทั้งได้รับตำแหน่งเป็นใหญ่เป็นโตในวาระนี้ด้วย

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

“เมื่อประเทศไทยเข้าสู่วาระสงคราม โดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีมีนโยบายในทางร่วมมือกับ ญี่ปุ่น ดร.ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เริ่มคิดและดำเนินการกู้ชาติไทย ซึ่งท่านถือความเป็นแต่ “การรับใช้ชาติ” เท่านั้น และการรับใช้ชาติของดร. ปรีดี พนมยงค์คือการ ร่วมมือ กับคนไทยที่รักชาติทั้งหลายได้ประจักษ์ผลสำเร็จ ประเทศไทยขึ้นเข้าสู่ฐานะเดิมเมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้ เอกราชและอธิปไตยของชาติได้รับการกู้ไว้เพราะการกระทำของชาวไทยโดยมีดร.ปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้าใหญ่” ยิ่งกว่านั้นการกระทำครั้งนั้น ดร.ปรีดี พนมยงค์ ได้รับการยกย่องจากนานาชาติที่เป็นสหประชาชาติอย่างมาก และคุณความดีนั้นก็คือ คุณความดีของชาติไทย ประเทศไทยที่ได้กลับเข้าอยู่ในสังคมแห่งนานาชาติอีกครั้งหนึ่ง.

“ถึงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ได้มีการรัฐประหารเกิดขึ้น และדרךทางการเมืองพลก่อกำเนิดให้ ดร. ปรีดี

ดำริห์ ปัทมะศรี

พนมยงค์ ระเหเรหนจากประเทศไปเมื่อครั้งก่อนนั้น ประกอบกับ “พวกใหม่” แม้จะเคยเป็นเพื่อนร่วมน้ำข้ามมา กันมา ได้เข้ามามีอำนาจและเป็นรัฐบาล ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ต้องออกจากประเทศไทยไปอีกครั้งหนึ่ง และเพื่อเห็นแก่ความสงบจึงได้ขอร้องโดยทางวิทยุกระจายเสียงจากสิงคโปร์มายังบรรดานักศึกษาและมิตรสหายทั้งหลายที่ยังมี อยู่ในอุดมคติอันเดียวกัน ให้ระงับการใช้อาวุธต่อสู้หรือขัดขวางอันจะนำมา ซึ่งความ พินาศ ในหมู่ ราษฎรไทย ด้วยกัน เหตุการณ์ได้เป็นไปด้วยความสงบ สัมตามเจตนาของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ทุกประการ”

“งานอันยิ่งใหญ่หนึ่งของดร. ปรีดี พนมยงค์ อันเป็นสิ่งที่ดีและเป็นหลักประกันระบอบประชาธิปไตยในแผ่นดินไทย ให้มั่นคงดำรงอยู่ชั่วกัลปาวสานก็คือสถาบันอันหนึ่ง มหา-วิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ^{ซึ่งได้ชื่อเรื่อง} สมบูรณ์เขตต์ประเทศไทย” สถาบันอันนี้ได้มีการศึกษาเล่าเรียนไทย เป็นตลาควิชาที่มุ่งการลงทัณฑ์พินอย

ในหลวงอานันท์ ๑ กับ ปรีดี

จนต้องหาเอาโดยทั้งในทางนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การ
อุตสาหกรรม บัญชี ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ทุ่มเทกำลังและสติ
ปัญญาในงานชนนามมากมายตลอดเวลา จนมีความเจริญ
รุ่งเรือง โดยท่านเจ้าดำรงตำแหน่งผู้ประศาสน์การของมหา
วิทยาลัยตลอดมาจนบัดนี้”

“มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง มิได้สอน
วิชาการเหล่านี้แต่อย่างใดเลย แต่ยังเป็นสถาบันที่สร้าง “เทศ
มอ” ให้เกิดแก่บัณฑิตศึกษาให้นักศึกษาเป็นคณาจารย์ของตนเอง
เจ็ดตัวเองและรักสันติ มอคือของมหาวิทยาลัยฯ จากแนว
เพลงประจำมหาวิทยาลัยได้แสดงใจให้ชัดว่า “ภารกิจ
ของเราคือรวมประชาชาติ แดงของเราคือโลหิตอาบ
ให้” “สำนักใหม่หมายถึงประเทศไทย ด้วยอำนาจ
ปกครองให้ผ่องเฟื่อง สำนักนั้น รวมศาสตร์ และ
การเมือง ก่อร่างเรื่องสมบูรณ์เขตประเทศไทย”
ฉะนั้นไม่เป็นการ ประหลาด ถ้าสำนัก ศึกษาผู้สำเร็จจาก
มหาวิทยาลัย เมื่อเขาเหล่านั้นเข้าไปสู่วงการเมือง มักมี

คำวิหี บัทมะศิริ

ความคิดเห็นและอุดมคติแตกต่าง หรือขัดแย้งกับอุดมคติ
ของผู้ประศาสน์การของเขา เพราะนั่น เป็นความต้องการของ
ผู้ประศาสน์การ ดร. ปรีดี พนมยงค์ อยู่แล้ว แต่อุดมคติของ
ผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยฯ ในทางการเมือง “ทอดทุก
ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และ
พยายามสร้าง ความสามัคคีในแก่ราษฎร และ ประเทศ
ชาติ” เป็นอุดมคติที่นักศึกษาทั้งเก่าและใหม่แทบทั้งสิ้นได้
ยอมรับรับรอง แต่จะมีอุดมคติแตกต่างกันอย่างไรก็ตาม ถึง
หนังสือพิมพ์ของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ คงได้ครั้งเป็นอาจารย์
โรงเรียนกฎหมาย และผู้ ประศาสน์การ มหาวิทยาลัย จะวิชา
ได้มีได้ก็คือ ความรักและนับถืออันแนบชิดต่อกัน และ
ศิษย์ของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้กระจายอยู่ทั่ว ประเทศไทย
ดูเหมือนว่าการมีมหาวิทยาลัยนั้นอยู่เป็น การทำความหนักอก
หนักใจ ให้ศิษย์ทางการเมืองของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นหนัก
หนา เวลามีได้พยายามดลล้างเสีย หรืออย่างหนักยิ่งกว่า
(แสดงแรงควบคุม) แต่จนกระทั่งบัดนี้ศิษย์ทางการเมืองเก่า

๒๓๓๖

: 115

113

ในหลวงอาเนห์ ๑ กับ ปรีดี

กล่าวต่อเจ้าข้าเช่นนี้ ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าจะตอบว่าอย่างไร
ข้าพเจ้าและเพื่อนฝูงเคยได้ทราบและรู้สึกดีใจ เห็นว่าใจกัน
มาครั้งหนึ่งคือเมื่อตอนที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์พ้นจากตำแหน่ง
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และตอนนั้นเริ่มระยะที่ลี้ภัย
ทางการเมืองของ ดร. ปรีดี พนมยงค์จนได้อ่านว่า ดร. ปรีดี
พนมยงค์ จะต้อง ออกจาก บ้านนี้ของ ราชการ ไปอยู่ ที่อื่น
พวกเรารู้กันว่า ท่านไม่มีบ้านอยู่ของท่านเอง ท่านไม่มี
โอกาสที่จะแสดงหาเงินทอง ตลอดเวลาที่ท่านจะไปอยู่ที่
ไหน และในที่สุดเราได้ทราบว่าท่านได้สั่งให้ชนวิญญูไป
เก็บไว้ที่บ้านของมารดาภรรยาของท่าน เราจึงหวังว่าท่าน
และครอบครัวคงจะไปพักอยู่ที่นั่น แต่พอได้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นรัฐมนตรีอาวุโส และให้พำนักอยู่
ในทำเนียบรัฐบาลต่อไป เรืองที่เห็นได้ชัดจนอีกครั้งหนึ่ง
ก็คือ ตอนที่ท่านได้รับราชการร่วมกับคนอื่น จัดตั้งและดำ
เนินการระบอบเสรีไทยเพื่อกล่าวหาตั้งญี่ปุ่น นำประเทศไทย
เข้าสู่สถานะเดิม การงานครั้งนั้นกว้างใหญ่ไพศาล และทำ

ดำริห์ บัณฑิต

กันอยู่ตลอดเวลา ๔ ปี ถึงกับกำลังคนมากมายหลายแสนคน
แต่ในที่สุดได้ใช้เงินของชาติไปเพียง ๘ ล้านบาทเท่านั้น ถ้า
เป็นคนอื่นซึ่งมักจะชอบ โภททรัพย์ที่ราษฎร สะสม ให้มาจาก
แรงเหงกแรงกายของเราแล้วคงจะ ถู โสกาสนั้น แต่คงจะ
ได้ใช้จ่ายไปมากกว่านั้น เขาให้มันถึง ๘๐ ล้านบาท ถึง
เพียงนั้นถ้าผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วยศิษย์ ด้วยแพทย์
เป็นส่วนใหญ่ และเป็นผู้ร่วมมือในการทำงานกับชาติครั้งนั้นด้วย
กัน ก็คงจะสมรั่วมคิดกัน โองราชฎได้ เพราะราษฎรผู้
เป็นเจ้าของเงิน ถ้าถึงปณมัตติด้วยสันติภาพ ปณมัตติ
ด้วยเอกราชและอธิปไตยของชาติที่ได้คืนมาใหม่ ๆ คงจะ
ไม่สนใจกับเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ด้วยการที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์
เป็นผู้มีมติระดมเงินจากการใช้เงินของราษฎร "จ่ายแต่หนี้
และให้คืนจากการจ่ายมากที่สุด" เช่นนี้ จึงทำให้บุคคล
บางคนที่มีส่วนในการทำงานคราวนี้ รู้สึกไม่พอใจ ผิดหวัง
เพราะมีบางคนเห็นชอบเบิกจ่ายเงินที่ครั้ง ๔ แสน ๕ แสน
ครั้งไม่มีใครเขาจ่ายให้ คนที่หวังตาดี หวังยศ หวังทรัพย์

ในหลวงอาเนห์ ๑ กับ ปรีดี

ดิเรกแพ่งในเวลาต่อมากลายเป็นศัตรูให้ร้ายต่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์อยู่ไป และคอยแสวงหาโอกาสกระทำการเพิกถอนโดยเงินทองของราษฎรโดยตนเองเท่าที่โอกาสจะอำนวยให้."

"อุดมคติกันไม่ได้ แต่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ยังยืนยันอยู่เสมอว่า "ผมทำงานให้ชาติตามอุดมคติและด้วยอุดมคติ" และคนที่จรรวมงานใดๆ กับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ และรวมกันได้ตลอดไปก็เพราะผู้นั้นยึดมั่นอยู่ในอุดมคติและด้วยอุดมคติดังเช่น ดร. ปรีดี พนมยงค์เท่านั้น หัวใจอย่างอื่นเป็นไม่ได้เลย."

ไม่มีปัญหาอะไรเลย และข้าพเจ้าไม่รังเกียจถกเถียงด้วยใจจริงกับท่าน ในแง่คนใดคนหนึ่ง จะหาใครที่มุ่งมองเสมอมาที่ปรีดีนั้น ข้าพเจ้ายังมองไม่เห็น นี่มีไรคู่หมั้นคนหนึ่งหลายทงปวง แต่ในฐานะความรู้ความสามารถของข้าพเจ้า ได้ให้คำแนะนำเพียงแค่นั้น และเพราะความตระหนักเพียงแค่นั้น ในระยะเวลาที่ "ข้าพเจ้ายังเร่ร่อนอยู่" ก็

คำวิหี บัณฑิต

ได้รับใหนายปรีดีเป็นเวลาหลายปีจนกระทั่งนายปรีดีได้ดำเนินความ "คนฉลาด" เกิดขึ้นแล้ว--

ข้าพเจ้ารับของนายปรีดีนั้น คือตนเองต้องเป็นเอก เราไม่ว่าเรามีวิชา แต่เขาเป็นคนที่ดีต้องเป็นเอก ใครที่ได้รับความนิยมนกยของ ว่าเป็นเอกเหนือเขาแล้ว บุคคลนั้นพึงระวัง คดีอย่างมีอยู่ ในกรณีนี้ รัชกาลที่ ๙, พระยามโนปกรณวงศ์, พระยาพิชัย, พระยาพหล, หลวงพิบูล, ม.ร.ว. เสนีย์ และนายควง คุณเหล่านี้ช่วยอย่างไรหรือ?

ข้าพเจ้าชอบความฉลาดของใจใด ในหนังสือสามก๊ก และถ้าใครจะเปรียบความฉลาดของใจใด เสนอด้วยนายปรีดีแล้ว ก็ไม่น่าจะผิดของ มีความตามหนังสือสามก๊กคือบทหนึ่ง เป็นตอนที่ใจใดกำลังเสียเปรียบในการสู้รบ มีการหักคืบพัน อันแสดงให้เห็นอริยาบถของใจใดอยู่

"เคยดูหุยกเห็นตงนกกค่อมมาถทวน ครวงเข้าไคเคาทเคลทรมกับเคยดูหุยกคัยก้างมาตุรา มีทั้นไคคักกเพดงเคยดูหุยกเขาทวนแทงถูกไคคูลาทุคกมาตง พวกทหวรท

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

มาด้วยเลขาภททงเถื่อนเดีย เจ้าอุมเฮาตัวเคาทุหนไปได
เคียวหนุยไดเถื่อนแฉะเดิมยังกักตมมา-----

“ขณะเมื่อโจโกหนีไปนั้น เคียวหนุยกุมทหารหนึ่ง
ตั้งดัักตอญ้างหน้า จูงกุมทหารพวกหนึ่งรบประชิดร้าง
หลังมา ช้องตงกุมทหารหมวดหนึ่ง เร่งยกมาตามทาง
คำบดเมองไปจิด โจโกครันหน้มาถึงคำบดหุบเขาด้ยดัก
เห็นผงลตึงซัน มีทหารหมวดหนึ่งยกมา โจโกจึงว่า
ถ้าเป็นทหารของเจ้าปี่มาของสุมได้ เห็นว่าเราจะตายเป็น
มันคง ครันว่ากันเท่านั้น พอทหารนั้นมาใกล้ จึงว่าโจเคียง
ผู้บตรที่ตองยกมากัดใจ อันโจเคียงคนหนึ่เมื่อยังหน้มน้อย
ถยหน มีกขมายิงเกาทัณฑ์ มีกำลังยิงกว่าคนทงหลาย
โจโกผู้บดากได้ตั้งตอญ้าง เจ้าไม่พอโจว่านหน้ดื้อ พอโจ
เคียวมายิงเกาทัณฑ์ คือปลัดครัน มีประโยชน์มีกำลังแต่
ผู้เดียว ไม่มีเกียรตยศตองถย”

“โจเคียงจึงว่าแก้บดว่า อันคือปลัดครันตั้งน ก็เป็น
การทหารสำหรับลูกผู้ชาย อาจสามารถจะกุมทหารได้ถึง

คำวิห บัณเฑศวริ

แสนหนึ่ง จะหาความชอบรักษาแผ่นดินก็ควรค่าเรียน
หนึ่งดื้ออีก โจโกถามบุตรทงปวงว่า ซึ่งโจเคียงว่าคังนี้
นำใจบุตรทงปวงผู้ใดจะรักประการใดบ้าง บุตรทงหนกนง
ถย แต่โจเคียงผู้เคียวหน้จึงตอบว่า ข้าพเจ้ารักจะเป็น
ทหาร

“โจโกจึงว่า จะเป็นทหารขณะเมื่อเจ้าจะต่อสู้สงคราม
นั้นจะทำประการใดในกระบวนสงคราม โจเคียงจึงว่า ข้า-
พเจ้าจะทำสงครามแก่ข้าศึกนั้น จะได้เสียเกราะถืออาวุธออก
หน้าทหารทงปวง ถึงจะยอมจนก็ไม่อาลัยกับลูกเมียเลย ถ้า
ทหารผู้ใดมีความชอบในสงครามก็จะปันบำเหน็จ ถ้าผู้ใด
ผิดก็จะประหารชีวิตเสีย

“โจโกได้ฟังคังนนั้นก็ใจ หดระแฉะจึงว่า เจ้าคิด
คังชอบอยู่แล้ว ขณะนั้นพระเจ้าเหินเตมาอยู่เมองอยู่ได้
โดยสืบสามบ พอชอหวนอยู่เมองไคกันก็คิดการยกบด โจโก
จึงให้โจเคียงผู้บตรยกทหารห้าหมื่นไปรบเมองไคกัน จึง
ตั้งตอญ้าง เมื่อเราอยู่บ้านอยู่เรือนนั้น เป็นพอดูกกัน บัดนี้

ในหลวงอาณัติฯ กับ ปรีดี

เจ้าจะไปทำการศึก ก็เหมือนข้ากับเจ้า อย่าได้คิดประมาท ถ้าผิดก็จะเอาโทษตามผิด เราตั้งชื่อเจ้าจึงควรจำเกิด ว่า กันเท่านั้นแล้ว โจเจียงก็ลาโจโดยกทหารไป เมืองไคกัน ที่คั่นเหนือ ก็เข้าร่วมพ่วงด้วยฮอหวน ฮอหวนแตกหนีไปตีตำบลต๋องเวียน โจเจียงก็ปราบปรามเมืองไคกันราบคาบแล้ว พอได้ยินข่าวว่าโจโฉมีบิดา มาตั้งทัพอยู่ ณ ตำบลเมืองเป่ยก้วน ก็ยกทหารมาช่วย.

“ฝ่ายโจโฉเห็นโจเจียงมาจึงว่า เจ้าหนัดเหลื่องบุตรเรามาถึงแล้ว การจะสู้รบกับเจ้าพี่เหวจะไม่เป็นไรนัก ก็พากันยกมาตั้งอยู่ ณ ภูเขาเตี้ยตึก ก็จะมีผู้นำชาวราชการไปแจ้งแก่เจ้าพี่ว่า บัดนี้โจโฉพาโจเจียงผู้บุตร ยกทัพกลับมาอีกแล้ว.

“เจ้าพี่ได้ฟังดังนั้นจึงถามทหารทั้งปวงว่า ผู้ใดจะอาสาไปรบกับโจเจียงได้บ้าง เจ้าของจึงรับว่า ข้าพเจ้าจะขออาสาไป ฝ่ายเบ้งต๋งได้ยินจึงว่าข้าพเจ้าจะขอไปด้วย เจ้าพี่จึงว่าครั้นข้าพเจ้าจะดูทางทั้งสองเมื่อใครจะดีกว่ากัน ก็

คำวิหิ บัษมะศิริ

จัดทหารให้คนตะห้ำพัน เจ้าของเป็นทัพหน้า เบ้งต๋งเป็นทัพหนุน จาเจ้าพี่แล้วยกทหารมา.

“ครั้นถึงทัพโจเจียง ก็เข้าร่วมพ่วงกับโจเจียงได้สามเพลง เจ้าของแพ้กบิลยหลังมา ส่วนเบ้งต๋งเห็นเข้าก็ขับทหารหนุนเข้ามา เมื่อจะเข้าร่วมกันนั้นเห็นทหารโจโฉและโจเจียงอ่อนวาย เหตุด้วยมาเดียวและงอหลังทหารเจ้าพี่ยกตามมารบอีกพวกหนึ่ง ส่วนเบ้งต๋งได้ก็ให้ทหารให้ร้องเข้าตีกระหนาบกับมาเดียวด้วยกันทั้งสองทัพ พวกทหารโจโฉก็แตกหนีไป.

“ฝ่ายโจเจียงครั้นเห็นทหารแตกแล้ว แต่ตัวเดียวเข้าร่วมกับงอหลังมาถึงเพลงหนึ่ง โจเจียงเอาทวนแทงถูกที่ตักตัก งอหลังตกม้าตาย ทหารทั้งปวงต่างก็ถอยเข้าร่วมอีก มีทันได้แพ้ชนะกัน โจโฉจึงให้ทหารถอยกลับ มาตั้งอยู่ ณ ภูเขาเตี้ยตึก โจโฉคิดในใจว่า แต่มาตั้งอยู่ทันข้ามมาแล้ว ครั้นจะยกไปบดนั้นก็เห็นว่ามาเดียวยังต้านทานอยู่ คิดละอาบแก่พวกข้าศึก ก็หยุดอยู่ ยังไม่ยกไป.

ในหลวงอาเนห์ ๑ กับ ปรีดี

“ฝ่ายพ่อครัวครัว เวลานั้นจึงยกเอาไก่
ต้มตัวหนึ่ง เข้ามา ถวาย แก่โจโด (เวลานั้น
โจโดได้รับสถาปนาเป็นเจ้าแล้ว) โจโดกิน
เนื้อไก่ชิ้น แล้วยัง เหลือแต่ กระดูก จึงเอา
ตะเกียบหยิบเอากระดูกชิ้นไว้ว่าฟัง แต่ในใจว่า
จะทิ้งเสียก็เสียคายด้วยยังมีกระดูกอยู่ ข้าไท
เปรียบดังการสงครามครั้งนี้ ครั้นจะเลิกตะ
เกียบก็จะอภัย จะทำเอาชัยชนะก็ไม่สะดวก”

“เมื่อโจโดว่าฟังอยู่ดังนี้ พ่อแฮหัวคันเข้ามาทูลถาม
ว่าในเวลานี้วันนี้จะเรียกชื่อสิ่งใดเป็นสำคัญขานยาม โจโด
สรวอด พิศระห์ว่าไก่อยู่ จึงพลั้ง ปาก ออกไปว่า ข้าไท
แฮหัวคันได้ยินดังนี้ กอดบอออกมา ครั้นเวลาค่ำจึงบอก
กันให้ขานยามว่า ข้าไท แฮหัวคัน สมกับมีบุญ กอดทักกันมี
บุญญาภิรมย์แจ้งซึ่งขานยาม จึงบอกทหารบรรดาพวกพ้อง
ของตัวว่า ให้ตระเตรียมจะเลิกทัพอยู่แล้ว”

ดำริห์ ปัทมะศิริ

“ขณะนั้นทหารคนหนึ่งมามอบแฮหัวคันว่า แฮหัว
คันให้พรรคพวกตระเตรียมไว้ว่าจะยกทัพกลับไปแล้ว แฮหัว
คันจึงให้หาแฮหัวคันมาถามว่า ท่านรู้ได้อย่างไรจึงจะยก
ทัพไป แฮหัวคันจึงว่าเราได้ยินขานยามว่าข้าไทก็เข้าใจว่า
โจโดจะยกทัพไปอยู่แล้วจึงตระเตรียมกัน แฮหัวคันได้ฟัง
ก็ตกใจ จึงสั่งทหารให้จัดแจงเตรียมตัวไว้บ้าง”

“ต่อมาโจโดใน เวลากลางคืนวันนั้นไม่สบายใจเที่ยวไปดู
รอบค่าย จึงเห็นทหารทั้งปวงตระเตรียมกับบรรดาโจ
โดโลกกลับมาทูลจึงให้หาแฮหัวคันมาถามว่า ทหารทั้งปวง
ทำดังนี้เป็นการใด แฮหัวคันจึงทูลว่าแฮหัวคันมามอบ
ข้าพเจ้าว่าจะเลิกทัพไปแล้ว โจโดจึงให้หาแฮหัวคันเข้ามา
ถามว่า ท่านบอกแฮหัวคันดังนี้เห็นเหตุประการใด แฮหัวคัน
จึงทูลว่าข้าพเจ้าได้ยินทหารขานยามว่าข้าไทก็รู้ว่าโจโดจะ
เลิกทัพได้ฟังดังนั้นก็โกรธ ว่าท่านมากดขี่ดังนี้ผิด แลถึงจะ
ให้ทหารเราเสียหัวใจโทษท่านถึงตาย จึงให้ทหารเอาตัว
แฮหัวคันไปตัดศีรษะได้เรียบร้อยแล้ว มิให้ทหารทั้ง
ปวงดูเยี่ยงกัน”

๑๒๖
๑๒๗
๑๒๘
๑๒๙
๑๓๐
๑๓๑
๑๓๒
๑๓๓
๑๓๔
๑๓๕
๑๓๖
๑๓๗
๑๓๘
๑๓๙
๑๔๐
๑๔๑
๑๔๒
๑๔๓
๑๔๔
๑๔๕
๑๔๖
๑๔๗
๑๔๘
๑๔๙
๑๕๐

ในหลวงอนันต์ กับ ปรีดี

แต่เขยวดีความ แต่ก่อนมาเป็นคน มีอวดตัว ว่าวิชา
การดีมีความคิด โจโลเกรงขามแก่เขยวดีอยู่ แต่เมื่อ
ครั้งมีผู้คิดร้ายโจโล ๆ ภายตั้งคนใช้ขึ้นชื่อว่า เราอนราย
มักละเมอว่าคน ถ้าเราอนอย่าให้มีใครเข้ามาใกล้ วันหนึ่ง
เวลากลางวัน โจโลทำอนหมดมีอยู่ บนเตียง แลถึงทำให้
ผ้าหมอนแตกลงจากตัว จึงมีข้ารับคนหนึ่ง เข้ามาหยิบ
ผ้าหมอนให้ โจโลทำละเมอถูกรับอีกกระบวนคนนั้น
ถึงแก่ความตายแล้วก็กลับขึ้นไป อีกสักครู่หนึ่งจึงถูกรับ
แลถึงทำเป็นตกใจถามว่าผู้ใดมาฆ่าคุณฉันของเรานี้เลย คน
ทั้งปวงก็บอกโดยความจริง โจโลก็ทำเป็นร้องไห้ตั้งให้
เขยวดีไปฝังไว้ คนทั้งปวงไม่รู้เท่าจึงว่าโจโลนอนราย
มักละเมอว่าคน จำเพาะเขยวดีคนเดียวอวดตัวว่า ภาย ครั้น
ให้ยกเขาศพผู้ตายไปฝัง เขยวดีก็ตั้งงัดจึงว่าแก่ศพนั้น
ว่า มหาอุปราชานอนฉันร้ายไหม เป็นกรรมของท่านจึง
ตาย โจโลแจ้งเหตุดังนั้นเห็นว่าเขยวดีรู้เท่าก็โกรธ
แต่ในใจ.

คำวิหี บัษมะสิริ

อีกครั้งหนึ่ง โจโลจะใคร่ตวงรู้บุญญาใจดีและใจดี
บุตรทั้งสองคน จึงใช้ให้เดินออกนอกประตูวัง แล้วโจโล
จึงตบใช้ให้คนไปตบ ตั้งนาย ประตู่ไว้ว่าฉันอย่าให้ใคร
ออกไป ส่วนใจดีเดินมาถึงประตูแล้วก็จะออกไป นาย
ประตู่ห้ามไม่ให้ใจดีไปใจดีก็กลับคืนมา ฝ่ายใจดีคิดว่านาย
ประตู่ห้ามไม่ให้ใจดีไปก็มีความสงสาร จึงเอาเนื้อ
ความมาถามเขยวดีว่า จึงว่า รับผิดชอบให้ท่านออกไป ถ้า
ผู้ใดบังอาจห้ามใจดีให้ท่านนั้นเสียจึงจะควร โจโลได้ฟัง
ดังนั้นก็กลับมาตามคำเขยวดี ครั้นถึงประตูนายประตู่ก็
ห้ามไว้ โจโลโกรธจึงตวาดนายประตู่ว่า เงวบังอาจมา
ห้ามเราผู้ลอรบตั้งไว้แล้วก็ว่านายประตู่เลย.

โจโลแจ้งดังนั้นก็เข้าใจว่าใจดีมีบุญญาว่าใจดี ครั้น
อยู่มาภายหลังมีผู้มาทูลโจโลว่า โจโลดีกระทำการได้ทรง
เพราะได้บุญญาเขยวดีตั้งสอน โจโลได้ฟังดังนั้นก็โกรธ
แก่เขยวดี ทั้งโจโลคนนักหาขึ้นดีไม่ ครั้นนานมาโจโล
จึงถามการสงครามแก่ใจดี โจโลก็บอกได้ทุกประการไม่
ขัดสนเพราะเขยวดีตั้งสอน โจโลก็ยิ่งคิดตั้งขึ้น.

อยู่มาวันหนึ่งใจเฒ่าบอกใจโสดว่า ซึ่งใจสัตว์หัดมาก
นั้นเพราะได้ความคิดเขยวดี ต่อมาดอก ใจโสดยังมี
ความโกรธเป็นอันมาก คิดพยายามจะใคร่ฆ่าเขยวดีเสีย
ให้ได้ ครั้นเมื่อนำทัพมาถล่มเขยวดีตก พอเขยวดีทำ
ความผิดว่าด้วยเขาไถ่ตัวรู้เท่าความคิดใจโสด ใจโสดกำ
พยาบาท ได้คิดแค้นฆ่าเขยวดีเสีย ใจโสดทำเป็นโกรธจะ
ฆ่าแต่หัวคันเขยวดีด้วย.

คำว่า ผู้ชาน ลำบาก ทุกคนย่อม เกิดจิตใจ และ สงสาร
 เถาบี แต่ขอให้เรามาเปรียบความลำบากของกันและกัน
 ใจใดเป็นเพียงคนลำบากคนหนึ่ง เถาบี ชุมกอนนั้นนี้แห่ง
 แห่งที่มาแต่เดิม คงอย่าลืมหินความลำบากของใจใด
 ต่อไปเป็นความตามหลังต่อลำบาก เมื่อชุมชนคนทั้งหน้า

“ ครนรงชน เคยขอไม้ เคียวเหล็กกับพวกโจรซึ่งเหล่านักชกนกันหาทางที่จะหนีเอาตัวรอด จึงไปพบทพหนึ่งซึ่งแดงทั้งทัพ ทหารกองหน้าเข้าสกัดพวกโจรไว้มิให้หนีได้ แฉนยทพนั้นชื่อโจโจ สูงประมาณห้าศอก จักขุเล็ก หนวดยาว เป็นบุตรโจโก แต่โจโฉเมื่อน้อยนั้นมักพอใจไปเล่นบ้ายิงเนอ มักพอใจฟังร้องรำทำเพลง มีปัญญาความ คิตรวดเร็ว ฝ่ายว่าโจเต็กนั้น เห็นโจโฉเป็นนักเลงไม่ทำมาหากินกับโจรซึ่งเป็นอันมาก จึงเดินไปจะเอาเนอความบอกโจโกผู้พี่ โจโฉเห็นว่าอาวซึ่งอยู่จะเอาเนอความไปบอกแก่บิดา โจโกทำมีอันเป็นอันจริง อาวเห็นจึงร้องบอกโจโกว่าโจโฉมีอันเป็น โจโกตกใจว่าบุตรมีอันเป็นก็จริงมาตุ โจโฉลุกขึ้นเล่นเป็นปกติอยู่ โจโกจึงว่าอาวซึ่งไปบอกว่ายิ่งมีอันเป็น บิดันหายแถมหรือ โจโกจึงว่าแต่่น้อยมาข้าหาเจ็บป่วยถึงโจโฉ เพราะอาวซึ่งข้าจึงเอาความมีคมาได้ แต่่นไปโจโกก็เชื่อคำโจโฉ ถึงอาวจะเอาความถึงโคมาบอกโจโกมิได้เชื่อคำอันองชาย โจโฉยิ่งกำเรียบใจเล่นหัววิทยามาว่าไปกว่าแต่ก่อน เพื่อนเล่นทั้ง

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

ปวงพุดจายกยอใจโจว่า แผ่นดินมันเป็นจลาจลอยู่ หา
ผู้ใดซึ่งมีสติปัญญาจะปราบปราม อัครราชให้อยู่เย็นเป็นสุข
ไม่ เราทั้งปวงเห็นแต่ท่านมีสติปัญญาจะคิดอาบปราบปราม
ให้แผ่นดินเป็นสุขได้ แต่เมืองตำหยงนั้นมีคนหนึ่งชื่อโฮเงา
ว่าแก่คนทั้งปวงว่าแผ่นดินเมืองหลวงนั้นจะสุขด้วยแล้ว ซึ่ง
จะปราบแผ่นดินให้ราบนั้นเห็นแต่ใจโจคนเดียว แต่ในเมือง
หลัหลัท่ามมีคนหนึ่งชื่อเขาเถียววัดกษณะคน ใจโจจึง
ไปหาเขาเถียวถามว่า ข้าพเจ้าจะไปภายหน้าเห็นด้วย
ประการใด เขาเถียวจึงอยู่ ใจโจจึงถามซ้ำไปอีก เขาเถียว
จึงว่า ท่านมีปัญญามากจะมีองค์แผ่นดินได้อยู่ แต่มีได้
ด้วยชื่อคือแผ่นดิน จะเป็นสัตว์ราชสมบัติ ใจโจหัวเราะ
ชอบใจ -----

แล้วใจโจทำอะไร ? มีคำถามปรากฏต่อไปอีกว่า

“พระเจ้าเหียนเค็งทรงเกณฑ์กันที่ยังกว้างก็ไม่ถูก จึง
ตรัสแก่ใจโจว่า ท่านจงยังกว้างตัวนั้นให้ถูก ใจโจจึงทูล
ว่า ถ้าพระองค์จะใคร่เห็นผู้มีอำนาจเจ้าจงพระราชทานพระ
แสงเกาทัณฑ์นั้นมา ข้าพเจ้าจะยิงถวายให้พระองค์ทอด

คำรห์ บัษมะศิริ

พระเนตร พระเจ้าเหียนเค็งเอาเกาทัณฑ์ซึ่งทรงหย่อนให้
ใจโจรับเอา พระแสง เกาทัณฑ์มายิงถูก กวางตัวนั้น ต้มลง
ขุนนางทั้งปวงซึ่งอยู่ใกล้กัน เห็นพระแสงเกาทัณฑ์เกลียว
มังกรนั้นต้องกวางต้มลง ก็คิดว่าพระเจ้าเหียนเค็งทรง ต่าง
คนต่างก็เข้ามากราบถวายบังคมหน้าพระที่นั่ง ใจโจเห็นดัง
นั้นทกความยินดี จึงขมึ้นมาผ่านหน้ามาพระที่นั่งออกไปแล้ว
ร้องว่า ตัวเรายังเกาทัณฑ์ไปถูกกวางแล้วหรือ ขุนนาง
แลทหารทั้งปวงเห็นใจโจทำหยาบช้าต่อหน้าพระที่นั่งก็ตกใจ
คลั่งอยู่ต้น.

“แต่ก่อนดูเห็นใจโจทำดังนี้ก็โกรธ ขมึ้นมาเข้ามา
เงี้ยวจะฟันใจโจ แล้วแต่มาดูเดาว่า เดามีเห็นดังนี้
จึงกระหึบตา ----”

“ก่อนดูจึงว่าเดาเดาว่า ใจโจทำหยาบช้าต่อพระเจ้า
เหียนเค็ง ข้าพเจ้าจะฆ่าเสียเหตุไรจึงห้ามไว้ เดามี จึงตอบ
ว่า พระเจ้าเหียนเค็งกับตัวเราอยู่ในหว่างทหารใจโจ ถ้าเจ้า

ในหลวงอาหนัก ๆ กับ ปรีดี

เข้าใจโดยเสีย ทหารเราที่จะรับเสียบ้าง - จะทำอันตราย
พระเจ้าแผ่นดินด้วย พึงห้ามเจ้าเพราะเหตุฉะนั้น

การยกเอาใจโง่มากด่าฉัน ไม่หมายความว่า นาย
ปรีดี พนมยงค์เป็นศัตรูราชสมบัติและกระทำการอย่างโจ่ง
เพราะนายปรีดี อย่างมาก ที่สุด ก็เพียงอาศัย กำลังทหารเข้า
ตอบรับ ไม่เคย ชี้นำ ออกหน้าทหารอย่างโจ่ง แต่
ความฉลาด ซึ่งสร้างตัวขึ้นมาได้ถึงเพียงนี้ และการ
ไม่ยอมให้มีใครฉลาดยิ่งกว่าฉัน พึงเทียบกันได้

ในหนังสือของนายไถ่ ซึ่งฉันนับดูนายปรีดี ได้กล่าว
ถึงความดีของนายปรีดีหลายอย่างหลายประการ ข้าพเจ้า
ไม่ปฏิเสธในความฉลาดปลุกปล้ำของนายปรีดี แต่นาย
ไถ่มีได้กล่าวไว้ การจลาจลอันเป็นเหตุร้ายแก่ชื่อเสียง
ของทหารเรือ เมื่อ ๒๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๔๗๕ นั้น ต้นเหตุมาจากนาย
ปรีดีหรือหาไม่ ข้าพเจ้าอาจสงสัยว่าจิตใจของทหารเรือ
ทั้งหมด แต่ได้เคารพนับถือมาแต่ไหนแต่ไร ว่าทหารเรือ
มีสมณะ เป็นคนมีกตัญญูอดดีพร้อมเครื่องแบบด้วยผ้าขาว

คำวิหี บัณฑิต

เป็นข้าศึก ไม่เคยเห็นทหารเรือพร้อมเครื่องแบบด้วยผ้าขาว
หรือดักกัดด่า หรือด่าทอเรียกกันว่าหนังสือตาม - ทั้ง ๆ ที่
ทหารเรือมีโอกาสดำเนินอาหารของปลาตาม

และนายไถ่ สุทธิพิทักษ์ ผู้เขียนประวัติของนายปรีดี
ไม่ได้กล่าวด้วย ว่าการที่นายปรีดีได้ไปนอกไปทำอะไรเถา
นั้น ก็เพราะบารมีของพระยาชัยวิชิต เสนาบดีปรีดีมาเคียง
ไว้ตั้งแต่รุ่นหนุ่ม จนถึงได้แต่งงานกับลูกสาวของท่าน คือ
คุณหญิงสุฯ เราไม่อาจประณัยได้ในสิ่งที่เรียกว่าความรัก --

และนายไถ่ สุทธิพิทักษ์ ผู้เขียนประวัติของนายปรีดี
ก็ไม่ได้กล่าวไว้ว่า นายปรีดีชอบเคาะฟุคบอลดั้น ได้เคย
เข้าทีมฟุคบอลดั้นกับใคร การเคาะฟุคบอลดั้นอย่างเดียวกัน
ใคร ๆ ก็เคาะได้ แต่การจะรวมทีมฟุคบอลดั้นได้โดยมีได้ด่า
ตนเองเก่งกว่าใครนั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ต้องเป็นคนที่กล้า
อย่างซึ่งหน้า ไม่รังเกียจของคน จึงจะเรียกกันว่าฟุคบอล

และนายไถ่ สุทธิพิทักษ์ ผู้เขียนประวัติของนายปรีดี
ได้บอกไว้ในข้อสำคัญ คือมีได้เขียนว่า เพื่อนนายปรีดี

ในหลวงอาวันที่ ๙ กับ ปรีดี

ใคร ? ใครหนอจะคบหาด้วยคนปรีดีได้ เหมือนอย่าง
เพื่อนสนิทกัน ๆ เขาทักกัน ? นายปรีดีไม่มีเพื่อนสนิทที่จะ
คบหาด้วยปรีดีได้ มีแต่คนที่ต้องขานนามท่านว่าอาจารย์
นั่นเป็นดังแสดงหรือมิใช่ ว่านายปรีดีไม่ยอม หรือไม่รู้จัก
ว่าใครจะคบหาได้ เห็นใคร ๆ ต่ำกว่า หรือควรจะต่ำกว่า
ตนทั้งสิ้น ไม่เข้ามทของ ขั้วไฮดอร์ปาร์เกอ์ ทว่า “ประ-
ชาธิปไตย คือคิดว่าเราก็คือเหมือนเรา” ความคิดแก่งแย่งว่า
ไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนนี้ สำหรับคนใจร้ายที่หากจะฆ่าใครได้
ก็จะต้องฆ่า เช่นพฤติกรรมของโจโล ผู้กลาตแห่งแผ่นดิน
จีน นายปรีดีเป็นคนใจร้ายเช่นนั้น หรือไม่ ไม่ทราบ.

บทนี้ได้พรรณนาถึงเบื้องดำมืดเป็นอันมาก เพื่อพอจะ
พอหยาดความดั่งเครียดของท่านผู้อ่าน เป็นผลของนาย
ปรีดี แต่ไม่ได้พูดถึงนายปรีดีมากนัก เพราะตัวของเขา
แต่คงขี้แ้ว รอท่านผู้ใดพิจารณาตามสมควร.

บันทึกที่ถอนไม่ได้

“อดคิดถึงพี่ไม่ได้เลยแม่แต่จะเดียว มันเคย
คิดว่า มันจะไม่ห่างจากพี่ตลอดชีวิต แต่มันเป็น
เพราะกรรม ไม่ได้คิดเลยว่าจะเป็นภักดิ์ คิดแต่
จะเป็นน้องของพี่เท่านั้น”

รัชกาลที่ ๙

(ข้อความต่อไปนี้ เป็นบันทึกในเรื่องกรรมต่อชีวิต
ซึ่งสมควรนำมาประกอบในที่นี้ --- คำพิทักษ์ บัณฑิต)

กรรมใดมีผลเผ็ดร้อน
กรรมนั้นเมื่อกระทำลงแล้ว
จะว่าดีได้ไหม

ผู้ดูแลเห็นพระองค์

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล ผู้เป็นมิ่งขวัญของชาติได้เสด็จสวรรคตแล้ว” มีการส่งนำพระบรมศพและเชิญพระบรมศพลงสู่พระโกศใหญ่ของใหญ่ ฯลฯ ตามพระราชพิธีสำเร็จแล้ว พระองค์เสด็จสวรรคตแล้ว ไม่ใช่เรื่องผิดแผกเห็นกันอยู่หลัง ๆ เราทั้งหลายรู้ความดังวราชนิพนธ์ไม่เท็จ แต่เราไม่อาจอดกลั้นความรำพึงถึงพระองค์ เราไม่อาจอดกลั้นความโศรก อันบังเกิดจากความคำนึงถึง เพราะเรายังเป็นปุถุชนอยู่

“แต่เราทั้งหลาย จงเป็นปุถุชนที่มั่งคั่งดีดกน้อย แม้บังเกิดความสุขเพียงใดก็ตาม อย่าปล่อยให้ความโศรกเป็นผ้าหมองแก่ปัญญาแห่งตนเอง ดูทั้งหลายเมื่อพ้อตายไปแล้วอย่ามัวพิจารณาพรรณ รอยเท้าใดที่พ้อเหยียบย่างไว้ พึงเหยียบย่างตามรอยนั้น และก้าวต่อไปเกิด ผู้ใด

ดำริห์ ปัทมะศิริ

เห็นธรรม ผู้หมั่นยอมมีอุปการะจิตของพ่อ คัมภีร์ของอุปการะคนอยู่เสมอ เสมือนหนึ่งพ่อมิได้ตายไป

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล แต่เดิมมานั้นเป็นที่รักที่เคารพแก่ผู้ใดเพียงใด คนทั้งหลายพึงส่งของแด่พระองค์ ด้วยการข้างคนไว้ออบและกระทำออบ อย่าเอาความเสียใจมาเป็นผ้าหมองแก่ดวงจิตของคน จงทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ตน และแก่ชาติบ้านเมืองโดยไม่ย่อท้อต่อไปเกิด”

บทความข้างบนนี้ เป็นของ “ประชาธิปไตย” ที่โลกกล่าวไว้เมื่อ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๘ ก็เหตุนั้นความดำเนินอันเป็นไปเช่นนี้มาอย่างไร

การสวรรคตบังเกิดขึ้น เมื่อเวลาประมาณ ๘ น. ทางสำนักงาน ได้รับข่าวเมื่อประมาณ ๑๑ น. จึงได้ส่งคนออกติดตามข่าว แต่ก็ไม่ได้รับผลสืบหน้าอย่างเป็นที่พอใจคงได้รับแต่ร่างประกาศในทางราชการ ที่ว่าเป็นอุบัตเหตุซึ่งในคอนกตางวันนั้น ยังมีได้แถลงเป็นทางการ เราทั้งหลาย

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ไม่เชื่อว่าเป็นอุบัติเหตุ แต่จะค้นหาฐานลงไปอย่างใด
อย่างหนึ่งนั่น ก็ไม่มีหลักฐาน ยังงงกันอยู่.

ฉะนั้น ประชาธิปไตยจึงเด่นชัดว่า โดยคดีความ
เรื่องอุบัติเหตุออกและแจ้งว่า ดำรงคดีโดยเหตุมีฐาน
ส่วนค่าแรงของด้านกษัตริย์ที่เราไม่เห็นด้วยนั้น
กล่าวได้ว่า.

"ด้วยนับแต่วันที่ ๒ มิถุนายนที่คนเป็นต้นมา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดลได้เริ่มทรงพระประจักษ์เกี่ยวกับ
พระนางที่ไม่ปกติ และทรงเห็นเห็นชอบ ไม่มีพระกำลัง
แม้กระทั่ง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้เสด็จประพาสเยี่ยม
เยี่ยมราษฎร อันเป็นพระราชกรณียกิจของพระองค์ ครั้น
ต่อมาพระอาการเกี่ยวกับพระนางยังมีได้ทุกอย่าง จึงต้อง
เสด็จประทับอยู่แต่บนพระที่นั่ง มิได้เสด็จออกงานการตาม
หมายกำหนดการ.

"ครั้นวันที่ ๘ มิถุนายนที่ สมเด็จพระบรมมหาราชวัง
เช้าเวลา ๖ นาฬิกา ได้ด้วย โสณนามีพระหฤทัยเจ้าตรงซึ่ง

ตำรวจ บัณฑิต.

เป็นพระราชกิจประจำวัน แล้วเสด็จเข้าพระที่ ครั้นเวลา
ประมาณ ๘ นาฬิกา มหาเถรเจ้าของพระบรมมหาราชวัง ได้ยื่นเรื่อง
ขึ้นในพระที่นั่ง จึงรีบออกไป เห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ประทับอยู่บนพระที่นั่ง มีพระโศกโศกโศกเป็นพระองค์และ
ดำรงคดีแล้ว มหาเถรเจ้าของพระบรมมหาราชวังได้ไปกราบ
ทูลสมเด็จพระราชชนนีให้ทรงทราบ แล้วเสด็จไปถวายบัง-
คมพระบรมศพ ตั้งแต่นั้นมาพระบรมวงศานุวงศ์ใหญ่ นาย
กรัฐมนตรี รัฐมนตรี ได้เข้าไปกราบถวายบังคม และอธิษต์
กรรมตำรวจ และอธิษต์กรรมการแพทย์ ได้ไปถวายตรวจ
พระบรมศพ และสอบถามถึงความสันนิษฐานได้ว่าคงจะ
ทรงจับค่าพระแสงเป็นตามพระราชพิธีด้วยที่ทรงชอบ
แล้วเกิดอุบัติเหตุขึ้น

ในตอนค่ำวันที่ ๘ มิถุนายนนั้น ได้มีการเรียก
ประชุมด่วน และรุ่งขึ้นหนึ่งก็พิมพ์นครดาร์เด่นธาวา

"เนื่องจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จดำรงคดี รัฐสภา
ได้เปิดการประชุมพิเศษเมื่อเช้าเวลา ๑๐ น. มีสมาชิกทั้ง

ในหลวงอาหม่า ๆ กับ ปรีดี

ต้องมีการประชุม ๑๒๕ คน เป็นสมาชิกวุฒิสภา ๖๔ และ
ผู้แทนราษฎร ๖๑ คน.

“หลังจากที่นายวิลาศ โอสมานนท์ ประธานวุฒิสภา
ได้กล่าวเปิดประชุมแล้ว และภายหลังที่นายปรีดี พนมยงค์
ได้อ่านแถลงการณ์เรื่องอำนาจพระราชมณเฑียรราช ประธานได้ให้ที่
ประชุมยืนถวายความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็น
เวลา ๓ นาที.

“นายดุสิต บุญธรรม (สุราษฎร์ธานี) ได้เป็นบุคคล
แรกที่ลุกขึ้นถามประธานสภาว่า ตามที่รัฐบาลได้แถลงมา
แล้วนั้น จะอนุญาตให้สมาชิกได้ถามรายละเอียดได้หรือไม่
เพราะอธิบดีตำรวจก็ได้มาร่วมประชุมด้วย.

“ครั้งแรกประธานกล่าวในที่นั้นยังไม่อนุญาต แต่นายก
รัฐมนตรีได้หันไปปรึกษากับประธาน ประธานจึงได้
อนุญาต.

“นายดุสิต—อธิบดีกรมตำรวจก็ อธิบดีกรมการแพทย์
ก็ ได้สังเกตโดยใกล้ชิดแล้ว มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดบ้างหรือไม่

คำวิห บัณฑิต

ที่จะเป็นเครื่องทำให้เห็นชัดแจ้งว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มิได้สวรรคตโดยพระองค์เอง.

“อธิบดีตำรวจ— ไม่มีเหตุสิ่งหนึ่งสิ่งใดทำให้สงสัย
ว่า จะสวรรคตด้วยเหตุอื่น.

“ประสิทธิ์ ชูพินิจ (กำแพงเพชร)— สงสัยในแถลง
การณ์ ถ้าอธิบดีกรมตำรวจจะรายงานในลักษณะของบาท
แผลก็จะเป็นการแก้ความสงสัยได้.

“อธิบดีตำรวจ— บาทแผลที่แพทย์ได้ไปตรวจและ
ที่ข้าพเจ้าได้ไปตรวจ คือบาทแผลถูกรอยกระสุนที่พระ
นลาศ เห็นข้อความข้างซ้ายนิดหน่อย บาทแผลถูกรอยกระสุน
กินตรงเข้าไป และพระอภัยมณีหลุดออกมาแล้ว หนึ่งยึด
ออกเป็นสี่แฉก แต่เมื่อข้าพเจ้าไปเราทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว.

“บาทแผลเท่าที่สอบถามมาหาเด็กที่ห้องบรรทม และ
พระพี่เลี้ยงถึงเหตุเกิดขึ้น และผู้เห็นครั้งแรกและพฤติการณ์
ต่าง ๆ ได้ความว่า ทรงบรรทมคืนแต่ยังไม่หลับแล้ว

ในหลวงอานันท์ ๑ กับ ปรีดี

เดินเข้าไปห้องบรรทมตามเดิม ไม่มีเหตุอันใดที่จะฉันทนิษฐาน
ได้ความผู้กระทำร้าย และประกอบด้วยได้ความว่าทรงโปรด
ในเรื่องนั้น และให้ห้องบรรทมนั้นมอบอยู่ตามกระบอก
บรรจได้แล้วทงนั้น และเวลาเช้าขึ้นทงทรงดูปล้ำเล่น
เล่นมอ ฉะนั้น เมื่อส่งพรรคคนเข้าไปดูเห็นในห้องบรรทม
นั้น ฉันทนิษฐานว่าคงจะดูปล้ำนั้นแน่ความฉันทนิษฐานชอบ
แต่ก็ฉันทนิษฐาน ถ้าหากว่าจะทรงยิงเอง นั้นยาวมากเป็นไปไม่ได้
ถ้าหากฉันทนิษฐานเองอาจจะเป็นไปไม่ได้ เหตุผลที่ทำมาแล้ว
มีเพียงเท่านี้

“นายปรีดิญา จุฑามาศย์ (กระมี่) ซักในท่านเองเดียวกับ
กับผู้แทนที่ถามมาแล้ว และอธิบดีกรมตำรวจก็แจ้งให้
ทราบดังเช่นที่แจ้งเหมือนกัน.

“นายช่อ เศรษฐบุตร (จนบุรี) เจ้าพ่ออยากจะเรียน
ถามท่านอธิบดีกรมตำรวจ ในรัชที่ฉันทนิษฐานว่า นอกจาก
พระญาติวงศ์เข้าออกในห้องพระบรรทมได้แล้ว มีใครบ้างที่
เข้าออกในห้องพระบรรทมได้ และในเวลาที่ห้องพระบรรทม

ดำริห์ ปัทมะศิริ

นั้นเข้าไปได้หรือไม่ และเข้าไปได้อย่างไร ถ้าหากเป็น
มหาเด็ก มีมหาเด็กก็คน และมีใครบ้าง.

“อธิบดีกรมตำรวจ- เท่าที่ได้ความมาแล้ว มีพระชนนี
พระอนุชา มหาเด็กห้องบรรทมและพระพี่เลี้ยง ส่วนที่
จะเข้าได้หรือไม่ได้ด้วยเหตุผลอย่างใดนั้นยังไม่ได้ความ.

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช - เรื่องนี้ไม่ใช่เล็กน้อย
และข้าพเจ้ามั่นใจว่า รัฐบาลคงจะได้ทำคำแถลงการณ์
โดยละเอียดในภายหลัง เพราะฉะนั้น ขอความกรุณา
ท่านสมาชิกทั้งหลายอย่าได้พลิกศพนันที ขอปิด
อภิปรายในเรื่องนี้

(ที่เป็นเรื่องน่าเสียใจอย่างหนึ่ง ที่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์มา
คัดบัญญัติขึ้น ฉะนั้นได้ลงมติ ให้ผู้สืบสันตติวงศ์ ได้แก่
สมเด็จพระอนุชาผู้มีพลอดุลยเดช)

รุ่งขึ้น - ทางราชการได้มีการประชุมพระบรมวงศานุวงศ์
และข้าราชการผู้ใหญ่ ตามข่าวทางการณ์นั้นว่า บรรดา
พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการผู้ใหญ่เหล่านั้น ได้มาร่วม

ในหลวงอนันท์ฯ กับ ปรีดี

พิจารณากรณีสวรรคต แต่ความจริงท่านเหล่านั้นเป็นเพียง ไปเป็นผู้ฟังข้อความอันเรียบร้อยมาแล้ว โดยอาศัยว่าเป็นความสันนิษฐานของตำรวจคือ

“ภายหลังที่ได้ทำการสืบสวน และสอบสวนร่วมกับตัวอธิบดีกรมการแพทย์แล้ว เจ้าหน้าที่ได้ตั้งประเด็นเป็นข้อสังเกต แต่เบื้องต้นถามประการคือ ๑. มีผู้ตอบปลงพระชนม์ ๒. ทรงพระราชอัธยาศัยบาปกรรม ๓. โดยอุบัติเหตุ.

“ในประเด็นแรก เจ้าหน้าที่สันนิษฐานว่า เป็นไปไม่ได้เพราะเหตุว่า ในพระที่นั่งนั้น นอกจากพระญาติวงศ์ที่ใกล้ชิดและมหาดเล็บบ้านแล้ว และผู้ถวายความปลอดภัยล้วนแต่ผู้จงรักภักดีแล้ว ก็ไม่มีร่องรอยให้เห็นว่า จะมีผู้แปลกปลอมเข้าไป และทั้งเป็นเวลากลางวันด้วย จึงไม่น่าจะมีผู้ลอบเข้าไปประทุษร้ายปลงพระชนม์ได้.

“ในประเด็นที่ ๒ เจ้าหน้าที่สันนิษฐานว่า เป็นไปไม่ได้อีก เพราะเหตุว่าพระองค์ทรงพระประชวรมาช้านานโดย

คำวิหิ ปัทมะศิริ

ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นประจำอยู่แล้ว แม้แต่ในวันที่ ๘ มิถุนา ก็ยังโปรดเกล้าฯ ให้ศาสตราจารย์ประจำแผนกการงานในพระองค์เจ้าเมื่อดวยบรรยายพุทธปฏิบัติ ทรงประทับเก้าอี้ฟังด้วยพระกริยาอันสงบ เป็นเวลา ๓๐ นาที และถึงเกิดได้ว่า ไม่มีพระราชกริยาอย่างใดที่จะแสดงให้เห็นว่า ไม่พอพระราชหฤทัย และในวันที่ ๘ มิถุนายน เมื่อคืนบรรทมแล้ว มหาดเล็กได้ตั้งเกิดว่าอาหารแฉะได้ เมื่อมหาดเล็กนำน้ำส้มเข้าไปถวาย เมื่อเสด็จออกจากห้องทรงแล้ว พระองค์ทรงโบกพระหัตถ์ แสดงว่าไม่ทรงพระประสงค์ มหาดเล็กจึงออกมายืนนอกห้องบรรทม ห่างประมาณ ๕ เมตร เมื่อเวลา ๘ นาฬิกา มหาดเล็กได้ยินเสียงปืนในห้องบรรทม ตกใจจึงวิ่งเข้าไป (ความจริงตามคำให้การของนายบุญชูเป็นผู้เป็นแวมหาดเล็กในขณะนั้นวิ่งออกไปจากห้องบรรทมด้วยความตื่นตกใจ ไม่ได้วิ่งเข้าห้องบรรทม) เห็นพระเจ้าอยู่หัวบรรทมอยู่ในพระที่ มีพระโลหิตไหล มีรอยกระสุนบนพระนขา ขาขวา ๑๓ มม.

ในหลวงอานันท์ ๑ กับ ปรีดี

อยู่บนพระที่นั่งโถงทิศหน้าผาก ชูระ และที่พระกรรม เมื่อมหาดเล็กไปตามสั่งมเด็จพระราชชนนี และพระอนุชามาถึงที่ห้องแถวจึงได้เก็บมันขึ้นไว้ให้ และในการสอบสวนปรากฏว่า ยังมีกระสุนอยู่ในจำกัของอีก ๑ นัด มีกระสุนบรรจุอยู่ในแม็กกาซีน ๕ นัด และนกยังขยับอยู่ (ปรากฏคำพยานในชั้นศาลอ้างว่า เป็นกระบอกปืน ได้ใช้ยิงก่อนวันเกิดเหตุหลายวันมาแล้ว) ตามคำของอธิบดีกรมการแพทย์ผลการตรวจศพแล้ว ปรากฏว่ามีแผลกระสุนปืนที่พระนาคเหนือพระโขนงข้างซ้าย ตอนเบื้องปฤษฎางค์แห่งพระเศียรก่อนข้างซ้าย มีแผลผิวหนังขาดกลืน (รูปกระสุน)

“เจ้าหน้าที่ได้รายงานต่อไปว่า การถวายความปลอดภัยได้ทำกันเป็นหลายชั้น จึงไม่มีเหตุใดที่จะสันนิษฐานไปตามข้อ ๑ และข้อ ๒ และ ได้ ให้เหตุผลเช่นเดียวกับที่อธิบดีตำรวจได้แถลงไว้ในสภาแล้ว จึงเป็นอันว่า เจ้าหน้าที่ได้สันนิษฐานว่า ได้เกิดอุบัติเหตุดังข้อ ๓”

ดำวิท บัษมะสิริ

เราไม่มีความเชื่อดังนี้คนเดียว ในคำแถลงเหล่านี้ที่ปราศจากเหตุผล และเราก็ได้แสดงความจริงอย่างเปิดเผย ถ้าเจ้าหน้าที่มีปัญญาอันดีฐานได้เริ่มตนกับว่าเรื่องที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริง เป็น การ คำน ค่ำ ของเจ้าหน้าที่อย่างซึ่งหน้า ก็ย่อม ไม่เป็นที่พอใจของเจ้าหน้าที่ใหญ่ คือ นายปรีดี พนมยงค์.

รุ่งขึ้นจากวันเกิดเหตุ ประชาธิปไตย ก็ได้เห็นบทความความคำหึงระเหียบในราชสำนัก และผู้ควรถวายหัวให้แก้ความปลอดภัยในพระมหากษัตริย์ คือ นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในสำนักพระราชวัง แต่ว่าคำสันนิษฐานของมามากแล้ว จะหาใครเหมือนพันท้ายนรสิงห์ และจะเกณฑ์เอา นายปรีดีมาเป็น พันท้ายนรสิงห์ด้วย แล้ว ท่านไม่เป็น !

ระเบียบในราชสำนัก

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มีทรงเป็นประมุขของชาติ เป็นจอมทัพและเป็นที่รัก ให้พระบรมวงศานุวงศ์

ในหลวงอาเน้นท์ฯ กับ ปรีดี

ตลอดจนประชาชนทั่วไป ทรงเป็นผู้ที่โลกรู้จัก ไม่เคยเป็นภัยภัยใด แม้พระชนม์ยังหนุ่มแน่นก็อยู่ แต่ก็ได้เดิรถึงวรภคแล้ว ด้วยเหตุนี้ไม่ ประจักษ์แก่คนทั้งหลาย นอกจากข้อสันนิษฐานตามคำแถลงของรัฐบาล นับว่าน่าเห็นใจอยู่ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล (อธิบดีตำรวจ) ก็ไม่สามารถให้ความกระจ่างแจ้งแก่สมาชิกสภาผู้รุกรานด้วยเหตุว่าไม่เป็นผู้ประจักษ์ข้อเท็จ และถนอมกันเป็นข้อชวนสงสัยใจยิ่ง ในเหตุสวรรคตนี้

“มนุษย์ทั้งหลาย ไม่อาจประกันเหตุร้ายได้แน่นอนเสมอไป แต่ที่เรียกว่า งานของคนเรานั้น มีสิ่งที่เรียกว่า ความรอบคอบ เป็นองค์ประกอบอยู่ด้วยอย่างสำคัญ ถ้าเราทำงานทั้งหลายอย่างรอบคอบเป็นระเบียบ เหตุพิบัติอาจจะเกิดขึ้นได้โดยยาก

“เพราะการปฏิบัติในราชสำนักผู้ใดก็ตามที่ได้เป็นไปอย่างสะอาด ประเดิยวรภคที่หนึ่งหาย ประเดิยพระแสงมีนหาย ในที่สุดพระแสงมีนก็ทำร้ายพระองค์ถึงสวรรคต

คำรึ่ บั้ทมะสิริ

ทำไมพระแสงมีนเหล่านี้ ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลถวายความปลอดภัยของเครื่องครัดคอกหรือ? นี่เป็นข้อคำถามได้ว่า ข้อนี้ควรจะเทียบเทียบความรอบคอบ

“การสวรรคตของพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยและเมื่อมีไปอย่างนี้ด้วยแล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยยิ่งนัก นายกรัฐมนตรีออก เพราะว่าท่านผู้ทรงแต่งตั้งได้เดิรถึงวรภคด้วยแล้ว ไม่ได้ลาออกเพราะความผิดที่ไม่สามารถถวายความปลอดภัยคอกหรือ? ความปลอดภัยของพระเจ้าแผ่นดินต้องตกอยู่ในความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรีไม่ว่าจะอยู่ในที่ระโฐาน หรือหาไม่ พระเจ้าแผ่นดินเดิรถึงวรภคไม่ในอาการอย่างนี้ ถ้ามีมาก่อน ๆ คงจะมีเจ้าหน้าที่ถูกคอกหัวไปบ้าง แต่เดิยวันไม่ปรากฏตัวผู้รับผิดชอบหรือ? เราควรจะเทียบรับผิดชอบไว้อย่างไรกัน?

“ระเบียบในราชสำนัก เป็นเกียรติยศของชาติอย่างหนึ่ง ขอให้เดิยเดิยอีกต่อไป”

ในหลวงอาหนัก ๆ กับ ปรีดี

มติชนกรรมโฆษณาคารกได้เรียกประชุม มสพ. รอย่า
ให้วิจารณ์กรณีการลด ประชาธิปไตย “จึงขอความ
กรุณา” เพียงครั้งเดียวตามดังต่อไปนี้,—

“๑ ใครเป็นผู้บอกกล่าวให้เคลื่อนที่หรือเคลื่อนที่พระ-
บรมศพ ตลอดจนเคลื่อนที่สิ่งอื่น ๆ (เช่นพระแสงปืน) ใน
ห้องบรรทม ก่อนเจ้าหน้าที่ผู้ถวายการตรวจพระบรมศพ
ได้ไปถึง.

“๒ เมื่อพระบรมศพ และสิ่งอื่น ๆ ได้เคลื่อนที่ ตลอดจน
จนแล้วแต่ได้ได้รับการถวายการตั้งแถว เจ้าหน้าที่ผู้ถวาย
การตรวจพระบรมศพ ย่อมสันนิษฐานจากคำบอกเล่าของ
ผู้ประจำที่คอยภาวะแรก ใครเป็นผู้บอกเล่า? และในวิชา
การตำรวจ ขอบอกเล่าเช่นนี้จะถือเป็นจริงจึงได้หรือไม่.

“๓ เหตุที่เกิดขึ้นนี้ น่าจะสืบสวนได้โดยทางวิทยา-
ศาสตร์ ทำไมไม่ใช้ตำรวจผู้เชี่ยวชาญในการสอบสวนโดย
วิทยาศาสตร์ ทำไมไม่ใช้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจ
พระบรมศพ.

ดำริห์ บัณฑิต

“๔ กระสุนปืนพกขนาด ๑๑ มม. มีความแรงเพียงใด
ถ้ายิงในระยะใกล้เพียงช่องแขน จะสามารถทะลุเข้าใน
กระดูกซี่โครง และทะลุออกหรือไม่ แผลกระสุนปืน
เข้าและออกควรจะเป็นอย่างไร.

“๕ พระแสงปืนที่ได้กล่าวไว้ ถิ่นออก และทำลายพระ-
ชนมณ บวรกระสุนได้ก้นดัดและมีเซฟที่เซฟห้ามจนใกล้ขึ้น.

“๖ ใครเป็นผู้โยนแสงปืน ได้ขึ้นก้นดัด ในห้องพระ
บรรทมมีปลอกกระสุนปืนตกอยู่หรือไม่.

“๗ ความคำแถลงของตำรวจว่า แผลกระสุนปืนที่ตรง
พระโขนงด้านซ้ายแผลหนึ่ง และยังมีอีกแผลหนึ่งที่คอนพระ
ปฤษฎางแห่งพระเศียรคอนข้างซ้าย มีรอยฉีกหนังขาดกลด
เพียงประมาณครึ่งเซ็นต์เมตร พระอิริยาฎถะเย็บหลาย
วัน แผลทางเบ้องพระปฤษฎางเกิดจากอะไร.

“๘ หนังสือพิมพ์บางฉบับได้กล่าวว่า กระสุนปืนฝัง
อยู่ในพระเศียรจริงหรือไม่ ถ้าฝังอยู่จริง ได้ทำการผ่า
ออกว่าเป็นกระสุนชนิดใดหรือไม่.

ในหลวงอาณัติฯ กับ ปรีดี

“๘ ตามคำแถลง ฯลฯ ว่ามหาดเล็กเฝ้าอยู่ที่เฉลียงใกล้
ห้องพระบรรทม เมื่อใดเย็นขึ้นก็จงเข้าไปดู เจ้าไปทันที
หรือ? และได้เห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอยู่ในสภาพ
อย่างไร.”

“๙ จะเป็นการขัดข้องหรือไม่ ที่จะเขียนเปลี่ยนชื่อ
พระปรีดีออกเปิดเผย และแสดงว่าได้ขบแค้นห้องไว้ด้วย
ไร เช่นพระวิสุทธิวงศ์อย่างไรบ้าง แสงสว่างเข้าข้างไหน.”

ภายหลังที่ประชาธิปไตยได้ถอนชื่อออกแล้ว ดังกล่า
ไว้ตอนต่ออีกครึ่งหนึ่งด้วยการชักธงสามสี นสพ. หลาย
ฉบับแสดงข่าวและความเห็นต่าง ๆ.

สยามนิกร- “ว่าชาวสุวรรณคตถูกบีบบังคับให้พระพันวษา
ทรงทราบ.....เพียงขึ้นเดินร้องไห้เมื่อทราบข่าวสุวรรณคต”

เสรี- “ตั้งชาติจับท้องฟ้าราว ๑๗ น. วันสุวรรณคต
และถูกปกครองด้วยเมฆดำเป็นระยะ”

สหภาพ “ไทรหลวง ทำนายดวงดาวของสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวอาณัติทุกทิศ เมื่อทรงรับราชสมบัติว่าราช

คำวิหิ บ้านมะลิ

มัตมังกของพระองค์อาจเป็นไปอย่างยุ่งยาก ดันคิดเดือน
หนังสือพิมพ์ในเรื่องลงข่าวสุวรรณคต”

ไทยราษฎร์ “สมาคมพาณิชย์จีน และสมาคมจีนพอ
คำ เรียกประชุมพิเศษให้พ่อค้าขายเครื่องทุกราชกาลเพื่อ
เป็นการดำรงความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

ประชาธิปไตย “ราษฎร พุ่มพ่าย ไปถวายบังคม
ไว้ทุกข์ทั่วกันไปแม้เงินในย่านค้า รอบพระบรมโกศรัฐจุลศว
บุบผา”

หนังสือพิมพ์นครินทร์ “ได้รวบรวมข่าวบางชิ้น และ
ข่าวจากสถานวิทยุต่าง ๆ เสนอไว้อย่างเป็นระเบียบดังต่อไปนี้

“ทั่วโลกสลดใจ ในข่าวสุวรรณคต วิทยุสิงคโปร์
หยุด ๓ วัน บี.บี.ซี. หยุดครึ่งนาที ส่งสาส์นถึง
พระราชชนนี ในหลวง คณะผู้สำเร็จ และ ชาว ไทย
หนังสือพิมพ์ในอังกฤษทุก ฉบับ ถวายพระ เกียรติ
ยศอย่างเต็มที่”

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ประวัติ

"นับแต่เวลาชาติของวันวานนี้ (ที่ ๑๐) อันเป็นวันที่ประชาชนนี้เห็นว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคตแล้ว ซึ่งครั้งนั้นได้บอกสมบัติทั่วไปตามอาสารัฐธรรมนูญ และบ้านเรือนราษฎร ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ อันเป็นเครื่องหมายแสดงความจงรักภักดีของอาณาประชาราษฎรในวาระสำคัญนี้ การแต่งกายไว้ทุกข์เป็นไปอย่างพร้อมเพรียงทั่วกัน."

"ในนาม ของรัฐบาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กรุงอังกฤษ สถานทูตอังกฤษ กองทัพอังกฤษ ในประเทศไทย ท่านอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ได้ส่งสาส์นแสดงความเสียใจถึง ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้เสด็จสวรรคต ไปยังรัฐบาลต่างประเทศของเรา อันเป็นการรับแขกที่กำหนดจะให้มี ณ สถานทูตอังกฤษ ในตอนปลายวันที่ ๓๑ เดือนนี้ สถานทูตได้บอกงด."

"รัฐบาลอเมริกันแสดงความโศกเศร้ามา ยังประชาชนชาวไทย ผู้ได้สูญเสียพระมหากษัตริย์อัน เป็น ที่รัก และ

คำรพ บัณฑิต

เคารพ" นี่คือการแถลงของทูตอเมริกันประจำกรุงเทพฯ โดยนายชาลส์ คัมบลีย์โยสต์ อุปทูตอเมริกัน ผู้ซึ่งถึงกับคิดถึง และสลดใจในข่าวอันแสนโหดร้ายนี้ ท่านอุปทูตอเมริกันกล่าวว่า "สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระทัยในวิทยุ ได้ทรงเป็นภาพพิมพ์ใจแก่ทุกคนผู้ได้เข้าเฝ้า ข้าพเจ้ารู้สึกโศกเศร้ายิ่ง ที่พระองค์ทรงด่วนจากเราไป ข้าพเจ้าขอแสดงความเห็นอกเห็นใจอย่างแท้จริงต่อชนชาวไทยที่ได้สูญเสียสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรง เป็นที่เคารพ สักการะ และทรงพระเมตตาการุณา และต่อ พระบรมวงศานุวงศ์ใน ขามวิปโยคนี้."

"วิทยุ บี.บี.ซี. เป็นสถานีแรก ที่กระจายข่าวสวรรคต เมื่อเวลา ๑ น. วันที่ ๓๐ หลังจากนั้น วิทยุกระจายเสียงทุกสถานี ได้กระจายข่าวไปทั่วโลก."

"คำอาลัย สถานวิทยุอังกฤษที่สิงคโปร์ ได้ส่งสาส์นถึงสมเด็จพระราชินีว่า "ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานกราบถวายความวิปโยคอย่างสุดซึ้ง ในฝ่าละอองธุลีพระ

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

บาท ที่ทรงสัญญาพระบรมราชโองการผู้เป็นประมุขแห่ง
ประเทศไทย.

“ด้วยคำแนะนำอันเคร่งครัด เจ้าหน้าที่วิทยุถึงคโปว
ภาคภาษาไทยได้ประกาศให้หยุดกระจายเสียง ๓ วัน เพื่อ
เป็นการถวายราชสักการะแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้เสด็จสู่
สวรรคาลัยเป็นเวลา ๒ นาที เสร็จแล้วมีการบรรเลงเพลง
สรรเสริญบารมีฯ”

“วิทยุถึงคโปวได้กระจายเสียงเป็นภาษาอังกฤษ ถึง
ประเทศไทย ดังคำแปลต่อไปนี้ “เราขอแสดงความเห็นใจ
อย่างจริงใจในนามของชนชาวอังกฤษทั่วโลกมายังประชา-
ชนชาวไทย ในการสูญเสียสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันท-
มหิดล” ต่อจากนั้นได้จัดรายการพิเศษบรรเลงเพลงไครก
ตลอดรายการ.

“ข่าวจากกรุงลอนดอนแจ้งว่า ชาวอานันท์ซึ่งพิมพ์
ในอังกฤษได้ลงข่าวสวรรคตพร้อมด้วยพระวิราชประวัติ และ
รูปถ่าย พิมพ์ไว้หน้าแรกโดยพร้อมเพรียงกัน.

ดำริห์ ปัทมะศิริ

“วิทยุบี.บี.ซี.ภาคภาษาไทยเมื่อคืนนี้ ได้แสดงความอาลัย
มายังสมเด็จพระราชชนนี และพระราชอนุชาทั้งชาวไทย
และชาวอังกฤษในประเทศอังกฤษ ขอถวายพระพรมายัง
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช และขอถวายพระพรมา
ยังผู้สำเร็จราชการด้วย ต่อจากนั้นบรรเลงเพลงสรรเสริญ
บารมี ถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และบรร-
เลงเพลงชาติสดุดีสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชแล้ว
หยุดกระจายเสียงเพื่อไว้อาลัยครึ่งนาที”

หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยเสนอข่าวว่า พลตรี จ.
บรรณศิริ ผู้บัญชาการทหารอังกฤษในประเทศไทย ได้ตั้ง
ให้จัดการสวนสนามเพื่อพระเกียรติ เนื่องในวันประสูติของ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ ๖ (๑๓ มิถุนายน) และในจดหมาย
ที่มถึงรัฐมนตรีกลาโหมนั้น พลตรี จ. บรรณศิริกล่าวว่า
ทหารอังกฤษมีส่วนร่วมในมหาดิโยคครั้ง และหวังว่า
ในการตั้งให้ยกเลิกพิธีสวนสนามนี้ คงจะเป็นเครื่องหมาย
แสดงความรู้สึกแต่เพียงส่วนน้อยของทหารอังกฤษ.

ในหลวงอาเนห์ กับ ปรีดี

ในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๔๘๘ เครื่องบิน ๔ เครื่องยนต์
ของ อเมริกา ที่มารอ รับเสด็จ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอาเนห์-
มหิตลได้้ออกเดินทางกลับไปแล้ว ในวันนั้นได้มีการประชุม
สภา ท่านอธิบดีตำรวจได้แจ้งเรื่องมาแต่ และอ้างว่า
ได้เอาหัวหมามาทอดของยังไม่ได้เป็นอย่างนั้น ๆ ส่วนนาย
ปรีดีผู้ เป็นนายกรัฐมนตรีในขณะ นั้นกล่าวว่า การกล่าว
ร้ายรัฐบาลปรีดีเป็นการขัดแย้งบิดา.

รุ่งขึ้น ประชาธิปไตย จึงค้นของคำกล่าว ของนายปรีดี
ด้วยบทความเรื่อง "ขัดแย้งบิดา" ดังต่อไปนี้.

ขัดแย้งบิดา

"พวก ๆ ปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้ดุษข้อ
ซักถามในสภาฯ เมื่อวันก่อน เกี่ยวกับเหตุ ซึ่งร คค ว่า
พวก ๆ มีความจงรักภักดี ๆ ๆ แต่เขาจ้อค่าง ๆ ทำให้
เกิดความสงสัยในการบริหารของรัฐบาลนั้น เพราะมีการ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ขัดแย้งบิดา เราได้ฟังคำเช่น นมา แล้วว่าหนึ่งครั้ง
สมควรที่จะพูดให้เป็นที่เข้าใจกันไว้บ้าง.

"กล่าวโดยทั่วไป การบำเพ็ญกรณียของ ใคร ก็ตาม
จะดีหรือชั่ว ก็แล้วแต่ตัวผู้นั้น ความดำริ่ผล ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ
ที่ ใครจะว่าอย่างไร แต่อยู่ที่ตนเองจะทำอย่างไร หรือ
ทำอะไรเขาได้ เป็นต้นเหตุ ในการบริหารของรัฐบาล
เรามีประชาชน เป็นผู้ตั้งสังเกต การดำเนิน หรือคิดคำน
อาจบังเกิดจากฝ่ายตรงข้าม หรือจากประชาชน ผู้ไม่เป็น
พรรคเป็นฝ่ายใดก็ได้ตามคำของสามัญสำนึก แต่ความ
สำคัญไม่ได้อยู่ที่คำคำ หากอยู่ที่การกระทำของรัฐบาล
นั่นเอง.

"จริงอยู่ ในการดำนัรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตย
อาจเกิดจากความเข้าใจผิด ของมติมหาชนก็ได้ เพราะ
มติมหาชน ไม่จำเป็นต้องถูกต้องไป แต่เมื่อกล่าวผ่านไปก็
ย่อมประจักษ์ความผิดถูก แลแก้ไขได้ รัฐบาลทั้งหลาย
จึงมีชนมฉิบ ไม่ได้อยู่คู่ฟ้า.

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

“หน้าที่ของคน และรัฐบาลซึ่งเป็นคน ก็คือพาคนให้
กระทำความดี ทั้งต้องไม่ลืมว่า ความดีนั้นเห็นกันได้ยาก
ใครเขาจะว่าอะไร ช่างเขา เขาถาม เราตอบ ตาม
ความจริง ปกติให้กำลังเป็นเครื่องพิสูจน์ ดังนั้นก็จะไม่
อวดว่าเป็นทุกข์ เพราะการเข้าใจเอาเองว่าผู้อื่นเป็นศัตรู
นั้น เป็นทุกข์แท้แท้เลย แล้วก็จะเกิดศัตรูขึ้นจริง ๆ ด้วย
ผู้ใดไม่ถือธรรมข้อนี้ อย่าว่าแต่จะเป็นรัฐบาล แม้เป็นคน
สามัญ ไม่ต้องรับผิดชอบมาก ก็จะไม่มีความสุข ไม่มี
ความสำราญ.

“กระเพาะเหตุด้วยโรคนี้ ชาวพระนครใจห่อหุ้มกัน
แต่ก่อนฟังคำแถลงของรัฐบาล ต่างก็อยู่ในอาการสงสัยว่า
จะมีจริงอย่างไรแน่ หวังฟังคำแถลงของรัฐบาล
จริงใจความสงสัยของตน แต่กลับได้ฟังคำแถลงของรัฐบาล
ต่างก็ผิดหวัง คำแถลงนั้นเองกลับเป็นเหตุให้เกิดการวิพากษ์
กันขึ้น คนเหล่านี้เป็นอันมาก ที่ได้ฟังข่าวและแสดงความ
เห็นกันไปต่าง ๆ นั้น ไม่ได้มาจากอำนาจของฝ่ายตรงข้าม

ตำรวจ บัณฑิต

กับรัฐบาล ไม่ได้มาจากอำนาจของรัฐบาล ที่เป็นชาวต่าง
ประเทศก็สนใจอยู่มาก เขาไม่ได้มาขัดแย้งขัดขวางอะไรใคร
หรอก เขาพูดตามสามัญสำนึกของเขา เพราะเขาเป็นคน
เขาคิดถึงคน เมื่อคำแถลงของรัฐบาลไม่อาจระงับความสงสัย
ของเขา จะห้ามไม่ให้เขาคิด หรือจะบังคับให้เขาเชื่อตาม
ไปกระไรได้ หนังสือพิมพ์ก็เสนอข่าวหรือกล่าวไปตาม
สามัญสำนึกของตน ที่พูดเป็นเสียงเดียวกับรัฐบาลก็มี ที่
เป็นของฝ่ายตรงข้ามก็มี และที่เขาไม่เป็นพรรคเป็นฝ่ายใด
ก็มีอยู่มากกระมัง เขาทำหน้าที่ของเขา ทำไมรัฐบาลไม่ทำ
หน้าที่ให้เรียบร้อย ? ทำไมไม่แถลงการณ์ที่แสดงความจริง
พร้อมของตนเอง ? แล้วกลับเหมาเอาว่า ประชาชนทั้ง-
หลายขัดแย้งขัดขวาง ช่างคิดช่างพูดแต่เรื่องถูกผู้อื่นขัดแย้ง
ขัดขวาง ทำไมไม่ระดมข่าวของท่านบ้าง ไม่เคยขัดขวางตัวเอง
หรือบิดาผู้อื่นบ้างหรือหา ?

“ว่าด้วยการสร้างข่าวลือ ทำให้เกิดความ
เกลียดชังหรือเลื่อมความนิยมแล้ว มิใช่

ในหลวงอานนท์ฯ กับ ปรีดี

จะมีอยู่แต่ในสมัยรัฐบาล พล.ฯ ปรีดี หรือ
จะเพาะตัว พล.ฯ ปรีดี เราได้ยินว่า
รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ไม่มีความ
เอื้อเฟื้อต่อประชาชน ได้ยินว่ารัฐบาลพระ-
ยามโน คิดจะล้มรัฐธรรมนูญ ได้ยินว่า
พระองค์เจ้าบรมวงศ์ฯ จะตั้งตัวเป็นกษัตริย์
ได้ยินว่า พระยาพหลไม่มีความรู้ในทาง
การเมือง พระยาทรงสุรเดชมีจิตใจเป็น
เผด็จการ จอมพลแปลกไม่มีสติปัญญา
ของตนเอง ม.ร.ว. เสนีย์ อ่อนแอ นาย
กวางดีแต่ทำตลก และยังได้ยินข่าวลือ
เสมอๆ ว่าพวกเจ้าจะพบนระบอบสมบูรณา-
ญาสิทธิราชย์ ฯลฯ รัฐบาลเหล่านั้นผ่านไป
หมดแล้ว ท่านเหล่านั้นไม่ใช่ผู้นำนิยม
ไปแล้ว แต่ว่าเป็นความจริงอย่างไรหรือ ?
ไม่มีการขัดแย้งขัดขานกันด้วยข่าวลือเหล่า

ดำริห์ บัณฑิต

นั่นหรือหรือ ? การได้ปรากฏว่า ท่าน
เหล่านั้นไม่ได้ร่ำร้องถึงเรื่องการขัดแย้งขัด
ขาอะไร บางทีจะไม่รู้สึกเพราะตนเองไม่
เคยคิดขัดขานใครกระมัง ?

“ในระยะเวลาที่ล่วงมา ประชาชนกำลังไม่พอใจด้วย
เรื่องถูกตะเมิดอธิปไตยที่ขายแดน ไม่พอใจการก่อตั้งและ
การปฏิบัติของพฤษภภา มากระทบเรื่องสงคราม อันเป็น
เรื่องร้ายแรงยิ่ง แล้วท่านก็แก้ด้วยแถลงการณ์อย่างมก-
พรจนถึงเช่นนี้ จะให้ปากคนทั้งหลายหุบนิ่งอยู่กระไรได้
คนบางคนอาจพูดโกธเถินไป แต่คนโดยมากเขาไม่ได้
วิจารณ์เพื่อจะบิดขานหรือ เขาวิจารณ์เพราะเขาเคารพ
ความคิดเห็นของเขา เขาปรารถนาความจริงความยุติ-
ธรรม ไม่จำเป็นต้องเป็นฝ่ายค้านรัฐบาลจึงจะมีความคิด
เช่นนั้น เราเป็นตัวของเราเอง เราก็คิดได้

“ขอให้ พล.ฯ ปรีดี ประกอบคุณงามความดีโดยแท้
จริงเถิด ชาวไทยย่อมเป็นธรรมและจะคิดเห็นแต่ในทาง

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

เป็นธรรมเนียมของข้าใจว่า การกล่าวคำหั้นเป็นการมัดตัว
มัดขา และขอให้คิดว่า การกระทำของชน ดังคำญกว่า
ที่ผู้อื่นเขาว่า

“ธมโม เหว รกขติ ธมมจารี”

“ธรรมนั้นแหละ ย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม”

“Radical”

รุ่งขึ้นมีสภาพบุรุษผู้หนึ่งอายุราว ๔๐ ปี เป็นคนมีหลัก
ฐาน ประพฤติดี และมีอาชีพดี เป็นที่รู้จักกันอยู่ก่อนแล้ว
มาพบข้าพเจ้า แสดงความรำคาญใจ ที่ตำรวจเอาหัวหมู
ไปยิงเป็นการทดลองแทนหัวคน โดยเพราะหัว สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว สภาพบุรุษผู้นั้นขอข้าพเจ้าให้หัวของเขาให้เป็นเครื่อง
ทดลอง คือให้ยิงแต่ไม่ยอมประกาศชื่อ ถ้าจะยิงเมื่อไร
ให้เรียกไป ข้าพเจ้าจึงเสนอข่าวในพระราชปโดยเมื่อ ๑๖

ดำริห์ บัณฑิต

มิถุนายน และในวันที่ ๑๘ มิถุนายน ก็ถูกเรียกไปไต่สวน
(สันติบาล) ข้าพเจ้ายืนยันว่าถ้าจะยิงกันจริงๆ ก็บอกได้
แต่ถ้าจะถามถึงบุคคลผู้ยิงแล้วบอกไม่ได้.

ในระแวกเวลาใกล้กันนั้นเอง ปรากฏหญิงผู้หนึ่งไปอาษา
แก้หนังสือพิมพ์เกี่ยวกับคดีคดี ในกรณีเช่นเดียวกัน ร.ท.
ธัมพันธ์ประกาศว่าถ้าหญิงนี้ไม่มาให้หัว ตนเองจะส่ง
หัวของตนแทน ทราบว่า นสพ. เกี่ยวกับคดีคดีถูกไต่สวน
เหมือนกัน.

ท่านผู้ได้อ่านเรื่องตลอดมานี้ คงเห็นว่ากรณีดังวรรค
ใหญ่หลวงเพียงใด ข้าพเจ้าไม่ได้บอกข่าวและความเห็นทำ
เรื่องเด็กเป็นเรื่องใหญ่ ประชาธิปไตยยอมเล่นข่าวและ
ความเห็นตรงตามความแตกต่างใหญ่ของเรื่องเล่นไป เรื่อง
ทั้งหลายได้มาจากมุมมองตรงกัน คือรัฐบาลนายปรีดีได้แต่ง
ตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีดังวรรค แต่ข้าพเจ้า
เห็นเป็นเรื่องตลกขบขัน เพราะสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอาณัติ
มหาด แต่ถ้าดังวรรคด้วยมีมการบบริหารของนายปรีดี

ในหลวงอานันท์ ๆ กับ ปรีดี

ตามความรับผิดชอบ ในฐานะหัวหน้าสำนักพระราชวังคือว่า
นายปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ในเวลานั้น ถ้าจะกล่าวตาม
โบราณราชประเพณีแล้ว หัวหน้าปรีดีคือข้า แต่ นาย
ปรีดีกลับยังอาจมาคิดว่าเป็นใหญ่เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป
แล้วมาตั้งกรรมการ ให้รักฟอก ตนเอง ผู้ใหญ่ นั้นไม่ สมเหตุ
สมผล

พระราชปิตุจฉาจึงแสดงความเห็นของ "ศรีเหล็ก" ว่า
ดังนี้

อาจารย์ใหญ่

พระราชปิตุจฉา เคยกล่าวถึงกาดปฏิบัติระเบียบราช
สำนัก ว่ามีความบกพร่อง ถึงกับยังเกิดความเดือดร้อน
แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีรับผิดชอบ หรือตัวผู้ผิดในความเดือด
ร้อนนั้น เหตุใหญ่ที่สุดของความเดือดร้อน ก็คือการเสีย
พระชนม์ชีพของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ชึ่งได้กล่าวมาความ
ปลอดภัยของพระเจ้าแผ่นดิน อยู่ในความรับผิดชอบของ

ดำรง บัณฑิต

นายกรัฐมนตรีจึง ไม่เป็นการ สมควรที่ นายกรัฐมนตรี จะ
ออกเพราะท่านผู้ทรงแต่งตั้งแล้วควรจะต้องลาออกเพราะ
ความผิดที่โดยความพลอดภัยให้ได้ดั่งสมบูรณ์

"ได้มีเสียงกล่าวตอบว่า นายกรัฐมนตรีไม่เห็นว่า
ต้องเข้าไปในความเป็นอยู่ส่วนพระองค์ และว่าถ้าเข้าไป
เกี่ยวข้องกับองค์พระมหากษัตริย์เกินไปแล้ว ก็จะถูก
กล่าวหาว่า เป็นการทำความพ้อพระทัยเพื่อประโยชน์ส่วน
ตัว นายกรัฐมนตรีก็ยังยืนยันการลาออกของตนในทางเดิม
และปรากฏว่าท่านยังรับเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป ทั้งได้
ประกาศด้วยว่า ถ้าใครพบหลักฐานผิดแผกจากที่รัฐบาล
แถลงไว้ (ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสวรรคต) ก็ให้นำหลักฐาน
แจ้งต่อศาลว่า

"ว่าด้วยการรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรีนั้น พระราช
ปิตุจฉากล่าวชอบแล้ว เพราะนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่ถวาย
ความปลอดภัย และเพราะสำนักพระราชวังเป็นส่วนราชการ
ร่วมกับสำนักนายกรัฐมนตรี นั้นว่าโดยส่วนราชการ ถ้าจะว่า

ในหลวงท่านกับ ปรีดี

โดยส่วนตัวแล้ว นายกรัฐมนตรี (นายปรีดี พนมยงค์) ก็มีความเกียจคร้านอยู่ไม่น้อย เพราะการแต่งตั้งข้าราชการในราชสำนักอยู่เหนืออำนาจของ ก. พ. และมีได้อยู่ในกิจส่วนพระองค์ที่จะเลือกให้ด้วยผู้ใดได้ตามความพอพระทัย เป็นธรรมดาที่รัฐบาลจัดหาแต่งตั้งให้ทั้งนั้น ยิ่งกว่านั้นยังปรากฏอีกว่าข้าราชการตำแหน่งสำคัญเป็นของคนของ พณฯ ปรีดีโดยตรง เช่นนายเลขาธิการเอกเป็นต้น บุคคลเหล่านี้ย่อมจัดหาคนของเขาไปประจำตำแหน่งรองๆ เมื่อถูกปลดออกไปก็ไปแต่ตัว ข้าราชการชั้นรองๆ ยังอยู่ จะว่าฉันซ้ายฉันขวาในทางส่วนตัวหาได้ไม่ และเพราะฉะนั้น พณฯ ปรีดีจึงอยู่ในฐานะรับผิดชอบ

“หนทางอันงดงามที่จะปฏิบัติในกรณีนี้ ก็คือ พณฯ ปรีดี และ พณฯ รัฐบาลชุดของตน ควรลาออกโดยถือว่าตนรับผิดชอบ แต่ด้วยโอกาสให้ผู้ขึ้นมาเป็นรัฐบาลต่อไป ทำการรื้อถอนตนเองให้สะอาดจึง กลัวเข้าเกียจคร้าน ในตำแหน่งอันมีเกียรติสืบไป แต่เป็นความเสียใจที่ พณฯ ปรีดี

ดำริห์ บัณฑิต

หากกระทำตามนี้ไม่ ท่านลาออกโดยไม่กล่าวถึงความรับผิดชอบ และยังกลับเข้ารับตำแหน่งต่อไปอีกเท่าจริงอยู่ท่านรับตำแหน่งเพราะมีผู้เลือกท่าน เพราะเขารู้จักใครนับถือท่าน หรือเพราะเขาหวังประโยชน์ตอบแทนแก่ตัวเขาอย่างไรก็ตาม จะถือว่าผิดถูกอยู่ที่ผู้เลือกนั้นมิได้ เพราะท่านเองมีมติที่จะรับหรือปฏิเสธได้เหมือนกัน ประโยชน์อะไรที่จะประกาศหาหลักฐานการชดเชยในทางชีวิตแม้ค่าแรงของรัฐบาลในเมื่อข้าราชการต้องอยู่ในบังคับบัญชาของท่าน นายกรัฐมนตรีเช่นนี้

“เราเข้าใจกันอยู่ว่า พณฯ ปรีดี เป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายระบอบประชาธิปไตย ท่านเป็นตัวอย่างเห็นชัดตัวอย่างทั้งหลายที่จะปลุกฝังระบอบนี้ให้สังคมยังขึ้นสืบไป การตั้งตำแหน่งนายกรัฐมนตรีใหม่เมื่อมีเหตุอันสมควร ไม่ใช่มีราษฎรอันสำคัญสำหรับการปลุกฝังระบอบนี้ตลอดหรือ? เมื่อครั้งท่านเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ผู้ใดกล่าวชมเชยการลาออกของนายควงไว้เป็นอย่างดีบ้าง อ่างให้เป็นตัวอย่าง

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

อย่างแกล้งหลายที่จะมารับตำแหน่ง ฯ ในกาลภายหลัง
จากการลาออกในเหตุนี้ ฯ เป็นการชอบด้วยระบบ ก็การ
กระทำของนายพลขึ้นเป็นเหตุให้ท่าน สมเชื่อนั้น ไม่เป็นข้อ
อย่างให้ท่านกระทำตาม เพื่อแก้ระบบที่ท่านเป็นอาจารย์
ใหญ่ผิดหรือ ?

“ที่เราต้องให้ พณ ฯ ปรีดี ลาออกเพื่ออะไร ? เพื่อ
ตัวอย่างอันดีงาม สำหรับความเลื่อมใสในระบบ นี่เป็น
ประการแรกที่อยู่ในฐานะที่ พณ ฯ ปรีดี เป็นอาจารย์ใหญ่แห่ง
ระบบนี้ ประการที่สองก็สำหรับที่ท่านจะกลับเข้ามาออก
อย่างบริสุทธิ์ และทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองต่อไป ประ
การสุดท้ายก็คือ เพื่อโอกาสแก่การค้นคว้าหาความจริงใน
การสวรรคต เพราะเคยสงสัยไม่ว่าจะเป็นชาวลี้ หรือคำ
แถลงของรัฐบาล ล้วนแต่เป็นคำล้นเกินฐานเท่านั้น เรา
ปล่อยให้คนให้มัวอยู่คราบน้ำใจ ชาติของเราก็มืดมอง เป็น
การปิดหนทางที่จะเข้าร่วมองค์การขึ้นมามีเกียรติของโลกล และ
คราบน้ำใจที่เหตุการณ์สวรรคตยังไม่แจ่มกระจ่าง คราบน้ำใจ

คำวิหี ปัทมะศิริ

ทั้งชาติ ไทยยัง ไม่เห็น ความ วิบโยค และ จะลืม ไม่ได้เป็น
อันชาติ.”

หนังสือ เทียง ชรรณ เสนอความเห็นว่าการสวรรคตเป็น
การถูกลอบปลงพระชนม์ แล้วชน โจรฉวยโอกาสก็ถูกยิงตาย
ใน สุวรรณทศดุขวั่งด้วยถูกระเบิดฆาตพิการอยู่ ผู้
ชั่วร้ายระเบิดนายโง่นั้น ได้รับการตัดสินรับ อย่างดีจากลูก
ทะเลไทย.

ความจริงเมื่อความเห็นของ “ศรีเหล็ก” เรื่อง อาจารย์
ใหญ่ ปรากฏ ใน คตาค หนังสือ พิมพ์ เมื่อ ตอนเช้า วันที่
๑๘ มิถุนายน ๒๔๘๘ นั้น ก็มีโทรศัพท์เรียกร้องจากท่าร้าง ไป
ยังวังมณเฑร์กระทรวงมหาดไทยและตั้งให้จับตัวเจ้า คำดัง
กระทรวงให้จับในตอนเย็นวันที่ ๑๘ แต่ตำรวจไม่ยอมทำการ
ในเวลาพระอาทิตย์ตกดิน จึงไป “เชิญ” เจ้าแล้วในตอน
เช้าวรุ่งขึ้น.

ปฏิกริยา ต่าง ๆ ที่ประชาชน แสดง ต่อรัฐบาล นายปรีดี

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

ก็เพราะไม่เชื่อคำแถลงของรัฐบาลที่ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
สวรรคตโดยอุบัติเหตุ.

จะเป็นอย่างไร ในเมื่อชายหนุ่มผู้มีอักษรวิเศษผู้เยือก
เย็น มีความรอบคอบและรู้จักความร้ายกาจของข้าราชบริพาร
ถึงกับได้เคยตกเดือนขึ้นไหว่ดวงในการหย่อมถ้อย รู้จักการ
ใช้อำนาจร้ายกาจจนได้เคยจำได้เป็นอย่างดี แต่แล้วตนเอง
จะตกอยู่ในความประมาทจนถึงกับให้มันเล่นทำลายชีวิตของ
ตน ในทำที่ผิดธรรมดาด้วย ชายหนุ่มนั่นเองถูกจนเวลาเข้า
ครั้นแล้วกับประมาททำลาย ซึ่งบังคับให้ร่างกายจำต้องถอย
ถอย เพื่อยถอยถอยกับเวลานอนอีก แล้วในขณะง่วงเพราะ
นอนไม่เต็มควา ขณะเพื่อยเพราะขาดาย และขณะที่นอน
ด้วยความง่วง และเพื่อยนั่นเอง ได้หยิบเอาหนังสือมาดู
คำเล่าเวทนาในไม่ช้าเวลาอีก และไม่มีเหตุการณ์อันใด
ที่ตนง่วง และเพื่อยจะต้อง หยิบขึ้น देखมีของกัน ตัว แทนที่
จะนอนหลับตามความง่วงและเพื่อยในขณะนั้น.

ชายหนุ่มนั่นเองมีฐานะเป็นถึงพระมหากษัตริย์ แห่งประ-

คำพิพากษา

เทศที่ไม่เอื้อแก่ คือประเทศไทย ทรงสมมุติในทฤษฎีสูง-
การอย่างสุดคณานับ ทรงรับการศึกษาดูแบบอย่าง
ประเสริฐสูงสุด มีอริยาศรัยสุภาพเยือกเย็น ไม่เคยทรง
พิโรธความอย่างใด พระวรกายทรงสมบูรณ์งดงามดี ทรง
มีอนาคตอันแจ่มใส ห้อมล้อมด้วยพระประยูรญาติพลีการ
ผู้ถวายความจงรักภักดีตลอดความนิยมชมชื่นจากชนต่าง
ชาติมิใช่น้อย เสด็จขึ้นโถงเป็นของพระองค์ ด้วยถวาย
ความขมแข้มแข้มขึ้นอยู่เสมอ แต่แล้ว พระมหากษัตริย์
หนุ่มพระองค์นี้จะทรงพระแสงเป็น ทำลาย พระชนม์ชีพพระ-
องค์เองกระนั้นหรือ ?

แต่ในเมื่อพระมหากษัตริย์อันประเสริฐพระองค์นี้ ผู้ทรง
มีโลกถวายความขมแข้มแข้มขึ้นแก่พระองค์ ด้วยความ
จงรักภักดีและความนิยมชมชื่นอันหนึ่ง ไม่ทรงมีศัตรูเลย กระ-
นั้น จะกลับถูกปลงพระชนม์ พระแท่นบรรทมอันเฝ้าห้อม
ล้อมด้วยมหาดเล็กเดกษา ห้อมล้อมด้วยยามรักษาการณ
บุคคลอื่นใดจะลงมือทำเขาไปไม่สำเร็จ หรือแม้จะได้คล้อยเข้า

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ไปได้เมื่อออกเหตุวิกฤติโครม อันยามรักษาการณ์แห่งปวงคน
ตัวนั้นแล้ว แม้จะมบกกมอาจจะหลบหน่อออกไปได้ทีเดียว ก็
โดยฐานปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์แน่ จะต้องถึงกับ
ประหารชีวิตอย่างไม่มีปัญหา ใครใดที่รักชีวิตจะบังอาจ
กระทำการร้ายกาจอันนี้ โดยที่เห็นอยู่แล้วว่าระชนไม่รอด
นั้นเหวหรือ.

แต่พฤตเหตุทั้งหลาย ไม่ได้มารอดถามว่า จะเป็นไปได้
หรือไม่ได้ในเมื่อจะเป็นเช่นนั้น และบัดนี้ก็เป็นไปแล้ว. พระ-
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล สวรรคต แล้ว ด้วย
พระแสงปืนตามข้อสันนิษฐานของตำรวจ โดยความเห็น
พ้องจากรัฐบาลนายปรีดีว่าอุบัติเหตุ!

ในวันสวรรคต (๘ มิถุนา ๒๔๗๕) ตอนเช้าเวลา ๘ น.
ซึ่งเป็นเวลาที่ห้วงการทั้งหลายชักงขึ้นสู่เกล้า พระเพรา
ที่กระทรวงกลาโหมปรากฏว่า สายเชือกซึ่งเคยชักขึ้นลง
ได้ยวบยัดถวนมาแต่เดิมนั้น บังเกิดการขัดข้อง ของชาติ
เลื่อนขึ้นไปได้เพียงครึ่งเดียว ก็ชักไม่ขึ้นอีก ต้องแก้โรย

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ครู่หนึ่ง จึงฉีกขึ้นดูแต่ตามปกติ คือจากนั้นเวลาประมาณ
อีกชั่วโมงเศษ คือเวลาประมาณ ๘ น. พระแสงปืนกลนั้น
และเกิดพระชนม์ชีพจอมทัพไปสู่สวรรคต พระทนต์อนเป็น
ที่เกิดเหตุอยู่ตรงหน้ากระทรวงกลาโหม.

ภายหลังที่พระแสงปืนนั้นแล้ว 'คนทั้งหลายก็เกิดฮือ
โห่ไปตามเหตุการณ์ นายสิริ สิงห์เสนีย์ มหาเด็กห้อง
บรรทมจึงไปกราบบังคมทูลพระราชชนนี ว่าพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงยิง พระองค์เอง ทง ๆ ก็
เช้ามความเข้าใจ ตามที่เห็นด้วยตาและฟังด้วยหูของเรา ว่า
เป็นอุบัติเหตุ นายบัญชา มหาเด็กห้อง บรรทม อีก คนหนึ่ง
จึงมานออกใบจากที่เกิดเหตุ ได้ความว่าเพราะตกใจ สม-
เด็จพระราชชนนี ทรงอุทานด้วยตกพระทัยสุดขีด เด็ดจวบ
คือนไปยังห้องพระบรรทมแห่งบรมราชโอรส อันเป็นที่สนิท
เสนห์ให้ยิ่งแล้ว เมื่อถึง พระแท่นบรรทม ก็คิดว่าเขากอด
พระอรรคชายาอันใกล้ชิดจะเป็นพระศพอยู่แล้วนั้น ทรงกรรแสง
และว่าพรรณ "โอ้ นันท ดูกองแม่ ... !!"

ในหลวงอาณัติฯ กับ ปรีดี

หญิงใดในโลก ที่สามารถ ชดทอนต่อทุกข์ ทรมาณอัน
บังเกิดแก่จิตใจ นานนับด้วยสิบปีต้องมาแล้วและมีได้
บทพระองค์การรักษาดน รักษาหน้าของคนแม่ทุกข์ทร-
มาแสนสาหัส หญิงนั้นพึงนับเป็นอัศจรรย์ ในฐานะเป็น
ทนาย: สมเด็จพระราชชนนี ทรงรับความทรมาณใจมาครั้ง
แต่ยังอยู่ในฐานะสามัญชนที่ตกอยู่ในวังวัง เมื่อครั้งสมรส
แล้วก็ยังคงระงับพระองค์โดยกวดขัน เพราะในสภาพเช่นนั้น
ย่อมมีผู้รุมข่ม เป็นบุญที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ
ซึ่งธิดาในพระราชมหาทรงมีน้ำจิตอันประเสริฐ จึง
ทรงร่วมสมรสมาเป็นปกติ แต่ก่อนที่เสด็จขึ้นครองราชย์
ความทุกข์ทรมานยังมีสืบไป สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ
ซึ่งบรรลพ พระโอรสและธิดาที่ยังทรง พระเยาว์นักได้เบื่อง
หลัง เป็นความวิบวักใหญ่หลวงแก่ครั้งหนึ่ง คือมา
เมื่อความจำเริญ บังคับ ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอา-
ณัติมหิดล ต้องทรงรับเป็นพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ
ซึ่งแต่ยังทรงพระเยาว์เพียง ๘ พรรษาเท่านั้น นับเป็น

ดำรงที่ บัณฑิต

ความทรมาณใหญ่และหนักหน่วงตกอยู่กับพระราชชนนีไม่มี
อื่น ความทุกข์ที่จะทรงมีมาหาได้ยิ่งสาหัสยิ่ง เป็นอัน
เต็มที่ต้องนับแต่เวลานั้น เพราะไหนจะต้องทรงเลี้ยงและ
อบรมพระโอรสธิดาอย่างกวดขัน และการเลี้ยงและอบรม
ถูกให้เป็นกษัตริย์ที่ดี ไม่ใช่งานง่าย ๆ สำหรับ หัวอก ของแม่
ความปรีชาสามารถของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์
เป็นอย่างไร ก็เพราะด้วยความลำบากทรมานของพระราช-
ชนนีอย่างนั้น อนึ่ง ไหนจะต้องทรงรับคำสอนว่าจากบรรดา
เจ้านายที่พากันทอดธุระกิจการบ้านเมือง ร่ายกวางนัยของ
เป็นที่ระแวงแก่ชาวคณะผู้เปลี่ยนแปลงการปกครอง อีกเท่า
เมื่อพระราชชนนีทรงรับทุกข์ทรมานมาแล้วเช่นนั้น และ
เมื่อได้มากอดคล้องสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้เป็นยอดคน ไบรด์ ซึ่ง
แอนจุมทองเถิดด อยู่เช่นนั้น ในที่นี้ที่ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลฯ เสด็จถึงและประคอง เราไม่มีถ้อยคำอื่น ๆ ที่จะ
บรรยายให้ยิ่งไปกว่าพระราชชนนีทรงกล่าวหา "โอ้ นันท
ลูกของแม่ ... เด็กเลียมมาตายเสียกับแม่เถิด"

ในหลวงท่านก็ ๑ กับ ปรีดี

คุณพระเนือง ซึ่งเป็นสหายของพระราชชนนี เอา
ผ้าเช็ดหน้าก็ตกลงไว้ที่บาทแปลบนพระนลาศ และนั่งอยู่
ในใจ คิดว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถูกปลงพระ-
ชนม์ เป็นการคิดไม่ตรงกับแถลงการณ์ของตำรวจ.

รัฐบาล นายปรีดี พนมยงค์ อาจจะคาดที่ปรากฏ
จะระงับเหตุอันใหญ่หลวงนี้ ให้สงบลงเสีย ด้วยคำแถลง
สั้น ๆ เช่นนั้น แต่หาได้เล็ดลอดไม่ว่า ภายในความรักสงบ
ของชาวไทยมีสามัญสำนึกอยู่ด้วย คำแถลงอันไรเหตุผล
ของรัฐบาล จึงกลายเป็นระฆัง จดเพลิงแห่งสามัญ
สำนึก ระเบิดออกเป็นข้อวิจารณ์ต่าง ๆ ซึ่งไม่เห็นพ้องกับ
คำแถลงอันนั้น ประชาชนไม่เชื่อถือคำของรัฐบาล.

คงได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน ว่าการสวรรคตของสม-
เด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล โดยพระแสงปืน ไม่อาจจะ
เป็นไปได้ด้วยประการต่าง ๆ แต่เมื่อใครครองญัตติด้วยสามัญ

คำวิหิ บัณฑิต

สำนักแล้ว ก็เหลือทนทานที่จะเป็นไปได้แต่ทางเดียว คือ
ถูกลอบปลงพระชนม์.

แต่ที่เดียว ผู้ดำเนินการ ลอบ ปลงพระชนม์ ย่อมมี ความ
มั่งร้าย แต่กับเมื่อพระองค์เป็นที่รักนิยมนั้น จะมีผู้มั่ง
ร้ายหรือ ?

ปัญหาชั้นนี้ จะต้องอาศัยประวัติศาสตร์และข้อเท็จจริง
ในชั้นนี้ เป็นเครื่องนำทาง ซึ่งการใช้เครื่องนำทางเช่น
เป็นเหตุปากคอก สำหรับประชาชนซึ่งใช้เป็นสามัญสำนึก
ไม่ปรีชาสามารถอะไรนัก.

ในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชน เรารู้อีกที่เจ้าสมเด็จกับมา
ว่า พระสมณโคตมบุตรผู้เป็นสมเด็จพระสัมมาพุทธเจ้า
มีศัตรูที่มุ่งล้างผลาญพระองค์อยู่ ชื่อว่า เกรทวักคิ ชาด
ไทย ทุกคน แม้มี ความจงรัก รักดี ต่อ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ท่านนั้นหมด แต่ก็มีคนจะเห็นพ้องต้องกันว่าพระสมณโคตม
เป็นพระประเสริฐกว่าพระเจ้าอยู่หัวของเราพระองค์นั้น ก็เมื่อ
พระพุทธเจ้าทรงทางของโลกแล้วอย่างเด็ดขาด ยังทรงมีศัตรู

ในหลวงท่านที่ ๓ กับ ปรีดี

จงอ้างจงฉ้อฉล ทำไมกับพระเจ้าแผ่นดิน แม้จะมีผู้
รักภักดีเพียงใดก็ตาม ก็ย่อมมีศัตรูอยู่ข้างเป็นธรรมดา

ในทำนองเดียวกัน พระไกรธิดา พระมเหสีก็ยังมีศัตรู
มุ่งร้ายถึงชีวิตทั้งสิ้น แม้เมื่อเร็ว ๆ นี้ (กุมภาพันธ์ ๒๔) ^{๕๕}
ท่านมหาตมาคานธี กับบุคคลประเสริฐก็ถูกฆาตกรรม มนุษย์
เราทุกคนไม่มีศัตรูธรรมประเสริฐกว่าในสมัยผู้ชั่วร้ายเหล่านี้
ก็ยังมีคน ตีกลฉ้อโกงที่ใจคอ ขบถพอจะทรยศมุ่งร้าย ต่อสม-
เด็จพระเจ้าอยู่หัวอาเนนทมหิดล แม้พระองค์จะมีได้กระทำ
ประทุษร้ายผู้ใดก็ตาม เช่นเดียวกับเถรเทศที่คิด ที่มุ่งร้ายต่อ
องค์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เพราะ คืออนาคต รัชชาธิราช
เถรเทศนั้น

นับตั้งแต่เสด็จจากวัดเชตะวันมณฑลมาสู่ประเทศไทย ^{๕๕}
ครั้งนั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อาเนนทมหิดล ทรงเป็นที่ยอมรับ
เป็นที่เชื่อมั่นว่าจะสามารถบำเพ็ญราชกรณกิจเป็นผลดีต่อป-
ภพชาติ คนทั้งหลายจึงสรรเสริญยกย่องพระองค์เป็นนักประ-
ชาธิปไตยแท้จริง ทรงส่งพระทัยในความทุกข์ของอาณา

ดำริห์ ปัทมะศิริ

พระราชฐานมิใช่น้อย สามารถผูกพันเป็นที่เลื่อมใสแม้ใน
บรรดาชาวต่างประเทศ คนทั้งหลายจึงกล่าวขวัญสรร-
เสริญพระองค์เพียงใด บ่อมนั้นที่ร้ายใจคนอย่างเถร
เทศที่คิดให้มุ่งร้ายหมายขวัญต่อพระองค์เพียงนั้น นี่เป็น
การคิดอย่างสามัญสำนึก

ส่วนที่เห็นกันว่า พระแทนบรมอยู่ในที่ปลอดภัยด้วย
ยามรักษาการณ์มากมายหลายชั้น แต่การที่แท้จริงเป็นไป
ได้ว่า ถ้ามีการลอบปลงพระชนม์จริง ผู้ลงมือปลงพระ-
ชนม์ อาจเป็นบุคคลภายในใกล้ชิดตัวทางหน้าที่ได้ ทำ
โอกาสได้ดีกว่าคนภายนอก และนี่ก็เป็น การคิด อย่างสามัญ
สำนึก ไม่ควรใช้ความเชื่อซาบซึ้งพิเศษใด

ข้อบกพร่องในการกระทำของรัฐบาลของนายปรีดี มิใช่
มีอยู่เพียงการแถลงด้วยความไร้เหตุผลถึงกล่าวแล้ว แต่
ยังมีข้อบกพร่อง บางอย่าง ที่ก่อให้เกิดความสงสัยหรือไม่
พอใจแก่ผู้เห็นเหตุการณ์ทั้งหลายอีกด้วย เช่น ในการ
ชำระพระศพองค์แรกนั้นก็ได้ใช้บุคคลชั้นหม่อมเจ้า(หญิง)

ในหลวงอาเนห์ ๑ กับ ปรีดี

ที่ใกล้ชิดในพระองค์ตามแบบอย่างราชประเพณี ในการส่ง
นำพระศพกับพระอัฐิได้ ผู้ที่จะเข้าถวายการส่งนาม
น้อยรายเต็มทหระเห็นพระบรมศพ ชั่งหนึ่งเรียวบังเกิดขึ้น
แต่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถึงเพียงนี้ ทางการ
ราชสำนักมิได้จัดกกกมตัวผู้ใด เจ้าหน้าที่ทั้งหลายรับ
ผิดระดม คอ กิจการงาน และ ความ มปลอภย ของ พระมห
กษัตริย์ต่างก็ไม่มีคามผิณใด ล้วนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิด
ความสงสัย.

ประชาชนจำแดงความไม่เชื่อถือคำแดงการนี้คือการ
ส่งรศคเป็นเหตุ และ ได้จำแดงความไม่เชื่อออก
ในทางต่าง ๆ กัน นับตั้งแต่การสนทนาในวงเต็นรำ (ตาม
ชาวของหนังสือพิมพ์ อเมริกา) การสนทนาในโรงกาเพา
การแดงออกทางหนังสือพิมพ์ และการอภิปรายในสภา
ผู้แทนราษฎร แต่ในระหว่างนั้นเอง ได้มีการสร้างข่าวใหม่
คามคิดไขว้เขว เช่นการ "สร้าง" ข่าว บ้ายร้ายพระรา
ชนัน สร้างข่าวร้าย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ซึ่งได้มีโอกาสดำก่อน

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ส่งรศค สร้างข่าวว่าส่งรศคโดยการต่างประเทศ เพราะ
ขณะนั้นกำลังจะเด็จอเมริกา สร้างความแดงใจไปให้
อเมริกันคนหนึ่ง ว่าเป็นผู้ถวายบน ๑๑ มม. นั้น และสร้าง
ข่าวคืบไปว่าเป็นกระบถกัน เป็นบนของสมเด็จพระอนา
เป็นข่าวที่ให้เกิดความสงสัยกันไม่ได้ต่าง ๆ กล่าวกันว่ามี
การจ้างให้คนไปเที่ยวพบนชาวเหล่านั้น.

ข่าวชนใหญ่ที่ไขพันออกมา เพื่อให้เห็นถึงความเข้าใจ
ไขว้เขว ก่อเกิดออกมาจากปาก ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ผู้ซึ่งครั้งหนึ่ง
เคยถูกกล่าวขวัญในสภาว่า มีพระบัญญัติเกินกว่าพระสติ
ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ กล่าวให้เห็น เป็นท่านแดงว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อนันตมหิดลเป็นผู้มีความเฉียวเฉียว คานอย่างพระราชบิดา
และ น.ส.พ. ที่เด่นคำของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ก็เป็น น.ส.พ. พอก
นายปรีดี น.ส.พ. นครดำรงรูปความมากกล่าวไว้ดังนี้

"ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ วรรณกร วรรณ ให้เหตุผลว่า
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ ปดงพระชนมเเองว่า ใน
หลวงไม่ลงรอยกับพระราชชนนีเมื่อ ๕ วันก่อนส่งรศค....

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

ในเรื่องจะเปลี่ยนระบอบมาเป็นประชาธิปไตย ก็มีช่องทางอื่นจะทำได้ง่ายลงไป ไม่จำเป็นต้องฆ่าในหลวง และสมมติว่าหลวงประดิษฐ์ไพเราะจะรู้ว่าไม่ควรฆ่าในหลวง ก็มีทางจะได้ในหลวงได้มากมาย... ทำทางให้สละราชย์เมื่อไรก็ได้ คนไทยหัวซ่องเมื่อในหลวงลาออกแล้ว จะเปลี่ยนการปกครองอะไรก็ได้"

ต่อมาอีก ๒ วัน นครดำรงเงินถอยคำของพระญาติสนิทของในหลวง คำนำหน้าสกุล พระญาติสนิทคือหม่อมเจ้าประจักษ์ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ ทรงเรียกว่า "พี่ ป๊ะ" พระญาติองค์นี้ทรงผนวชถวายในกรมเสวตรศก

ท่านบ๊วย : ผมได้อ่านคำของท่านสกุลเหมือนกัน รู้สึกเสียใจอยู่คำของท่านไม่ตรงกับความจริง ผมเคยอยู่ในฐานะที่ทราบถึงเหตุการณ์ที่ท่านสกุลกล่าวถึงอยู่บ้าง ที่ท่านอ้างว่าคุ้นเคยกับพระเจ้าอยู่หัวนั้น ก็ท่านสกุลได้เข้าเฝ้าเป็นครั้งแรกใน วันที่ผมได้รับ พระราชทานน้ำสังข์เมื่อ วันที่ ๑

คำวิหี บัณฑิต

พฤษภาคม โอกาสนี้ท่านสกุลได้กราบทูลว่าอยากจะเฝ้าเพื่อทูลอธิบายเรื่องสหชีพ พระราชชนนีจึงรับสั่งให้มาเฝ้าพร้อมด้วยเมื่อนี้ ๑๔ พฤษภาคม ซึ่งเป็นเวลาก่อนสวรรคตเกือบหนึ่งเดือน มีชีวิตตั้งแต่นั้นท่านสกุลอ้างและที่ว่าหลังจากพร้อมใจแล้วจึงเฝ้าอยู่อีกหลายชั่วโมง โดยที่พระราชชนนีมิได้ประทับร่วมด้วยนั้น ก็ไม่จริง ผมทราบแน่ว่าพระราชชนนีประทับอยู่ด้วยตลอดเวลา และท่านสกุลทูลลากลับภายหลังที่เฝ้าแล้ว เพียงครึ่งชั่วโมงเท่านั้น

"ท่านสกุลคิดเอาเองทั้งนั้น เพราะหลังจากวันที่ ๑๔ พฤษภาคมแล้ว ท่านสกุลไม่ได้เข้าเฝ้าอีกเลย แต่ผมได้เข้าเฝ้าต่อมา ไม่เห็นความดีที่หม่อมราชวงศ์อยู่หัว กับพระราชชนนีจะผิดปฏิบัติประการใด ความรักระหว่างพระองค์ท่านทั้งสอง จะหาเมื่อกู้ที่ไหนรักใคร่และสนิทสนมกันทราบซึ่งเขื่อนขันธ์... ๆ ๆ"

หนังสือพิมพ์หลายฉบับ เช่น สยามนิกร, แนวหน้า, เสาร์ ได้วิจารณ์ถ้อยคำของท่านสกุลไปในทางไม่

ในหลวงอาเนันท์ฯ กับ ปรีดี

เชลลือ ประชาธิปไตยว่าความรอนานของท่านดังกล่าวดังนั้น
ด้วยข้อเท็จจริงอันไม่รู้แน่ว่าเป็นจริงนั้น เป็นการค้นหา
แนวคำในหนังสือนี้.

ความพากเพียรต่าง ๆ ที่จะให้ประชาชนรู้จักใคร่ขอ
ไปนั้น หากสำเร็จไม่ คณะกรรมการจึงต้องเริ่มพิจารณา
กรณีสงครามว่าจะพิจารณาในวันที่ ๒๐ มิถุนายน แต่แล้ว
ก็เลื่อนไปอีก ๒ วัน.

ในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ได้มีการเปิดพระโกศรูป ถวาย
การตรวจพระบรมศพโดยคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งชาวไทย
และต่างประเทศ ทั้งได้มีการทดลองยิงกระสุนคน แทนการ
ยิงหัตถ์ ความที่ได้กระทำมาแต่

ประชาธิปไตย ๒๔ มิถ. ๒๕ " หลังจากคณะกรรมการได้
เชิญเชิญพระบรมศพออกจากพระบรมโกศรูป พระบรมศพ
ยังตั้งขึ้น เหมือนกับพระองค์ยังมีพระชนม์ชีพอยู่ แต่ข้อ
บ้างเล็กน้อย คณะกรรมการได้เชิญเชิญพระบรมศพลงสู่เปล
แล้วเชิญเชิญไปสู่พระที่นั่งรัชยา พระองค์ทรงกลองพระ-

ดำริห์ บัณฑิต

องค์ตามแบบพระมหากษัตริย์สมัยเก่าทรงสวมมงกุฎเพชร
และสวมเสมาทองที่พระศอ คณะกรรมการได้เลือกผ้าพัน
พระเคี้ยวออก และถวายการตรวจเบื้องต้นแรกคือ บาดแผล
ปรากฏเป็นรูปพระจันทร์ครึ่งซีก คณะกรรมการได้เอา
กระสุนขนาด ๑๑ มม. ลงใส่บาดแผลที่พระนาค ปรากฏ
ว่ากระสุนเข้าได้พอดี ต่อจากนั้น คณะกรรมการได้ถวาย
การตรวจแผล เบื้องพระปฤษฎางค์ และได้เปิดพระตำรา
(หนังสือ) เบื้องพระปฤษฎางค์ มาทางพระพักตร์เพื่อเชิญเชิญ
บาดแผลทางพระปฤษฎางค์ บาดแผลนี้เป็นรูปพระจันทร์ครึ่ง
ซีก และเพื่อจะให้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คณะกรรมการได้
เลื่อยพระกะโหลกของพระปฤษฎางค์ เพื่อถวายการตรวจ
มันสมองของพระองค์ ผลปรากฏว่า มันสมองของพระองค์
เหลือหมด ต่อจากนั้น คณะกรรมการได้ถวายการเย็บ
พระเคี้ยวไว้ตามรูปเดิม และได้เชิญเชิญพระบรมศพลงสู่พระ
บรมโกศรูปในเย็นวันนั้น. ตามที่เราได้ทราบในระบอบคณะ
กรรมการได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ว่า กระสุนเข้าตามพระนาค

ในหลวงอาหนัก ๆ กับ ปรีดี

ตามคำแถลงการณ์ของตำรวจ แต่จะดูออกทางพระปณิ-
ฐานดี ความความจริงแล้ว กระสุนมีขนาด ๑๑ มม. น
ก่ายิงในระยะไกล พระเศียรจะไม่เหลือเลย เพราะกระสุน
หนึ่งในระยะไกล ความกว้างของกระสุนมีมาก โคนเข้า
ตรงไหน ตรงนั้นแหลกกระเด็น... คณะกรรมการได้นำเอา
กระเพาะไปถวายการชันสูตร ว่าพระองค์ถูกตบด้วยยาพิษ
หรือไม่

(คณะกรรมการผู้ถวายการพิเคราะห์ดังกล่าวนี้ คือ
คณะกรรมการผู้สอบสวนกรณีสวรรคต กับคณะแพทย์ผู้
เชี่ยวชาญ)

ด้านการทดลองยิงหัวคน (ศพ) นั้น ได้กระทำที่
โรงพยาบาลศิริราช ปรากฏผลตามมติของคณะกรรมการ
เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดแผลแห่งพระบรมศพ ก็คือ "ความ
ฉีกกระสุนที่เข้าทางหน้ามากไปออกที่ท้ายทอยนั้น จะต้อง
เป็นการยิงมาจากเบื้องบนในระยะไกล และต้องยิงคั่นหน้า
มากหรืออย่างใกล้กว่า ๑ ซม."

ตำรวจ บัณฑิต

(ตามคำร้องขอชุด แสงวิเชียร ซึ่งท่านจะได้เห็น
ต่อไป อันมีฐานว่าเป็นการกดขี่ลงบนชีวิตหนึ่ง เพราะ
มีอหังการมาดแต่มีรอยปรากฏอยู่)

ภายหลังการตำรวจดังกล่าวนี้ ก็มีหนังสือพิมพ์ลง
ข่าวว่า แพทย์มีความเห็นว่าถูกตบลงพระชนม์ ข่าวนั้น
เป็นข่าวที่คนเดินไม่ไว้เพราะแปลกปลาด แต่เพราะเป็นข่าว
ที่ถูกใจ คนทั่วไป และ จู่โจมใจคนทุกจริต ละเพรากรณีด้วย
เหมือนกัน

แนวหน้า ๓ กรกฎาคม ๒๕ กล่าวหาว่า "แพทย์ประ-
ชุมมติว่าถูกตบลงพระชนม์ คนร้ายเข้ากดบนึงตามหัว
นอนในหลวง แพทย์ทางจิตจิตใจว่าไม่มีร่องรอยที่จะเป็น
การทรงปลงพระชนม์เองได้โดย" และรายงานข่าวการประ-
ชุมแพทย์คือไปว่า

"ผลการชันสูตรพระบรมศพของแพทย์ ประกอบด้วย
การชันสูตรศพอีก ๔ ศพ เพื่อผลให้ได้ทราบความแน่ชัดใน
กรณีสวรรคตนั้น คณะแพทย์ผู้ทำการชันสูตร ได้รายงาน

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ร่วมกัน แต่งนามพร้อมเสร็จ แล้วในรายงานนี้ทางการ
ตำรวจต้องการให้แพทย์รายงานเป็นแต่ถึงคน แต่ทางการ
แพทย์ได้ประชุมพร้อมกัน ทำรายงานเป็นแผนเดียวลงนาม
พร้อมกัน เป็นรายงานฉบับเดียวประหน้า แล้วส่งรายงาน
ของแต่ละคนติดด้านอนรายงานนั้นไปด้วย.

"มติของที่ประชุมแพทย์ลงความเห็นว่าเป็นการถูก
ต่อปองพระชนม์ และคนร้ายเข้าทางหัวพระที่ เขาเป็นกต
ตงไปที่พระนลาศ พร้อมกันนั้นก็นำไปยังที่เดียว.

"รายละเอียดวิธีดำเนินการของแพทย์และวิธีพิจารณา
ของแพทย์ คือ ในการวินิจฉัยพระบรมศพ คำนึงนาย
เอ็กชเรย์คลุ่มอม เบ็คธวม เขาเหล็กของแมด แหะดังแต่
พระนลาศเป็นเส้นตรง เมียงลงต่ำ ไทหนักท้ายทอย แล้ว
นายเอ็กชเรย์ไฉ.

คิดหนึ่งทหน้าผาก ตรงที่ถูกบนเป็นเส้นเหลี่ยมไป
พิศุณ.

ดำริห์ บัณฑิต

"ฝ่าพระบาท คัดเอาส่วนภายใน มีกะเพาะและลำไส้
ใหญ่กับอย่างอื่น ไปเพื่อแยกธาตุ"

"การทดลองยี่สิบ ได้ทำร่วมกันทั้งหมด ๘ ศพ เป็น
ศพของ ๕ ศพ ศพที่เพิ่งตายใหม่ ๒ ศพ ได้ยิงทางข้างหน้า
ในระยต่าง ๆ กัน ๖ ศพ และใช้ศพของยี่ข้างหลัง ๑ ศพ
เสร็จแล้วเอ็กชเรย์ไฉ"

"ในการพิจารณาของพวกแพทย์พร้อมกันนี้ มีแพทย์
ผู้ชำนาญนอกจากที่เราได้ลงนามไว้แล้ว คือ นายแพทย์
ล.อ. คุปตา จาวอินเคย์ผู้ชำนาญในเรื่องกระดูก และนาย
พันเอกแนบ เฮอเมอร์ ผู้ชำนาญในการพิสูจน์หลักฐาน
นอกจากนี้มีนายแพทย์ทางจิตต์ใจร่วมกันวินิจฉัยด้วย.

"วิธีการประชุมเช่นนี้ ภายหลังที่ได้ทำการวินิจฉัย
ได้ผลทั่วทุกแผนกแล้ว จึงได้มีการประชุมกันที่โรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์ พระยาดำรงแพทยาคณะเป็นประธาน การ
ประชุมพวกนี้เป็นภาษาอังกฤษทั้งนั้นเพื่อให้แพทย์ต่างประเทศ
ไม่ลำบากในการฟังและเจรจา.

ในหลวงอันเฝ้า กับ ปรีดี

“ข้าพเจ้าขอประเคน ๑ ข้อ ความแบบที่แถลงการณ์
ของตำรวจใต้บังคับด้วย.”

๑. ลับซอกเหตุ
๒. ปลงพระชนม์เอง
๓. ถูกผู้ร้ายปลงพระชนม์

“แรกฉันที่ประชุมแพทย์ ถ้ามีความเห็นแพทย์ทางจิต
ใจ ว่าได้แถลงความที่ได้พิจารณาโดยรอบคอบทุกส่วน และ
ตรวจร่องรอยในห้องพระบรมมหาราชวัง ในห้องทรงพระอักษรแล้ว
ได้มีมติที่จะให้ลงความเห็นว่าเป็นการปลงพระชนม์
เองได้โดย กับทั้งที่สืบสวนถึงความเป็นอยู่ก่อนพระองค์
ก่อนเกิดเหตุ ก็ไม่ปรากฏว่ามีความขัดข้องของพระทัย
ประการใดกับพระชนม์ กับพระทัยของผู้อื่นใด ก็ไม่
ปรากฏว่าเคยรับสั่งไม่พอพระทัยอย่างใด มีที่รับสั่งถึงก็
แต่การปกครองบ้านเมือง ทำอย่างไรจึงจะให้ราษฎรอยู่เป็น
เป็นสุขเท่านั้น.”

คำวิหี ปัทมะศิริ

“พระทัยที่จะปลงพระชนม์เอง จึงเป็นอันไม่มีใน
ประเด็นที่พิจารณาต่อไป เหลือแต่ข้อที่หวาดเหวหรือมีความ
ปลงพระชนม์.”

“ผู้เชี่ยวชาญทางกระดูกกล่าวว่า ที่กระดูกพระเศียร
ราวและกระดูก เข้าใจว่าเพราะเหตุที่ขึ้นอย่างแรงในระยะกระ-
ษณะนี้ จึงทำให้กระดูกนั้นผ่านไปอย่างรวดเร็ว ข้าพเจ้า
กระดูกของกระดูกนั้นเป็นเหตุให้กระดูกราวกระดูก.”

“ได้เอากระดูกที่ตายไว้มาพิจารณากัน.”

“ผู้เชี่ยวชาญทางกระดูกและกระดูกกล่าวว่า หนึ่ง
ที่พระเศียรที่หักไปนั้นเป็นกระดูกนั้น ปรากฏว่าเป็นรอยบนกระดูก
ลงไปเป็นวงกลม แสดงว่ากระดูกนั้นเป็นกระดูกที่หักของ
กระดูก ก็ปรากฏว่าวงกลมบนนั้น เท่ากับปลายกระดูกบน
๑๑ มม. พอดี มีรอยกระดูกนั้นเป็นรอยรอบ ๆ รอยนั้นด้วย.”

“ผลจากเอกสารพระบรมมหาราชวังแสดงว่ากระดูกนั้นเข้า
ทางพระเศียร ออกท้ายทอยได้โดยกระดูกพระเศียร แสดงว่า
เป็นกระดูกทางหัวพระทัย จึงคิดเบี่ยงลงท้ายทอย.”

ในหลวงท่านที่ ๓ กับ ปรีดี

"ผลจากเอกสารวิจัย ที่ทดลองยิงทางหน้า อาจเป็นอุบัติเหตุหรือปลงพระชนม์เองก็ตาม ปรากฏว่ากระสุนตกเป็นเส้น ตรงเหนือท้ายทอย (ดูเรื่องนิติเวชศาสตร์ต่อท้ายเล่ม) ค่อยจากหน้าผากตรงออกข้างหลัง ส่วนที่ทดลองยิงข้างหลังนี้ ปรากฏว่ารูแผลทางหน้ากว้างกว่าทางเข้า รูปร่างกว้างรอยแผลที่พระนาค."

"เมื่อได้ผลดังนี้แล้ว จึงตัดปัญหาเรื่องอุบัติเหตุ หรือการปลงพระชนม์เองได้ เพราะถ้าเป็นในสองอย่างนั้นแล้ว กระสุนจะเป็นเส้นตรง ไม่เป็นเส้นคด หัวกลวงมาสู่ท้ายทอย ฉะนั้นจึงเหลือเป็นประเด็นสุดท้ายอยู่ข้อเดียว คือถูกปลงพระชนม์."

"เมื่อจะมิตัวเป็นการถูกลอบปลงพระชนม์แล้ว จึงพิจารณาต่อไปว่า คนร้ายจะปลงพระชนม์ได้ด้วยลักษณะอย่างไร จึงจะเป็นรอยบาดแผลได้เช่นนั้น สันนิษฐานว่าในขณะสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จกลับ คนร้ายได้ถูก

คำวิ บัณฑิต

เจ้าทางหัวนอน เอาปืนพกติดไปที่พระนาคและพร้อมกันหนักกันโดยยิง."

กรุงเทพฯ วารสารพิเศษฉบับที่ ๒๗ มิถุนายน ๘๘ เดือนชาวจากโทรเลขรอยเคอร์ว่า กรุงเทพฯ-๒๖ มิย. รอยเคอร์รายงานข่าวไปสู่โลกภายนอกว่า กรณีสืบเสาะพระเจ้าอยู่หัวอนันตมหาดิลสวรรคต เมื่อวันที่ ๕ มิย. ได้ถูกพิจารณาโดยคณะแพทย์ไทย อังกฤษ อเมริกาและอินเดีย ๑๕ นาย ว่าจะเป็นการถูกลอบปลงพระชนม์ หรืออุบัติเหตุ หรือปลงพระชนม์เอง วันนั้นคณะแพทย์ได้ลงมติแล้วโดยคะแนนเสียงพ้องกัน ๑๕ เสียง เห็นผิดกันไปเพียง ๑ เสียง."

หนังสือพิมพ์ออกหลายฉบับ ก็เสนอข่าวในทำนองเดียวกัน โดยยืนยันความเห็นของนายแพทย์ว่า กรณีสวรรคตเป็นการถูกลอบปลงพระชนม์ ประชาชนพากันนิยมเชื่อกลความเห็นของแพทย์ ทางตำรวจในขณะนั้น ก็ได้ออกแถลงการณ์ข่าวไว้ มีข้อความเหล่านี้ คือ

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

“ด้วยมีคนหนึ่งชื่อพิมพ์ และวิทยุกระจายเสียงบางประเทศได้ลงข่าวเรื่องรายงานของแพทย์ เกี่ยวกับพระบรม-
ศพ ซึ่งคลาดเคลื่อนต่อความจริง เป็นทางจงใจให้มหาชน
เข้าใจผิด ความจริงเรื่องสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระ-
เจ้าอยู่หัวอาเนห์มหาราช ยังอยู่ในระหว่างที่คณะกรรมการ
พิจารณาสอบสวนอยู่ (คณะกรรมการซึ่งนายปรีดีคอง) แต่เมื่อมีคนคลาดบางจำพวก ได้ฉวยโอกาสการสวรรคต
ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอาเนห์มหาราช มาเด่นเป็นการเมือง
กรมตำรวจซึ่งตั้งอยู่ในฐานะเป็นกลาง จึงจำเป็นต้องแถลง
ให้มหาชนทราบความจริง เกี่ยวกับรายงานแพทย์ในคืน
นั้นไว้ เพื่อป้องกันความผิดพลาดของมหาชน ---”

ข้าพเจ้าขอเรียนถึงความละเอียด ในคำแถลงการณ์อย่าง
พิมพ์ของตำรวจซึ่งเพ่งจะยับยั้งความคิดของประชาชน
มิให้เชื่อตามคำนายแพทย์ แต่สาระสำคัญตามความตอน
หนึ่งในแถลงการณ์ข้อ ๗ กล่าวไว้ว่า “ข้อที่แพทย์ทรงรอบ
คอบกันเป็นเอกฉันท์นั้น มีเพียงว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ในพระบรมโกศฯ ได้สวรรคตโดยถูกกระสุนปืน ซึ่งเข้าไป
ในพระนาคของพระองค์ และผ่านทะลุไปข้างหลังของ
พระเศียร และทรงแข็งแรงเป็นเอกฉันท์ว่า ตามผลที่ได้ทดลอง
กับศพ ปากกระบอกปืนนั้นได้จ่ออยู่ในระยะ ๕ ซม.
ของพระนาคโดยเกือบจะแน่นอน ----” ดังนี้ แต่เมื่อ
พิจารณารายงานของแพทย์ ก็หาตรงกับแถลงการณ์ของ
ตำรวจไม่ จริงอยู่ แพทย์ได้ลงความเห็นเป็นผลกระสุนปืน
เข้า แต่ได้ลงความเห็นด้วยว่า ถูกลอบปลงพระชนม์
โดยมีนายแพทย์ผู้หนึ่งซึ่งเป็นผู้เดียว ที่กล่าวว่า เป็น
อุบัติเหตุ หนังสือพิมพ์และข่าวโทรทัศน์ได้เสนอข่าวไปตาม
นี้ แต่ตำรวจหาได้กล่าวตามเนื้อแท้แห่งข่าวกระนั้นไม่
จึง ไม่สมควร ที่จะ ประณาม การ เสนอ ข่าว ของ หนังสือ-
พิมพ์.

สมควรจะกล่าวไว้ในที่นี้ด้วยว่า เมื่อภายหลังรัฐประ-
หาร (๘ พฤศจิกายน ๒๔๙) ได้มีการเรียกตัวนายตำรวจชั้น
ใหญ่ ที่เกี่ยวข้องกับการสวรรคตไปสอบสวนว่า ทำไมจึง

ในหลวงท่านที่ ๓ กับ ปรีดี

กระทำอย่างนั้น ก็ได้รับตอบว่า เพราะผู้บังคับบัญชาสั่งให้
ทำ การอย่างนั้น หากไร้จะพ้นความผิด เพราะแม่ทหาร
ผู้จะต้องทำตามผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัดยิ่งกว่าตำรวจ ก็
จะต้องทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา เพราะที่ถูกต้องตาม
กฎหมายเท่านั้น ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนั้น ไม่ใช่หมายความว่า
มาโกรธเคืองอย่างไร แต่มาเสียใจว่า มีเสียงแรงเป็นเจ้า
หน้าพระผู้ใหญ่ไม่มีความกล้าดีก็คิดแต่เพียงถ่วงเท้ายื้อ ไม่
มีความนับถือตนเองสักนิด จะเอาแต่ตัวรอด โดยไม่คำนึง
ถึงความ ยับยั้งคน อื่นจะตก อยู่กับ แผ่นดิน ถิ่นที่เกิดของตน
อย่างน้อยที่สุด การกระทำของตำรวจชั้นผู้ใหญ่บางคนนั้น
ก็ได้ทำให้เสียชื่อเสียงของวงการตำรวจ ทำให้เสื่อมในทาง
การปกครอง. เต็มทางตัน.

หนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับวันพุธที่ ๓ กรกฎาคม ๕๖
ได้ลงบรรยายของแพทย์มากถ่าไว้ ดังต่อไปนี้

“นายแพทย์ใช้ ยืนพินิจ นายแพทย์ตั้งกรานต์ นิยมเด่น
นายแพทย์ น.ต. เกษตร ดินทองคำ พต.ต. ถังอวน โรจนวงศ์

ดำริห์ ปัทมะศิริ

พ.ต. ถังอวน จิระเศรษฐ นายแพทย์ผู้ตรวจ เศวตบรรพต นาย
แพทย์สังกัด เปตองวานิช และนายแพทย์พินพาทย์ ให้ความ
เห็นมีใจความอย่างเดียวกันว่า “ตามความเห็นของข้าพเจ้า
เป็นการถูกปลงพระชนม์ ปลงพระชนม์เองหรืออุบัติเหตุ
ตามลำดับเป็นขั้น ๆ ไป”

“พ.ต. เข้ม ภูมิคุ้มเพ็ชรแจ้งว่าความเห็นของข้าพเจ้า
ขาดแคลนเห็นเนื่องจากการกระทำด้วยพระองค์เอง หรือเกิด
จากการกระทำของผู้อื่น.

“พระยาดำรงแพทยาคณบดี หาดวงนิตยเวชวิสัย นัย
แพทย์ น.ต. เกษตร ดินทองคำ นายแพทย์ประจำที่ กองประ-
เสริฐ ๕ แจ้งดังนี้ ๆ ว่า ตามความเห็นของข้าพเจ้าเป็นการ
ถูกปลงพระชนม์ หรือปลงพระชนม์เอง ตามลำดับเป็น
ขั้น ๆ ไป ข้าพเจ้าไม่ถือเป็นเหตุการณ์อุบัติเหตุ.

“นายแพทย์พิน แสงสิงแก้ว เป็นการอุบัติเหตุ ถูกปลง
พระชนม์ หรือปลงพระชนม์เองตามลำดับเป็นขั้น ๆ ไป.

ในหลวงอาณัติฯ กับ ปรีดี

“นายแพทย์คอร์ค (แพทย์อเมริกัน) ซึ่งแจ้งว่า ในบรรดาข้อที่อาจเป็นไปได้ ๓ ประการ -- ในความเห็นของข้าพเจ้าแห่งที่ของบาดแผล และทางของบาดแผลคล้ายถูกปลงพระชนม์มากกว่าปลงพระชนม์เอง และอุบัติเหตุดูเหมือนไม่น่าจะเป็นไปได้

“พ.อ. เย.ค. ไครเมอร์ (แพทย์กองทัพอังกฤษ) ซึ่งแจ้งเป็นความว่า แผลนั้นเกิดจากกระสุน ๑๑ มม. ที่ถูกจากพระนาคออกไปเบื้องหลัง ในระยะไม่เกิน ๕ ซม. จากพระนาค.

“นายแพทย์ ชุม โชคิณเดร์บร ... ความเห็นของข้าพเจ้าเรื่องนี้ เป็นกรณีถูกปลงพระชนม์ และข้าพเจ้าไม่สงสัยว่าเป็นการปลงพระชนม์เอง หรืออุบัติเหตุโดยสิ้นเชิง.

“นายแพทย์ผู้ตรวจ (ผู้พิสูจน์ผลหลังทรงรอบรอยแผล) กล่าวว่า “...ตามความเห็นของข้าพเจ้า รอยแผลในหนังนั้น อาจจะเป็นโดยกดปากกระบอกปืนกระชับแน่นลง

คำวิหี ปัทมศรี

ที่ตรงพระนาคก่อนยิง ถ้าหากเป็นการ อุบัติเหตุแล้วปากกระบอกปืนคงไม่ตกลงไปที่พระนาคกระชับแน่นตามความเห็นของข้าพเจ้า มีทางอธิบายที่เป็นได้ ๒ ประการเท่านั้น คือปลงพระชนม์เอง หรือถูกปลงพระชนม์ทั้งสองประการเท่าๆ กัน.

“นายแพทย์อวย เกิดถึง ... ข้าพเจ้าเดิมนั้นถือว่าเป็นการถูกปลงพระชนม์เป็นประการแรก เป็นอุบัติเหตุเป็นประการที่ ๒ และเป็นการปลงพระชนม์เอง เป็นประการที่ ๓

ขอให้เรานึกถึงอย่างสามัญสำนึกว่า นายแพทย์เหล่านั้นที่ลงความเห็นอย่างนั้น แท้จริงได้กล่าวไปโดยเด็ดด้วยความนับถือต่อวิชาการที่ตนได้เจ้าเรียนมา ไม่มีผู้บังคับบัญชา มาออกคำสั่งให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ เช่นวิชาการของหมอใหญ่บางคนในวงการตำรวจคงกล่าวมาแล้ว ประชาชนก็ หรือหนังสือพิมพ์ส่วนมากก็ดี ไม่มีใครออกคำสั่งให้แสดงความคิดเห็นหรือกำชับกำชาให้เสนอข่าวอย่างนั้นอย่างนี้ เราจะเห็นได้ว่าความไม่เชื่อกันรัฐบาล นายปรีดี มิใช่เหตุผล

ในหลวงอาเนห์ ๔ กับ ปรีดี

จากความจริงใจของประชาชน หรือเพราะมีความดำริเห็น
อย่างไร แต่ความไม่เชื่อถือนั้น มีมูลเหตุจากการกระทำ
ในวงการบริหารปรีดีโดยแท้.

ระหว่างปลายเดือนมิถุนา ๒๕ ก็ได้เริ่มพิจารณาข้อ
สวน กรณีตำรวจคดีห้องโถงกระทรวงยุติธรรม และ
เปิดเผยให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าฟัง กรรมการจัดตั้ง
พิจารณากรณีนี้ มีประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธาน
พินัยสภา ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายกฎหมาย และเจ้านาย
บางพระองค์ ในเรื่องการจัดกรรมพิจารณาเรื่องนี้เรา
จะต้องไม่ลืมว่า เป็นไปในขณะที่นายปรีดียังมีอำนาจ
อยู่ และครั้นได้กล่าวไว้แล้วว่า "ประโยชน์อะไรที่
จะประกาศหาหลักฐานการสวนคดี ในทางขัดแย้งคำ
แถลงของรัฐบาล ในเมื่อข้าราชการต้องอยู่ในบังคับบัญชา
ของท่านเป็นนายกรัฐมนตรี เช่นนี้"

ฉะนั้นข้าพเจ้าจะไม่กล่าวโดยละเอียด ในคำให้การของ
พระยาพิชัยดาบหัก แต่จะกล่าวถึงความรู้สึกของประชาชนใน

คำวิพากษ์

กล่าวนี้ เท่าที่ได้รับการบอกเล่า และที่ได้เข้าพบ
เพราะในระหว่างที่ดำเนินการสอบสวนนั้น ข้าพเจ้ายังถูกสั่ง
และห้ามปราม.

ได้ความว่า ประชาชน มีความสนใจในการสอบสวนนี้
นั้นมาก โดยหวังว่าจะเป็นกรณีความจริง ได้พากันไป
ฟังอย่างเนืองแน่น และมีความรู้สึกในคำให้การของ
มาให้การ บางคนและหลายคนถึงกับน้ำตาจริง ในเมื่อ
กล่าวถึงความวิบัติของสมเด็จพระราชชนนี ในขณะทรง
ประจักษ์ความตายของพระบิโอรส และขณะฟังคำให้การ
ของคนบางตน แม้ฝนตกอย่างหนักประชาชนก็ทนฝนฟัง
ต่อไป การแสดงในสิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นเหตุให้การ
การดำรงดำรงห้อมล้อมพระยาพิชัยดาบหักบางคน โดยฉพาะ
นายวิศ นายมศย์.

นายวิศ ถึงขั้น นายมศย์ มีทมิฬกันคน เป็นมหาดเล็ก
รับใช้ใกล้ชิดในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ และเป็น

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

ผู้ขู่ ไล่สัตว์ ใน ระดมเจ้า พระเจ้าอยู่หัว ชานัน ทมหิต
ดรรคด้วยกระสุนปืน.

ในบรรดาผู้ไล่สัตว์ระดมเจ้าพระเจ้าอยู่หัวชานันทมหิต
ที่เป็นผู้ขู่ ไล่สัตว์โดยแท้จริง ในพระองค์คือ นาย
กนต์ ซึ่งได้ถึงแก่กรรมก่อนกรณีสวรรคตไม่นานนัก
ในอาการที่น่าสงสัยว่าถูกวางยาพิษ.

ตามธรรมดา พระยานกหลาย ทบวง ที่จะเข้าให้การใน
ศาลนั้น จะเข้าฟังการพิจารณาของศาลก่อนที่ตนจะเข้าให้
การหาได้ไม่ แต่ในกรณีนี้ ปรากฏตามคำให้การของ
บางคนว่า คำร้องได้ส่งให้คนบางคนที่จะเข้าไปให้การ เช่น
นายริต ไปฟังการพิจารณาก่อนตนเองเข้าให้การ นับเป็น
การเข้าปรึกษาทางคดี ผิดหลักพิจารณา แต่โดยคำ
แนะนำ หรือคำสั่ง ของคำร้อง หรือผู้ดำเนินการสอบสวนและ
ซักถามและซึ่งควรเป็นผู้ชี้ว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นผิด.

ข้อพิพาท ข้อพิพาท ถึงเกิด ออกอย่าง หนึ่ง ก็คือ เมื่อก่อนจะ
พิจารณา "ศาลสวรรคต" นั้น ได้มีการนัดประชุมสภา

คำพิพากษา

โดยก่อน แม้จะมีผู้ใดและกระทำการอยู่ เช่น ปฏิเสธ
การเมืองเป็นต้น เป็นที่เข้าใจกันว่า การอภิปรายในสภา
ผู้แทนราษฎร เป็นหนทางหนึ่งที่จะแสดงเสียงของราษฎร
แต่เมื่อได้ปิดประชุมแล้วเช่นนั้น ก็หันเสียงไปทางหนึ่ง.

แล้วมีการตั้งผู้บัญชาการทหารบก คือคงหลวอตุต-
เดชจรัสเป็นผู้บัญชาการทหารบกขึ้นในระหว่างนั้น หลวอ-
ตุตเดชจรัสเป็นผู้ เป็นที่เกรงขามในการเมือง ตั้งแต่
ยังเยาว์เป็นกษัตริย์ของหลวงพิบูลสงคราม หนังสือพิมพ์แนว
หน้ากล่าวหาว่า "ในคืนวิทยุชานชาลประกาศแต่งตั้งผู้บัญชา-
การทหารบกคนใหม่นี้ มีเสียงออกสื่อ กล่าวในทาง ไม่ได้
เกี่ยวกับภาวะการเมืองภายใน แต่ทำพาดพิงถึงเจียมเชียบ
อยู่ ทั้งนี้อาจเป็นการดื้อรั้นก็ได้ อย่างไรก็ตาม การแต่งตั้ง
ผู้บัญชาการทหารบกในลักษณะที่ไม่มีใครคัดค้าน ย่อม
จะต้องมีจุดหมายอย่างหนึ่งเป็นแท้.

ในระหว่างมิถุนายน ๒๔ ธันวาคม ค.ศ. ๒๔๗๕ โดยเฉพาะที่
เกี่ยวกับกรณีสวรรคตนั้น หนังสือพิมพ์ก็เสนอข่าวและ

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

ความเห็นไปตามเสรี เช่น ชาวไทดำทราบวงการแพทย์ถึงความเห็นว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ ถูกปลงพระชนม์ ชาวจากไทดำให้การในศาลสวรรคตเช่นถ้อยคำของคุณเนื่องแสดงความจริงว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยานันทมหิตลสวรรคตโดยถูกปลงพระชนม์ ชาวจากไทดำให้การของนายสิริ นายมัย ซึ่งแสดงพิรุธเหตุนั้นเห็นตนเห็นน่าสนใจในประชาชนทั่วไป

แต่จะโดยเหตุใดก็ตาม ในวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๔๗๕ รัฐบาลนายปรีดีได้ประกาศภาวะฉุกเฉิน และทำการตรวจชาวหนังสือพิมพ์ ตามคำแถลงของรัฐบาลครั้งมีรายการต่อไปนี้

“แม้สถานการณ์สงคราม ระหว่างประเทศไทย กับบางประเทศได้ยุติลงแล้ว โดยสัญญาสมรณแบบกัณฑ์ภาวะฉุกเฉินของประเทศไทยโดยฉะเพาะนั้น หากได้หมดไปไม่ เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า บ้านเมืองยังหาได้มีสภาพเหมือนดังก่อนสงครามนี้ไม่ ประเทศไทยยังคงปฏิบัติตาม

คำวิห บัณฑิต

พันธกรณีต่อบางประเทศ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสงคราม และพันธกรณีซึ่งไม่ยุติกันไป แต่รัฐบาลได้พยายามแก้ไขจากผลร้ายให้เป็นผลดีขึ้นมาเป็นลำดับ เช่น ในเรื่องการขายข้าวแก่สหประชาชาติ เป็นต้น ส่วนที่เกี่ยวกับฝรั่งเศสนั้น ถ้าประเทศไทยจะถือว่ามิได้มีสภาพสงครามกับฝรั่งเศส แต่ประเทศฝรั่งเศสกลับถือว่า มีสถานะสงครามกับประเทศไทย ปัญหารายแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสก็ยังมิเรียบร้อย ซึ่งประเทศไทยได้ไว้ใจโดยสันติ แต่ก็จำเป็นต้องรักษาความสงบเรียบร้อยไว้

“ส่วนปัญหาการครองชีพภายใน และการทำให้ประเทศไทยกลับเข้าสู่ฐานะเศรษฐกิจอันดีขึ้นมา ก็เป็นปัญหาที่มีใช้แก้ไขโดยวิธีอันเป็นปกติ ย่อมเป็นภาวะฉุกเฉินในทางเศรษฐกิจที่ยังคงอยู่

“ในส่วนของความสงบเรียบร้อยภายใน รัฐบาลพยายามแก้ไขให้การโจรกรรมในคดีสำคัญลดน้อยลงลงมา แต่การประทุษร้ายต่อศีลธรรม และจิตใจของประชาชน

ในหลวงอาเนที่ ๖ กับปรีดี

ก่อนมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทรงมีพระราชบุคคลที่ไร้ศีลธรรม
ล้ม เลี้ยว ซึ่งศีลสัตย์ อันเป็น วิสัย ของ พล เมือง ที่ดี ของ
ประเทศซึ่งมีมาแต่โบราณกาล การประทุษกรรมเช่นนี้
เป็นการ ทำ ลาย เลี้ยว ซึ่งเกียรติศักดิ์ และชื่อเสียง ของ
ประเทศไทย การปลุกปั่นปั่นความจริงเป็นความเท็จ และ
ความเท็จเป็นความจริง ขวดยโอกาสทุกโอกาสและทุกวิถี
ทางเพื่อหาประโยชน์ส่วนตนนั้น เป็นการกระทำอันไร้ศีล-
ธรรมและศีลสัตย์ มีแต่จะทำให้เกิดความเดือดร้อน และ
เป็นการยุยงให้เกิดเหตุร้ายในบ้านเมือง.

"รัฐบาลจึงขอแถลง ให้ทราบ ความ จริงว่า ภาวะ
ฉุกเฉินยังคงมีอยู่ และประเทศชาติจะกลับสู่ภาวะปกติได้
ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนทั้งหลาย เพื่อบรรเทา
แก่ความคับขัน ให้กลับเข้าสู่สภาวะเดิม แต่ก็มีบุคคล
บางพวกบางหมู่ พยายามขัดขวางอยู่เป็นนิจ หาได้บังกลัง
ประโยชน์ส่วนรวมของชาติไม่ รัฐบาลจึงขอแถลงว่าความ

คำวิหี ปัทมะศิริ

จึงถึงภาวะฉุกเฉินให้ประชาชนทราบ และขอความร่วมมือ
มือ เพื่อกำจัดอิทธิพลอันชั่วร้ายทั้งหมดให้สิ้นไป.

สำนักนายกรัฐมนตรี ๒ กรกฎาคม ๒๔๘๘"

แถลงการณ์เช่นนี้ที่ไร้เหตุผลและความจริง จะไม่เป็น
ที่น่าพิจารณาอย่างใดเลย แต่เมื่อรัฐบาลไทยปรีดีมั่งอาจ
กล่าวว่า ประชาชน ไร้เลี้ยว แล้ว ซึ่งศีลธรรมและศีลสัตย์
เพราะได้มีการประทุษร้าย ศีลธรรมและจิตใจของ
ประชาชน เป็นการทำลายเลี้ยวซึ่งเกียรติศักดิ์และชื่อ
เสียง ของ ประเทศ ไทย ดังนี้ ก็จำต้อง ขอ วิจารณ์
สักหน่อย.

๓. การเปลี่ยนสัญญาตั้งชาวให้เปล่า เป็นการขายให้
แก่สหประชาชาตินั้น ไม่เป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างใด
ก่อกวนเป็นการแสดงความจริงใจเราเหมือนปลากินเบ็ด เพราะ
สหประชาชาติยอมรับอยู่ว่า ไทยมิได้ประกาศสงครามโดย
ความสมัครใจ หากแต่ถูกญี่ปุ่นบังคับก็จำยอม แม้มีรัง-
เก็ดซึ่งมีนามว่าอำมาตย์ก็ต้องจำยอมคือเยอรมนี ผู้มีอำ-

ในหลวงอาหนัก ๆ กับ ปรีดี

นาขณะนั้น ประเทศเล็กหลายประเทศในยุโรปก็ตกอยู่ในฐานะอย่างประเทศไทย ซึ่งก็ได้รับความเห็นอกเห็นใจจากสหประชาชาติ เป็นอันดี การที่สหประชาชาติมาบังคับกับเราไปนั้นยังนานวันก็ยังงัดข้อพิพาท เพราะเรารู้ว่าเป็นการบังคับเขาโดยไร้ความเป็นธรรม ในเรื่องนี้ไม่มีใครรู้จักว่าความรู้สึกในใจของ บรรดาสหประชาชาติ ซึ่งย่อมมีหัวใจเป็นมนุษย จิตลืมนอบน้อมเหมือนเราท่านทั้งหลาย.

แต่แม้ว่าสหประชาชาติ จะถือเอาทั้ง ๆ ที่ปราศจากความจริงว่าประเทศไทยแพ้สงคราม ก็เห็นถึงสงครามนั้นหาใช่การโดยฉ้อฉลแพ้ไม่ เพราะในการสงครามต่างฝ่ายต่างก็ต่อสู้ทำลายกันเป็นการแสดงกึกก้องใหญ่ ซึ่งฝ่ายชนะก็ได้รับเกียรติยศในฐานะเป็นผู้ชนะ ครั้นจะมาเขียนคำสั่งจากฝ่ายแพ้ ก็เป็นการทำลายเกียรติของตนเอง การเรียกค่าเสียหายจากสงคราม เป็นเพียงการแต่งตั้งว่าเป็นผู้ชนะมิใช่หนทางหากินของประเทศชาติทั้งหลายที่มีโอกาส

คำวิห บ้ามะศรี

เป็นฝ่ายชนะสงคราม ดังนั้นเราจึงอาจหาหนทางผิดผ่อนได้ เพราะในทางศีลธรรมได้เปิดโอกาสไว้ให้แล้ว.

ประการหนึ่ง ตามข้อสัญญาที่เราต้องส่งให้เขาเปล่า ๆ ก็ส่งชำระเพราะที่เหลือใช้ เมื่อเราไม่เหลือเราก็ไม่ส่ง จะว่าผิดสัญญาหาได้ไม่.

อย่างไรก็ดี เมื่อเราทำสัญญาส่งข้าวให้เขา แม้เป็นการให้เปล่า แต่ด้วยไทยผู้มีศีลธรรม ก็ควรจะมากับนั้น กระทำตามสัญญาให้ได้ผลตามสัญญาเท่าที่จะสามารถกระทำได้ การฉ้อฉลปรากฏว่ามีบุคคลบางคนที่มีอำนาจ ได้ฉ้อฉลขนานข้าวออกนอกประเทศ เป็นการสร้างความมั่งมีให้แก่ตนเองและพรรคพวกของตน และสร้าง ขึ้น ด้วยการทำลายเกียรติยศ ของ ชาติไทย ที่เคยมีศีลธรรมดีมาแต่เดิม สร้างขึ้นด้วยการฉ้อฉลเอาของนา ผู้บังคับกับข้าวในราคาจำกัด เรืองนเป็นเรืองที่รู้จักน้อย โดยไม่มีหลักฐานของกฎหมาย แต่ก็เป็นเรื่องที่จะพินิจพิจารณาของบรรดาสหประชาชาติก็หาไม่ ฉะนั้นจึงได้เปลี่ยนสัญญาจากการให้

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

เป็นพี่ และซื้อด้วยราคาถูก สัญญาซื้อขายกับสัญญา
ชำระหนี้สงครามนั้นต่างกัน ประเทศไทยจึงตกอยู่ในฐานะ
เฉียดประิยอม การที่รัฐบาลนายปรีดี อ้างว่าได้ทำประ-
โยชน์ให้แก่ประเทศ คือทำสัญญาขาย แทนที่จะให้
เปล่า ในพฤติการณ์เช่นนั้น จึงเป็นการแสดงความโง่
เขลาเหมือนปลาบินเหยื่อดังกล่าวนำมาแล้ว.

๒. ในข้อที่อ้างว่า มีกรณีพิพาทระหว่างไทยกับอินโด-
จีนฝรั่งเศสที่ชายแดนไทยนั้น ก็ไม่ปรากฏความฉ้อฉลอย่าง
ถ้าเข้ามาในดินแดนของประเทศ หนังสือพิมพ์ก็มีได้เสนอ
ข่าวหรือความเห็นกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีระหว่าง
ไทยกับฝรั่งเศส ข้ออ้างนี้ จึงเป็นข้ออ้างที่ตักแต่ว่าอ้าง ไม่
มีสาระสำคัญอันใด.

๓. รัฐบาลปรีดี อ้างภาวะฉุกเฉินในทางเศรษฐกิจ
โดยเฉพาะปัญหาการครองชีพภายใน ซึ่ง "เป็นปัญหา
ที่มีไว้จะแก้ไขโดยวิธีอื่นปรกติ" แต่ก็ไม่ปรากฏว่ารัฐบาล
นายปรีดีได้แก้ไขอย่างใดในเรื่องนี้.

คำวิหัทธมะสิริ

๔. ส่วนที่อ้างว่าราษฎรเสื่อมศีลธรรม เพราะคน
หมู่หนึ่งไร้ศีลไร้สัตย์กระทำประทุรร้าย ต่อศีลธรรมนั้น
ก็อาจจะเป็นจริง ถ้ามีคนหมู่หนึ่ง ที่ประพฤติดิบประ-
หลอกลวงประชาชนมาเป็นเวลานาน ได้กระทำตนเป็น
ตัวอย่างในทางชั่ว ในทางใช้เล่ห์เหลี่ยมสกปรกแล้ว
ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งใหญ่โต แม้ด้วยความสกปรกนั้น
และถ้ามีบุคคลหนึ่งกระทำการ บิดเบี่ยงบิดาผู้อื่น โดย
วิธีจ้างหรือวานปล่อยข่าวอสุส และโดยวิธียให้ผู
อื่นกระทำทุจริต เพื่อความสันทัดหลังหะของผู้อื่นนั้น จะ
ได้ตกเป็นทาสของบุคคลผู้นั้น ถ้าในเมืองไทยมีบุคคล
เช่นนั้น และถ้าตราบโศกนามข่อยบาหวีผู้นั้น ยังมีชีวิต
อยู่ ย่อมประทุรร้ายต่อศีลสัจของประชาชน เพื่อ
ประโยชน์แก่ตัวของเขาเองเสมอไป ดังนั้นนายปรีดีย่อม
รู้ดีและย่อมปรามปรามได้ โดยไม่ต้องประกาศภาวะ
ฉุกเฉินเพราะในคำแถลงการณ์นั้นก็ได้แสดงไว้แล้วว่า มี
บุคคลหมู่หนึ่งเป็นผู้ทำลายศีลธรรมของประชาชน.

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

อันที่จริง เด็กชดช้อยเพราะผู้ใหญ่ชด ฉะนั้นปรีดีซึ่งเป็น
ผู้ใหญ่ประพฤติกดแล้วข้าราชการชดรองๆ และประชาชน
ก็เอาความชดมาแด่ไหน เพราะก็อยู่ในแ่งมมิดของรัฐบาล
ที่จะทำการอบรมและบังคับ ดังนั้นการจะประณามว่าราษฎร
ในปกครองของตนเป็นคนไร้ศีลไร้สัตย์จึงเป็นการมอง
ข้ามตนเอง ในฐานะเป็นผู้ใหญ่เป็นผู้ปกครอง ก็
เมื่อราษฎร เหล่านั้น ไร้ศีล ไร้สัตย์มาออกเสียงเลือกตั้ง
ให้นายปรีดีเป็นผู้ปกครอง เราจะทำอย่างไรจาก
นายปรีดี ผู้ได้รับเลือกจากเสียงราษฎรไร้ศีลไร้สัตย์
เหล่านั้น และถ้าราษฎรเหล่านั้นมาไร้ศีลไร้สัตย์ขึ้นใน
ระหว่างที่ นายปรีดีกระทำการปกครอง ก็แปลว่านาย
ปรีดีไม่มีความสามารถในการปกครอง หรือมีละนั้น
ตนเองก็ได้ทำตัวอย่างอันเลวทรามให้แก่ผู้น้อย จึงบัง
เกิดความไร้ศีลไร้สัตย์โดยทั่วไป.

ข้าพเจ้าไม่ปฏิเสธทีเดียวว่า ในขณะรัฐบาลนายปรีดี
ออกประกาศภาวะฉุกเฉินฉบับนั้น ชาติไทยเราเสื่อม

คำวิหี รมมะศิริ

เกียรติศักดิ์ คงแล้ว มาก ตรงตาม ถ้อยคำ แถลงของรัฐบาล
นายปรีดี เพราะในขณะนั้นได้เกิดคำ "ไร้ศีลไร้สัตย์" ขึ้น
แล้วในประเทศภาคพื้นยุโรป และ อเมริกา อันเป็นความ
หมายคลุมเครืออย่างซึ่งหน้าว่าโดยเราไร้ศีลไร้สัตย์ ก็แต่การ
กระทำให้เกิดขึ้นนั้นใครเป็นผู้ทำ? ราษฎรทั้งหลายพูดกับ
ไม่รับขึ้นก็ไม่เห็น ส่วนนักการเมืองฝ่ายค้าน ก็มีได้มีโอกาส
มาเพิกถอนอันใดเกี่ยวกับการต่างประเทศ ส่วนผู้นำเพิก
ถอนให้บังเกิดก็เห็นมีแต่สิ่งที่เรียกว่ารัฐบาล และโดย
เพราะรัฐบาลนายปรีดี ผู้ซึ่งทำสัญญาส่งข้าวให้เราแล้ว
จะรู้หรือมีผู้ช่วยก็ตาม ได้ปรากฏการระโมยข้าวออกขาย
ยังต่างประเทศเป็นอันมาก ทำให้การส่งข้าวผิดจากสัญญา
พฤติการณ์เช่นนี้โลกเขารู้เพียงไร เขาก็ต้องว่าไทยเราไร้ศีล
ไร้สัตย์เพียงนั้น นี่เป็นกรณีเดียวเพราะเรื่องข้าว แต่การรวม
กรณีเดียวรวมเข้าไปด้วย แม้เพียงที่รัฐบาลนายปรีดีแถลง
ไว้ว่าเป็นอุปัทวเหตุก็มาถึงที่หน้าคำหนังสือเดียวกัน เพราะ
ถ้ารัฐบาลนายปรีดีจกเงินเช่นนี้โดยบริสุทธใจ ก็เป็นข้อ

ในหลวงอานันท์ ๑ กับ ปรีดี

อันชาติใดที่เหตผล แต่ถ้ามองการณ์ “อุบัตเหตุ” มี
เงื่อนไขเป็นอย่างอื่น ก็ เป็น การ แฉก ความเท็จที่ดูเหมือน
มีปัญาของ คนทั้งโลกด้วยการแสดงอย่างไม่เป็นประสาเช่น
นี้ ความไร้ศีลไร้สัตย์จึงมิใช่เกิดจากราษฎร และได้
เกิดจากรัฐบาลโดยังไปกว่ารัฐบาลนายปรีดี.

พฤติการณ์ที่ผ่านมาแล้วแสดงอยู่ว่าประ-
ชาชนชาวไทยแม้ถูกประทุษร้าย ในศีลธรรม
จากบุคคลหนึ่งหรือคณะหนึ่ง เพียงไร ก็ตาม
แต่ชาวไทยจะได้มอบจำใน ทางจิตต์ จนกลายเป็น
ผู้ไร้ศีลไร้สัตย์ไปด้วยก็หาไม่ หากความ
เคารพต่อสิ่งศักดิ์ของชาวไทย ห่วงไปนั้นแหละ
ที่ไม่ยอมเชื่อถือนายปรีดี โดยเฉพาะไม่เชื่อคำ
แถลงของเขา ความซื่อสัตย์ของเราชาวไทย
นี้แหละที่ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ แต่คนต่างชาติไทย
ยังมีหวัง.

คำรพี ปัทมะศิริ

รัฐบาลนายปรีดีแถลงประกาศภาวะฉุกเฉินแล้วก็ทำ
การตรวจข่าว (เซ็นเซอร์) หนังสือพิมพ์ทันทีแต่ก็ได้นำการ
จับกุมนายเตียง จับกุมนายยชดธรรม มาตั้งข้อหาว่าเป็น
ขบถร่วมกับข้าพเจ้า และจับกุม ร.ท. สัมพันธ์ ชนกระชณะ
กับนายสมัย เรืองไกร ซึ่งอยู่ด้านเดียวกัน (หนังสือพิมพ์
เกียรติศักดิ์) จะตั้งข้อหาอย่างไรก็ตาม แต่เราคงไม่ลืมว่า
ร.ท. สัมพันธ์ เป็นผู้ประกาศยอมถวายหัวให้แก่การทดลอง
ของตำรวจ แทนการใช้หัวหมู ดังกล่าวมาแล้ว.

เมื่อพิจารณาเหตุผล และข้อเท็จจริงโดยทั่วไปแล้ว
จึงเห็นได้ว่าการปิดสมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยรับ
ความและการตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ ถ้าเพื่อระงับปากเสียง
ในกรณีใดมิให้มีการกล่าวถึงใจไปทางใดทางหนึ่ง ก็นับ
ว่าชอบด้วยยุติธรรม แต่ความประพฤติของรัฐบาลนาย
ปรีดีในเรื่องนี้หาเป็นหนทางแห่งความ ยุติธรรมกระนั้นไม่
กล่าวคือ ได้มีการส่งพรรคพวกของตนมาทำการตั้งข่าว
และ ได้ส่ง ตำรวจ ไป ตรวจค้น บ้านบรรดาผู้แทนราษฎรที่

ในหลวงอานันท์ ๔ กับ ปรีดี

แสดงตนเป็นฝ่ายค้าน ในขณะที่เดียวกันมีการเคลื่อนไหว
ในการดำรงตำแหน่งเดิม คือการย้าย ร.ต.อ. เฉียบ ไชยวงศ์
มาประจำในตำแหน่งเดิม มีการเคลื่อนไหวในการราชบัณฑิต
คือเปลี่ยนตัวผู้บัญชาการเรือนจำดุสิต ผู้ที่มาใหม่เป็นคุณ
พระชะไรคนหนึ่ง (จำชื่อไม่ได้) จำเป็นว่าอยุธยาเช่นเดียวกับ
กับนายปรีดี ตามที่กล่าวกันว่าเขาเตรียมการจะหาอำนาจ
ทางการเมือง โดยอาศัยเล่ห์เหลี่ยมของกฎหมายและอา-
ศัยอำนาจราชทินนาม เห็นจะเป็นความจริง.

เมื่อดำเนินตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ บัดนี้ก็ได้ปรากฏ
ความผิดปกติในการตรวจข่าว คือถ้าหนังสือพิมพ์ฉบับใด
จะเสนอข่าวหรือความเห็นอันจริงใจไปในทาง "อุบัตเหตุ"
แล้ว พนักงานตรวจข่าว ซึ่งเป็นพวกของนายปรีดีก็ปล่อยให้
พิมพ์ข่าวหรือความเห็นนั้นออกไป แต่ถ้าข่าวหรือความ
เห็นใดที่ขัดต่อหนทางของเขาแล้ว เขาก็คัดออกทั้งต้น
หนังสือพิมพ์หลายฉบับถูกคัดข่าวออกในทำนองนี้ มีเนื้อ
ที่โด่ง (คือกระดาษเปล่า) ไม่ตาม ๆ กัน.

ดำริห์ ปัทมศิริ

ทั้งโลกกล่าวมาแล้วว่า ระหว่าง นั้น เป็น ฐานะ พิจารณา
กรณีการตรวจโดยคณะกรรมการนายปรีดีแต่งตั้งคนหนึ่ง-
ชื่อพิมพ์กลางชาวตรงไปตรงมาตามคำให้การของผู้ถูกเรียก
ไปเป็นพยาน ซึ่งบางทีคำให้การของบุคคลบางคนเหล่านั้น
ไม่ใช่สนับสนุน "อุบัตเหตุ" ของนายปรีดีแต่เป็นการกล่าว
ในฐานที่ชนชาติไทยที่มมีความเป็นไท คือกล่าวตามความ
จริงตามความรู้สึกจริงเช่นคำกล่าวของคุณเนื่องพระพิบูลย์
คำกล่าวของหมอมขุบ โรดิกเสถียรเป็นต้น เป็นที่หวังว่าชาติ
ไทยจะไม่สูญเสีย เพราะชาติไทยยังเป็นธรรม!

ครั้นท่านผู้บัญชาการประกาศภาวะ "ถูกเซ็น" และทำ
การตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ คำกล่าวอันตรงตรงเหล่านั้น
ไป เพราะด้วยคนของท่านไป มีอำนาจตรวจคัดข่าวและ
ข้อความ แต่ถ้าหนังสือพิมพ์ใดจะประณามความคิดเห็น
นั้นก็ได้เช่น

หนังสือพิมพ์สุวรรณภูมิ วันที่ ๓๓ กรกฎาคม ๒๕ ได้
แสดงความเห็นของ "เนติบัณฑิตเก่า" ไว้ว่า

ในหลวงอานันท์ ๆ กับ ปรีดี

“เหตุจูงใจ (โมติฟ) ที่จะกระทำความผิดนั้น เป็น
เกณฑ์สำคัญที่ผู้พิพากษาศาลฎีกาจะต้องนำมา ประกอบการ
วินิจฉัยถึงโทษบุคคล ในคำวินิจฉัยของนายพระเวศน์
หน้า ๑๘ กล่าวว่า “โมติฟ” (เหตุจูงใจ) ย่อมเป็นถึงซึ่ง
เราให้เกิดการกระทำและอาจนำทาง ให้เห็นเจตนาของผู้กระ-
ทำ ฯลฯ จึงเป็นเกณฑ์สำคัญยิ่ง ที่ผู้วินิจฉัยอรรถคดีจะ
ต้องนำมาประกอบพิจารณาถึงโทษทางอาญา”

“ตามคำวินิจฉัยของมณฑลอุดร ว่าด้วย ความ
อาญาของนาย ชื่อดเจอร์ หน้า ๓๐๘ อธิบายว่า “โมติฟ”
คือเหตุจูงใจ ทำให้ผู้ร้ายตกถึงคดี ขึ้นใจกระทำความผิด
กล่าวคือ เหตุที่ได้จูงใจให้เขาเจตนากระทำความผิดนั้น ๆ
หรือจะพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ เหตุที่ล่อลวงให้เขา
กระทำการนั้น

“อนึ่ง ในเรื่องฆาตกรรมนั้น นอกจากโมติฟคือเหตุ
จูงใจแล้ว ยังต้องประกอบโดยหลักเกณฑ์ที่มีความมุ่ง
ร้ายจะกระทำการฆาตกรรมนั้น ในหนังสือคำราชของอรรถ-

ดำริห์ ปัทมะศิริ

เจอร์ ที่อ้างข้างต้นหน้า ๓๒๐ กล่าวว่า “ความมุ่งร้าย
(มาติส) ในการฆาตกรรมนั้น คือความคิดตั้งใจอันชั่ว
ร้ายที่จะฆ่ามนุษย์” หลักเกณฑ์เหล่านี้เป็นเรื่องฆาตกรรม
มนุษย์ธรรมดา แต่ถ้าผู้ถูกประทุษร้ายมีศักดิ์สูง เช่น
พระมหากษัตริย์เป็นต้น ตามที่ปรากฏในประวัติศาสตร์แล้ว
เหตุจูงใจและความมุ่งร้ายย่อมมีเป็นหลายประการ กล่าว
คือ นอกจากเหตุส่วนตัวแล้ว ยังมีเหตุการเมืองทางภายใน
และภายนอกด้วย

“ในเรื่องเหตุทางการเมืองภายในนั้น อาจมีเป็นดังนี้

“๑ เพื่อเปลี่ยนรูปการปกครอง เช่นเปลี่ยนจาก
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ภายใต้วชิธรรมนุญ หรือเปลี่ยน
จากราชาราช ภายใต้วชิธรรมนุญ เป็นสาธารณรัฐ มี
ประธานาธิบดีเป็นต้น

“๒ เพื่อเปลี่ยนราชตระกูลเช่นในรัฐที่มีหลายตระกูล
โดยมากทางภาคพื้นยุโรป ก็อาจดอมปลง พระชนม์พระ-

ในหลวงอนันต์ ฯ กับ ปรีดี

มหากษัตริย์ที่ดำรงครองราชย์อยู่เพื่อเปลี่ยนด้วยราชตระกูล
อื่น โดยผู้สนับสนุนด้วยราชตระกูลนั้น ๆ.

"ส่วนทางการเมืองภายนอก มีอาทิ เช่น ทางแหลม
บอลข่าน. โดยมีการลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์
เพื่อให้เกิดสงครามระหว่างประเทศ โดยเข่นแค้นทางหนึ่ง
ทางใดต้องมาทำการฆาตกรรม.

"สำหรับ ประเทศไทยในการดำรงครองในหลวงใน
พระบรมโกศอยู่นั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นมีเหตุจูงใจในการอาฆาต
'ส่วนตัวบุคคลเลย' และในเหตุการณ์เมืองภายในก็ไม่เห็น
มีอะไรที่น่าสงสัย จริงอยู่ ด้วยราชตระกูลที่อยู่ในเกณฑ์
ก็ควรคำนึงมี ด้วยเหตุที่หม่อมราชวงศ์ พระองค์ จุมภฏา
กับสายสัมพันธ์ชาย คือพระองค์ภาณุ ฯ และสายตระกูล
หม่อมเล็กคือพระองค์จักรพงษ์ แต่เมื่อในหลวงในพระ
บรมโกศดำรงยศแล้ว พระราชอนุชาที่ขึ้นครองราชย์
เป็นพระมหากษัตริย์แทน ฉะนั้นข้อสงสัยว่า จะมีผู้สนับสนุน
ในด้วยราชตระกูลต่าง ๆ ลอบปลงพระชนม์ก็เป็นไม่มี

ดำริห์ ปัทมะสิริ

และการปกครองก็มิได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร กล่าว
คือ คงยังมีพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญตามเดิม
มิได้เปลี่ยนเป็นสาธารณรัฐอย่างใดเลย.

"ประเทศไทยที่มีการปกครองระบอบพระมหากษัตริย์
ภายใต้รัฐธรรมนูญนั้น แม้จะมีพรรคการเมืองขัดแย้งกัน
แย่งกันรุนแรงอย่างไรก็ตาม ตามประวัติศาสตร์ก็ไม่เคยมี
การลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ เพราะตามระบอบ
การปกครองชนิดนี้ พระมหากษัตริย์ เพียงแต่เป็นประ
มุขของประเทศทางเกียรติยศเท่านั้น หากมีอิทธิพลทางการเมือง
อย่างไรเลย ถ้าหากพระมหากษัตริย์ทรงมีอิทธิพลทาง
การเมืองภายในแล้ว ก็ย่อมจะไม่เป็นประเทศประชาธิปไตย
โดยแท้จริงได้ และจะเป็นการ จัดตั้งรัฐธรรมนูญซึ่ง
บัญญัติว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย แม้
เกิดชาตินิยมบางประเทศจะรุนแรงอย่างไร ก็อาจมีการ
ประหัตประหารกันระหว่างหัวหน้าพรรคการเมืองต่าง ๆ ไม่
เกี่ยวข้องถึงพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นประมุขของประเทศ.

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

“คราวนี้ จะกล่าวถึงเหตุการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ ข้าพเจ้าก็ไม่เห็นเหตุการณอื่นใดในบัดนี้ ที่จะมีประเทศอื่นได้ตั้งเขย่นค้เข้ามาดบปดงพระชนม์ในหลวงในพระบรมโกษฐ์ อนึ่ง ควรจำได้ว่า ได้สวรรคตในพระที่บรรทมในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ราชสำนักมหาดเล็กและทหารคอยเฝ้าระวัง แม้มีรายมีปลกไม่อาจมาดบปดงพระชนม์ได้ ในเวลากลางดึกวันแรก”

“หากจะมีการให้สืบบลจางวางวัด ให้แก่เจ้าหน้าที่ทำการดบปดงพระชนม์แล้ว ก็จะต้องใช้เงินมีค่าจนแสนจำนวนล้านบาท จะต้องมีการสมคบกัน (คอนสปีเรซี) ในจำนวนคนหมู่มากในราชสำนัก ซึ่งผู้คงไม่แน่ใจว่า ความจะไม่รั่วไหลออกมา ก่อนการกระทำนั้นๆ

“ที่จริงตามข่าวว่า พระที่บรรทมมีพระวิศิษฐ์ (มิ่ง) ทางอยู่รอบดงด้วยพระองค์ ใครจะลอบใช้มีขึงไปทางเบื้องบนพระเศียรได้ โดยไม่มีรอยทะลุมีง ประกอบทั้งขณะเกิดเหตุ ก็เป็นเวลา ๘ นาฬิกา (เช้า - โมง) ผู้ร้ายแล้

ดำริห์ บัณฑิต

ม่กกับหินไปไม่รอด สมเด็จพระอนา (ในหลวงปัจจุบัน) กับพระราชชนนี ก็ยัง อยู่บนพระที่นั่ง ชนเดียวกันจะไม่ทรงเห็นร่องรอยอะไรบ้างที่เดียวหรือ

“ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างง่าย ๆ แม้จะไม่ใช่มูลสูงศักดิ์ ก็เมื่อคนใดในครอบครัวถูกฆาตกรรมในเวลากลางดึก ในพระนครแท้ๆ มารดาหรือน้องชายคงจะบอกเจ้าหน้าที่จัดการกับผู้ที่สงสัยมีพระชาง ๆ นั้นทันที แต่ไม่ปรากฏเหตุการณ์อย่างไรในทำนองนี้เลย ข้าพเจ้าจึงไม่เชื่อ ว่ามีการดบปดงพระชนม์ กล่าวคือ อาจปดงพระชนม์เอง หรืออุบัติเหตุ ก็ได้”

ความเห็นเช่นนั้น เจ้าหน้าที่ตรวจหาเวลาจะ ปดอยให้ถึงพิมพ์ แต่ถ้าเป็นความเห็นดังกล่าว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถูกปดงพระชนม์แล้ว เขาจะตัดออกทั้งหมด แม้การให้ข่าวตามความจริง จากถ้อยคำและท่วงทีของพระยาในศาลสวรรคต เจ้าหน้าที่ตรวจหาเวลาจะตัดออกเหมือนกัน ฉะนั้นจึงปรากฏว่า หนังสือพิมพ์หมดความขัดแย้งกับ

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

รัฐบาลก็จะถูกตัดขาดหรือความคิดเห็น เหลือแต่กระดาษ
โถงเปล่าตาม ๆ กัน และกะเพาะหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย
ด้วยแล้ว เขาร้องเป็นพิเศษ ส่วนหนังสือพิมพ์สุวรรณ-
ภูมิ อาจเด่นชัด หรือ ความ เห็น ประหลาดประหลาด ใคร ก็ได้
เช่นสุวรรณภูมิกล่าว ความ เขี่ยขมขำนายแพทย์ชุม ไชยศึก-
เสถียร เป็นต้น.

หนังสือพิมพ์ภาพบุรุษ อีกฉบับหนึ่ง ที่มีโอกาสดี
เหมือนสุวรรณภูมิ ในการเสนอข่าวและความเห็นจริงใจโดย
ไม่ถูกเจ้าหน้าตี ตัดตอน ข้อความ เช่นบทความของผู้ใช้
นามปากกา "คนเคแฉ" ในหนังสือพิมพ์ภาพบุรุษ
ฉบับวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๔๘๘ และถ้อยคำของหม่อมเจ้า
ศุภสวัสดิ์ฯ ผู้เป็นฝ่ายนายปรีดี เป็นต้น.

แล้วกรมโฆษณา ซึ่งอยู่ในอำนาจของนายปรีดีขณะ
นั้น ก็ได้จัดพิมพ์คำให้การกรณีสวรรคตออกแจกจ่ายไป
ยังกษัตริย์ใหญ่บ้านทั่วไป เสียค่าใช้จ่ายเป็นเรือนแสน แต่
ก็ได้เสียให้บริษัทการพิมพ์ ที่พรรคพวกของนายปรีดีถือหุ้น

ดำริห์ บัณฑิต

อยู่ แปลว่าราชกรทั้งหลายต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการ
พิมพ์ตลอดจนตนเอง เพราะว่า คำให้การที่กรมโฆษณา-
การพิมพ์ออกแจกจ่ายไปนั้น ไม่ตรงตามคำให้การอันแท้
จริง และหนังสือพิมพ์ทั้งหลาย เว้นแต่ หนังสือพิมพ์
เป็นพวกของนายปรีดี จะต้องเสนอข้อความตามคำขง
กรมโฆษณาการ ไม่อาจกล่าวไปตามความรู้เห็นของตน.

มีผู้สงสัยกันว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
ได้ถูกปลงพระชนม์โดยกระสุนปืน ภายหลังที่ถูกลอบวางยา
พิษ จำพอกยานอนหลับ ซึ่งได้มีการตรวจกะเพาะ ใน
โอกาสที่เบ็ดพระบรมโกศรู้ ออกถวายการชันสูตร ตามราย
งานของผู้ตรวจกะเพาะนั้นว่า ไม่พบอะไร เพราะความ
จริงเป็นกะเพาะเปล่า เป็นกะเพาะที่ว่างแล้ว และขอ
หนังสือพิมพ์อย่างเรา ๆ ก็เสนอข่าวไม่ได้ ทราบว่านาย
ปรีดีแสดงความโกรธเคืองผู้ตรวจกะเพาะเป็นอันมาก.

การตรวจตัดสินข่าวและข้อความ อันเป็นผลเสียหายแก่
การจำหน่ายหนังสือพิมพ์นั้น มิใช่เพียง "ประชาธิปไตย"

ในหลวงอานันท์ กับ ประวัติ

กระบี่เดียว หนังสือพิมพ์รายคำทุกฉบับได้รับความเสียหายไปตาม ๆ กัน แต่ได้รับความเสียหายมากที่สุดคือ ประชาชน ชุมชน และในที่สุดก็ประเทศชาติ เพราะว่าเมื่อประชาชนถูกชักใยโอกาสให้เป็นผู้มีความจริง แล้วถูกบ่อนทำลายหรือถูกกดขี่ให้ยอมรับใจแต่เพียงความเท็จ ดังนั้นชุมชนจึงเป็นสิ่งที่สร้างความเท็จซึ่งเป็นผลคือการวินิจฉัยผิด ประเทศชาติก็ได้รับความดูหมิ่น ในฐานะเป็นประเทศแห่งความเท็จ เป็นประเทศแห่งชนชาติความเท็จ ทนยอมให้ผู้มีอำนาจปกครองทำการทุจริตหรือบังคับได้ตามใจชอบ ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ประชาชนพลเมืองที่หมดความเชื่อมั่นเสียไปนั้น เป็นผลเสียหายแก่ประเทศชาติของตน และแก่ตนเองเป็นที่สุด ส่วนประชาชนที่ถูกบังคับเอาผิดจากเขาให้เดินตาม เช่นชาวไทยในชนชั้นนี้ ต่างก็ได้รับความเสียหาย และตกเป็นความเสียหายแก่ชาติไทยด้วยเหมือนกัน ผู้ที่บาปในเวลานี้ ก็ได้แก่ผู้ตรวจข่าว ทั้งใจกับความจริง และผู้ที่พวกเบี่ยงลัดพวกหนังสือพิมพ์ที่เห็นข่าว

คำวิหิ ปัทมะศิริ

เท็จ เห็นอบทความที่ปลุกปั่นให้ประชาชนคิดเห็นไปในทางผิด แต่การณักด้นปรากฏว่า นักบาปเหล่านี้ได้คิดไปตาม ๆ กัน บางคนถูกส่งไปรับราชการในสถานทูตต่างประเทศ บางคนได้รับการอุดหนุนให้ไปเล่าเรียนต่างประเทศ บางคนก็ได้รับทุนรอน และหนังสือพิมพ์บางฉบับก็ได้รับการอุดหนุนด้วยค่าใช้จ่าย ความจริงเงินทองที่ได้ไปจ่ายไปสำหรับความเจริญรุ่งเรืองของนักบาป เพื่อเพิ่มพูนการกระทำบาปเหล่านี้ ก็เอามาจากราษฎร

คำว่าไทยนับแต่โบราณกาล แม้จะชื่อเพราะเป็นผู้เลื่อมใสในศาสนา และแม้จะเชื่อว่าเพราะไม่ราชวงศ์ไม่ก่อข้อกดกา แต่ก็มีความทรหด และมีอำนาจดำนกอนใครจะกล่าวถึงมิได้ จึงรักษาตัวรอดเป็นชาติเอกราชมาได้จนทุกวันนี้ ชาติจึงจริงคำมประวัติศาสตร์อันชาวไทยพึงตระหนักไว้ก็คือ

“ขณะที่พระเจ้าองค์อวมังระ ยังอยู่ ณ เมืองย่างกุ้ง ถ้าการรบถกด้วยอดพระมหาเจดีย์เกิดขาดล้ำแล้ว ให้มี

ในหลวงท่านนี้ กับ ปรีดี

การล่อง มีคนนางพม่ารานทูลา นักมวยเมืองไทยมี
มิดชิดนัก จึงควรตั้งให้มาหา ได้นายชนมคัมภีร์หนึ่งเป็น
มอญพม่ามาแต่กรุงเก่า พระเจ้าจึงจะจัดให้ก
มอญพม่ามาเปรียบ ได้กับ แดงดำ ให้รักกัน หน้าพระที่นั่ง
หาชนมคัมภีร์พม่าไม่ถึงยก พม่าก็แพ้ แล้วจึงนักมวย
ชนมคัมภีร์พม่ากับนายชนมคัมภีร์ นายชนมคัมภีร์นักมวยพม่า
มอญแพ้ถึงแก่คนตีคน พระเจ้าจึงจะทอดพระเนตรเห็น
กษัตริย์หัวคัมภีร์พระครู ครองธรรมเจริญสมณนายชนมคัม
ภีร์ไทยมีพม่ารานทูลา แต่มีเขาใจไม่มีตาจืดเลย คนเดียว
ยังได้ชนะถึงแก่คนตีคนก็เพราะเจ้านายไม่ดี จึงเสีย
มาแต่เขาสักดิ์ ถ้าเจ้านายดีแล้วให้เขาชนะด้วยครูศรี
อยุธยา แล้วพระเจ้าทรงทราบจึงให้นายชนมคัมภีร์โดยสมควร
อันเหนือ จึงมีนายปรีดีจะจัดได้เพียงไร แต่ก็มี
ความคึกคักนั้น หรือว่าตามกฎของเมตาคิลล์ (นิคตัน)
To every action there is an equal and apposite
reaction. ครั้นนี้ เราได้เปิดหนทางแห่งดีพิมพ์ โดย

คำวิพากษ์บทประพันธ์

วิชาตรวจข้ออย่างไม่เป็นธรรม แต่จะมีคนหาหาได้ไม่
แต่ปากคนพม่ารานทูลา ปากคำที่เขื่อนลงใน หนังสือพิมพ์
คณะกรรมการตรวจข้ออย่างไม่เป็นธรรม จึงจัดเป็นหนังสือรายเก
นายปรีดีชนมคัมภีร์ในบรรดาคนคึก ซึ่งแม่เป็นลูกคึกคึกออกจาก
ใจกายนอกก็ยิ่งสุดคำหึงใจ และแสดงถึงความไม่เหมาะสม
ด้วยการกระทำของนายปรีดี

การอ้าง "ภาวะฉุกเฉิน" อันไม่เป็นความจริง และ
ทำการตรวจข้ออย่างไม่เป็นธรรม ไม่เป็นผลเสียร้ายแ
ชาติโดยตรงก็ผิด ประเทศไทยกำลังมีภัยใน ซึ่งใน
ประชนนี้ เขาถือเอาระบอบประชาธิปไตยเป็นหลัก และ
เขารังเกียจการคิดเดิรมาพ้องแห่งดีพิมพ์ เมื่อประเทศ
ของเราประพฤตินั้นผิดเดิรมาพ้องแห่งดีพิมพ์ อันผิด
ต่อระบอบประชาธิปไตย เราทำเขากับเขาไม่ได้ และเป็น
เสียร้ายแไทยเราทั้งชาติ

ท่านยังไม่วางใจ ถ้าด้วย ระหวางนั้นเป็นเวลาพ้องกับ
การเลิกตั้งสมุหนายก ปราบความร้ายแนายปรีดี

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ได้ออกประกาศ “ขันโมว์ดำ” กระทำการประณามฝ่าย
ค้าน และเชิญเจ้าพนักงานปกครองและประชาชนเป็นการ
เปิดทางเฉพาะฝ่ายพวกตน และปิดทางของผู้อื่นอันมิใช่
วิสัยแห่งประชาธิปไตย เป็นการยังความเสียหายให้แก่การ
จะเข้าเป็นสมาชิกยูนิอันเป็นหนทางให้เราปลดปล่อยจากต่าง
ประเทศ ประกาศ “ขันโมว์ดำ” นั้นได้ทำให้เราเสื่อมเสียทั้ง
ภายในและภายนอกประเทศ ความเสื่อมเสียภายในก็คือทำให้
ให้ประชาชนเสื่อมศีลธรรม ส่วนภายนอกนั้น คือทำให้
ต่างประเทศที่มีอำนาจเราจึงเกลียดเรา.

ครั้นเมื่อคำนึงถึงการล้มคร และโฆษณาอันเลือกตั้ง
ปรากฏว่านายโง่งถูกขว้างด้วยตุ๊กตะเบ็ดจับตัว ผู้ประทุรกาย
ได้ แต่ได้มีการต้อนรับอย่างดีภายในคุกฤดูโทษที่จำพเจ้า
ถูกกักขังและรับเห็นอยู่ ในกาขขว้างตุ๊กตะเบ็ดนั้น มีผู้เสีย
ชีวิตหนึ่งคน บาดเจ็บหลายคน ส่วนนายโง่งนั้นเรารู้จักไป
ข้างหนึ่ง.

คำวิพากษ์พระศรี

ส่วนในเรื่องประกาศ “ขันโมว์ดำ” ของรัฐบาลนาย
ปรีดีนั้น ต่อมาไม่กี่วันก็ปรากฏข่าวจากต่างประเทศ ซึ่งดู
เหมือนจะเป็นการตอบสนองในทันที ว่ามีบางประเทศใน
ยุโรป กระทำการเดออกตั้งโดยบังคับด้วยสงคราม เป็น
การกระทำที่เรียกว่า เผด็จการ ซึ่งเป็นที่รังเกียจของยูนิ
อัน และไม่ยอมให้ประเทศที่ ประพฤติเช่นนั้นเข้าเป็นสมาชิกของ
ยูนิ อัน การนี้ปรากฏว่า ประเทศไทยก็เข้ายูนิอันไม่ได้เหมือนกัน.

ในระหว่างเดือน สิงหาคม ๒๔๘๘ เป็น เวลา ใกล้ กับ
รัชกาลที่ ๘ เสด็จไปเสด็จเซอร์แดนด มีข่าวแปลก ๆ บ้างเกิด
ขึ้น ว่าเมื่อใกล้จะเสด็จจากประเทศไทยนั้น ทรงพระ
ราชทานเลี้ยงแก่ข้าราชการบริพาร แต่มิได้เสด็จลงรวมการ
พระราชทานเลี้ยงด้วย โดยแฉ่งข่าวมาว่าจะมีม็อบร้าย
ครั้นในตอนกลางคืนก่อนเสด็จจากพระนคร มีเกิดมี คน
มา เป็นชายหนุ่ม เดินเร่ร่อนไปบนพระที่นั่ง ทหารจับ
ตัวได้ และในระหว่างนั้นเองเมื่อตำรวจได้รวมแจ้งความผู้
ลอบเข้าไปในพระราชฐาน ก็ได้มีตำรวจพาตัวมาจาก

ในหลวงท่านนั้น ๆ กับ ปรีดี

สันติบาลได้ตามไปยังพนักงานในวังว่า มี คนบ้า เข้ามาในวังหรือ? เจ้าพนักงานตอบไม่ถูก เพราะไม่รู้ว่าเป็นคนบ้าหรือคนดี แต่ "เสียงจากสาย" ที่ตามไปข้างวังก็พบว่าผู้ที่ถูกจับนั้นเป็นคนบ้า.

"เสียงจากสาย" ที่ปรากฏนั้น จะเป็นเสียงที่ไปจากสันติบาล หรือโดยอ้างว่าเป็นสันติบาลก็ตาม แต่การนี้ปรากฏต่อมาว่า เมื่อสันติบาลรับตัว "คนบ้า" นั้นไปแล้วก็ได้จัดส่งไปตรวจโรงพยาบาลโรคจิตต์ แพทย์โรงพยาบาลโรคจิตต์ลงความเห็นว่าเป็นคนบ้า ด้วยปรากฏว่าได้เคยนำมาแล้ว แต่รอที่แพทย์นั้นคือ ทรวงการโรงพยาบาลโรคจิตต์ไม่ยอมให้ปล่อยไปพบ "คนบ้า" นั้นเลย ทั้ง ๆ ที่ "คนบ้า" นั้นก็ไม่ทำทางเป็นบ้าคั่งขี้จะเป็นอันตรายเป็นอันเคย "คนบ้า" นั้นมีบรรดาการอยู่ในกรมไปรษณีย์ มีเสียงกล่าวจากหนังสือพิมพ์บางฉบับถึงนายคองซึ่งเคยเป็นข้าราชการกรมไปรษณีย์มาก่อน แต่หนังสือพิมพ์บางฉบับเหล่านั้น บางทีจะยังไม่ทราบ

ตำรวจ ปรีดี

ยังมีศิษย์ของนายปรีดีอีกหลายคน ที่รับราชการในกรมไปรษณีย์เช่น นายเดโช ปทุมรัตน์ เป็นต้น.

ขอขออนุญาตกล่าวถึงการสอบสวนในศาลตำรวจคดี มีประเด็นที่ประชาชนสนใจมาก ก็คือกล่าวถึงการเกรงของก้ามเนื้อ (สมัยนั้น) ความกลัวกลัวแพทยนั้นหมอว่า ถ้าผู้ตายถูกทำร้ายที่สมองส่วนหนึ่ง (ตามที่ บึงไว้ ตามหลักวิชาแพทย) ผู้นั้นจะตายในอาการเกรงของก้ามเนื้อ คือไม่ฟื้นคืนชีพ ผู้ตายมีอาการเป็นอย่างไร มีแรงจูงใจอย่างไร อาการของสมองส่วนนี้จะบังคับให้ก้ามเนื้อขยับได้ในรูปอื่น ขอนจะขอขอยุความให้เป็นที่ยึดใจที่ถูกต้องน้อยคือความจรรยาบรรณเราเมื่อครั้งอดีตนั้น แรกทีเดียวก็ยังมีข้ออื่น จรรยาบรรณเราทำอะไรก็ได้ และศพจะอยู่ในที่นั้น และแรงไปทำมรรยาต แต่ความที่คนเราตายในอาการของสมองส่วนนี้เป็นการตายในทันที ร่างกายจะไหลลงไปตามอาการกระตุกของก้ามเนื้ออย่างไรก็ตาม หรือแม้จะกล่าวทางของศพได้ในขณะศพยังมีชีวิตให้ เข้มร้อยอย่าง

ในหลวงอนันท์ฯ กับ ปรีดี

โรคตาม แต่เมื่อศัพม์อาการแรง ความยึดเหนี่ยวของ
กตตามเนื้อในทาทางที่ต้นชีวิตก็จึยัดให้ทาทางของศัพม์เป็นไป
อย่างเดียวกับขณะต้นชีวิต จักคิดคงเป็นไม่ดำเร้า นอก
จากจะคิดเห็นและกตตามเนื้อตามข้อคอ.

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล เสด็จ
สวรรคตตามปรากฏพระแห่งพระบรมศพที่แจ้ง
แจ้งนั้น ว่าเป็นทาบรรมหงาย และพระหัตถ์
ทั้งสองวางแนบอยู่ข้างพระองค์ เป็นเหมือน
บรรทมหลับธรรมดา แต่บาดแผลที่ปรากฏ
เป็น บาดแผล ที่ ถูกประทุษร้ายมีแผลของส่วน
สำคัญกระเด็นเป็นแผลผ่านมโนของส่วนสำคัญ
นั้นและเป็นการประทุษร้ายหนัก ตามความ
รอดเร็วแห่งกระเด็นนี้ แปลว่าพระองค์เสด็จ
สวรรคตในที่นี้ ฐานะกระเด็นเป็นแผลผ่าน
พระนลาฏและผ่านมโนของส่วนสำคัญ (อัน
อันเป็นเหตุให้เรียกขานขี้ผึ้ง) ถ้าเป็นความจริง

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ที่พระองค์ทรงกล้าเป็นเด่น แล้วบนต้น อันจะ
เรียกได้ว่าเป็นอุบัติเหตุ ตามคำแถลงของนาย
ปรีดีแล้ว แม้จะพระกรและพระหัตถ์ จะได้
รับถวายจากการจัดให้อยู่ในระเบียบเรียบร้อย
อย่างไรก็ตาม แต่เมื่อระยะเวลาที่พระศัพแห่ง
โดยธรรมชาติ พระกรจะงอเข้ามาในท่ายัง
พระหัตถ์จะงอหักในท่ายับยั้น ด้วยเหตุว่า
เป็นการ สวรรคตโดย พลัน ที่ทำตามหลักของ
ขี้ผึ้ง และถ้าพระองค์ทรงปลงพระชนมชีพ
เอง อาการแสดงของพระบรมศพก็จะปรากฏ
เช่นเดียวกัน แต่เท่าที่ปรากฏนั้น คือพระองค์
ทรงบรรทมหงาย พระกรและพระหัตถ์อยู่ใน
ท่าปกติของคนเอนหลัง คือ หลอดไปข้าง
พระวรกาย เข้าหลักองศาในเรือของขี้ผึ้งนั้น
เป็นความจริง เรียบร้อยไม่เห็นว่ามี
ข้อแนบค่อนหรือยังหน้ามาก คนเองได้อย่างไร

8

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

เขาย่อมมองเห็นเค้าภาพของกันเองลับๆ ใน
ของการแฉกแฉกข้างคอกแล้วมีผู้เอาปืน มาจ่อ
จี้ถึงยังลงไปเท่านั้น และเพราะเหตุที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อนันต์มหาดไทยทรงบรรทมอยู่ใน
เวลานั้น จึงปรากฏพระบรมศพเมื่อแจ้งแล้ว
ในเช้าการอย่างนั้น ไม่มีทาสจับหรือปลง
พระศพเองอย่างไรเลย ความเห็นของนาย
แพทย์ในขณะนั้นเป็นเลาแรงตนสักเพียง

แต่เจ้าตำรวจผู้สอบสวน "ตามคำสั่งของผู้ใหญ่" ก็
ไม่ยอมแพ้ ได้ไปทูลขอตัวราชปรีชาวิทยาการแพทย์มาซัก
ถามตามองค์คดีกัน ซึ่งก็ไม่เห็นเหตุผลจะเสาะหาอะไรกันนั้น
คง ที่นายแพทย์ได้กล่าวไว้เลย เรามาถึงเวลา ที่ในสมัยใหม่
นี้ เรามานับเป็นเดานับกันได้เพียงทำความพอใจให้บังเกิด
แก่ราษฎรในเขตต์เลือกเขตต์ใดเขตต์หนึ่งเพื่อตนเองได้
เป็น ราษฎร แต่ก็ไม่ไปทำความพอใจให้ท่านผู้เป็น
หัวหน้ารัฐบาลท่านใดได้เป็นเดานับกัน ด้วยการเป็นนาย

คำวิหี บัณฑิต

แพทย์นั้น ง่ายกว่าเป็นเขื่อนมาก เพียงแต่แปลภาษาอังกฤษ
ได้ อย่างที่นายตำรวจผู้หนึ่งกระทำ ก็มันหนักเขียงเทียบ
เท่านั้นแพทย์ใหญ่เข้าไปแล้ว !

นายตำรวจผู้สอบสวน "ตามคำสั่งของผู้ใหญ่" ตั้ง
ว่า ยังได้ บัง อาศ ก้าวร้าว แม้กระทั่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
(รัชกาลที่ ๘) ประหนึ่งเป็นการดูหมิ่นว่าพระองค์ยังทรง
พระเยาว์ หรือมิฉะนั้นก็ดูหมิ่นว่าพระมหากษัตริย์อยู่ได้อำ
นาจของเรา

ก่อนวันถวายการสอบสวนปากคำ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และพระราชชนนี ได้ปรากฏ มี ชาวเกริ่นไว้ก่อนแล้วว่า
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๘) ทรง กล่าว ว่า การ
สอบสวนคดีนี้ คือ อุบัติเหตุ ผู้แต่งร่างนี้คือหม่อมเจ้า
ศุภสวัสดิ์

หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์ผู้เป็น ประพฤติเป็นเครื่องมอของ
ทางทหารแห่งสหประชาชาติ ด้วยการชวนเครื่องมอมา
โคจรลงในประเทศไทย และเรียกตัวเองว่าเสรีไทย ใน

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

อันแรกก็ไม่ได้มีความไว้วางใจจากนายปรีดี เพราะเขาเห็นว่าเขาคือเจ้า ซึ่งเป็นที่เกลียดชังของนายปรีดี แต่ในตอนหลังก็ได้มีการแสดงความนับถือกันขึ้น.

บุคคลเช่นหม่อมเจ้า เช่นหม่อมเจ้าถนัด และหม่อมเจ้าสุภัทสวัสดิ์ซึ่งเป็นผู้อยู่ในฐานะดี ได้รับการศึกษาดีแล้วสมควรจะเข้าถึงชาติตระกูลของตน แต่กลับคิดและฉันทไปเช่นนั้น ก็เป็นที่น่าเห็นใจนายตำรวจผู้สอบข้อผู้ต้องกระทำความผิดของผู้ใหญ่.

ความบังเอิญของตำรวจบางนาย ที่ทำการเดิมหรือเจ๊นายแพทย์บางคน เช่นพระยาตำรา และหม่อมอุบล ก็นับว่าเป็นบรรณาการของตำรวจบางคนที่เคยประพฤติมาเช่นนี้ ในสมัยจอมพลแปลกซึ่งนายปรีดีและพวกของเขาได้ประณามอยู่นั้นก็น่าจะเป็นเผด็จการ แต่ก็ในสมัยนายปรีดีได้เป็นใหญ่แล้ว ตำรวจบังเอิญก้าวร้าวไปถึงพระมหากษัตริย์.

ถ้อยคำพูดถาม ประหนึ่งเป็นการดูหมิ่นปรีชาเขาวนขององค์พระมหากษัตริย์ ก็คือ ถ้ามานึกว่า พระองค์ทรงศรี

ตำรวจ ปรีดี

แล้วไม่ใช่หรือว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอนันต์มหิตลวรยศโดยอุบัตเหตุ นี่เป็นถ้อยคำถาม และ ถ้ามานึก ตรงกับที่ หม่อมเจ้าสุภัทสวัสดิ์ เขาไปเที่ยวพูดเปิดเผยในที่ต่าง ๆ ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล ฯ ทรงศรีดีเช่นนั้น.

แต่ พระองค์ทรงศรีดีชอบ อย่างเป็นที่ชอบ ของประชาชนทั่วไป คือทรงศรีดีชอบเป็นความว่าพระองค์ได้แสดงความเห็นว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอนันต์มหิตลวรยศ เพราะเหตุนี้ เหตุนี้แต่ที่ทรงกล่าวหาว่า สวรรคตโดยอุบัตเหตุนี้ถ้อยคำถาม ถ้อยคำของตำรวจ ไม่ใช่ถ้อยคำของพระองค์เอง ดังนั้นพระราชมารดาจึงทรงและคม ๕ ซึ่งยอมอภัยการตำรวจผู้ที่ไม่อาจก้าวร้าวไปได้.

การก้าวร้าวถ้อยคำถ้อยหนึ่ง อันอาจเป็นภัยแก่พระองค์ก็คือ ที่ถามว่าทรงหงายพระหัตถ์และกระดิกนิ้วค้อมหาองค์ เขาถนัดนั้นหมายความว่าอย่างไร ขอนเรารู้จักไม่ถนัด ได้มีข่าวกระจายอยู่กระแสรูหนึ่งแล้วว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล ฯ เป็นผู้ประสงค์พระราชบัลลังก์ ขาว

คำวิหิ บัฏมะสิริ

และประเทศไทยอยู่ในภาวะสงคราม ข้าพเจ้าก็อยู่ในคุก
จึงนกระทั้งคิดตั้งมาในครั้งหลังนี้ มีคำตอรรถคดี มี
การเดออกคง ทเกิดออกถว ด้วยประกาศขึ้นไว้ว่าอันทุกจริต

ข้าพเจ้าออกพบทุกคนของแถว ก็ไปหตบศวอยุ่ประมาณ
๔๕ วัน จอนบอกตรง ๆ ว่า ข้าพเจ้าไม่ได้ใจภาวะบ้านเมือง
ขึ้นแต่มีอนไม่มีข้อไม่มีแป ในระหว่างนั้นได้รู้เรื่องการจ้าง
ถูกระเบิดนายโง่ แล้วคนขว้างระเบิด ก็เดินดอยขายเข้าคุก

ในหลวงอาเนห์ ๑ กับ ปรีดี

ไปอย่างสบาย ต่างกับเราซึ่งอยู่ในฐานะผู้ต้องหาฐานหมก
ครเขาสักดวลบายอย่างผู้ร้ายฆ่าคนตายรายวันนัยากอยู่
เป็นทนายเสียขาย ที่เคราะห์กรรมของข้าพเจ้าได้ปลุกตัว
ข้าพเจ้าพ้นจากภาวะสำคัญ ๆ อันน่าเห็นนารีเพราะว่าเมื่อได้
แต่เห็นแต่ได้เก็บเป็นความรู้ คักว่าโดยไม่เห็น เมื่อครั้ง
เป็นขุนบฎมาครอบครอง และตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าได้ถูกกัก
ขังอยู่ ในกรณีตำรวจข้าพเจ้ามิได้ไปพบเห็นการสอบสวน
ของ "ศาลตำรวจ" ไม่ได้ไปเห็นการเลือกตั้งอย่างครึก
โครมโดยการอาศัยประกาศอันโบว์ล้าของรัฐบาล นายปรีดี
ตลอดจนกระทั่ง การ ขวางถูกระเบิดในระหว่างการเลือกตั้ง
นั้น คงได้ฟังแต่ข่าวที่อ่านพบ
และเป็นที่น่าเสียขาย ที่เมื่อข้าพเจ้าพ้นจากที่คุมขังใน
ครั้งแล้ว รัฐบาลนายปรีดีก็ลาออก เปลี่ยนเป็นรัฐบาล
ข้าราชการชาวดั้งดี ประชาธิปไตยจึงกรอไป เพราะไม่อาจ
คุกคามผู้ทมิฬแล้ว ส่วนรัฐบาลชาวนั้นแต่ เพิ่งตั้งขึ้นใหม่
เราก็ไม่อาจคิดเรื่องโกรน ความจริงนั้นใครก็ตามที่ขึ้นมา

ดำรง บัณฑิต

เป็นรัฐบาลภายหลังสงครามนี้ ย่อมอยู่ในฐานะยุ่งยาก
ทั้งนี้ เราจะต้องให้เวลาแก่เขาที่จะปรับปรุงแก้ไข แต่ว่า
ปรากฏการณ์ที่จริงก็จะต้องว่ากันให้แตกหัก ไม่ใช่ให้เวลา
สำหรับรัฐบาลทำการทุจริต.

ต่อมา คณะกรรมการ สืบสวน กรณี
ตำรวจซึ่งตั้งขึ้นในรัฐบาลปรีดี ก็เผยแพร่
การสอบสวนออกมาว่า ปรากฏการณ์ใน
กรณีตำรวจนั้น เป็นเครื่องแสดงว่ามี
อุปัทวเหตุ เป็นอันว่าประชาธิปไตยที่แสดง
ความเห็น ในทำที่ไม่เชื่อถือว่าอุปัทว-
เหตุนี้เกิดโดยอิสระไปคนหนึ่ง.

มีคนกลุ่มควรแก่เวลา ที่ข้าพเจ้าฟังการบรรยาย
ความจำไว้ตอนหนึ่ง เมื่อรวบรวมเหตุการณ์อื่น ๆ ได้ก็
พอสมควรแล้วก็จะได้บรรยายต่อไป.

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปวีดี

บันทึกได้แสดงให้เห็นมาแต่เป็นบางส่วน ว่าราชการ
บ้านเมือง ได้ผันแปรมาเช่นใดด้วยเหตุไร และใครเป็นผู้ก่อ
เหตุ บ้านเมืองเดือดร้อนทุกด้านหญ้า อดอดมาจนทุกวันนี้
ก็เพราะด้วยความมั่งคั่งใหญ่โตสูงของคนบางคนเท่านั้น ชาว
ไทยทั่วไป หาได้รู้รู้ราดอดทรมานไปด้วยไม่ และเพราะฉะนั้น
ถึงอย่างใดชาติไทยยังมีหวัง.

เรื่องใหญ่ในบันทึก คือกรณีสวรรคต ก็สมควรจะสรุป
ด้วยความคิดเห็นลงไปบ้าง ความจริงข้าพเจ้าได้หักเลี้ยว
การแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ คงกระทำเพียงคำแถลง
ของรัฐบาล คือไม่เชื่อว่าเป็นอุบัติเหตุเท่านั้น จะด้วย
ปากของข้าพเจ้าก็ดี หรือด้วยลายลักษณ์อักษรจากข้าพเจ้า
ก็ดีไม่เคยได้บังหรือปรักปรำผู้ใด แม้จะสงสัยว่ากรณีสวรร
คตจะเป็นเหตุจากการถูกลอบปลงพระชนม์ ข้าพเจ้ากระทำ
เพียงเสนอข้อสงสัย และเล่าความตามเรื่องที่เข้ามาเท่านั้น.

แต่เมื่อเขียนบันทึกนี้ ใกล้จะจบลง ข้าพเจ้าได้มีโอกาส
ไปเล่นเทนนิสกับหลายของข้าพเจ้าผู้หนึ่งซึ่งเป็นหญิง และได้

ดำริห์ ปัทมะศิริ

แสดงความเป็นกลางมาแต่ต้น เธอได้กล่าวแก่ข้าพเจ้าเป็น
การปรารภอันมีความสำคัญ สมควรนำมาเสนอแก่ท่านผู้
อ่าน โดยไม่เป็นการกระทบกระเทือนแก่การพิจารณาตัดสิน
แต่อย่างใด.

ความปรารถนามีอยู่ว่า คนทั้งปวงต้องป้องกันความ
เชื่อว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลถูกลอบปลงพระ
ชนม์ และมีความสงสัยต่อไปว่า นายปวีดี พนมยงค์ จะ
เป็นผู้เห็นในอนันตริยกรรมอันนี้ แม้มีประจักษ์ขณะเกิด
เหตุก็ตาม.

ภาพที่สงสัยว่าถูกลอบปลงพระชนม์นั้น เราอาจสงสัย
ได้ แต่ที่จะบังคับผู้กระทำผิดโดยนัยเป็นการโต้เถียงว่าความ
รอบรู้ของเรารวมราที่อยู่ที่ไกลต่อเหตุ และเราไม่ควรบังคับ
ให้เห็นเป็นภัยแก่ผู้ใดในเมื่อไม่ประจักษ์ต่อเหตุ ข้าพเจ้ายังจำ
ได้ และขอบใจด้วยคำพยานคนหนึ่ง (ดูเหมือนชื่อมน) ที่
ได้ให้การไว้ในกรณีสวรรคตว่า "ข้าพเจ้าเห็นหรือว่าพระองค์
ทรงปลงพระชนม์เอง ถ้าเห็นก็พูดได้" แต่เมื่อนายชิต

ในหลวงอานันท์ ๑ กับ ปรีดี

ไม่ได้เห็น ถ้อยคำของนายปรีดีที่วางพระองค์พระองค์เอง หรือ
อย่างไรก็ตาม ก็เป็นถ้อยคำอันดีนอกลอย คำแถลงของ
รัฐบาลปรีดีที่ว่าตนเป็นอุบาสกเถา ก็เป็นการเลอโฉมโดย
เดียวกัน.

ทำไม นายปรีดีไม่มีความเห็น ว่าถูก ถอบปลง พระชนม์ ?
หรือเป็นธรรมดาที่ความคิดเห็นของคนเรา อาจตรงกัน หรือ
ไม่ตรงกันก็ได้ ใคร ๆ อาจมีความคิดเห็นโดยดีของเรา
เห็นแก่จักรเป็นคอกบฏก็ได้.

ข้าพเจ้าแสดงความสงสัย เป็นเชิงปรารภต่อมหา
ของข้าพเจ้าผู้เห็นว่า ความสงสัยในสิ่งที่เกี่ยวกับนายปรีดี
ก็มีอยู่ แต่หากมีข้อควรเห็นความสงสัยด้วยเหมือนกัน.

ตามพฤติการณ์ที่ล่วงมาแล้วในกรณีสวรรคต เราอาจ
เห็นได้ว่า ถ้าเป็นการถอบปลงพระชนม์ ก็ผู้ร้ายที่ถอบ
ปลงพระชนม์ มีแผนการณ์ที่รอบคอบนัก ไม่เพียงแต่ทำ
ให้บังเกิดความอัมภินิหารในการทำดาบหักฐานต่าง ๆ แต่ได้
มีการปล่อยข่าวลือ อันอาจทำให้บังเกิดความเข้าใจผิดว่า

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ไปในทางต่าง ๆ ด้วย ดังได้กล่าวมาแล้วในบันทึกนี้ มี
ญารของมีสามารถกระทำอย่างนี้ มิใช่สามัญชนแต่เป็นปัญญา
ของอภิญญาบุคคลที่เดียว การปล่อยข่าวซึ่งเป็นผลในทาง
จิตวิทยา ได้กระทำกันมาแล้วตั้งแต่สมัยโกธการปฏิวัติ
(๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕) คือการประณามกษัตริย์และเจ้าขุน
ต่าง ๆ ต่อมาก็มีการปล่อยข่าวประณามพฤติการณ์ของ
พระยามโนฯ ประณามพระยาทรงฯ พระยาพหลฯ และ
จอมพลแปลก ถึงกับโค่นล้มไปตาม ๆ กัน การยุยงส่งเสริม
ให้มีเหตุวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง เช่นการนัดหยุดการเรียก
ร้องสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเครื่องปลุกให้หลงไปว่า มีพระ
ศรีอารยย์มาเกิดแล้ว ก็ใครเป็นสมณใหญ่ในพฤติการณ์
เหล่านี้ ? ใครเป็นผู้แสดงเป็นศิวพระศรีอารยย์ที่จะมาโปรด
สัตว์ผู้ยากทั้งหลาย.

ทั้งนี้ว่าด้วยการตั้งข้อสงสัยนายปรีดี มีเรื่องจริงอยู่
ว่า ความจริงของหมองใจ ระหว่างนายปรีดีกับเจ้านายนั้น
มีอยู่ โดยเฉพาะระหว่างนายปรีดีกับพระประยูรวงศ์เจ้าจุญ

โศลกอนันต์ กับ ปรีดี

เมื่อเห็น หน้าตารูปร่างหน้าตาที่งดงามประเทศ ละเล็ก
 อกาเป็นได้ ทนเอาวิบัติความเดือดร้อนซึ่งพวกเจ้า หรือแสดง
 ความรู้สึกให้อยู่ในตัวของตน ว่าเกลียดชัง พวกเจ้า
 และอาจเป็นได้ทนายปรีดี ข้อมเกลียดซึ่งสมเด็จพระ-
 เจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ผู้ซึ่งได้รับความนิยมนิ่งกว่า
 นายปรีดี ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ความเกลียดชัง
 ซึ่งเจ้านั้น ในขณะนั้นนายปรีดีเป็นใหญ่ขึ้นมาแล้วอย่างที่ไม่
 น่าจะมีใครใหญ่กว่าในขณะนั้น อาจเป็นเหตุให้นายปรีดี
 ไม่พอใจ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล และ ก็เป็น
 ขรรณกษัตริย์เอง ที่นายปรีดีหรือใครก็ตามย่อมแสดงความ
 จริ่งใจให้อยู่ในหมู่ผู้ใกล้ชิด - คนเหล่านี้ซึ่งเห็นหาญกับ
 นายปรีดี และบางทีก็หวังเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยอาศัย
 อำนาจของนายปรีดี คือมีความคิดที่จะทำลายสมเด็จพระ-
 เจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ยิ่งกว่านั้นแล้วบางคนของนาย
 ปรีดี เช่น นายเฉลียว ประทุมรส ซึ่งเป็นผู้รู้ทางเจ้านอก
 ออกไป ในพระราชฐาน อาจจะไม่ถนอรับกับสมเด็จพระ-

คำวิหี ปัทมะศิริ

เจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ถ้า นายเฉลียว ประทุมรส จะ
 ดำเนินการทำลายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้น ก็ย่อม
 เป็นที่พอใจตน และบางทีความพอใจให้แก่ นายปรีดีด้วย
 ละนั้นจะเป็นไปได้หรือไม่ ที่เจ้าของนายปรีดีคนใดคนหนึ่ง
 เป็นผู้ก่อเหตุอันทรยศกรรมนี้ - ว่าเป็นคนที่ชอบใจของนาย
 ปรีดี ทั้งอาจเป็นที่ชอบใจตนเองด้วย.

ถ้าการนี้เป็นเช่นนั้น นายปรีดีก็เป็นผู้ซึ่งโปรดให้กระรอก
 ด้วยความปรารถนาอันมุ่งร้ายของตน มิใช่เป็นผู้วางแผน
 การนี้และออกคำสั่ง.

มีเหตุการณ์บางอย่าง อันเป็นที่น่าสงสัยว่า สมเด็จพระ-
 เจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ถูกลอบปลงพระชนม์จริง ก็แต่
 โดยเหตุใดเหตุหนึ่งอันมิได้เป็นไปตามแผนการนี้และคำสั่ง
 ของนายปรีดี เพราะตามประวัติ ดังที่เรารู้จักมาแต่คนนั้น
 นายปรีดีแม้ในคน มิใช่คนทราบบัญญาวมดีสามารถที่แสดง
 ผลการศึกษาเล่าเรียน ถ้าไม่เป็นเยี่ยมก็ยิ่งจัดว่าหาได้ยาก
 และนายปรีดี ได้แสดง ความสามารถ ในการปฏิบัติ การงาน

ในหลวงอาเนห์ ๙ กับ ปรีดี

เป็นที่ปรากฏชัดและมีความสำคัญมิใช่น้อย เมื่อครั้ง
เปลี่ยนการปกครอง ๒๔ มิถุนา ๒๔๗๕ ได้มีประกาศอันมีผล
ร้ายแรง และทำให้เห็นจริงเห็นจังของคณะราษฎรออกแจกจ่าย
ในที่นี้ ประกาศนั้นนายปรีดีเป็นผู้เรียบเรียงขึ้นไว้ เป็น
การเตรียมก่อนลงมือปฏิวัติ ข้อใดใดในเด็กเซอร์ประวัติ-
ศาสตร์ธุรกิจ ซึ่งเป็นเหตุการณ์บ้านเมืองคล้ายคลึงกัน เป็น
การก่อเกิดของเรื่องรอยได้อย่างสนิท คือถ้าเกิดการจับกุม
กันขึ้นก่อนลงมือปฏิวัติ ก็มิใช่อ่างทางแน่ เป็นการระ-
เตรียมก่อนลงมือปฏิวัติ ซึ่งความแผนการณ์ของพระยาทรง ๙ ซึ่งข้า-
พราหมณ์ได้เพียงใช้ภาษาเยอรมัน ถ้าจับได้ก็แปลออก เมื่อครั้ง
นายปรีดีถูกส่งตัวออกไปฝรั่งเศสในสมัยพระยามโนฯ ก็ได้
วางแผนการณ์ที่ดีได้อย่างแนบเนียน ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว
ในตอนต้นแห่งบทที่หนึ่ง เมื่อครั้งเสด็จไทย นายปรีดีก็สามารถ
ก่อเกิดของเรื่องสำเร็จได้อย่างแนบเนียน สามารถปฏิบัติการเข้า
สู่ชั้นอำนาจได้ในเหตุการณ์ครั้งนั้นคือการนำตัวนายปรีดี
จะเป็นผู้วางแผนการณ์และออกคำสั่ง ทำไมเมื่อปรากฏเหตุ

คำวิหี ปัทมะศิริ

นั้นแล้วจึงได้ออกแถลงการณ์อย่างไรให้ผลออกมาเช่นนั้น
คือการกระทำของคนชั้นสูง คือคนเมื่อถูกกระทำเช่นนั้น เพราะ
คนทั้งหลายไม่เชื่อตามคำแถลงการณ์ นายปรีดีก็ไม่ให้
อู่ควาย เช่นการคงชีพหารายแรงและจับกุมคนที่ไม่มีความ
ผิด การกล่าวความอันไม่น่ากล่าวในสภาฯ การตรวจข่าว
ในหนังสือพิมพ์ การออกประกาศขึ้นโบว์คำเป็นต้น แล้ว
ยึดแต่อยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันเป็นการแสดงว่า
ส่งคนอำนาจเพื่อป้องกันคนให้พ้นผิด คือเป็นการกระทำของ
คนไม่มีสติ และเป็นข้อพิพาทให้เห็นว่าทุจริต คือข้าพเจ้า
ซึ่งเป็นผู้น้อย ไม่อาจเทียบแม่เพียงหมอกกับหัวแม่มือ
กระนั้น นายปรีดี ได้แสดงความจริงเกลี้ยกล่อมซึ่งเป็นอันมาก
อุทิศให้เขาเพิ่มเสนามาแลกกับเกลือ ได้กล่าวประณามข้าพเจ้า
ด้วยความเท็จ หลายน้อยหลายประการ มิใช่ข้าพเจ้าจะ
ไม่รักการพูดของนายปรีดี อันห้อมล้อมด้วยอำนาจ โทษะ
เช่นนั้นผลมาแต่อะไร ? ไม่ใช่เรื่อง "ขอพระภักดีเกินแนว
เราจับตัวได้แล้วมาไว้ข้อ" เพราะความจริงขอพระภักดีไม่ได้

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

กันแล้ว และไม่มีอำนาจทำร้ายใครได้ หากตนเองเป็นผู้ถูกทำร้าย แต่นายปรีดีทำร้ายเขาต่อเมือง แล้วมากล่าวหาว่าผู้อื่นเขาทำร้าย บิดแข็งบิดาอะไรเหล่านี้ ใครที่ไม่เห็นงามตามนายปรีดี - คือเป็นคนชั่วไปทั้งสิ้น ถ้าใครที่เห็นงามตามกันไปนั้น คือหรือชกเห็นกันทั่วไปแล้วไม่ใช่หรือ? ดูเหมือน นาย ปรีดี ที่จะ เป็น โรค ทศกรรฐ์ คือ โรค ความใจตัว เพราะได้รับการความใจตนจนเคยชิน เมื่อถูกภรรยาคนรักค้านว่าการสังเคราะห์คิดพันกรุงลงกายอยู่นั้น เป็นความผิดของทศกรรฐ์เอง ก็เป็นต้นด้วยนางเจ้าข้าที่ไปตีพามาไว้นั้นเป็นความจริงสมควรภรรยาภรรยาจะกล่าวได้ แต่ทศกรรฐ์กลับบิดาถโทษกล่าวประมาทภรรยาว่า "เจ้าจายกคนพันวิ คุณหมอนคุณด้วยอินใด" ครั้นเมื่อไปเชิญท่านมาถวราชมาว่าความ ท่านมาถวราชว่าความไปตามตรง ทศกรรฐ์ก็ไม่พอใจ.

อนึ่ง การปล่อยข่าวให้ไขว้เขว ในกรณีสวรรคตซึ่งได้เป็นข่าวแล้วนั้นนับเป็นวิธีการอันต่ำเร่จกจริง แต่เป็นข่าว

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ที่ปล่อยมาภายหลังที่สวรรคตแล้ว ถ้านายปรีดีจะเป็นผู้วางแผนการปลงพระชนม์ ก็คงจะปรากฏข่าวเหตุนั้นเกินออกมาก่อน นี่ว่าตามวิธีถนัดถใจของนายปรีดีเท่าที่ได้เคยแสดงความสามารถมาแล้ว.

ถ้านั้น ถ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันท์มเหสีจะถูกลอบปลงพระชนม์จริง และถ้านายปรีดีจะเกี่ยวข้องในฐานะเป็นผู้ประทุษร้าย ก็คงกระทำการ ไซ้โพรง ให้กระรอก และเพราะตนเองเป็นผู้ไซ้โพรงให้กระรอก เมื่อเกิดเหตุขึ้น ก็เลยคลกกระได พลอยใจนี้ การกระทำ พิรุณต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว.

แต่นายปรีดีจะคลกกระได หรือจะชนกระได หรือจะมีความบริสุทธิ์ในเรื่องนี้อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงของข้าพเจ้าผู้นับปวารณเป็นเจ้าศรัทธาคือ ถ้านายปรีดีเป็นผู้ออกคำสั่ง วางแผนการหรือสั่งให้ปลงพระชนม์ แล้วทำไมจึงไม่แจ้ง ออกมาความจริง การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ มิใช่จะพึงเกิดมีครั้งเป็นครั้งแรก (ได้

ในหลวงอนันท์ฯ กับ ปรีดี

ครั้งหนึ่งเป็นการปลงพระชนม์) ได้เคยปรากฏมาแล้วหลาย
ครั้งนับแต่โบราณกาล เช่นการปลงพระชนม์เจ้าทองจันทร์
(พ.ศ. ๑๘๗๕) ปลงพระชนม์สมเด็จพระบรมราชาธิราช
(พ.ศ. ๒๔๔๔) ปลงพระชนม์เจ้าฟ้าจักรวรินทร์ (พ.ศ. ๒๔๕๖)
ปลงพระชนม์พระเจ้าฟ้า (พ.ศ. ๒๔๗๓) และปลงพระชนม์
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
ก็ได้รับการ ปลง พระชนม์ พระเจ้ากรุงธนบุรี เหล่านี้ ก็เพื่อ
ประโยชน์แก่ราชวงศ์และบ้านเมือง และที่เพราะว่าพระมหา-
กษัตริย์เป็นมหาราชผู้ยิ่งใหญ่ แม้ด้วยชีวิตแล้ว การปลง
พระชนม์เป็นเรื่องธรรมดา ถ้านายปรีดีเป็นผู้วางแผนการนี้
ปลงพระชนม์ เป็นผู้ออกคำสั่งหรือสนับสนุนก็สมควรจะ
ชี้แจงออกมาว่ามีเหตุผลอย่างไรที่ทำไมจึงเป็นการจำเป็น
อย่างซึ่งหน้า อย่างชัดตรง จะผิดหรือถูกก็ตาม ถ้าเป็นไป
ด้วยเจตนาดีคือชาติบ้านเมืองแล้ว ก็ยังมีหนทางที่หาเห็น
ออกเห็นใจได้อยู่ แต่ปรากฏตามประวัติว่า นายปรีดีชอบ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

เงินก็พาได้ดิน ดังแต่ก่อนการปฏิวัติมาแต่เคย ความ
ปรารถนาของข้าพเจ้าผู้ยากจะได้รับคำตอบ

เราไม่ถนัดในฐานะผู้ใดทำอะไร ในกรณีสงคราม แต่
ผลแต่ดลมือบ่งว่า เป็นการถูกลอบ ปลงพระชนม์ซึ่งเป็น
หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่จะต่างต่อไป

รัฐประหาร

ชมรมเทศลี ปรากโว

โฮโสโมห์มิดแล้ว ชังธรรม
ถึงจะมีกำลัง มากล้น
ที่สุดก็ระบำ ขับฉิบ หายแฮ
แม่ชนะเบื่องคั่น สดท้าย มลายขวัญ

ดลิตลमित

ได้กล่าวมาแล้วว่า การที่พระเจ้าแผ่นดินองค์ใดองค์หนึ่งถูกปลงพระชนม์นั้นเป็นเรื่องธรรมดา คือธรรมดาของพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งมีปกติต้องเสด็จอยู่แต่ในตำแหน่งนี้ ปรากฏตามประวัติศาสตร์ของไทยเรามากมาย ในต่างประเทศก็ยังมีอีกมาก ซึ่งเกินจำเป็นที่จะนำมากล่าว

ในหลวงอานันท์ ๑ กับ ปรีดี

คำว่า การสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เป็นสิ่งมหัศจรรย์อย่างหนึ่ง ตรงที่เมื่อการสวรรคตปรากฏแล้ว อย่างที่เหตุผลให้เห็นว่าเป็นการถูกลอบปลงพระชนม์นั้น รัฐบาลนายปรีดีแสดงท่วงท่าเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น และประกาศว่าเป็นอุบัติเหตุ แล้วแสดงท่วงท่าแน่วแน่ เมื่อมีผู้คัดค้านประกาศอันไร้เหตุผลนี้ กวณีสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลจึงมีไว้เรื่องธรรมดา.

บางทีนายปรีดีและพวกของเขา อาจไม่เคยได้อ่านความปลาร้างของประชาชนพลเมือง ผู้คิดเห็นอย่างจริงจังก็คิดว่า เมื่อพระมหากษัตริย์ของชาตินี้สิ้นชีพิตักษัยนั้น นับประสาอะไรกับประชาชนพลเมือง ผู้ไม่มีกำลังอำนาจอาจถูกรวดยาพิษอะไรก็ได้ แล้วทำไมใครๆก็ไม่ได้และอวดอ้างที่สงสัยไม่รับ คุณธรรมนี้ไว้สำหรับคนชั่วร้ายเท่านั้น บางทีนายปรีดีอาจไม่เคยได้ยินคำสอน ของทหาร แม่เพียง ชนินายฉิมเมื่อถูกถามว่า เมื่อย้ายมาอยู่ในพระที่นั่ง แล้วบังเกิด

คำวิหี ปัทมะศิริ

กรณีสวรรคตในอาการอย่างนี้ ทหารยามจะคง ทำอย่างไร กัดขอบของทหารเพียงชนชั้นนายฉิมก็พอ "คิดครางก็พอ" ตรีภพ เรืองอินเอาได้พูดกันที่หลัง "แต่ถ้าในกรณีสวรรคตไม่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่เหล่านั้น คงเคารพธงจนกระทั่งทหารยาม คงก็ไม่ถูกรับกับคนฆ่า ก็เหมือนจะกลายเป็นความผิดความชอบไปด้วยซ้ำ ถ้าหากว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้ในลักษณะ "กุมทอเหตุ" นี้แหละที่เรียกได้ว่า กรณีสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเป็นเรื่องมหัศจรรย์.

คำว่า ความมหัศจรรย์มาแต่ไหน รัฐบาลชาตินี้ว่า สดุดีดี มุมอำนาจปกครองล้มต้อจากนายปรีดีก็เคยลอบไหวด้วยอะไรให้ทันกาล เมื่อมีเสียงเรียกร้องให้พิจารณาเรื่องนี้ ล้มต้อจากเหตุการณ์การสวรรคตคงความเห็นได้ว่า ไม่ใช่ที่ทอเหตุ ก็ปรากฏว่านายดำรงใหญ่สมัยรัฐบาลชาตินาว่าสดุดีดีได้เรียกเขาเรื่องไปดู เมื่อถูกตักเตือนก็ได้รับคำคมว่ายังอ่านไม่จบ ครมเมื่ออ่านแล้วเท่านั้นว่า จาจรใหญ่ผู้นี้ (พระพิจารณพจน์) ก็เคยถนัดถนัด

ในหลวงท่านนั้นๆ กับ ปรีดี

“ไม่พอ กรณีสวรรคตจึงค้างอยู่ เหตุการณ์ทั้งหลายในรัฐ-
บาลข้าง นาวาสวัสดิ์ เหมือนกับ “แนวรบด้านตะวันตก
เหตุการณ์ไม่เปลี่ยนแปลง” คือพระโฆษาจารย์ออกนอก
ประเทศ ก็ระโฆษาไป รำวดยกันไป ท้อดอยากก็อดกัน
ไป เมืองไทยนี้ ใครอยากค้าช้างค้า... ใครอยากโกง โกง
ใครอยากปล้น ปล้น ใครอยากฆ่า ฆ่า! ในนามปลาดัง
รายเมืองจีน ในนามข้าว... ดังรายเมืองจีน!! ก็จะต้อง
เป็นแต่มีพระบรมราชกำหนด แต่เดี๋ยวนี้แต่เดี๋ยวตรงที่ไม่มี
บุคคลซื่อสัตย์สุจริต มาเป็นผู้ปกครองของอาณาประชารา-
ษฎีกร เช่นแต่มีพระเจ้าบรมราชกำหนดเท่านั้น.

พฤติการณ์ที่นำมามีอยู่อย่างหนึ่งก็คือ รัฐบาลอ้าง
 นาวาลอว์ดี ได้ให้เสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์ โดยขจัดการ
 ครอบครองซึ่งรัฐบาลนายปรีดีได้ทำไว้ และรัฐบาลอ้าง นาวา
 ลอว์ดีได้กล่าวหาต่อหนังสือพิมพ์ ว่ากั้นตามคดียของ
 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ ไครอยากพูด พูด แล้วรัฐบาลมิได้
 เอาใจใส่ บางทีจะเป็นเพราะเห็นว่ามันเป็นเพียงหนังสือพิมพ์
 ไม่มีราคาค่างวดอะไร.

• คำวิหิ บัทมะศิริ

ความจำเป็นให้รัฐบาลชำระค่าแม่ไม้ให้แก่มูลนิธิ
กล่าวขานกัน กระทำให้รัฐบาลชำระค่าเดิมความนิยมลง
ทุกระดับ รัฐบาลชำระค่าได้จัดการปรับปรุงคณะรัฐมนตรี
โดยมีข้าราชการเก่าเข้ามาใหม่ แต่ก็มีได้ปฏิบัติการทำงาน
ได้ให้เงินผล มีกรณีเรื่องตำรวจทหาร เรืองมีแทนเอาเงินไป
ให้ราษฎรแตก แต่ไม่ส่งคืน และเรื่องที่ยังค้างอยู่ โดย
เฉพาะกรณีตำรวจทหาร รัฐบาลชำระค่าก็ได้จัดการแก้ไข
หรือปฏิบัติทำให้ทันทั่วทั้ง จึงปฏิกริยาชนเมืองวันที่ ๘
พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ในรูปการนัดที่เรียกว่า "รัฐประหาร"
ดังที่จอมพล ป. พิบูลสงครามกล่าวกับหนังสือพิมพ์เมื่อวันที่
๒๒ มี.ย. ๕๓ ว่า "ข้าพเจ้าคิดว่า ชาติไทยมากล้าหวั่นรัฐประ-
หารครั้งนี้ กับการปฏิวัติที่ข้าพเจ้ากับคณะทำเมื่อครั้งกระ-
นั้น รัฐประหารไม่ใช่การเปลี่ยนระบอบ แต่เป็นความ
รู้สึกของชนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งถูกกดขี่ด้วยสภาพอันไม่
เหมาะสมของประชาชน คือสภาพของเมืองที่เสื่อม
ประโยชน์ส่วนตัว ทั้งทางเศรษฐกิจและทางชีวิต และต่อรัฐ

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

บาลซึ่งไม่อาจแก้ไขความเสื่อมโทรมและเสื่อม ให้สำเร็จเด็ดขาดไปได้ รัฐบาลจึงอุบัติขึ้น

อนึ่งท่านจอมพลได้กล่าวหา "ความฉ้อฉลในการปฏิวัติ เมื่อ ๒๖ มิถุนายน" ข้าพเจ้ากล่าวว่า ก็ไม่มีอะไรนัก นอกจากพวกเรานั่งอยู่ในวังเสด เป็นต้นข้าพเจ้าและนายปรีดี ได้ถูกพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ราชบุตร ทวีตและเหยียดหยามเท่านั้น และดูเหมือนว่า เหตุการณ์ใหญ่ยิ่งของข้าพเจ้า ก็เข้ามาทำการปฏิวัติในกรุงเทพฯ รวมกับนายปรีดีนั้น ก็เท่ากับกำเนิดรากความเป็นหนึ่งและเด็ดขาดของ ข้าพเจ้า เท่านั้นเอง และจะมีความหมายอันยิ่งใหญ่ไปกว่าที่พวกเราจะเข้าใจกันอยู่ทุกวันนี้

ข้อสำคัญก็คือ ท่านจอมพลและบรรดาทหารที่ร่วมทำการปฏิวัติเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕ นั้น คงจะไม่ทราบว่าการปฏิวัติครั้งนี้เป็นการชิงชิงเพื่อแสวงหาอำนาจโดยกลวิธีของนักการเมือง ด้วยการหลอกลวงทหารมาใช้เป็นเครื่องมือ และกระทำให้ทหารต้องเสื่อมเสียเกียรติคุณด้วยคกไป

ดำริห์ ปัทมะสิริ

เป็นอำนาจของพรรคของฝ่ายในทางการเมืองเป็นเหตุให้นายทหารเสื่อมวินัย และพลอยดุดามไปถึงพลทหาร ต้องแก้ไขกันด้วยความลำบาก แม้กระทั่งทุกวันนี้ บรรดาทหารที่ร่วมทำการปฏิวัติเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕ นั้น นับเป็นกำลังของฝ่ายพลเรือน โดยกระเพาะเป็นกำลังของหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) ข้าพเจ้าได้ถามว่าไม่รู้ไม่เข้าใจในเหตุที่เหี้ยมของนักการเมืองต่างมีความสุจริตใจอยู่อย่างเดียวกันเพื่อประโยชน์ของคนไทยทั้งชาติเท่านั้น

เพราะว่าเดาก่อนปฏิวัติ (๒๔ มิ.ย. ๒๕) รัฐบาลสยามซึ่งมีพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เตรียม อยู่แล้วที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครอง มาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีรัฐธรรมนูญเป็นหลัก กรมร่างกฎหมายซึ่งมีหลวงประดิษฐมนูธรรมเกี่ยวข้องอยู่ เป็นผู้ร่างองค์ในการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้มีการประชุมกันเนื่อง ๆ ณ พระที่นั่งไถ่ถวิล การประชุมปรึกษายังไม่ทันตกลงกันครบถ้วน ก็บังเอิญมีการปฏิวัติขึ้นก่อน ถ้าหลวงประดิษฐมนูธรรม มิได้

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ถว้ในเรือการเตรียมจะ พระราชทานรัฐธรรมนูญครั้งนั้น ก็แปลว่า การปฏิวัติเมื่อ ๒๔ มิย. ๒๕ เป็นการบังเอิญ แต่ ถ้าหลวงประดิษฐ์เองเป็นผู้ถว้ ก็แปลว่า หลวง-ประดิษฐ์ (ปรีดี) เป็นผู้วางชิงเพื่อแสวงอำนาจในทางการเมือง ซึ่งอำนาจทางการเมือง ที่หลวงประดิษฐ์ (ปรีดี) ได้มานั้น อาจเป็นประโยชน์ต่อคอมมิวนิสต์ได้ เชียก็ได้อาจเป็นประโยชน์ต่อนายปรีดีและพรรคพวกของเขาได้ หรืออาจเป็นประโยชน์แก่ชาติไทยก็ได้ แล้วแต่นายปรีดีผู้มีอำนาจจะมอบชาติไทยให้แก่รัสเซีย ให้แก่จีน ให้แก่ตนเอง หรือให้แก่ชาติไทย เพราะว่าทหารได้ตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง - ปรีดี พนมยงค์แล้วในบัดนั้น เมื่อหลังระบอบชาติเกิดอันคลอนไปอย่างใด ชาติก็ตั้งโหดเหี้ยมขึ้นละตอนไปด้วย เรามาเดาใจกันสักหน่อยเกิดอาถรรพ์ไมมีการปฏิวัติเมื่อ ๒๔ มิถุนา ๒๕ ถ้าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญตามที่ทรงพระเตรียมไว้เอง ทหารก็คงไม่เสื่อมอนันท์ ชาติไทยก็จะไม่ทรุดโทรม

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ถึงอย่างนี้ โดยเฉพาะในทางศีลธรรม และประการสำคัญเฉพาะเรื่องนี้ ก็อดแต่จะพระเจ้าอยู่หัวอานันท์มหิตลองค์ทรงเป็นเพียงเจ้านายที่มาเพี้ยนประโยชน์แก่บ้านเมืองอย่างยิ่งยวด และโดยมีพัวพันเกี่ยวข้องกับการเมือง คงจะทรงเจริญรอยพระยุคลบาท แห่งสมเด็จพระราชบิดาที่ได้ทรงกระทำมาแล้วอันจารึกอยู่ในหัวใจเราอยู่ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันท์มหิตล องค์ทรงอดพระชนม์ชีพเป็นพระกษัตริย์ของเราในฐานะที่เป็นเจ้านายที่ทรงพระคุณ ไม่จำเป็นต้องทรงรับมอบราชสมบัติ และไม่จำเป็นต้องถูกถอดถอนลงพระชนม์!

เมื่อการปฏิวัติ ๒๔ มิย. ๒๕ ได้คลี่คลายจากความวุ่นวาย ด้วยความเคียดแค้นเป็นส่วนตัว และอาจประกอบด้วยการช่วงชิงเช่นนั้น ก็ย่อมบังเกิดความบกพร่องต่อมาแม้ในหมู่ผู้ก่อการปฏิวัติครั้งนั้น ที่มีความคิดเห็นเป็นประโยชน์แก่ชาติ ก็มิได้ปฏิเสธความซื่อๆ เช่นถ้อยคำของท่านจอมพล. ๑. ดังได้กล่าวอ้างมาแล้วเป็นต้น ผู้สามารถกล่าวถึงความผิดของตน คือผู้ที่สามารถแก้ความผิดของตนให้

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

เป็นไปในทางที่ชอบ ส่วนผู้ที่ไม่ยอมรับผิดที่เดียวฉันยอมมีความทุกข์ใจทุกภาคสมัย.

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า รัฐบาลถวัลย์ จ่างนาถสวัสดิ์ เป็นรัฐบาล "เถื่อน" ปรากฏความทุกข์ใจอย่างเปิดเผย แต่โดยมิได้จัดการแก้ไขอย่างไร ฉะนั้นจึงเกิดการรัฐประหาร ก็เพราะด้วยการเหลือรอด ซึ่งกดดันจากความยากแค้นของพลเมือง "ชาวนา พ่อแม่ทหาร" ได้รับความลำบากอย่างไร ทหารย่อมมีความเจ็บร้อนอย่างนั้น และเมื่อทหารได้รับความลำบากตลอดสมัยสงคราม และถูกปลดปลดระวางเมื่อสงคราม คุ้มหน้ามอของรัฐบาล ที่เรียกตนเองว่า "ประชาธิปไตย" และด้วยนามของตนเองหรือพวกของตนเอง แล้วความมั่งมีก็วิ่งไปตามค่าพลัง ไม่นำพาต่อความเดือดร้อนของชาติ ทั้งโดยวัตถุและจิตใจเช่นนั้น จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องล้มล้างรัฐบาลนั้น ล้มล้างรัฐธรรมนูญอย่างนั้น ที่มีผลให้บังเกิดรัฐบาลผู้ครองถาถะแห่งการ "ลอบปลงพระชนม์" และ

ดำริห์ บัณฑิต

รัฐบาล "เถื่อน" ที่ไม่ทั้งที่ดั่งร้าย และไม่แก้ความร้ายที่เป็นมาแล้ว และที่เป็นอยู่ขณะนี้ จะโทษความกดดันของพลเมืองนี้ไม่ได้ จะโทษคณะรัฐประหาร ที่จำต้องทำการรัฐประหาร เพราะถูกกดดันเช่นนั้นไม่ได้ เพราะคณะรัฐประหารล้วนแล้วด้วยเหล่าทหาร ผู้เป็นลูกชาวนา ที่ต้องเสียสละเพื่อแก้ไขไทยทั้งชาติ ความเดือดร้อนของชาติไทย สมัยรัฐบาลปรีดี และสืบเนื่องต่อมาในสมัยรัฐบาลถวัลย์ จ่างนาถสวัสดิ์นั้น ร้ายแรงกว่าในสมัยรัชกาลที่ ๗ จนกระทั่งทรงพระราชอำนาจอย่างสมบูรณ์ ก็ในสมัยนั้นมีการปฏิวัติได้ ทำไมสมัยนี้จะมีรัฐประหารไม่ได้? และเมื่อทหารทำการรัฐประหารเอง ยอมดีกว่าตกอยู่ในอำนาจของนักการเมืองผู้ชั่วจริงใจอีกสัก เช่นที่เป็นมาแล้วเมื่อ ๒๔ มิถุนา ๒๕.

ได้มีนักพูด(นักการเมือง) และนักกฎหมายบางคนแสดงความเห็น ว่า ทหารไม่ควรเกี่ยวข้องกับการเมือง และถ้าทหารทำอย่างนี้ ก็จะมีการรัฐประหารอย่างไม่สิ้นสุด ขอน

ในหลวงท่านนี้ กับ ปรีดี

มีความจริงอยู่ว่า รัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ก่อนการรัฐประหาร (๙ พฤศจิกายน ๒๔๗๕) เป็นรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่หมู่หนึ่งคนคนเดียว ไม่ต่างอะไรกับระบอบการปกครองทั้งหลายที่ให้อำนาจสิทธิ์ขาด ไม่ต่างอะไรกับระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่ให้อำนาจสิทธิ์ขาดเช่นกัน จะเพี้ยนกันอยู่แค่ไหนก็จริงที่สมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นให้อำนาจอย่างเปิดเผย และรับรองอย่างชัดตรงว่า เป็นการให้อำนาจอย่างสิทธิ์ขาด แต่การปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๗๖ (ฉบับที่ ๓๖) เป็นการล่อลวงล้างเท็จ เพราะแท้ที่จริงราษฎรหาโอกาสปกครองบ้านเมืองของคนไม่

ราษฎรไม่มีโอกาสตั้งรัฐบาล ที่เขาตั้งกันขึ้นไว้ โดยอาศัยรัฐธรรมนูญฉบับนั้น การปฏิบัติ ต้มล้าง อำนาจ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ อันเป็น อำนาจ สิทธิ์ ขาด เป็นการล้มควรเพียงใด การล้มล้างรัฐธรรมนูญที่

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ให้อำนาจแก่หมู่คณะเดียว ก็เป็นการล้มควรเพียงนั้น แต่เป็นการล้มควรยิ่งกว่า เพราะว่าสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่ถูกปฏิบัติไปแล้ว ก็ยังไม่ได้ปกครองบ้านเมืองให้ดีขึ้น ถึงเช่นนี้ ทั้งในวัตถุและจิตใจ

ชาติไทยก็ยังคงดำรงมาได้ ก็ด้วยกำลังอำนาจทหาร และด้วยชนชาติไทยที่เป็นชาติทหารเป็นพื้น ทำไมเราจะได้ทหารให้พ้นไปจากกิจการบ้านเมือง? ถ้าทหารเหตาคิดหาหนึ่ง หรือผู้ใดคนหนึ่ง จะปลัดพ้นจากความสนใจในการบ้านเมืองแล้วจะไปอยู่ที่ไหน? ในเมื่อเรามีกษัตริย์เป็นจอมทัพ เป็นยอดทหาร และแล้วเราจะทิ้งความสนใจในการบ้านเมือง อันเป็นที่ตั้งแห่งการทหาร และตั้งอยู่ในด้านการทหารเช่นนั้น ทหารก็มีใจกำลังของกษัตริย์ ไม่เป็นกำลังแห่งกองทัพของตนเอง และไม่เป็นกำลังแก่การปกครองบ้านเมืองที่กษัตริย์ และซึ่งแม่อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ ความประพฤติของทหารมิใช่จะละทิ้งความสนใจในการบ้านเมือง

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

โดยชนบประเพณีที่มีมาแต่โบราณกาลประการหนึ่ง และ
โดยการศึกษาของทหารชั้นผู้ใหญ่ แม้ในสมัยปัจจุบัน ก็ได้
บ่งให้ทราบ ในการเศรษฐกิจการปกครองของบ้านเมืองอยู่
ด้วย เมื่อเรียนแล้วก็จะต้องใช้ความคิด มีคณะวิชาที่เรียน
แต่ก็ไม่มีประโยชน์.

ความประหลาดของทหาร จึงขึ้นอยู่กับตนเอง ต้อง
ไม่ใช่ที่จะเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองบ้านเมือง ไม่
ใช่ที่จะมีอำนาจเหนือกษัตริย์ ผู้เป็นจอมทัพแห่งตน ไม่
ว่ากษัตริย์นั้นจะอยู่เหนือหรือใต้กฎหมาย ทหารบางคน
อาจมีความสามารถปกครองบ้านเมืองก็ได้ แต่มิใช่โดยใช้
อำนาจอาวุธของทหารเข้าด้นนั้น ต้องใช้เหตุผลของตน
เองเป็นใหญ่ เช่นนายเซอร์วิลด์ นายแอสคัต นายกรัฐมนตรี
ที่ดำรงภาระของอังกฤษ ก็เป็นทหารมาก่อน ทหารจะเป็นผู้
มีอำนาจทางการเมืองได้ โดยลักษณะเช่นนั้น จึงสมควร.

แต่เมื่อบ้านเมืองเกิดจลาจลด้วยการก่อกวน มีการประ
หารกันด้วยอาวุธ หรือเมื่อบังเกิดการจลาจลในความ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

คิด อันเป็นต้นเหตุไปสู่การจลาจลด้วยกำลัง และเป็นต้น
เหตุแห่งความทรยศโทรมของชาติ ทหารจะนิ่งดูด้วยได้อย่าง
ไรเล่า เราไม่ได้ผูกพันผูกมัดและผูกพันเป็นทหาร
แต่เราเป็นทหารที่มีชีวิตจิตใจ ก็จำต้องยื่น
มือเข้าเกี่ยวข้องกับกิจการบ้านเมือง เพื่อบ้องกันหรือระงับ
การจลาจล อันอาจมีขึ้นจากความคิดมิชอบ หรือความ
โง่เขลาของนักการเมือง โดยมีพักต้องให้นักการเมืองมา
บงการ ฉะนั้นรัฐประหารเมื่อ ๙ พ.ย. ๒๕๐ ซึ่งดีไว้ด้วย
ผู้มีศกทหาร จึงเป็นการกระทำชอบแล้ว ถ้านักการเมือง
จะพากันวุ่นวาย คือความเดือดร้อนให้แก่ราษฎร และ
ทำความเสื่อมโทรมแก่ชาติ เขาที่เป็นอยู่ขณะนั้น แม้
จะทำการรัฐประหารสักกี่ครั้ง หรือทุกครั้งเพื่อแก้
ภาวะเลวทรามดังกล่าวนั้น ก็เป็นการสมควร.

ประการหนึ่ง นักการเมืองและพรรคการเมืองต่าง ๆ
อันเป็นเหตุวุ่นวาย และเสื่อมโทรมแก่บ้านเมืองในขณะนั้น
ก็มีใช้ไรอาวุธ ปรากฏอย่างชัดเจนว่า ฝ่ายเป็นของนาย

ในหลวงอานท์ ๆ กับ ปรีดี

ปรีดี มีอาวุธร้ายแรง ยักยอกได้เป็นอันมากจากกิจการของเสรีไทย ซึ่งนายปรีดีก็ขังไว้ อาวุธและคนพลัดอาชญาเหล่านี้ ข่มเป็นสิ่งที่ต้องหวาดหวั่นแก่ประชาชนทั่วไป กรณีระหว่างระบอบนายโงะ สุวรรณทัต การยิง บ.ก. ชัน ไม่ได้เลื่อนไปจากความทรงจำของเราเหล่าราษฎร ในเมื่อพระมหากษัตริย์ ถูกดองปลงพระชนม์อยู่บนพระที่นั่ง ผู้ถูกอาชญาต้องดำเนินการตามกฎหมายกรรม แม้ในพระราชฐานอันแวดล้อมด้วยผู้คนที่ถวายความปลอดภัยถึงอย่างนั้น โดยมีเกรงอาญาแผ่นดิน ทหารผู้ทรงอาญาแผ่นดิน ด้วยการเอาเลือดอาชญาแผ่นดิน สำหรับความเป็นเอกราช จะหึงคูดายได้อย่างไรกัน เหตุร้ายแรงอันหนึ่งได้บังเกิดจากจลาจลแล้ว การจลาจลครั้งนี้ถูกบุคคลที่เป็นรัฐบาลทหารก็ตั้งตั้งอำนาจของบุคคลนั้น หรือเหล่านั้น เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบ้านเมือง มิฉะนั้นราษฎรก็ไร้พึ่ง จะตกอยู่ในอำนาจของนักการเมืองเหล่าใดเหล่าหนึ่งแล้วทหารนั้นแหละจะเป็นเครื่องมือ คือตกอยู่ในอำนาจของ

คำรพี บัณฑิต

พรรคการเมืองเหล่าใดเหล่าหนึ่งนั้น แล้วกลายเป็นความพิพาทแก่บ้านเมือง เช่นที่ปรากฏมาในเยอรมนี, ในอิตาลี ก่อนสงครามคราวนี้ คือพรรคการเมืองมีอาวุธ แต่ราษฎรนั้นมือเปล่า ใครขึ้นวัดก็ถูกฆ่า ถูกทำตาย ดังนั้น ใครใดที่มีน้ำใจอันบริสุทธิ์ในอุดมคติประชาธิปไตย คือดำเนินการต่อสู้ด้วยเหตุผล ไม่ใช่ด้วยกำลังอำนาจ ใครนั้นก็พึงสร้างพรรคของคนด้วยอาวุธ เช่นพรรคนาซี พรรคฟาสซิสต์ และตลอดจนพรรคของนายปรีดี ซึ่งมีอาวุธของเสรีไทยคงกล่าวมาแล้ว แต่จำตนเองอาศัยอาวุธในการสร้างอำนาจก็จำต้องตั้งอำนาจนั้นลงด้วยอาวุธ คงต้องใช้ทหาร.

การรัฐประหารเมื่อ ๘ พ.ย. ๕๐ ได้เปลี่ยนรัฐบาลและเลิกตั้งรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่เดิม คือเปลี่ยนรัฐบาลชั่วคราวที่ดีดีไปเป็นรัฐบาลคงถาวรแล้ว และเลิกใช้รัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช ๒๔๗๕ ไปใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ฉบับการปกครองรัฐบาล ให้นายคง เป็นผู้จัดโดยตลอด

ในหลวงอาหนักๆ กับ ปรีดี

ยังคงรักชาติกตัญญูหาพระไทเพื่อความสงบของบ้านเมือง และ
เพื่อความปลอดภัยของรัฐบาลปกครองเอง.

เจ้าพระยาฯ จะว่านการท้าวองค์ความดำเนิรในทางการเมือง เพราะจะนอกเรื่องกรณีสวรรคต แต่ดำกรณีสวรรคตนั้น ที่ผู้จะปรากฏผล ให้เห็นว่าเกี่ยวกับการเมืองของบ้านเมืองนั้น จะเห็นการดำเนิรให้เห็นภาวะการเมืองไว้โดยข้อพอเป็นทางสำหรับกรณีอันจะต่อไป ว่าการลงมติในกรณีสวรรคตจะเป็นไปด้วยเหตุอันสมควรหรือไม่.

รัฐบาล นายควง เข้าบริหารราชการแผ่นดิน ตามคำขอ
ร้องของคนบุรีประหาร และด้วยความเห็นชอบของประ
ชาชนอย่างมาก คนทั้งหลายชมยินดีในการถ่มอำนาจรัฐ
มาดถอย ก็สืบเนื่องมาจากการที่นางายปรีดี และโดย
มากก็นิยมฝ่ายประชาธิปไตย อันเป็นพรรคนายควงเป็น
หัวหน้าอยู่ ต่างหวังกันว่า นายควงจะเป็นผู้มาแก้ความ
คับแค้นของคน ตลอดจนกระทั่งจะเลิกหลายปัญหาต่าง ๆ เช่น

ดำรง บัณฑิต

กรณีนี้ควรคิด ให้บ้านเมืองมรณแปเหมือนทุกเคยเป็นมา
แต่โบราณกาล.

การเพิ่มขึ้นไปอย่างสม่ำเสมอ ผลคืออย่างไร.

รัฐประหารทบเกิดชนเมื่อ ๘ พ.ย. ๕๐ มีกรณพิเศษต่าง
กับการปฏิวัติเมื่อ ๒๔ มิ.ย. ๕๕ และการยึดอำนาจ ๒๐ มิ.ย.
๕๖ คือในสังขกรรณแล้วมานาน ไม่ปรารถนาให้มีอำนาจ
ทางการเมืองของลูกหลานเขาเป็นคดี เมื่อ ๒๔ มิ.ย. ๕๕ มีเจ้าหน้าที่
องค์หนึ่งหลบหนีออกไป แต่โดยดำเนินคดีจะถูกรื้อฟื้น
นอกจากนั้น ดังที่คุยโดยพร้อมหน้าและปลอดคอกัน แต่
ในคราวรัฐประหารครั้ง (๘ พ.ย. ๕๐) นอกควรเมืองทง
หลายทเป็นพวก นายปรีดต่างหลบหนีเป็นพวกตน - ละเพราะ
นายปรีดกับคนสนิทคือ ร.อ. อรรถชัย ร.น. ได้พากันหลบ
หนีออกนอกประเทศ พาให้เข้าใจกันว่าเป็นเรื่องสองตัวกัน
หลังทหาร

การตัดสินใจโดยคณะรัฐมนตรี ย่อมมีขึ้นเป็นกรณีพิเศษ
และบรรดาเจตนาที่คณะรัฐมนตรีทำได้ อย่างกรณีการที่

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

แล้วแต่หัวใจคิดหัวใจของบรรดาผู้คัดค้านเหล่านั้น จะประกอบด้วยธรรมฝ่ายสูงหรือฝ่ายต่ำ แต่ความคิดความเชื่อที่ดีคือการอ้างว่า ต่างประเทศไม่นิยมยึดกับรัฐบาลนายควง ไม่นิยมการปฏิบัติของคณะรัฐประหาร ที่ล้มรัฐบาลถ้อยถนัมเนื่องจากรัฐบาลปรีดี คุณเหมือนว่า การที่ต่างประเทศพากันตั้งบเพื่อกองทัพของ รัฐบาลนายควง คุณเหมือนว่าการที่มันเกิดเหตุร้ายขึ้นที่บกไซไซ เนื่องจากความเข้าใจผิดของไทยอันดีงามบางหมื่นนั้น เป็นที่ชื่นชอบของบรรดาฝ่ายค้านเหล่านั้นนัก ประเทศชาติไทยจักวิวัฒนาการเกิด ขอแต่ให้นายปรีดีมีอำนาจอยู่ เพราะว่าถ้าเรามีอำนาจได้เป็นคอมมิวนิสต์ เราก็ไม่จำเป็นต้องมีชาติ! เราไม่จำเป็นต้องมีศาสนา ไม่จำเป็นต้องมีพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ไม่จำเป็นต้องมีบ้านเรือน ที่อยู่ ของเราเอง ฯลฯ คุณก็เหมือนภิกษุผู้ทรงศีล คือสั่งแล้วทุกอย่าง ต่างกันนิดเดียว ตรงที่ภิกษุในพุทธศาสนาไม่สามารถฆ่าสัตว์ แต่ท่านเหล่านั้นสามารถฆ่าได้ แม้กระทั่งพ่อของตัวเอง! ถ้าจะหาอะไรกับ

คำพิพากษา

เราท่าน ซึ่งเป็นเพียง Comrade ของเขา เขามองดีอะไรจะหาว่าได้เป็นอย่างงดงามทีเดียว และถ้าจะหาอะไรกับ — กรรมชั่วบรรดา!

ว่าด้วยการต่างประเทศ จุระไม่ไรของ คน ต่างชาติ ต่างประเทศเหล่านั้นที่จะมา จัดขวางในกิจการบ้านเมืองภายในของเรา แต่เรายังไม่ลืมว่า ประเทศก็เหมือนครอบครัวทั่วๆ ไป หรือคนทั่วๆ ไป เราต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะประเทศเราซึ่งเป็นประเทศเล็ก และขาดความสามารถดำรงตนในทางวัตถุ อันบางอย่างเป็นถึงจำเป็นแก่ชีวิต เราก็ต้องพึ่งความสามารถของประเทศอื่น โดยแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน แต่ในฐานะที่เราเป็นประเทศเอกราชและ ต้องการเอกราช ไม่ต้องการจะรวมเป็นสหภาพของใครต่อใคร แม้จะใหญ่ยิ่งเช่นสหภาพโซเวียตก็เช่น เราจักต้องปฏิบัติให้เป็นต้นแบบที่เอกราชแก่ประเทศชาติทั้งหลาย ฉะนั้นการที่บุคคลใดที่เป็นไทยมาทำให้อาณาจักรของ ชาว ต่างประเทศ รวมตัวไทย ด้วยกันเองหรือ

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

ปฏิบัติการอัน เป็นช่องทางให้บังเกิด อำนาจต่างประเทศมา
บังคับไทยเรา เกินกว่าความผูกพันกับต่างประเทศอันเราพึง
บังคับตนเอง มุคคณนหรือคนไทย ผู้หนึ่ง ย่อมเป็น ผู้
ของไทยทั้งชาติ.

รัฐบาลนายคองเริ่มขึ้นคราวที่แล้ว ด้วยการรัฐประ-
หาร เป็นการประกาศความ ต้มเหลวของรัฐบาล ถ้อย
ที่ถ่วงถ่วงไปแล้ว แต่ในบรรดาความ ต้มเหลวของใครก็
ตาม ย่อมมีสิ่งที่ไม่ได้หรือยังไม่ได้ อยู่ เพราะกรณีต่าง
ประเทศ เราไม่มีข้อสัญญาผูกพัน อย่างไรเราปฏิบัติไปตามข้อ
สัญญาเช่นนั้น คือไม่ทำให้เขาเสียหายในการเปลี่ยนแปลง
ภายในของเราแล้ว ต่างประเทศเขาก็ไม่เป็นอะไรที่เรา
อื่นที่จริงนักการเมืองฝ่ายค้านก็ระเบียบ ต่างประเทศในข้อ
คืออยู่ และรู้ว่าต่างประเทศเขาก็มีกรรมและมีมารยาท แต่
การกระทำของเราให้ร้ายต่อรัฐบาลนายคอง โดยอ้างต่างประ-
เทศนั้น ก็เพื่อให้บังเกิดการแตก ตันในบรรดาประชาน
เท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันเขาทำให้ต่างประเทศมาทำได้

คำวิหี บัณฑิตศิริ

ตัวกับเรามากเกินไป ซึ่งเป็นผลเสียหายแก่เราไม่มากนัก
เป็นเรื่องราวเข้าตลกขกักเข้บ้าน หรือที่จนเรามืดเคื่อน
ใจได้ว่า "ความเหลวพ้องเพียงในหัว อย่าพินพิวชาติ
ตลกเข้บ้าน" นักการเมืองที่ประพฤติผิดคดีนี้ ก็ด้วยความ
เห็นแก่ตัวถ้อยเดียว ควรเป็นที่ตั้งวรแก่คนทั้งหลาย ที่จะ
ยกย่องคนเหล่านี้ ให้มา มีอำนาจ ทาง การ เมือง ค่อยไป
ภายหลัง.

รัฐบาลนายคองได้รับการมอบหมาย ให้บริหารงานเป็น
เวลา ๙๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญฉบับรัฐประหารซึ่งบังคับ
ให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ภายใน ระยะ เวลานั้น
นับเป็นการสำคัญอันหนึ่ง เพราะตัวรัฐบาล (นายคอง)
ก็คงจะมีคะแนนนิยมต่ำสำหรับการ เป็นรัฐบาลต่อไปเมื่อสิ้น
เวลา ๙๐ วัน ฉะนั้นกิจการใดที่รัฐบาลนายคองจัดทำขึ้น
จึงมีผลเพียงการกระทำ โดยละเพราะกรณีต่อพรรครัฐบาล
นายคองได้จัดคณะกรรมการขึ้นสอบสวนใหม่ อาศัยการ
สอบสวนของคณะกรรมการชุดเก่าและสอบสวนเพิ่มเติมขอ

ในหลวงอาหนัก ๆ กับ ปรีดี

ไป มีพระพินิจชนคดีเป็นประชนกรรมการ เริ่มการสอบสวนจนวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๔๘๑ ถึงสำเร็จด้านคณะกรรมการอัยการ เพื่อดำเนินคดีต่อไป.

การสอบสวนของคณะกรรมการ ชุดพระพินิจซึ่งดำเนินการ และแต่งตั้งจากรัฐบาลค่อนข้างต่างกับคณะกรรมการ ชุด "ศาล กลางเมือง" ซึ่ง แต่งตั้งโดยนายปรีดี กล่าวคือ คณะกรรมการชุด พระพินิจ ๑ เริ่มงานจากข้อสงสัยว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ถูกดองปลงพระชนม์ซึ่งตามรายงาน ของ คณะกรรมการ ชุด ก่อนได้ลงความเห็นไว้ (ลงความเห็นว่าเป็นข้อพิพาท) ฉะนั้นวิธีปฏิบัติการของคณะกรรมการชุดพระพินิจจึงเป็นในลักษณะ "สอบสวนคดี" ได้ มีการจับกุมบุคคลบางคนเช่นนายเฉลียว ปทุมรส อดีตราชเลขาของการประจําพระองค์ และจับกุม นายชิต ถึงเห็น นายบุศ บัณฑิตินทร์ซึ่งเป็นมหาดเล็กห้องบรรทม และปรากฏตัวอยู่ในเวลาเกิดเหตุ.

ดำริห์ บัณฑิต

ด้านการสอบสวนของคณะกรรมการชุดก่อน ที่เรียกกันว่า "ศาล กลางเมือง" นั้นเป็นพิพัตต์คดีที่ไม่เคยปรากฏมาแต่ก่อน กล่าวคือมิได้สอบสวนในทางคดี คือ ไม่มีการจับกุมผู้ใด ในข้อที่ควรสงสัยว่ากรณีดังกล่าว เป็นเรื่องการดองปลงพระชนม์ จึงอยู่คณะกรรมการ อาจข้อสงสัยขึ้นก็ได้ ว่ากรณีนี้เป็นข้อพิพาท หรือ เป็นการปลงพระชนม์เอง ซึ่งไม่มีการกล่าวหา หรือจับกุมผู้ใด แต่ก็มีข้อสันนิษฐานว่า เมื่อได้บังเกิดสงสัยถึงสองทางเช่นนั้น ทำให้จึงไม่คิดสงสัยในอีกทางหนึ่งคืออาจถูกดองปลงพระชนม์ อนึ่งการที่จะเรียกว่าคณะกรรมการชุดนั้น เป็น "ศาล" เป็นอันว่าเรียกไม่ได้เพราะไม่มี ใจทักไม่มีจำเลย และมีได้ปฏิบัติตามระเบียบวิธีพิจารณาของศาล ในการพิจารณาของคณะกรรมการชุด "ศาล กลางเมือง" นั้นมีแต่ผู้มาให้การโดยเรียกกันขึ้นมาเองว่าเป็นพระยาน และโดย "พระยาน" เหล่านั้นถูกนำขึ้นทูลถามตามแต่ใจของเจ้าหน้าที่ผู้ซักถาม ทั้งปรากฏว่า พระยาน

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

ถ้าใครบางคน เช่นนายบุศ นายชิตได้รับการเตือนจากเจ้าหน้าที่ผู้รักษาม ให้มาฟังคำพระยาปากขึ้น ก่อนที่ตนเองจะถูกเรียกให้การ ดำเนินความวิปริตเหล่านั้นก็เป็นธรรมดาอยู่เอง เพราะเจ้าหน้าที่ผู้รักษามและคณะกรรมการที่เรียกว่า "ศาลกลางเมือง" ถือเป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งขณะนายปรีดียัง มีอำนาจ เป็นนายรัฐมนตรี และเราต้องไม่ลืมว่ากรณีสวรรคตบังเกิดขึ้นในขณะที่นายปรีดีเป็นนายกด้วยเหมือนกัน.

โดยที่การปฏิบัติของคณะกรรมการชุดพระพิณฯได้เป็นไปอย่าง การสอบสวน คดี ซึ่งจำเป็นจะต้องปกปิดการ สอบสวน เพื่อรักษาไว้มิให้มีการ ทำลายหรือเปลี่ยนแปลง ก่อนที่จะนำคดีขึ้นเปิดเผยต่อศาล ซึ่งจำนวนที่ปกปิดเหล่านั้นก็จะถูกเปิดเผยให้ทราบโดยทั่วกัน.

ในระหว่างการสอบสวนคดีนี้ มีบุคคลหนึ่งซึ่งนามว่า ขรรจบ มุนนาค ไปให้การแก่ผู้ใหญ่ว่าคน แสดงเป็นผู้รู้ดีในเรื่องกรณีสวรรคต ถึงกับระบุตัวผู้ทำการปลงพระชนม์

คำพิพากษาศาล

(ระบุว่าเป็น ร.อ. ขรรจบ มุนนาค) แต่เมื่อคณะกรรมการได้สอบสวนโดยละเอียด ปรากฏว่านาย ขรรจบผู้ให้การเท็จ จึงได้จัดการฟ้องร้องและจำคุกในฐานให้การเท็จ ทั้งนี้เป็นเครื่องแสดงว่า คณะกรรมการชุดพระพิณฯ มิได้ปักใจหมายเชื่อไปตามคำบอกเล่า มิได้ทำการไต่สวนสืบ และไม่เคยยอมให้มีการไต่สวน ดังที่นายขรรจบกล่าวโดยไร้หลักฐาน.

และเมื่อปลายสมัยรัฐบาลชุดข้าง นาวาอภัยวงศ์ ได้มีท่านเจ้าคุณผู้เฒ่าคนหนึ่งกับหญิงอีก ๒ คนถูกจับกุมในฐานไปเที่ยวกล่าวหานายปรีดีเป็นผู้ร่วม ในการตบปลงพระชนม์ประพาศิการณของนายขรรจบ กับท่านเจ้าคุณผู้เฒ่าท่านนั้น ตรงที่นายขรรจบได้รับโทษ ฐานกล่าวหา ร.อ. ขรรจบ มุนนาค คนสนิทของนายปรีดี ที่ว่ากรณีสวรรคตเป็นการถูกตบปลงพระชนม์ แต่ท่านเจ้าคุณผู้เฒ่าได้รับภัย เมื่อไปกล่าว ขัดกัน กับคำ ประกาศของรัฐบาลนายปรีดี ที่ว่ากรณีสวรรคตเป็นอุบัติเหตุ รวมความว่าในการสอบสวน

ในหลวงอาเนันท์ ๑ กับ ปรีดี

ครั้งหลังนี้ มิใช่ใคร ๆ จะให้การตามความพอใจ แต่ใน
กาลก่อน ใคร ๆ จะพูดอย่างไรก็ได้ หมิ่นพระบรมเดช-
านุภาพก็ได้ แต่ถ้าจะพูดว่ากรณีสวรรคตเป็นการถูกลอบ
ปลงพระชนม์ นับเป็นการพูดที่มั่วย.

คณะกรรมการได้ทำการสอบสวน พระรามอินทราผู้รัก-
ษาการอธิปัตย์กรมตำรวจในขณะเกิดเหตุ ได้ความว่าท่าน
ผู้นั้นกระทำการใด ๆ ไม่โดยคำสั่งของนายปรีดี ส่วนนาย
ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ชื่อบางคน ที่เป็นผู้ชักพอก "พะยาน" ใน
"ศาลกลางเมือง" ก็ตอบอย่างเดียวกันว่าได้ทำการชักพอก
ใหม่เอียงให้เห็นเป็นจำกรณีสวรรคตเป็นอุบัติเหตุเท่านั้น ก็โดย
ได้รับคำสั่งจากนายปรีดีเช่นเดียวกัน ในบรรดาเจ้าหน้าที่ ที่
เกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคต คงถือ ว่าตำรวจเป็นฝ่ายสำคัญ
ที่สุด แต่เมื่อตำรวจไม่ดำเนินการจับกุมในทางที่ควรสงสัย
ว่าเป็นการลอบปลงพระชนม์ การนั้นก็ไม่นับรูปคดีจนมาได้
ยิ่งกว่านั้นตำรวจกลับไปทำการจับกุมผู้ สักค้าน รัฐบาลนาย
ปรีดี จึงเป็นอันว่าหนทางที่จะค้นพบความจริงในเรื่องนี้ถูก

คำริห์ ปัทมะศิริ

กระทำอาพรางให้ไขว้เขวกันไปด้วยฝีมือของตัวเอง ไม่
สมกับที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่.

คงได้ยินมาว่า ทหารต้องทำตามคำสั่งของผู้นับบัญชา
โดยเคร่งครัด แต่เมื่อก่อน นั้น ผู้รับปฏิบัติตามคำสั่ง ก็
จะต้องพิจารณาและกระทำตามเฉพาะคำสั่งที่ชอบด้วยกฎ-
หมาย และตนเอง ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น
ด้วยถ้ากระทำไปในทางที่ผิดแม้เป็นการกระทำตามคำสั่ง ก็
จะต้องได้รับโทษ มิใช่จะพ้นผิดเพียงอ้างว่าทำตามคำสั่ง
เพราะว่าคำสั่งของผู้นับบัญชาไม่ใช่กฎหมาย ไม่อาจ
ดบังกฎหมายได้ ถ้าจะอ้างถึงการปฏิบัติตามคำสั่งโดย
เคร่งครัดก็ย่อมเห็นกันว่าทหารยัง เคารพกว่า ตำรวจและ
ข้าราชการพลเรือน แต่กระนั้นก็ต้องรับผิดชอบในการปฏิ-
บัติตามคำสั่งเสมอด้วยการกระทำของตนเอง ก็ฝ่ายตำรวจ
และข้าราชการพลเรือนไม่ได้รับผิดชอบในการกระทำของตน
เหมือนทหารหรือหรือ ? ถ้าเป็นเช่นนั้นทุกรายไป ก็แปล
ว่าราชการตำรวจและพลเรือน เป็นการเหลวไหลไม่เป็นดัง

ในหลวงอานันท์ ฯ กับ ปรีดี

เพราะมีผู้ใหญ่ที่คิดว่ามีน้อยรายงานขึ้นมา คนจึงตั้ง ส่วนน้อยก็จะมีคนคิดว่ามีผู้ใหญ่ตั้งให้ทำ จึงทำ เมื่อเกิดผิดขึ้นแต่ก็ทำอะไรเขาใครไม่ได้ หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในราชการ แม้คนที่ทำอะไรไปมาเหมือนหลุดมือก็โดน แต่บ้านเมืองของเรา จะเป็นประเทศชาติที่มีเอกราชได้อย่างไรกัน?

ได้กล่าวว่าการรวมการปกครองให้เป็นหนึ่งเดียว ได้รับการแต่งตั้งขึ้นในสมัยรัฐบาลนายควง แต่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนรัฐบาล การซ่อมแซม ของ คณะกรรมการจึงมาขึ้นสู่ลงในระหว่างรัฐบาลชุดซ่อมทดแทน (ชุดที่ ๒) โดยได้รับความสะดวกเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติอยู่ในรัฐบาลควง.

เมื่อกล่าวถึงการเปลี่ยนรัฐบาล จำเป็นต้องขอบันทึกเหตุการณ์บางอย่างลงไป เพื่อแสดงให้เห็นว่า การคลั่งคลายกรณีฉ้อราษฎร์บังหลวงไปสู่วิถีความจริงนั้น มิใช่ด้วยอำนาจของนายควงหรือรัฐบาลใด เช่นเดียวกับที่ไม่มีการใดหรือผู้ใดจะมาปกป้องความจริงไม่ได้ ความกระฉับกระเฉง

ดำริห์ ปัทมศิริ

กรณีฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นไปจากใจอันเป็นธรรม อันถึงขั้นไม่พอใจไทยทั้งชาติ ตลอดจนในจิตใจของชาวต่างประเทศที่ได้มาทราบเรื่องแต่ต้น.

รัฐประหารที่บังเกิดขึ้นเมื่อ ๙ พ.ย. ๕๐ นั้นเป็นการเด็กต่างอำนาจหน้าที่ของพฤษภาและคณะผู้แทน แต่ใจเจตนาใหม่ เรียกว่าวุฒิภาวะ และจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ตามความนิยมอันดีของธานี (รัฐบาลนายควง) ตามความในรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นโดยคณะรัฐประหาร และได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ภายในเวลา ๙๐ วัน.

การเลือกตั้งผู้แทนและหน้าที่ของพฤษภา และสภาผู้แทนดังกล่าวแล้ว เป็นหนทางแห่งกระแสดี๋ยงให้บังเกิดความมั่นคงมีขึ้นน้อย ประกอบกับคณะรัฐประหารและรัฐบาลนายควงได้ให้เสรีภาพแก่ หนังสือพิมพ์ อย่างเต็มที่ ดียิ่งเท่าที่คณะรัฐประหารและรัฐบาลนายควง จึงเป็นไปอย่างเต็มกำลัง แม้ในทางที่อาศัยเสียงจากต่างประเทศดังกล่าวแล้ว การรัฐประหารครั้งนี้ แท้จริงได้ยึดประโยชน์

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

ของคนหลายคน เช่นพวกที่ขโมยเงินจากธนาคารบางแห่ง ขึ้นตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง , วิธีไปรยหว่านหา พวกในทางการเมืองที่เล็ดมาคือทำให้เป็นหนี้ หรือให้โอกาส กระทำผิด เช่นการให้ขโมยเงินจากธนาคารที่ตั้งขึ้นโดยทุน ของประชาชน และทุนจากคลังแผ่นดิน แต่ไปตกอยู่ใน อำนาจเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง และหรือได้มีการ แต่ง ตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ในราชการ สำหรับมีอำนาจ รั้งหลวง หาผลประโยชน์ได้ตน กลายเป็นความผิด กลายเป็นตัวฉันทัดหลวง คนเหล่านี้ขโมยโกธ ขโมยตั้ง และ ขโมยเผด็จการหรือขโมยตามความโกธความตั้งนั้น ไม่ เป็นการประหลาดอันใดที่คนเหล่านี้บางคน แม้ที่เป็น ถึงประธานสภาสมัยนั้น ได้ดำเนินความพอใจ ถึงกับ เด็ดขมรรยาท.

แต่ว่าผู้แทนราษฎรเหล่านี้ ที่ถูกขับออกจากตำแหน่ง หน้าที่ มิได้หมดสิทธิ์ในการสมัครรับเลือกตั้งที่จะเข้ามาด้ กันใหม่ในสภาผู้แทน เว้นแต่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๓๕ ปี ซึ่งมี

คำรห์ บัณฑิต

อย่าไม่กัคน อย่างไรก็ดี การณ์ปรากฏว่า ผู้ได้รับเลือก ตั้งเข้ามาใหม่ในสภาผู้แทน ล้วนเป็นผู้ที่เคยแสดงตนเป็น ฝ่าย คัดค้าน รัฐบาลที่ถูกโค่นล้ม เช่นพวกประชาธิปไตย พวกชาตินิยม เป็นต้น ส่วนพวกสหชีพ พวกแนวรัฐธรรมนูญอันเป็นฐานที่คงของรัฐบาลที่ถูกโค่นล้มนั้น หาได้กลับ เข้ามาเป็นกำลังอย่างใดไม่ นี่เป็นการแสดงว่าประชาชน ฝ่ายข้างมาก ไม่นิยมการกระทำของรัฐบาลปรีดี และ รัฐบาลถวิลย์ เหตุผลในการโค่นล้มรัฐบาลถวิลย์ซึ่งสืบ เนื่องจากรัฐบาลปรีดีนั้นล้มหลายประการ เช่นเรื่องค่าครองชีพ เรื่องการโกงอย่างซึ่งหน้าโดยไม่มีคามผิด ฯลฯ แต่ เรื่องกรณีสวรรคต ก็เป็นเรื่องใหญ่ ในบรรดาเรื่องใหญ่ เหล่านี้ และรวมอยู่ด้วยเป็นกำลังอันใหญ่หลวงพอที่จะ โค่นล้มรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็รัฐบาลใด.

เป็นธรรมดาของการยุบสภา ราษฎรมักมีความเห็นอก เห็นใจผู้แทนราษฎรที่ถูกขับออกจากสภา และพากันออก เสียงเลือกตั้งให้กลับเข้ามาใหม่ รัฐบาลที่ทำการยุบสภา

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

จึงมักมีอำนาจอยู่เพียงในระยะเวลาการเลือกตั้งใหม่ เมื่อ
สภาใหม่ตั้งขึ้นแล้ว และโดยเป็นวิธีที่รัฐบาลที่จับคนออก
ไป สภาใหม่ก็จับได้รัฐบาลชุดนั้นออก.

รัฐบาลถวียมิใช่ผู้จับได้ผู้แทนราษฎรเหล่านั้นออกจาก
สภา แต่รัฐบาลถวียเองถูกรับได้ออกไป รัฐบาลนายคอง
มิใช่ผู้จับได้ผู้แทนราษฎรเหล่านั้น แต่รัฐบาลนายคองเป็น
ผู้ใช้อำนาจแทนคณะรัฐประหารที่ได้ทำการจับได้ ทั้งผู้แทน
ราษฎร และรัฐบาลถวีย ดังนั้นถ้าจะว่าโดยธรรมชาติของ
จิตใจมนุษย์ปุถุชน และถ้าผู้แทนที่ถูกขับออกไป ได้รับ
เลือกตั้งเข้ามาอีก ก็ย่อมเข้ามาจับได้หรือขัดขวางรัฐบาล
นายคองมิให้ตั้งต่อไป แต่การณ์ปรากฏว่าผู้แทนราษฎรที่
ได้รับเลือกตั้งเข้ามาใหม่ โดยมากมิใช่ผู้ที่เคยถูกรับออก
ไป นายคองจึงยังเป็นรัฐบาลต่อไปอีกด้วยคะแนนนิยมของ
ผู้แทนชุดใหม่นี้ เป็นการแสดงอยู่ว่าการกระทำของคณะ
รัฐประหาร ไม่ผิดหัวใจของราษฎรทั่วประเทศ.

คำวิหิ บัณฑิต

รัฐบาลนายคอง แม้จะได้เป็นผู้เริ่มการต่อต้านกรณี
สวรรคตอีกครั้งหนึ่ง โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการชุด
พระพิริยฯ ดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งการกระทำอันนี้เป็นผลต่อมา
อย่างน่าพึงพอใจ แต่ว่าการปฏิบัติของรัฐบาลนายคอง
โดยเฉพาะที่จะแก้การครองชีพนั้นไม่เป็นผล (ทั้งจะไม่
เป็นผลตลอดไป) เพราะนายคองไม่ถือหลักว่า รัฐบาลไม่
เกี่ยวข้องกับการค้าการอุตสาหกรรมของราษฎร ปล่อยให้
ราษฎรแข่งขันกันไปเอง เมื่อราษฎรไม่ได้รับความพอใจใน
ค่าครองชีพ ก็พากันไม่พอใจวิธีปฏิบัติของรัฐบาลนายคอง
นี่เป็นประการหนึ่ง.

ประการหนึ่งนายคองประกาศอยู่แต่แรกว่าจะปราบชา
วการทุจริต แต่แล้วกลับได้ลงมือกระทำอย่างใดให้เป็น
เช่นเป็นอน ข้อนเป็นเหตุให้ชาวการมีความพอใจ เพราะ
ชาวการส่วนมาก ยังรักดีตั้งตนอยู่ มิได้ชั่วช้าดำนาย
ไปตามคำร่ำลือ หรือแม้ถ้อยคำของบางคนในพวกนายคอง
ได้กล่าวไว้อย่างเปิดเผย แม้ว่าธรรมชาติจะได้อุปโลกให้

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

นายควงเป็นคนที่เก่งกรุงศรีอยุธยา แต่ว่ากรุงศรีอยุธยา
มีได้อันคนดี! อันนี้สำหรับข้าราชการบางคนก็จริงก็
ได้พยายามป้องกันและต่อสู้เพื่อความปลอดภัยแห่งดินแดน
หัวระของตน ฝ่ายประชาชนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการเป็น
ปกติก็ได้เห็นเพียงไปตามว่า ที่หวังจากนายควงนั้น ผิดหวัง
เสียแล้ว.

ประการหนึ่ง พวกประชาธิปไตย คือพวกนายควงแต่
เดิมก็มีอยู่หลายคน แต่แล้วก็ได้แตกแยกออกไปเป็นอีก
พวกหนึ่ง เรียกว่าพวกประชาชน มีนายเตียง ไชยภาค
เป็นหัวหน้า นายเตียงเคยอยู่ในพวกและเป็นกำลังสำคัญ
ของประชาธิปไตย เมื่อแยกออกมาได้พาเอาเตียงของประ
ชาธิปไตยเดิมลงไปไม่น้อยเตียง การแยกของนายเตียง
ออกมาคงพวกประชาชนนั้น จะผิดหรือชอบอย่างไรก็ตาม
แต่จะต้องเนื่องมาจากความผิดของ นายควง หรือพวกประ
ชาธิปไตยร่วมอยู่ด้วย เราเดียวกับที่นายควงแยกออกมา
จากคณะราษฎร ก็ย่อมมีเหตุผลของตนที่ว่าคณะราษฎร

คำวิหี ปัทมะศิริ

นั้นผิด แต่จะนายควงก็ได้มาเป็นฝ่ายก้านคณะราษฎร เช่น
เดียวกับนายเตียงมาเป็นฝ่ายก้านของพวกประชาธิปไตย การ
แตกแยกของพวกประชาธิปไตยนั้นเป็นอีกเหตุหนึ่งทำให้
รัฐบาลนายควงเสื่อมความนิยม.

ประการหนึ่ง และประการสำคัญที่สุด เมื่อนายควง
ได้รับความมอบหมายจากทหาร ให้มาอำนาจเป็นรัฐบาล
(๘๐ วัน) นั้น ได้มีเสียงกล่าวตำหนิกันเป็นอันมากว่าทหาร
ไม่ควรมาเกี่ยวข้องกับการเมือง นายควงก็ได้รับรองในข้อ
คิดอันนี้ แต่ดูเหมือนจะลืมไปว่า ตนเองได้รับมอบหมาย
ให้มีโอกาสบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติ (หรือแม้จะ
ด้วย โอกาส บำเพ็ญประโยชน์ แก่ตนเอง อย่างนี้ การเมือง
อื่นๆ) ก็โดยอำนาจความคิดชอบของทหาร หาไรด้วย
บัญญัติอำนาจของนายควงกับพวก โดยถ้าพึงไม่ แต่โดย
คำรับรองของนายควง ตามข้อคิดที่ว่า ทหารไม่ควรเกี่ยว
กับการเมืองนั้น คำพูดของนายควงก็กล่าวโดยเบ็ดเสร็จ ปรา
กฏในหนังสือพิมพ์บางฉบับที่บันทึกประวัติของนายควง เป็น

ในหลวงآنันท์ฯ กับ ปรีดี

การกระทบกระเทือนใจทหาร และโดยเฉพาะคณะรัฐประหาร ทำให้เห็นเป็นว่า นายคองอาศัยทหารเป็นเรือจ้าง พอขึ้นฝั่งได้แล้วก็แล่นไป และยังมีกองทัพติดกันอีกด้วย ใครที่ท้าวประโยชน์ให้แก่ใคร แล้วได้รับผลตอบแทนอย่างนั้น เห็นจะหาความพอใจได้ยากแม้ว่าใครผู้นั้นจะเป็นทหาร.

จะขอย้อนกล่าวหาความอีกสักกิดหนึ่ง ความจริงการกระทำของคณะรัฐประหารเมื่อ ๘ พ. ย. ๔๐ นั้น เพื่อมอบอำนาจการปกครองแก่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นที่รักและนับถือของทหารทั่วไป คณะรัฐประหารกระทำการตามดำพร้า มีได้ปรึกษาหารือกับจอมพล แต่หวังอยู่ว่า จอมพลจะยอมรับตำแหน่งหน้าที่อันมีเกียรติยศนี้ แต่ครั้นทำการรัฐประหารสำเร็จลง และนำความไปขอให้จอมพล ป. พิบูลสงครามรับ ตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ปรากฏว่าจอมพลไม่ยอมรับ และแนะนำให้ไปมอบแก่นายคองหัวหน้าพวกประชาธิปไตย ส่วนตัวจอมพลจะขอเป็นเพียงผู้บัญชาการทหาร อันจะเป็นกำลังของรัฐบาลนายคองต่อไป.

ดำริห์ บัณฑิต

ในระหว่างที่นายคองเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ปรากฏเสียงเรียกร้องจอมพลอยู่เนือง ๆ แต่จอมพลปฏิเสธเสียงเรียกร้องจอมพลหาแน่นอนเพียงไร ย่อมกระทำให้นายคองกับพวก — ถ้าปรารถนาจะเป็นใหญ่ย่อมไม่พอใจเพียงนั้น เพราะฉะนั้นคองและคนใหญ่ ๆ ในหมู่วงเขาไม่เห็นด้วยกับการตั้งรัฐบาลผสม (Coalition) จะรวมกับใครไม่ได้ และดูเหมือนจะถือว่าการบริหารราชการของผู้อื่นไม่ยิ่งกว่าพวกตน เป็นการผิดลัทธิของประชาธิปไตยว่า “เราดีกว่าคนอื่น” อันเป็นผลให้บังเกิดสามัคคีรต์ ความแตกแยก ของพวก ประชาธิปไตยยอม เป็นเพราะ เหตุนี้ด้วยการเคารพตนเองไม่หมายความว่าเพราะเห็นความเคารพผู้อื่น และการเคารพผู้อื่นไม่หมายความว่าดูหมิ่นตนเอง.

ด้วยความบกพร่องบางประการ ของรัฐบาลนายคอง ดังกล่าวมานี้ ประกอบด้วยการโจมตีของฝ่ายศัตรู คือพวกอวดดีหลังห่อze เช่นพวกโกง และโดยเฉพาะพวกที่มีผิด หรือควรมีผิด กรณีดังวรรคต อันเป็นกรณีใหญ่ที่

ในหลวงอานันท์ ฯ กับ ปรีดี

ถ้ามารดัดหัวคนได้หลายหัวโคตร ตามโบราณราชประเพณี รัฐบาลนายคองจึงถูกโจมตีในแง่มุมต่างๆ บังเกิดความผิดหวังในบรรดาผู้ที่เคยหวัง โดยเฉพาะที่รัฐบาลนายคองถือคติเสรีนิยม คือ ใครดีใครได้ ตัวใครตัวมันนั้น ก็เท่ากับมอบชนชาติทั้งชาติให้เป็นทาสของจีน หรือชาวต่างประเทศอื่น ที่มีความสามารถแถมมีทุนรอน และมาครองการเศรษฐกิจของไทยเราได้อย่างรอบคอบ ความเดือดร้อนในเรื่องการครองชีพ เป็นเครื่องกดดันอย่างร้ายแรง แต่รัฐบาลนายคองก็แก้ไขไม่สำเร็จ และยังไม่มีทางจะสำเร็จ ประกอบกับการกระทบกระเทือนอื่น ๆ ดังกล่าวแล้ว จึงในต้นเดือนเมษายน ๒๔๙๑ ได้มีนายทหารผู้ใหญ่บางคนไม่เจรจากับนายคอง แนะนำให้รัฐบาลนายคองลาออก.

ก่อนที่จะบังเกิดการณ์ขึ้นนี้ ได้ปรากฏแล้วว่าคณะรัฐประหารได้มอบอำนาจการปกครอง ที่ยึดไว้ให้แก่รัฐบาลนายคองแล้ว รัฐบาลนายคองย่อมสามารถกระทำการไป

ดำริห์ บัณฑิต

ตามกฎหมาย โดยมีต้องเกรงอำนาจหรืออิทธิพลได้ และถ้าการกระทำนั้นเป็นไปด้วยความดีด้วยช้อย่อมเจริญได้ แม้ด้วยเหตุแห่งชีวิต คือไม่กลัว ก็เมื่อรัฐบาลนายคองถูกเชิญให้ออกจากตำแหน่ง โดยไม่ชอบด้วยวิถีทางรัฐธรรมนูญ เช่นนี้ หนทางออกของนายคองทางที่รอบด้วยวินัย ก็คือสั่งปลดนายทหารเหล่านั้นออกจากราชการฐานผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือตั้งรัฐบาลชุดแล้วแต่ถ้อยคำที่เขากล่าวแก่นายคองจะเป็นผลอย่างไร.

แต่นายคองไม่กระทำเช่นนั้น นายคองรับฟังถ้อยคำโดยสงบ ได้ยินว่ามีการประชุมภายในพวกประชาธิปไตยเป็นอันตกลงยินยอมตามคำแนะนำให้ลาออกเพื่อมิให้มีการกระทบกระเทือนต่อกัน แต่แล้วไปปรากฏตามข้อความจดหมายไมถาวรของนายคอง เป็นการกระทบกระเทือนถึงกันอยู่และเป็นการแสดงว่าคณะรัฐบาลนายคองก็เป็นผู้ยากได้ยากเย็น และได้เสียด้วยความเป็นใหญ่เป็นโตอยู่ ที่ว่าเมื่อ

ในหลวงอาเนห์ ๑ กับ ปรีดี

ได้อำนาจรัฐประหารแล้วกลับกีดกันคณะรัฐประหาร ทั้ง
กล่าวหาว่า ก็มั่ว.

เป็นที่น่าเสียดายรัฐบาลนายคอง ที่บริหารราชการโดย
สุจริต ไม่ปรากฏมีการคดโกง และนำเสียดายที่ได้ตั้งกัน
สอบส่วนกรณีสวรรคตอย่างจริงจัง โดยการตั้งกรรมการ
ชุดพระพิณฯขึ้นปฏิบัติการ แล้วไม่มีโอกาสดำเนินการให้
ถึงที่สุด แต่ก็น่าชื่นชมที่ความไม่สิ้นดีในเมื่อรองตนละเพาะ
กรณี เป็นสิ่งพันครหาด้วยเหมือนกัน พฤติการณ์ต่อไป
จะแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติในกรณีสวรรคต ต้องการ
ความมั่นคงเด็ดขาดแห่งอำนาจกฎหมาย การขึ้นเกิดยว
ตระกูล เมื่อแรกก็ใช้กำลังเพียงน้อยเพราะพื้นที่แห่งความ
ผิดยังไม่ค่อยอยู่ เพราะปากภูมิยังทางอยู่แล้วด้วยการใช้กำลัง
แต่เมื่อขึ้นลงไป จนถึงไปจนกว่าดวงพระสุณิพลใน
ไม่ เราคงใช้กำลังเพิ่มขึ้นมาอีก ข้อนายคองยอมรู้ดี
และคงจะขึ้นบ้าง ที่มีใจออกกำลังกันที่ดูดีในเมื่อตนเองไม่

ดำริห์ ปัทมะศิริ

มีกำลัง ถึงอย่างไรเราก็ไม่ลืมความหวังตั้งใจ ที่รัฐบาล
นายคองได้เริ่มจัดการนี้สวรรคตให้เป็นไปเพื่อความเป็นธรรม.

เมื่อนายคองกับคณะออกจากรัฐบาลแล้ว คณะ
รัฐประหารได้ไปขอให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม รับกิจการ
บ้านเมืองนั้น ต้องเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการ
เกินความจำเป็นสำหรับการกล่าวถึงกรณีสวรรคต ฉะนั้น
ขอกล่าวโดยย่อเฉพาะกรณี ว่าการที่จอมพลแปลกยอม
รับมอบหมายหน้าที่ตามความประสงค์ ของคณะรัฐประหาร
นั้น เป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องทั้งที่วิพากษ์ในความกำเริบของ
คณะรัฐประหาร เพราะถึงอย่างไรคณะรัฐประหารก็มีความ
เข้มแข็งจอมพลแปลก เป็นข้อว่า รัฐบาลจอมพลแปลก
เป็นรัฐบาลที่เข้มแข็ง ด้วยความนิยมชมชอบของประชาชนและ
ทหาร นับว่ามั่นคงดีกว่ารัฐบาลนายคอง ฉะนั้นก็ย่อมส่ง
ผลไปถึงกรณีสวรรคต ให้เป็นไปในทางอันชอบธรรม เพราะ
ว่าธรรมกับอำนาจต้องเกื้อกูลกัน.

ในหลวงอาเน็มที่ ๑ กับ ปรีดี

ท่านจอมพล ได้ประกาศขึ้น ๆ ว่าจะทำตามกฎหมาย
ทั้งนี้ได้ทำให้บังเกิดจิตตกณัชนาว่า การ "ทำตามกฎหมาย"
นั้นจะเป็นไปในสถานที่ใด เพราะการทำตามกฎหมาย ได้
ทำให้ผู้รักความจริงพิศวงงงงวยกันมานานแล้ว และถ้อย
คำนักการเมือง ก็ทำให้คนทั้งหลายเสื่อมเชื่อถือลงด้วย
เหมือนกัน แต่ว่าเมื่อจอมพลแปลกเข้ารับตำแหน่งแล้วไม่
นาน ได้ลงมือปราบความกำเริบเหิมอำนาจของผู้ร้ายบางจำ
พวก เช่นชาวจีน และพวกทุจริตในกรมรถไฟ นับว่าเป็น
การแสดงความจริงใจอยู่ การ "ทำตามกฎหมาย" ให้บ้าน
เมืองมีร่มแปะนั้น ก็นับว่าเป็นที่ชื่นใจ.

แต่เพราะกรณีสวรรคต เป็นข้อปัญหาหนึ่งทกนทง-
หลายแคลงใจอยู่ ประกอบกับข่าว "ไต้ดิน" ทำความคิด
ของคนทั้งหลายให้ไขว้เขว เช่นที่กล่าวกันว่า จอมพลแปลก
จะไม่ปฏิบัติภารกิจจริงจิงในวังสวรรคต เพราะอุปหน้า
ประมุขคือนายปรีดีเป็นสหายร่วมงานสำคัญกันมา และนาย

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ปรีดีได้เคยมีบุญคุณ โดยปล่อย จอมพล พันการลงโทษ
ในคดีอาชญากรรมสงคราม.

สำหรับความเคยร่วมของจอมพลแปลก กับนายปรีดี
นั้น ไม่เป็นปัญหา แต่จอมพลก็ยอมตระหนักอยู่อย่างไม่มี
ปัญหาอีกเหมือนกัน ว่าวิธีการ "ไต้ดิน" ของนายปรีดี
ได้ให้ผลแก่ตนเองเพียงไร ความรอดพ้นของจอมพลแปลก
กับพวกในคดีอาชญากรรมสงครามเป็นเพราะว่า นายปรีดีได้
พยายามอย่างสุดความสามารถแล้วที่จะทำร้ายแต่ไม่สำเร็จ
จึงเหล่านักการเมืองบางคนที่ไม่รู้ แต่ไม่เป็นปัญหา
สำหรับจอมพล ป. และนายปรีดีผู้รู้แน่แท้.

เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๔๙๓ เวลาเช้าข้าพเจ้าบังเอิญ
พบกับจอมพลแปลก ที่ห้องโถง ชั้นล่าง กระทรวงมหาดไทย
ท่านจอมพลได้ให้เวลาสนทนาประมาณครึ่งชั่วโมง ข้าพเจ้า
ได้ถามถึงปัญหาว่าไปตามที่เขาตั้งอกใจ ว่าท่านจอมพลจะ
ปล่อยให้การสวรรคตละเลยหายไป เพราะอุปหน้าประมุข
กระนั้นหรือ.

ในหลวงอาณัติฯ กับ ปรีดี

ท่านจอมพลกล่าวว่า จะทำตามกฎหมาย แต่ได้ให้
ถ้อยคำเป็นที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งว่า กรณีสวรรคตเป็น
เรื่องพิพาทในรูปคดีกฎหมายอยู่แล้ว ก็ให้เป็นหน้าที่ของ
กรรมการสอบสวนและการปฏิบัติตามกฎหมายต่อไป

"ผมไม่ทำอย่างคุณคง" ท่านจอมพลกล่าว "เพราะ
จำถ้าเราเข้าเกี่ยวข้องกับคดีเกินไป คนทั้งหลายจะ
หาว่าเราเถลึง แต่ถ้าเข้าเกี่ยวข้องกับอย่างไรเกินไป เราจะ
หาว่าเถลึงอีกเหมือนกัน ผมปล่อยให้อาณัติเขาทำ
และผมทำตามหน้าที่"

ข้าพเจ้าไม่ลืมว่า เมื่อหลวงธำรงฯ รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ได้กล่าวเปิดเผยว่า จะไม่สืบสาวราวเรื่องของ
ข้าราชการทุจริต เว้นแต่จะมีพ้องร้องขึ้นมา ที่ถ้ามา
แล้วก็ให้แล้วกันไป แต่อย่าทำทุจริตขึ้นใหม่ ซ่อนพังก
เป็นการเบียดเบียนผู้อื่น เดี่ยวขึ้นคดีโดยตรงที่หลวงธำรงฯ
ไม่ "พระราชอำนาจ" ที่ "พระราชทานอภัย" เท่านั้น และ
ความจริงคนทุจริตก็มีไม่มาก การให้อภัยของหลวงธำรงฯ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ในอนันตโรหิต จังมิได้รับนิยมนชมชอบ แม้ในเหล่าข้าราชการ
การทุจริต ต่อมา ในสมัยนายคองเป็นนายกรัฐมนตรี
ประกาศโครงการว่าจะปราบข้าราชการทุจริต แต่เพราะ
เหตุที่ข้าราชการทุจริต มิได้เป็นไปอย่างถนัดทุกตัวคน
คำของนายคอง ที่ว่า จะปราบ ข้าราชการ ทุจริต แล้วก็ไม่ได้อ
ปราบ จึงกลายเป็นเสื่อมเสียตนเอง แต่ในสมัยรัฐบาล
จอมพลแปลกได้ประกาศว่า ให้ข้าราชการทำงานดีไป
ไม่ต้องวิตกในการถูกลงโทษ นี่แหละเป็นหนวยกันอันเห็นอ
กว่ามือทั้งสองที่ผ่านมแล้ว เพราะว่า จอมพลได้ทำการ
ปราบข้าราชการทุจริตอย่างจริงจัง และเมื่อมองมือปราบ
ก็ปราบได้ ฉะนั้น ในกรณีสวรรคต เราเชื่อว่าท่านจอมพล
จะปฏิบัติกรอย่างซื่อตรง เนิยบขาด ตามกฎหมาย และ
เป็นที่หวังว่าจะได้ผลพิุจน์อันแท้จริง ด้วยอำนาจที่หนุน
หลัง ประกอบกับความซื่อตรงคอหนัก

ท่านจอมพล ยังได้เปิดเผยต่อ หนังสือพิมพ์ ภาย ระเบียบ

ในหลวงอนันท์ฯ กับ ปรีดี

ซึ่งหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยฉบับที่ ๒๔
มิถุนายน ๒๔๘๓ ว่า

“ผมจะตอบคุณได้อย่างสำนึกว่า นายปรีดีต้อง
คิดกลับแค้น และการกลับเข้ามา จะต้องมาอย่างใหญ่
คือมาเป็นใหญ่เสียเลยทีเดียว เพื่อเป็นการกวาดล้างมรดก
ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมึ ถ้ามาอย่างอื่นผมมองไม่เห็นทาง แต่
ผมเชื่อว่านายปรีดีมาลำบากเต็มที

“ถ้าหากนายปรีดี พนมยงค์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณี
สวรรคต ก็ย่อมจะต้องถูกฟ้องร้องตามกฎหมาย ผมไม่
สามารถจะช่วยเหลือ เพราะทุกคน แม้แต่พระมหากษัตริย์ก็
ยังอยู่ใต้กฎหมาย”

คณะกรรมการชุดพระพิริยาฯ ได้ปฏิบัติการสอบสวน
กรณีสวรรคตต่อมาในสมัยรัฐบาลจอมพล โดยไม่มีการ
ชี้แจงอย่างใด มีกิจการสำคัญอันหนึ่งที่คณะกรรมการ
ปฏิบัติไป คือ การเดินทางไปยุโรป เพื่อขอพระราชทาน
การสอบสวนพระราชกระแสร่วมเพิ่มเติม และการสอบสวนปาก

ดำรง บัณฑิต

ความคลั่งไคล้ที่พ่ายอยู่ในยุโรปด้วย ในการหนังสือพิมพ์
เกียรติศักดิ์ ฉบับ ๒๔ มิ.ย. ๘๓ ได้บันทึกถ้อยคำพระพิริยาฯ
ไว้ดังต่อไปนี้

“เมื่อข้าพเจ้าเดินทางไปสืบกรณีสวรรคต ที่สวิสเซอร์แลนด์
(บันทึกสัมภาษณ์ พต. ต.ต. พระพิริยชนกดี โดย
“แหลมสน”)

“เมื่อข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าหน้าที่โดยตรง
ในการสืบสวนกรณีสวรรคตของต้นเกล้าฯ ในพระบรม-
โกศฐาน ย่อมเป็นความหนักใจเป็นธรรมดาแก่ตัวข้าพเจ้า
เองที่ไม่ได้ปฏิบัติงานมาแต่ต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปมเหตุที่
ทำให้เกิดความมึนคั่งขึ้นมาโดยลำดับคือ การปราศจาก
ชั้นคู่ชั้นพลกพระบรมราช ซึ่งนับว่า เป็นการละทิ้งหลักอาช-
ญาวิทยาเสียโดยสิ้นเชิง แต่เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างได้คลี่คลาย
ผ่านมาเป็นอันยุติลงที่จะกลับไปยังต้นใหม่ แล้วเราก็ควร
ปฏิบัติภารกิจสืบสวน จากหลักฐาน เท่าที่ยังเหลืออยู่ให้
รัดกุมเท่าที่จะทำได้

ในหลวงอานันท์ฯ กับปรีดี

“ข้าพเจ้าได้ใช้เวลาตรวจด้านงานการสืบสวน และสอบสวน
ส่วนทั้งด้านวนคำให้การของบุคคลต่าง ๆ ในศาลกลางเมือง
ซึ่งกองอยู่สูงท่วมศีรษะ และผ่านมือมาหลายคอกหลายมือ
แล้ว ด้วยความพิณพิเคราะห์อยู่หลายวัน จึงได้นำเข้า
วินิจฉัยในที่ประชุมคณะกรรมการ เราได้ตั้งความเห็นพ้อง
กันว่า ถ้าจะถือเอาหลักพิจารณาจากด้านวนเหล่านี้ ก็ย่อม
เป็นการยากที่จะค้นหาเงื่อนงำคดีตายออกไปได้ และถึง
จำเป็นจะต้องกระทำสืบไปก็คือ การขอพระราชทานการ
ดอมนพระราษกระแต่เพิ่มเติม จากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และพระราษชนนี ผู้ทรงใกล้ชิดกับเหตุการณ์ และบุคคล
อื่น ๆ อีกหลายคน ซึ่งล้วนแต่อยู่ในต่างประเทศทั้งนั้น
เพราะจากด้านวนทั้งหมด ปรากฏว่า ได้ทั้งเงื่อนงำอันเป็น
ข้ออ้างอย่างยากที่จะวินิจฉัยได้ในหลายประเด็น ดังนั้น
เหตุนี้คือทางออกทางเดียว ที่ข้าพเจ้าและคณะกรรมการ
คิดเห็นว่าเราหวังที่จะคลี่คลายคดีด้วยรวดเร็วได้.

คำวิห้ บั่มมะศิริ

“ดังนั้น โดยรับความที่ผิด เมื่อรัฐบาลได้อนุมัติใน
ความประสงค์ของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้า หลวงแล้ว ๆ คุณ
ใหญ่และได้วรินทร์ เสด็จมาการของเรา ก็จับเครื่องบิน K L M
จากดอนเมือง รุดไป สู่จุดมุ่งหมายในที่ที่รัฐบาลได้มีใจ
กว้างขวางอนุมัติงบประมาณให้คณะเราเป็นจำนวนแสนเศษ
ซึ่งเชื่อว่าพอเพียงสำหรับทำหน้าทศกรณได้เป็นอย่างดีที่สุด
เหนือไปกว่านั้นอีกของ ความมั่งคั่งหมายที่เราจะได้ถวายความ
จงรักภักดี แต่พระวิญญูญาณรองในพระบรมโกษฐ์ เป็น
โอกาสสุดท้าย.

“ยานฟ้าพาคณะของเราเหิรผ่าน กัดกัศตา การำ
บาดตรา ไปแคว้นคังคินเอาที่ใดไร จากนั้นก็มุ่งไป
อิมส์เคอร์คัม และรอนลงสู่เจ็นวา เป็นที่หมายปลายทาง
สุดท้าย จากเจ็นวา เราเดินทางต่อไปโดยรถไฟด่วนจน
กระทั่งถึงโตซานน.

“เรามาถึงโตซานน เมื่ออากาศหนาวคอบรรเทาความ
ร้อนถึง หิมะเริ่มละลายแล้ว เราได้รับการแนะนำให้พัก

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

วัดชลรภูมิไฮแลนด์ ซึ่งห่างจากพระตำหนัก 'วัดถาวรมณเฑียร'
ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพียง ๓-๔ กิโลเมตรเท่านั้น.

“เมื่อข้าพเจ้าได้คิดต่อกับราชเลขาณูการ เพื่อดูกรม
บัญชีมหาดให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ ถึงการมาของ
ข้าพเจ้าและวัตถุประด่งค้แล้ว คณะของเราก้ได้มีโองาด้
เข้าเฝ้า ขอพระราชทานการดอบดอวงเป็นครั้งแรก.

“คำหนัก ‘จิตตา วิมมานา’ อยู่ชายทะเลดำป จาก
 บานพระเกตุทองหนึ่งคืบอันตบขึ้น มองเห็นพวนาเป็นตะ-
 ดอกลีพรชวยอดจ ทางหิมะกำลังแปรสภาพจากหิมะคว
 ดุมกัน เป็นพระเนตรเห็นเท็ก น้ในทะเลเขาะ มาจากโศดเขา นาน ๆ
 ครัง ถมเย็นจากพวนทะเลดำปจะพัดผ่านเข้ามาอุบอบบ มิน
 เป็นธรรมชาติทรมันและผาสุกแฉดต้อมคำหนัก ‘จิตตา
 วิมมานา’ อยู่ชวฤตุกาล.

“ข้าพเจ้าตระคะนัไซ้ขอทราบพระราชทานการสดับตม
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในครั้งแรก ประมาณสองชั่วโมงเศษ
ก็อุยงพระองค์ก็ด้วยดีก็หาดีไกรยทั้งชด ก็อุยงพระนคร

ดำรง ปัทมเศียร

และพระเกษาสัง ไม่ค่อยจะทรงพิศพจน์ อย่างที่เคยประทัม
เคียงข้างกับในพระบรมโกษฐ์ ที่กรุงเทพฯ ทุกครั้งคราว
อย่างไรก็อย่างนั้น แต่แนวพระเนตรนั้นต่างหากที่ทำให้
ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเคร่งครัดดลยไม่วาย และโดยกะเพาะที่
บ่อยครั้ง เมื่อข้าพเจ้าขอพระราชทานกระแด้รมั่งถึงภาพ
เมื่อวันสวรรคต พระองค์สถิตอยู่ในพระเนตรตลอดเวลา
คำวิธิตอบกับข้าพเจ้าทุกครั้งด้วยคำว่า "พินิต -- อย่างนั้น
และ "พินิต --" อย่างนั้น แล้วก็บางทีครั้นเพียงคำว่า
"พินิต" คำเดียว ก็ทรงสลดหยุดตงคล้ายกับจะทรงรำลึกถึง
ภาพในอดีต เมื่อข้าเฝ้าขอพระเนตรไปพบกับภาพในเรือนค
ด้านซ้ายในวังบางปะอิน ในพระบรมโกษฐ์ทรงกรรเขี้ยว
อยู่เฉยๆ ตั้งนเห็นจะทำให้ข้าพเจ้าท้อความลำบากใจ
ยิ่งขึ้น มันเป็นการรบกวนต่อความรู้สึกในพระราชหฤทัย
เหลือเกิน ข้าพเจ้าได้ขอรับพระราชทานอยู่ในเหตุนี้ ทรง
ขมระร่น แต่เต็มไปด้วยความเยือกเย็น รับผิดชอบว่า

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

"อดคิดถึงพี่ไม่ได้เลยแม้แต่ขณะเดียว ฉันเคยคิดว่า
กันจะไม่ห่างจากพี่ตลอดชีวิต แต่มันเป็นเคราะห์กรรม
ไม่ได้คิดเลย, จะเป็นเกษียณ คิดแต่จะเป็นน้องของพี่
เท่านั้น."

"ข้าพเจ้าได้กราบถวายบังคมทูล ชักชวนออกไปในหลาย
ประเทศ ทรงตอบคำถามข้าพเจ้าอย่างเปิดเผยในทุกประเด็น
เช่นเดียวกัน การขอพระราชทานปล่อยตัวในวันแรกนั้น
ข้าพเจ้าได้ผ่อนในประเด็นซึ่งไม่รุนแรง และกระทบพระราช-
หัตถ์น้อย เพราะถ้าจะรวมรัดให้เสร็จสิ้นภายในวันเดียวก็
จะเป็นการกระทบกระเทือนต่อพระองค์มากไป ความเศร้าสลด
คือพี่ผู้ร่วมตายโลหิต แม้จะห่างไกลผ่านพื้นมาเกือบสองปี
เต็มแล้วก็ยังเป็นความเศร้าที่ข้าพเจ้าเองก็พลอย จันทะเทือน
ไปด้วย ข้าพเจ้ากราบถวายบังคมทูลกลับโฮเต็ลในวันนั้นเมื่อ
ได้เวลาพอสมควร รับสั่งถามถึงความสวัสดีของนายแฉ่ข้าพ-
เจ้าและคณะ ข้าพเจ้ากราบทูลว่าดีคงเรียบร้อยทุกประการ."

คำร่ำ บัณฑิต

"ในวันรุ่งขึ้น ข้าพเจ้าได้มาทูลดวงมณีนอีกครั้ง เพื่อ
เข้าเฝ้าและขอพระราชทานการปล่อยตัวจากลี้ภัยพระรา-
ชชนนี ภายในวิถีดวงมณีนในวันนั้นจะเป็นภาพที่ประทับใจ
แก่ข้าพเจ้าชั่วชีวิตปาวสาน ข้าพเจ้าเกือบจะทำหน้าที่
ของข้าพเจ้าไม่ได้ เพียงแต่ทรงทราบวัตถุประสงค์การมา
เฝ้าของข้าพเจ้าเท่านั้น พระอดุลย์เริ่มโศกวัน นี้เป็นสิ่งที่
ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความลำบากใจอย่างยิ่งใหญ่หลวง และทับ
ทวี ยิ่งกว่าที่ ข้าพเจ้าได้ขอพระราชทานการปล่อยตัวจากใน-
หลวงหลายท่านก็."

"อย่างไรก็ดี พระราชชนนีเป็นผู้ทรงดวงมาโลบที่
พระบรมศพเป็นบุคคลแรก ย่อมจะทรงตระหนักในเหตุการณ์
ดังกล่าวด้วย แต่เมื่อข้าพเจ้ากราบทูลถามเข้าสู่ประเด็น
เท่านั้นก็เริ่มกรรแสงพิลาปว่าพระเนตรเดียวรับแต่พระเนตร อยู่
ไม่วาย ข้าพเจ้าต้องหยุดถวายคำถามเป็นพัก ๆ ข้าพเจ้า
ไม่ได้เห็นภาพของสมเด็จพระราชชนนีในวินาทีแรกที่ได้ทอด
พระเนตรเห็นพระบรมศพ และโผ่คำเข้าก็อดบิษราชโอรส

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

ว่าได้ทรงเสวยสดเพียงไหน แต่ภาพในจิตตาพัฒนาในคืน
ซึ่งกาลเวลาได้ผ่านพ้นมาเกือบสองรอบแล้ว ยังทรงเสวย
ถึงเพียงนี้ จะเปรียบกับวันนั้นเมื่อเกือบสองทศวรรษที่แล้วได้เพียง

ไร โอ้ สมเด็จพระราชชนนี ผู้ทรงเสวยหาราชโอรส ปาน
พระชนมชีพของพระองค์เอง.

“ คำนึงเพียงว่า ‘คุณน้า’ คำหนึ่งก็ทรงสดุดและ
กรรแสงซ้ำ ‘คุณน้า’ อีกคำก็พล่าปรำให้ ข้าพเจ้า
รู้ถึงความรียาภาสในจิตตาพัฒนา อัดคั้นอย่างพิลึก เสวย
เจียม แต่วังเวง เมื่อภายในคำหนึ่งก็แผ่แผ่ถึงกรรแสง
ข้าพเจ้าและคณะเจียมกริบ สดกับเสียงกรรแสง ก็จะมี
แต่เสียงไม้มโห่และแตรร้องฉาบอยู่ในอุทยาน กลุ่มหิมะ
ขาวโพลนหลังเขาสูงโชน โหลตถายเป็นพิษ ข้าพเจ้า
และคณะทอดตาถลนทุก เมื่อเห็นวามสมเด็จพระราชชนนี
ทรงเห็นพระทัยเป็นกำลังแล้ว เสด็จมาส่งข้าพเจ้าด้วย
พระพักตร์เสวยสดประมาณ.

คำรห์ ปัทมะศิริ

“ ในวันนี้ ข้าพเจ้าได้มาขอบปากคำ คุณเจริญ
ข้าพเจ้าขอสมเด็จพระราชชนนีซึ่งนับว่าได้ให้การเป็นประโยชน์
เพิ่มเติมยังชนเป็นอันมาก.

“ ทางเดินของ กระณิศจรรยคติก็ดั่งกระจาง ชนเป็นตา
ดับแล้ว!

“ ข้าพเจ้าใช้เวลา เวียนถวายเป็นการต้อนรับ สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวและพระราชชนนี ประมาณ ๔ ครั้ง จึงเสร็จสิ้น
การต้อนรับซึ่งนับว่าครบทุกประเด็น ทุกคณะกรรมการต้อง
การ มันเป็นการคลั่งคลายมดเห็ดจรรยคติอันมหัศจรรย์.

“ ข้าพเจ้าและคณะไปจิตตาพัฒนาอีกครั้ง เป็นครั้งสุด
ท้าย เพื่อในการกราบถวายบังคมลาจากสัตว์เดรัจฉาน
แดนนี้ รวมเวลาที่เรายู่ในอาณาจักรแห่งท้องดิน ๒๐ วัน.

“ ในระหว่างที่ ข้าพเจ้ายังดำเนิน ชะรอยอยู่ในโลกา
ข้าพเจ้าได้มีโอกาส พบภาพที่ให้ความ ตื่นเต้นใจ และอาจจะ
เป็นภาพ ตื่นเต้น แทนพดกนิกรพี่น้องไทย ของ ข้าพเจ้าทั่วไป

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสฝรั่งเศส และกรม
ตำรวจได้จัดการถวายการพิทักษ์พระองค์อย่างมโหฬาร
“ข้าพเจ้าจากโตซานนี้ ไปปารีส และดำเนินการสอบสวน
นายสุภา ศิริमानนท์ เจ้าหน้าที่เซ็นเซอร์ชาวฝรั่งเศสของ
นายปรีดี ๑ ที่นั่นรวมทั้งนายบรรจง จุฑะเคมน์ ซึ่งเคย
ประกาศก่อกบฏที่กรุงเทพฯ ๑ ว่าในพระบรมโกศรู้ทรงโปรด
ปรานนายปรีดี ๑ นัก ทั้งสองคนนี้เป็นชาวราชการสถานทูต
ของเราที่ปารีส ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าจะไปสอบสวน นาย
ศิริมานนท์ ทัดสินตอน แด่มังเอิญพบเขาที่ปารีส นายศิริ
จึงให้การกับข้าพเจ้าเสียทันที

“ข้าพเจ้าอยู่ที่ปารีส ๑ สัปดาห์ และเดินทางต่อไป
ลอนดอน ทำธุระที่นั่นอีก ๑ สัปดาห์ จึงกลับประเทศไทย

“บัดนี้หน้าที่ของข้าพเจ้าได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ข้าพเจ้าขอ
ขัญเชิญดวงวิญญาณ สมเด็จพระปรมณทรมหาอานันทมหิ-
ตด ซึ่งทรงสถิตย์อยู่ ณ ฟากสวรรค์ชั้นใด ได้โปรดทรง
รับทราบความจงรักภักดีและอาลัยยิ่งจาก ข้าพระพุทธเจ้า

ดำริห์ บัณฑิต

และพลกนิกรของพระองค์ด้วย ผู้ลอบพินาศพระองค์
จะได้รับโทษานุโทษอย่างสาหัสสากรรจ์ที่สุดในประวัติ-
ศาสตร์ชาติไทยในมิชามินานนี้แล้ว

การสอบสวนดำเนินมาจนถึงปลายเดือนมิถุนายน ๒๔๗๑
ก็มีข่าวปรากฏว่า คณะกรรมการได้สอบสวนเสร็จแล้ว
เหตุผลทั้งหลายบ่งบอกว่า กรณีสวรรคตเป็นการถูกลอบปลง
พระชนม์ แต่ใน “นาที่สุดท้าย” ก่อนที่คณะกรรมการสอบสวน
จะได้ตั้ง ดำเนินการให้ขยายการ นั้น ก็ได้รับความรู้ใหม่เพิ่ม
เติมและชัดเจนค่อยๆ คลายอย่างน่าอัศจรรย์ ตามข่าวหนังสือ
พิมพ์ประชาธิปไตยฉบับวันที่ ๘-๑๐ กรกฎาคม ๒๔๗๑ กล่าว
ไว้ดังต่อไปนี้ ซึ่งมีความตรงกับหนังสือพิมพ์อีกหลายฉบับ
เช่น นครสาร เสรีภาพ เป็นต้น

“คดีสวรรคตแดง โรนาที่สุดท้าย พระยานชลพระยา
เจ้าบ้านเผยแผนการปรีดี”

“สอบสวน ตั้งแต่เช้าจน ๔ โมง จึงถ่ายรูปว่าปรีดีไป
ประชุมวางแผนที่บ้านตน”

ในหลวงอานันท์ กับ ปรีดี

“การซ่อมสวนกรณีสวรรคต ซึ่งคณะกรรมการได้
ดำเนินกันมาเป็นเวลานาน และมันก็ได้เริ่มต้นไปแล้วนั้น
ตามรายงาน เบื้องหลังข่าว ซึ่งเพิ่ง จะถูกเปิดเผยเป็นครั้งแรก
กล่าวว่า หลักฐานสำคัญที่สุดในคดีคณะกรรมการนี้จะ
ได้รับในหน้าที่สุดท้ายแห่งการซ่อมสวน และพระยาปากดุด
ท้ายนี้ได้เปิดเผยอย่างเด่นชัด ในท่ามกลางความตึงเครียดของ
คณะกรรมการ หลังจากที่ได้ซ่อมสวนพระยาปากดุดแต่
เข้าจนกระทั่งถึง ๔ ทุ่ม เรื่องเร้นลับทั้งปวงจึงได้ถูกเปิดเผย
ออก ซึ่งเป็นการแน่นอนว่า นายปรีดี พนมยงค์ กับเรือ
เอกวชิรชัย ชัยสิทธิ์เวช ไม่มีทาง รอดพ้น กฎหมาย ไป ได้
พระยา ปาก ดุด มีบรรดาศักดิ์เป็น พระยา และ นาย ทหาร ชน
ผู้ใหญ่.

“ประเด็นแรก ที่เดียว ที่กรรมการจะรู้เบาะแฉ ก็โดยที่
คนในบ้านผู้นั้น ได้ไปพูดกับตำรวจนอกเครื่องแบบ และ
ตำรวจผู้นั้น ได้รายงานไปยังผู้บังคับบัญชา ในเวลาต่อมา
คณะกรรมการได้เชิญบุคคลผู้นั้น ซึ่งเป็นที่นับถือ ของพระยา

คำวิหิ บัณฑิต

ผู้นั้นไปซ่อมสวน ก็ได้รับข้อเท็จจริงอย่างกว้างขวาง เพราะ
บุคคลผู้นั้น เป็นคนหน้าตาเย็น และ ดึงอื่น ๆ ไปเลี้ยงดูบุคคล
สำคัญ ที่ไปประชุม เพื่อ วาง แผน การณ์ รอบ ปอง พระชนม
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ซึ่งได้เคยประชุม
กันที่บ้านเจ้าคุณผู้นั้น ผู้ซึ่งเข้าประชุมด้วยมีนายเจตย
ปทุมรัตน์ และนายชิต สิงห์เสนี ซึ่งขณะนั้นถูกขังอยู่ในฐาน
ผู้ต้องหาในคดีนี้ และนายปรีดี พนมยงค์ พร้อมด้วยวชิรชัย
อีกด้วย.

“หลังจากได้มีข่าวว่าการซ่อมได้เสร็จสิ้นลงแล้ว กับ
ข่าวต่อมาว่า คณะกรรมการได้ให้หลักฐานเพิ่มเติมอีก จึง
ได้ขอเวลาเพื่อมอบให้กรมอัยการนั้น ก็เพราะครั้งที่สุด
คณะกรรมการได้เชิญเจ้าคุณผู้นั้นไปซ่อมสวน ในเบื้องต้น
เจ้าคุณผู้นั้นปฏิเสธว่าไม่รู้เรื่องราวอะไรด้วย แต่ถึงกระนั้น
คณะกรรมการ ก็ยังพยายาม คอยดู ความดำริที่จะให้
เจ้าคุณผู้นั้นเปิดเผยความลับต่าง ๆ การซ่อมได้ดำเนินต่อ
มาอย่างไม่หยุดยั้ง จนกรรมการเห็นท่าจะไม่สำเร็จ จึงได้

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

นำตัวชายผู้เป็นที่เคารพของเจ้าคุณ ซึ่งเป็นผู้เอาน้ำแข็งมูหรีไปเลี้ยง ขณะทนายปรีดีกับพวกปรึกษา วางแผนการนัดบปดงพระชนมมาอ้างและชายผู้หนึ่งได้ขอรับให้เจ้าคุณผู้หนึ่งให้ตอบเสียโดยตรง และยืนยันว่า ตัวเขาเองก็ได้ให้การกับตำรวจไปตามความจริงเท่าที่เห็นมานั้น โดยตลอดแล้วเมื่อเจ้าคุณผู้หนึ่งได้ทราบเช่นนั้นจึงได้ยอมรับสารภาพถึงการวางแผนการนัดบปดงพระชนมอย่างสิ้นเชิง คณะกรรมการได้รับทราบด้วยความตกตึงถึงพิสดารและเศร้าสลดใจซึ่งขณะนั้นเป็นเวลา ๔ ทุ่มพอดี พอได้รับหลักฐานพระพิริยการกับบันทึกยื่นไปยังกรมอัยการทันที และพระยานทักดาเป็นพระยานปากสำคัญที่สุดของคดีนี้ ซึ่งเราได้เห็นรายละเอียดเบื่องหลังคดีคนไปอย่างใกล้ชิด."

"ดังคุณพระยานกรณีตำรวจคดีทุกคน พอพระยานพระยาตำรวจภาพมาหอนั้น พระพิริยฯ ถูกหมายชีวิตเข้าให้แล้ว พอพ้องพระยานทุกคนให้อยู่สันติบาล พระยาศรียุทธฯ งดรับแจก."

ตำรวจ บัณฑิต

"นายพลผู้บรรดาศักดิ์ชั้นพระยา ซึ่งได้ถูกคณะกรรมการสอบสวนกรณีตำรวจคดี เชิญตัวไปสอบสวนและได้รับสารภาพต่อ คณะกรรมการการว่า นายปรีดี และ พวก ได้ไปประชุมที่บ้านของตน เพื่อวางแผนการนัดบปดงพระชนมตั้งแต่เจ้าพระเจ้าอยู่หัวในบรมโกศฯ ตามข่าวที่เราได้เสนอไปในฉบับวานนั้น ปรากฏตามรายงานข่าวต่อมาว่า บัดนี้ตำรวจได้ให้ความอารักขาอย่างเข้มแข็ง ทงนเพื่อป้องกัน การถูกทำร้ายถึงชีวิต ซึ่งจะทำให้รูปคดีเปลี่ยนแปลง."

"อย่างไรก็ดี ในชั้นนี้ได้มีการตกลงกันว่า พระยานปากสำคัญทุกปากในกรณีตำรวจคดี ตำรวจถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องพิทักษ์รักษาชีวิต เพราะอิทธิพลของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งมีอยู่เป็นอันมาก."

"อนึ่งได้เป็นที่ตกลงกันอีกประการหนึ่งกล่าวคือ เมื่ออัยการยื่นฟ้องคดีแล้ว พระยานฝ่ายโจทก์จะถูกเชิญไปอยู่ในบริเวณกองบังคับการสันติบาลชั่วคราว ทงนเพื่อความปลอดภัยแห่งชีวิตของพระยานเอง และในขณะ เดียวกัน

ในหลวงท่านที่ ๑ กับ ปรีดี

นายตำรวจที่พร้อมที่จะอำนวยความสะดวกในการไปไหนต่อไหนให้เป็นปกติ.

“นอกจากพระยานแต่ผู้ปรากฏว่า ในขณะที่ นายพลตำรวจตรี พระพิณจหนักดี ประทานกรรมการสอบสวนกรณีตำรวจคดี ถูกปลอบร้ายอยู่ ซึ่งทางตำรวจ ก็ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เพราะกรณีเบ็ดเตล็ดอย่างสิ้นเชิงได้ก็ เพราะว่า ทางพระพิณฯ ทำการสอบสวนโดยปราศจากความเกรงกลัวอิทธิพลรอบด้าน.

“กรรมการผู้หนึ่งแจ้งกับข้าพเจ้าของเราว่า หลังจากพระยานปากดำคดีฯ มีบรรดาศักดิ์ชั้นพระยา ได้ให้การรับสารภาพแล้ว คำสั่งในบริเวณนั้นก็น่าพอใจ ทำให้คณะกรรมการตกอยู่ในความตึงเครียดไปชั่วขณะหนึ่ง.

“หนึ่งเมื่อเช้าวานนี้ เจ้าหน้าตำรวจของเราได้ไปขอพบ พลเรือตรี พระยาสุรยุทธเดชะ อดีตประธานพลเรือนสภาบ้านฉางกรมโฆษณาการ เพื่อสอบถามข้อความบางประการเกี่ยวกับกรณีเจ้าคุณสุรยุทธฯ ได้ถูกเชิญไปสอบสวน แล

คำวิหิ บัณฑิต

ได้รับคำตอบผ่านจดหมายของท่านว่า ในระหว่างนี้รับแจกชั่วคราว.

“เราได้ติดตามไปพบพระยานหลายปากปรากฏว่า ไม่มีตัวอยู่ในบ้าน.

“ในการพบกับหลวงธรรปราชญ์การ ร้องขอขมอดยัยการแจ้งกับเจ้าหน้าตำรวจของเรา เมื่อบายวันวานว่า ด้านกรณีตำรวจคดีนี้ยังอยู่ในระหว่างการตรวจ พกงาน ยัยการจะมีความเห็นอย่างไรไม่ได้ จนกว่าจะได้ตรวจ ด้านจนจบ และในกรณีทางกรรมการต้องทำด้วยความถี่ ถ้าพนักงานคนใดนำไปเบ็ดเตล็ด ถือว่าผิดวินัยอย่างร้ายแรง หลวงธรรปราชญ์กล่าวต่อไปว่า ขณะนี้กำลังเร่งตรวจอยู่ และวันหนึ่ง ๆ ต้องอ่านจำนวนให้ได้ถึง ๔๐๐ หน้า เพื่อจะร่างให้ทันภายในกำหนดเวลาหนึ่งเดือน การดำเนินคดีจะให้ความมั่นคงแห่งความยุติธรรมทุกฝ่าย และจะไม่ยอมให้อิทธิพลใดๆ เข้ามาครอบงำทั้งสิ้น ส่วนจะฟ้อง

ในหลวงอาหนัก ๆ กับ ปรีดี

ไม่พียงใครบ้างนี่ยังให้ความเห็นไม่ได้ หลวงอรรถปรีชา
ชรูปการกล่าวในที่สด."

คณะกรรมการได้ทราบเรื่องเหล่านี้แล้ว แต่ก่อนนั้น
เดือนมิถุนายน ๒๔๘๓ - และเมื่อได้บันทึก ปากคำเรียบร้อย
แล้วก็ปิดตำนาน เพื่อมอบคดีให้อยยการต่อไป ในวันที่

๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๓ คณะกรรมการได้เชิญหนังสือพิมพ์
ไปชี้แจงถึงความคืบหน้างานในการสอบสวน ปราบกฏหมาย
เป็นทางราชการเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๔๘๓ ซึ่งตรงกับ
ชาวหนังสือพิมพ์คือ

"พนักงานสอบสวนชี้แจงว่า พระบาทสมเด็จพระปร
เมนทรมหาอานันทมหิดล ทรงถูกปลงพระชนม์.

"พล. ต.ค. พระพิริย ชนคดี ซึ่งรัฐบาลแต่งตั้งให้เป็น
พนักงานสอบสวนกรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปร
เมนทรมหาอานันทมหิดล เพิ่มเติมจากที่ได้มีการสอบสวน
ไปก่อนแล้ว และได้ออกเดินทางไปเฝ้าทูตของ ชาติพระ
บาททราบทุกตาม สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และ

ตำรวจ ปัทมะศิริ

สมเด็จพระราชชนนี ศรีสังวาลย์ ณ พระตำหนัก ไทชานน์
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ พร้อมกับพนักงานสอบสวนอีก ๓
นาย และได้สอบสวนบุคคลสำคัญ ๆ อื่น ๆ อีกบางคนนั้น
เมื่อได้เดินทางกลับมาถึงกรุงเทพฯ และรายงาน การปฏิบัติ
งานต่อผู้บังคับบัญชาแล้ว พล. ต.ค. พระพิริย ชนคดี จึง
ได้เปิดการ ให้สัมภาษณ์แก่ผู้แทนหนังสือพิมพ์ เพื่อแถลง
ผลการสอบสวนให้ทราบ ณ กองตำรวจสอบสวนกลาง เมื่อ
วันที่ ๓๐ มิถุนายน.

"เมื่อเริ่มการ ให้สัมภาษณ์ พล. ต.ค. พระพิริยชนคดี
แถลงว่า เรื่องการสอบสวนกรณีสวรรคต นั้นบางสิ่ง
บางอย่างที่เปิดเผยไม่ได้ แต่ใครจะสรุปความว่า กรณี
นี้ได้ความแน่ชัดว่า ในหลวงในพระบรมโกศถูกลอบปลง
พระชนม์!

"เมื่อกล่าวประโยคนี้แล้ว พล. ต.ค. พระพิริยชนคดี
ได้กล่าวต่อไป เคียงให้ผู้แทนหนังสือพิมพ์ว่าถึงพฤติ
การณ์ในคดีว่า ขอให้หวนคิดถึงสมัยที่มีการสอบสวน

ในหลวงอานันท์ ๑ กับ ปรีดี

กรณีสงครามคดี เป็นประการใด และกล่าวหาว่า “ขอให้ประชาชนและผู้แทนหนังสือพิมพ์ได้พิจารณาตนเอง เพราะว่าเป็นเรื่องที่มีอยู่แล้ว ส่วนคดีในชั้นนี้ได้ตกลงกันแน่ชัดแล้วว่า อัยการจะรับจำนวนการสอบสวนไปดำเนินการในวันเสาร์ที่ ๘ เดือนนี้”

“ต่อจากนั้น พล.ต.ต. พระพิณจันต์ได้แจ้งถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนกับพนักงาน อัยการ ว่า พนักงานสอบสวน มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน และให้ความเห็นควรจะฟ้องได้ แต่ส่วนพนักงานอัยการนั้น เป็นผู้ที่จะฟ้องหรือไม่ฟ้อง สำหรับกรณีเรื่องนี้ พล.ต.ต. พระพิณจันต์เปิดเผยว่า พนักงานสอบสวน เห็นว่ามีมูลที่จะฟ้องได้หลายคนในชั้นนี้ รวมทั้งผู้ที่ถูกจับกุมแล้วและที่ยังไม่ได้ถูกจับกุม รวมเป็นจำนวน ๖ คนด้วยกัน ซึ่งในจำนวนนั้น ๔ คน ที่ถูกจับกุมแล้ว ส่วนอีก ๒ คนนั้น พล.ต.ต. พระพิณจันต์เปิดเผยว่า ได้แก่นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส กับ ร.อ. อรรถชัย ชัยสิทธิ์เวช ร.น. ซึ่ง พล.ต.ต.

ตำรวจ ปัทมะศิริ

พระพิณจันต์แจ้งว่า ทั้ง ๒ คนอยู่ในความตำรวจของพนักงานสอบสวนที่จะให้มีการจับกุมต่อไป และกล่าวเสริมว่าพนักงานสอบสวนนั้นมีคดียาว เป็น ประชานได้แจ้ง ความตำรวจดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรีทราบแล้ว ส่วนการจับกุมนั้น พล.ต.ต. พระพิณจันต์แถลงว่า ได้มีการติดต่อกฎหมายในต่างประเทศเพื่อจับกุมตัวบุคคลทั้งสองแล้ว และเนื่องจากปรากฏว่า บุคคลทั้งสองอยู่นอกราชอาณาจักร ไม่สะดวกแก่การจับกุม จึงเป็นหน้าที่ของกรมอัยการ กับกระทรวงการต่างประเทศ ที่จะ ร่วม กันดำเนินการ ในเรื่องตามกฎหมายระหว่างประเทศด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน.

“พล.ต.ต. พระพิณจันต์ ได้เปิดเผยเกี่ยวกับการดำเนินคดีเรื่องนี้ต่อไปว่า สำหรับพระยาอนุรักษราชมนเฑียรผู้ต้องหาคนหนึ่งซึ่งได้รับการประกันตัวไปแล้วนั้น มีหลักฐานอันแก่การดำเนินคดี และแถลงปฏิเสธว่าสมเด็จพระราชชนนีหาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การให้ประกันตัวพระยาอนุรักษราชมนเฑียรแต่อย่างใดไม่.

ในหลวงอานันท์ ฯ กับ ปรีดี

“พล.ต.ต. พระพิริยชนกคดีได้แสดง ถึงหลักฐานในการ
ที่กล่าวที่ว่า พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
ถูกลอบปลงพระชนม์ว่า ได้หลักฐานจากการสอบสวนครั้ง
ที่แต่งประกอบกับการที่ได้สอบสวนเพิ่มเติมต่อมาในคราวนี้
และแจ้งว่า หลักฐานอย่างหนึ่งในหลายอย่างก็คือ บิน
กระบอกของกลางที่พนักงานสอบสวนใช้สอบสวนใน
ครั้งนั้น หาใช่บินกระบอกเดียวกับที่ใช้ยิงในระยะ
เวลาที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
เสด็จสวรรคตไม่ พล.ต.ต. พระพิริยชนกคดีได้แสดงด้วย
ว่า “สาเหตุการลอบปลงพระชนม์มีอยู่หลายประการด้วย
กัน แต่ยังไม่อาจเปิดเผยได้”

จากการเปิดเผยความเชื่อมั่นของคณะกรรมการ ว่า
กรณีสวรรคตเป็นการถูกลอบปลงพระชนม์ ดังกล่าวนั้น
ประกอบกับการระบัตินักฆาตสำคัญอีก ๒ คน คือ นาย
ปรีดีกับ ร.อ. อภิรักษ์ ว่าได้รวมในการลอบปลงพระชนม์
กับปรากฏว่ามีความเคลื่อนไหวบางอย่าง เช่นกรณีการจลาจล

คำพิพากษา

จากพวกลอบปลงพระชนม์ และพวกรวมการบางเหล่า หนึ่ง
ได้มีข่าวและความเห็นชนิดนี้ให้รู้ทั่ว ปรากฏใน
หนังสือพิมพ์บางฉบับ เช่นเด่นชัดว่าทางการจะจับคน
นั้นคนหนึ่งเพื่อพิพากษาทางเมือง การปลุกปั่นว่าทหารบก
ทหารเรือจะวิวาทกัน ฯลฯ ฯลฯ แล้วทำข่าวว่า นายปรีดี
จะกลับมา บางทีก็มีข่าวว่านายปรีดีไปอยู่ที่นั่นนั่น เป็นข่าว
ดังนั้นก็ให้เห็นเป็นสำคัญ แท้จริง ถ้านายปรีดีเป็นผู้
ร่วมคิดลอบปลงพระชนม์ นายปรีดีก็ไม่เป็นแกนสำคัญ
อันใดยิ่งไปกว่า ผู้ร้ายสามัญ ที่ทำผิด แล้ว ก็หลบหนีไป
เท่านั้น

ว่าด้วยความเคลื่อนไหว ในการจลาจลจากพวกลอบ
ปลงพระชนม์ และพวกรวมการบางเหล่า ตามที่ทางการกล่าวใหม่
ยืนยันเป็นข่าวปรากฏในหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยวันที่ ๓๔
กรกฎาคม ๒๔๙๓ นั้น มีสาเหตุเป็นได้หลายทาง ทางหนึ่ง
เพราะพวกลอบปลงพระชนม์ใน เมืองไทย พวกนั้น เจ็บแค้นที่ถูก
รัฐบาลจอมพลแปลกกระทำการระบอบ ทางหนึ่งเพราะพา

ในหลวงอานันท์ ๓ กับ ปรีดี

กันกำเริ่มด้วยเห็นว่าคอมมิวนิสต์ใน มลายูกำลัง กำเริ่มเป็น
ตัวอย่าง แต่เมื่อข่าวที่กลาโหมยืนยันปรากฏว่ากรมกรบาง
เหล่าเตรียมจะก่อการจลาจลอยู่ด้วย ก็ชวนให้สงสัยว่าอาจ
จะมีวิธีการใดที่นิยมยงตั้งเดิมให้บังเกิดการแตกร้าง เป็น
การ แฉก ฉานาญ ของ นายปรีดี ให้เป็นที่น่าเกรงขาม ดัง
ปรากฏ เป็น ข่าวใน หนังสือพิมพ์ ประชาธิปไตย ฉบับ ๑๕
กรกฎาคม ๒๔๘๓ ว่า พระพิทักษ์ฯ ขอให้มายังหลวงไว้ม่าง
พวกพะยานถึงกับไม่ได้นอนไม่หลับ” และมีเนื้อหาดังต่อไปนี้
ว่า “นายพลตำรวจตรีพระพิทักษ์ฯ ประธานกรรมการ
สอบสวนกรณีสวรรคตได้คัดข้อเท็จจริงมายังหนังสือพิมพ์ว่า
ขอให้ระงับการลงพิมพ์ของหลังการสอบสวนกรณีสวรรคต
เสียชั่วคราวก่อน เพราะเหตุว่าการลงพิมพ์เป็นการประ-
ท้วงร้ายขวัญของพะยาน ถึงกับไม่เป็นอันกินอันนอนด้วย
เกรงว่าจะถูกทำร้าย... นอกจากนั้นได้ เกิดปล่อยข่าวขึ้นอีก
โดยกะเพาะปล่อยข่าวเพื่อกำร้ายรัฐบาลจอมพล และเพื่อ
บิดเบือนกรณีสวรรคตให้เป็นเรื่องวุ่นวายใหญ่โต.”

ดำริห์ ปัทมะศิริ

บัดนี้ คณะกรรมการสอบสวนก็ได้มอบอำนาจการให้
ไว้แก่ กรม อัยการ แล้ว พร้อมกับด้วยความเห็นเห็นว่า
“กรณีสวรรคต เป็นกรณีที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันท์-
มหิตล ถูกดองปลงพระชนม์” และทั้งได้ระบุตัวผู้ต้องหา
โดยควรแก่เหตุผลตามรูปคดี ซึ่งผู้ต้องหาหนึ่งซึ่งมีนาม
ปรีดี พนมยงค์ รวมอยู่ด้วยผู้หนึ่ง คนทั้งหลายพึงได้รับฟัง
ความจากการปฏิบัติของกรมอัยการและศาลสืบไป.

นิติเวชศาสตร์

โดย

“เรียนไม่รู้จบ”

คำนำ

ผู้เขียนเรื่องนี้ไม่ใช่กรรมการแพทย์ที่ขึ้นต่อพระบรมศพ
เหตุที่จับปากกาเขียน ก็เพราะเท่าที่ได้ใคร่ครวญ และ
ศึกษากรณีต่อมอดของการสวรรคตของในพระบรมโกษฐ์เห็น
ว่ายังมีความเข้าใจกันไม่แจ่มแจ้งดี จึงจะได้กล่าวเป็น
ข้อ ๆ ไป.

ในหลวงอนันต์ฯ กับปรีดี

ข้อ (๓) ขาดแพทย์ใน กรรมการ สอดส่องกรณ
 สอดส่อง (กรรมการสอดส่องกรณสอดส่องฯ ชื่อนี้คือที่เรียก
 กันว่า "สอดส่องสอดส่อง" ไม่ใช่กรรมการสอดส่องฯ (พินิจแนก)
 ขอ ข้อม ความ เข้าใจ กัน เด็ด ก่อน อีกครั้งหนึ่งว่าบรรดา
 แพทย์ที่ไปให้ การ ค่อ หน้าประชาชนแล้วนั้น เป็นเพียง
 กรรมการสอดส่องพระบรมศพ ซึ่งมีหน้าที่รายงานการสอด-
 ส่อง และ ความเห็นในเหตุสอดส่องคือ กรรมการ สอดส่อง
 กรณสอดส่อง หากได้เป็นคดีกรรมการสอดส่องกรณสอดส่อง
 ไม่ แต่ในการสอดส่องฯ มีข้อความทรงนิตเวชศาสตร์ที่
 จะต้องทำความเข้าใจ และข้อความหมายซึ่งคณะกรรมการ
 คงจะได้พบความยากลำบากใจมากในบางครั้ง และอาจ
 จะได้ปรึกษาหารือแพทย์บางรายเป็นส่วนตัว เกี่ยวกับความ
 ที่ไม่ตรงกันของกรรมการแพทย์สอดส่องพระบรมศพ.

การตีความหมายของกฎหมายบางบทบางมาตราเป็น
 ปัญหาที่ยากนักใด การตีความหมายในบางข้อความของ
 นิตเวชศาสตร์ถนัดนั้น ถ้าไม่ใช่แพทย์ใครเล่าจะเป็นบุคคล

คำวิหี บัณฑิต

ที่เหมาะสม คำวิหี ความหมาย ในเรื่องของ นิตเวชศาสตร์
 ในส่วนที่เกี่ยวกับแพทย์ศาสตร์โดยเฉพาะ.

นิตเวชศาสตร์ (ส่วนที่เป็นแพทย์ศาสตร์) ไม่ใช่
 เป็นวิชาเชิงเดี่ยว หากอาศัยหลักวิชาทุกแขนงของแพทย์
 ศาสตร์ด้วย เหตุนี้แพทย์ตีความหมายข้อความใดจึงต้อง
 ระมัดระวังเต็มที่ มิฉะนั้นแพทย์เองก็ตีความหมายผิด เช่น
 เดียวกับนักกฎหมาย ก็อาจตีความของกฎหมายบางบท
 บางมาตราผิดหรือคาดเคลื่อนไป จึงไม่เป็นของแปลกที่
 ผู้ไม่ใช่แพทย์จะตีความหมายผิด โดยกะเพาะเมื่อถอยออกมา
 จากภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย.

จึงขออ้าง Nerve Excitation ที่ตามแปลให้ทางการ
 กรมตำรวจว่า "ประจักษ์ต้นต้น" ซึ่งไม่ตรงกับคำ
 จริย "ต้นต้น" คือ Excitement ซึ่งเป็นกริยาการระรั
 หนึ่งที่เกิดออกมา เนื่อง จากสัมผัสถูก กระตุ้นด้วยเหตุ
 การบางอย่าง Excitement ก็คืออารมณ์ระรัหนึ่งอยู่ใน
 หัวใจ High Mental Tension ส่วน Nerve Excitation

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

คือการกระตุ้นตัวแห่งต้นประสาท(ระบบประสาทส่วนปลาย) เช่นเดินไปเหยียบส่วนแหลมของหนาม ก็รู้สึกเจ็บทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ตัวว่าหนามอยู่ตรงที่จะเหยียบลงไป และไม่รู้ว่ามีหนาม จะอยู่ในอารมณ์ใดหรือไม่ (ยกเว้นที่อารมณ์แรงมากอาจทำให้ไม่รู้รู้สึก).

ตัวอย่าง ที่ ท่าน ประชาน กรม การ สอบ ส่วน กร ณี สวรรคตจากคำวินิจฉัยศาลฎีกา เกี่ยวกับการตายของ ช่างไฟ ที่มีอาการชักเกร็ง แยกไฟ นั้นต้องมี Nerve Excitation (คือเห็นเปลวไฟแดง) และอาจทางหูด้วย (คือ จากคลื่นเสียงระเบิดของหม้อน้ำ).

ส่วน High Mental Tension นั้น จะได้มีอยู่ขณะ ปฏิบัติการแย่งไฟมาก น้อยเท่าใดหรือไม่ ก็สุดแต่ว่าผู้นั้น ขำขานงานนั้นแค่ไหน และขณะเมื่อความแรงของระเบิด กระทบกาย มีอาการชักเกร็ง แยกไฟอยู่มาก น้อยเท่าใด หรือไม่มี ปฏิบัติการของเขาอาจอยู่ในขั้นความกำ ถึง มีอาการ ที่เหยียดเข้าไปถึงจุดแขนแล้ว หรือจนเหยียดเข้าไปไม่ได้

คำวิหี บัณฑิต

อีกแล้วก็ได้ แต่ในรายที่คำวิหีเป็นตัวอย่างนี้ เราต้อง กำหนดเกร็งก่อนเห็นอยู่ เตรียมพร้อมที่จะแย่งเหยียดเข้าไป ใหม่ High Mental Tension อาจเกิดขึ้นหลังจากเห็น เปลวไฟแดงออกมา และแสดงออกมาด้วยความตกใจ และความกลัว แต่ผู้เคราะห์ร้ายนี้ อาจได้ตาย หรือล้มลง เสียก่อนก็ได้ ตัวอย่าง จึงเป็น ตัวอย่างที่อาจมี High Mental Tension อยู่ก่อนแล้ว และอาจมีเพิ่มเติมขึ้นอีก ในลักษณะอื่น.

ตัวอย่างที่ข้างข้างบนนี้ เราอาจมองไม่เห็นความสำคัญ แต่ความจริงสำคัญไม่น้อย กว่าคำวิหีคดีนี้ได้ ชี้ให้เห็น ที่กำลัง กดกันเกิดขึ้นอยู่ในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ และผู้เขียนจะได้กล่าว ถึงในข้อ(๓).

ข้อ (๒) กรรมการ แพทย์ชั้นสูงพระบรม ศพไม่มี เจตนา พิจารณาว่าในขณะที่กำลัง ประชุมกันเพื่อจะ ดำเนิน การว่าจะแสดงมติ หรือความเห็นในรูปใด ประชานคณะ ชั้นสูงพระบรมศพ ก็ได้รับคำเชิญตัวให้รีบ ไปพบคณะ

ในหลวงท่านกับ ปรีดี

กรรมการสอบสวนกรณีสวรรคต แพทย์ผู้รักษาหนึ่งแนะนำ
การวิชันต์ คือต่างคนต่างแสดงความเห็นของคน ว่าใน
พระบรมโกศสวรรคตด้วยเหตุใด.

การเร่งเร้าจากกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตจะเนื่อง
จากเหตุใดนั้นบ้าง ผู้เขียนไม่คิดความยาวสาว ความยัดใน
ทัน แต่เหตุหนึ่งซึ่งสันนิษฐานว่าเข้าใจถูกต้องคือกรรมการ
สอบสวนก็เข้าใจว่า กรรมการแพทย์คงรายงานแต่เพียง
การชันสูตรพระบรมศพ (คือไม่แสดงความเห็นหรือความเห็น
ในเหตุสวรรคต).

เรื่องการลงมติหรือความเห็นในเหตุสวรรคต แม้แต่
กรรมการแพทย์บางนาย จะโดยไม่รู้หน้าที่ของตนหรือโดย
เหตุใดอันก็ความก็ยังไม่สำคัญนัก แพทย์ไม่มีความเห็น
เหตุสวรรคต แพทย์ที่อยู่ในกองการชันสูตรพระบรมศพ
ก็มีความเห็นแตกต่างกัน แต่ความจริงที่ปรากฏในตำรา
นิติเวชศาสตร์ก็เกิดขึ้นด้วยบทกฎหมายว่าด้วยการชันสูตรศพ
ในต่างประเทศก็ และโดยปฏิบัติการก็แตกต่างกัน

ดำริห์ ปัทมะศรี

แพทย์ผู้ชันสูตรต้องแสดงมติ หรือความเห็นตามหลัก
วิชาว่าผู้ตายได้ตายด้วยเหตุใด.

ในที่ประชุมกรรมการแพทย์โดยมีรายงานราย การ
ชันสูตรพระบรมศพ ตามมติรายตัวของแพทย์ในปายวัน
นั่นเอง.

จึงอยู่บรรดากรรมการ ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าตำรา
บ้างแล้ว แต่ตำราที่หายาก และเวลาหาที่โอกาสอันช่วย
ให้ จนถึงวันประชุมกันเป็นครั้งแรก และเป็นครั้งสุดท้าย
ด้วยนั้น เพราะทุกคนก็คงมีงานประจำต้องทำ บางคนก็ไม่
ได้เรียนนิติเวชศาสตร์เลย เพราะไม่มีวิชาในหลักสูตร
ในขณะที่ตนเป็นนักเรียนแพทย์ อย่างไรก็ตามในประเทศไทย
เลย แม้แต่ในโรงเรียนแพทย์ของประเทศชั้นมหาอำนาจ
บางประเทศ ก็ไม่มีเช่นกัน (ที่อ้างหมายถึงเมื่อครั้ง
กรรมการแพทย์บางท่านได้ศึกษาอยู่) แต่บางท่านก็ได้โอ-
กาสเรียนเมื่อออกมาเป็นแพทย์แล้ว โดยได้ผ่านพบในงาน
ประจำวัน.

ในหลวงอำนาจที่ ๓ กับ ปรีดี

มองจากแง่ของตัวตำราที่เคหะศาสตร์เก่า ก็ยังมีบาง
ส่วนบางตอนที่ไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นวิทยาคำศัพท์ประยุกต์
ก่อนที่ผู้เขียนตำราจะเห็นข้อความใดลงไปในตัวรา เขาจะ
ต้องมีตัวอย่างมาก มายจนเป็นที่พอใจ ตามหลัก วิทยาคำศัพท์
เมื่อยังไม่พอใจ เขาก็ต้องถากถางอย่างกว้าง ๆ หรือเป็น
หัวข้อ ส่วนข้อความใดที่พิสดาร เป็นความจริงหรือเป็น
ทฤษฎีมูลฐานที่แน่นอนแล้ว และปรากฏอยู่ในตำราแม่วิชา
ของเคหะศาสตร์ เช่นกายวิภาคศาสตร์ สรีระวิทยา
พยาธิวิทยา เขาก็ไม่นำมากถากให้เป็น การซ้ำซาก และ
เสียเนื้อที่กระดาก ในตำรา เพราะ เหตุนี้ผู้เขียนตำราที่
เคหะศาสตร์ ถ้าได้ตำทฤษฎีมูลฐาน หรือไม่แน่ใจว่า
รู้แน่ ก็จะต้องใช้เวลาไปค้นตำราแม่วิชาขึ้นอีก หรือ
ทั้ง ๆ ที่มีความรู้ในชั้นสูง เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ก็ต้อง
ค้นตำราแม่วิชา เพื่อนำมาประยุกต์ในการ สังเกตปัญหา
นั้น ๆ ให้กระจ่างแจ้ง.

คำวิหี บทประพันธ์

ฉะนั้นได้บรรยายมาแล้ว ผู้เขียนจึงขอจบข้อ (๒)
นี้ ด้วยการ ยืนยันว่า กรรม การแพทย์ ชัน ศุจน์ พระ บรม-
ศพ ไม่มีเวลาที่จะให้ความยุติธรรมทางนาหนักค้อมติของ
ตนเอง.

ข้อ (๓) คำให้การของนายแพทย์ ทำให้กรรมการ
เข้าใจว่าหลักวิชาที่อ้าง เปรียบได้กับเจ้าทำด้วยยาง.

หลังจากกรรมการสอบส่วนกรณีแล้วรุดต แดงราย
งานและมติใหม่ ๆ ได้มีผู้ วิพากษ์วิจารณ์กันต่าง ๆ นา ๆ
ความเห็นเป็นส่วนมาก ก็ย่อมเป็นไป ตามอารมณ์ ไม่ใช่
มติมหาชน แต่ผู้พิจารณาเหตุผลตามหลักวิชาที่พระยา
แพทย์อ้างด้วยปราศจากอคติ และโดยรอบคอบ ก็ว่าคณะ
กรรมการ ลงมติเหมาะสมแล้ว บางคนก็ชอบอาพระหว่าง
บรรทัดและระหว่าง ศักดิ์สิทธิ์ ก็แสดงความ เห็น ว่าคณะ
กรรมการแสดงท่าทีจะหนัก ไปในทางถูกลอบ ปลงพระชนม์
แต่ยังขาดน้ำหนักอยู่บ้าง จึงจำต้องอ้างทั้งสองเหตุ คือ
ถูกลอบปลงหรือปลงเอง.

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

ผู้ที่ได้ไปฟังการสอบสวนคือนักประชาชนกิต্ত พงษ์วิทยา
กิต্ত หรืออ่านหนังสือพิมพ์กิต্ত คงจะจำได้ว่าการกรมการบาง
ท่านเคยถามพระยานบางคนที่ว่า หลัทธิวิชาเดียวกันทำไมไม่
เหมือนกัน การที่ค่าให้การตามหลักวิชาดูเหมือนกันหรือค่าน
กัน อาจเนื่องมาจากคนหนึ่งอ้างถูกอีกคนหนึ่งอ้างผิดหรือ
ผิดทั้งคู่ต้องคน หรือในบางกรณีถูกในตำราทั้งคู่ (ตำราต่าง
เล่ม) แต่ทฤษฎียังไม่แน่นอนจึงค้านกัน ก็ไม่ลงรอยกัน
แต่ในกรณีสอบสวนรายนี้หลัก วิชาเท่า ที่พระยานแพทย์
อ้าง ไม่มีทฤษฎีใดที่กำกวม มีแต่ทฤษฎีที่ดูเหมือน ๆ กัน
ดูเหมือนว่ากำกวม เพราะขาดการอธิบายและตัวอย่าง แต่
ถ้าผู้คนตำราเมื่อเวลาค้นพอ และค้นตำราแม้วิชาโดยรอบ
ครอบด้วยแล้ว ก็จะเข้าใจแจ่มแจ้ง ตัวอย่างแรกที่จะนำมา
กล่าวก็คือ คาดาเวอริก สบัสซัม ซึ่งได้ทำให้ทงกรมการ
และพระยานแพทย์ต่างก็ปวดหัวไปตามกัน เมื่อจบเรื่องสบัสซัม
นี้แล้วจะได้กล่าวถึงเรื่องอื่นๆ ต่อไป.

ดำริห์ บัณฑิต

คาดาเวอริก สบัสซัม

๑. คืออะไร คาดาเวอริก Cadaveric แปลว่าเกี่ยวข้องกับศพ (Cadaver) สบัสซัม แปลว่าการหดเกร็ง (ในที่นี้หมายถึงกล้ามเนื้อ) ซึ่งคำรวมกันเข้าแปลตามตัวอักษรว่า "การหดเกร็งกล้ามเนื้อของศพ" แต่ศัพท์พิเศษศาสตร์ หมายความว่า "การหดเกร็งกล้ามเนื้อที่เกิดขึ้น ขณะคน (หรือสัตว์) กำลังตาย คือขณะเปลี่ยนสภาพจากคนเป็นศพ.

(หมายเหตุ—มีอาการกล้ามเนื้อเกร็ง และตึงเกร็งทั้งหดเกร็ง ในอีกลักษณะหนึ่ง เกิดขึ้นหลังจากตายแล้วอย่างเร็วที่สุดก็สามชั่วโมง นี้คือ Rigor Mortis)

แล้วยังมีการ "เกร็ง" และ "หด" ด้วยอุณหภูมิลดลงหรือเย็นจัดเช่นไฟไหม้ หรือแช่แข็งหรือเข้าหาตัวด้วยความหนาวเย็นก่อนตาย และเมื่อตายแล้วความเย็นจัดก็กระทำให้แข็งทื่อในท่า "หดเกร็ง")

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

๒. เกิดขึ้นได้อย่างไร ของคอกบิปรายในทันทีเพราะเป็น
เรื่องที่ต้องอธิบายกันมาก เช่นเดียวกับคอกกุดหลานแดง
ใคร ๆ ที่ตายยังเป็นปกติอยู่ก็เห็นว่าแดง . แต่ถ้าจะให้หนัก
พฤษศาสตร์อธิบาย เขาก็จะให้หลักวิชาฟิสิกส์อ้างว่าเกิด
จากธรรมชาติของกุดหลานนั้น ที่เกิดปฏิกิริยาอันกับแสง
ทำให้คลื่นแสงขนาดจุลกลุณย์แทนที่แทนเมตริ . (เพื่อเปรียบ
กับคลื่นวิทยุ) เค้นยุบ ๆ อยู่บนกุดหลานสะท้อนมาสู่เยื่อ
บุตาตา ๆ ๑๓๑ . ตอนนั้นกุดหลานของหงส์วรรควิทยาว่าต่อไป
อะไรเกิดขึ้น . คนจึงเห็นสิ่งที่เรียกว่าแดงทันที . กุดหลาน
แดงนั้นนั่น คาคาเวอริค บัดซัม นั้นแหละ เป็นปรากฏ
การณ์ของธรรมชาติ เข้าสู่อภิปรัชญา "รู้มากยากนาน อยู่น้อย
พลอยว่าคาญ" . รู้แต่เพียงว่าแดงก็แดงซมกัซมเมอตาเห็น
พอแล้ว.

๓. เกิดขึ้นในกรณีใด (ก) กัดตามเนื้อกำลังทำงานอยู่
ปรากฏโดยมีการหดตัว (Contraction)

คำวิหิ บัษณะวิ

(๑) คายทันทิ (หัวใจหยุดทันที) หรือสมองส่วน
ใหญ่ตาย (ถูกทำลาย) ในกรณีหลังนี้ทำให้หัวใจหยุดเต้น
ด้วยทันทีหรือไม่ ไม่สำคัญ.

๔. มีขั้วแยกแยะไหม ? มี . แต่ก็มีอย่างเป็นระเบียบ
จึงยังอธิบายข้อ (๓) ไว้ก่อน . เพื่อมาอธิบายและยกตัว
อย่างประกอบพร้อมกับข้อ (๔) น.

๕. ยึดออกเองได้ไหม ? ไม่ได้.

๖. ไม่มีคาคาเวอริค บัดซัม เนื้อตาย . แต่กุดบิปราย
หลังได้ไหม ? ไม่ได้ . จะมีก็แค่ไรเกอร์ มอติสต์ (ตั้งได้อย่าง
ไวข้างบนแล้ว) ซึ่งแยกออกจากคาคาเวอริค บัดซัม ได้.

เพื่อที่จะให้เข้าใจแจ่มแจ้งดี . ในเรื่องการเกร็งหรือไม่
เกร็ง . ได้สร้างแผนผังไว้แล้ว โปรดเก็บไว้เพื่อประกอบ
กับตัวอย่างและคำอธิบาย.

แผนผัง

แสดงกายวิภาคของการเกิด คาคาเวอริค บัดซัม . ใน
เมื่อผู้จะตาย . เกร็งกุดบิปรายเนื้ออยู่ก่อนตาย.

ในหลวงอนันท์ฯ กับ ปรีดี

สมองส่วนใหญ่ (CEREBRUM)

หน่วยบังคับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ
(CORPUS STRIATUM)
(อยู่ตอนบนของสมองส่วนใหญ่)

หน่วยบังคับอีกหน่วยหนึ่ง
(VESTIBULAR NUCLEI)
(อยู่เหนือต้นหางของสมอง)

ต้นของหางสมอง
(MEDULLA OBLONGATA)

หางของสมอง
(SPINAL CORD)
(อยู่ในช่องกระดูกสันหลัง)

คาตาเวอริคัลปัสซึม

ยกตัวอย่างและอธิบาย

ก่อนอื่นขอทำความเข้าใจกันในเรื่องทฤษฎีคาตาเวอริคัลปัสซึมว่าเป็นมาอย่างไร ทางที่ดีที่สุดและเสียเวลาหน่อยที่สุด ควรเป็นการทดลองกับคนเป็นโดยเจาะกะโหลกเป็นของ โดพท์ที่จะเชื่อมสมองส่วนต่าง ๆ ออกตามความต้องการหรือไฮเซมจี (ใช้กระแสไฟฟ้าด้วย) แต่การทดลองกับคนแบบนี้ ถ้าหมอคนใดทำไม่ซ้าก็เร็วต้องเข้าไปอยู่ในตาราง หรือไม่ก็โรงพยาบาลโรคลจิตต์.

ขอแค่ เพียง ปล่อยให้แพทย์เป็นเพื่อนซ้าผู้ต้องโทษประหาร ก็ไม่มีรัฐบาลโดยอม ฉะนั้นทฤษฎีคาตาเวอริคัลปัสซึม

ในหลวงอาเนห์ ๆ กับ ปรีดี

สับดั้ม จึงต้องสร้างกันขึ้นมาด้วยตัวอย่างของคนตาย ด้วยเหตุต่าง ๆ ประกอบกับความรู้ทางกายวิภาคศาสตร์ ศีรษะวิทยา และพยาธิวิทยา หรือใช้ถึงที่กลายคน เป็น ตัวทดลอง.

ด้วยเหตุนี้ ในการอธิบาย คาดาเวอร์ริสสับดั้ม ว่า เกิดขึ้นในกรณีใด จึงได้ทำแผนผังขึ้น เพื่อที่จะได้เข้าใจ ได้แจ่มแจ้ง.

ตัวอย่าง ไม่เกิดคาดาเวอร์ริสสับดั้ม ในราย

ที่มีการทำลายส่วนบนของทางสมอง (Upper part of Spinal cord)

๑. ประหารชีวิต โดยวิธีตัดคอ ที่นิยมเรียกว่าคัทหัว ผู้ใหญ่เคยเห็นการตัดคอนักโทษ อาจแย้งว่ามีอาการงัน และแยกเข็ญขึงพัน แต่อาการแสดงเหล่านี้จะเกิดขึ้นชั่วขณะหนึ่ง แล้วก็เงียบกริบ กล้ามเนื้อทุก ๆ ส่วนอ่อนเมื่อย

ดำริห์ บัณฑิต

ไปเลย ใครสงสัยให้ไปถามเพิ่มเติมมา การตัดคอกัน คม คางจะผ่านส่วนบนของทางสมอง.

๒. ประหารชีวิตโดยวิธีแขวนคอแบบฝรั่ง (วิธีนี้ ไม่เหมือนกับวิธีการแขวนคอตาย ซึ่งจะไต่ถาดเมื่อถึงเวลา อันสมควร)

ใครที่เคยเห็นภาพยนตร์บางเรื่องก็แสดง การประหาร โดยวิธีแขวนคอ คงจำได้ว่า เขามีกระดานเลื่อนอยู่ทวน พอสักกระดานออกไป ตัวผู้ถูกประหารก็ตกลงไปทางช่อง โหว่ พอตุ้กตุ้กเชือกจะตุ้ก ทำให้กระดูกง้านคอหักทิ่มตำ ส่วนบนของทางสมองยับเยินเหลวระเหิมค ศพพวกนั้นก็อ่อนเมื่อย.

๓. ทำตัวตายโดยเอาปืนยิงกรอกเข้าไปในปาก.

ปากคนเรากว้างแคไหน ทุกคนกรีด ปากกระบอกปืน โตะแคไหนทุกคนกรีด ฉะนั้นเมื่อใช้ปืนยิงตัวตาย อาจ เกิดหรือไม่เกิดคาดาเวอร์ริสสับดั้ม สุดแต่ว่าปากกระบอก

ในหลวงอนันต์ ๆ กับ ปรีดี

บ่นขุ่นขี้หรือลงคำ ถ้าคำพอ ถูกมันทำลายหน่วยบังคับ
ที่อยู่เหนือต้นของทางสมอง VESTIBULAR NUCLEI
ต้นของของทางสมอง (MEDULLA OBLONGATA)
หรือส่วนบนของทางสมอง (UPPER PART OF SPINAL
CORD) ก็ไม่เกิดคาตาเวอริคส์บั้งขี้ เป็นไปตามหลัก
วิชาที่ได้จากการทดลองกับแมวและลิง (ซึ่งจะได้ขยาย
ความเมื่อถึงเวลาอันสมควร)

(หมายเหตุ: - ผู้ดูแลหนังอาจเกิดสงสัยว่าทำไมทำลาย
VESTIBULAR NUCLEI จึงไม่มีคาตาเวอริคส์บั้งขี้
เพราะตามแผนผังอยู่เหนือเส้นคู้ ซึ่งแสดงไว้ด้วยตัวอักษร
ในแผนผังว่าอยู่ในเขตคาตาเวอริคส์บั้งขี้ ขออธิบายว่า
แผนผังนี้สร้างขึ้นตาม การทดลอง แบบ คัดด้วย มีดคมกริบ
(กัดได้คั้น) ส่วนหนึ่งที่อยู่เหนือเส้นคู้ จะตัดไหนดก็ตาม
ควรรีบให้ VESTIBULAR NUCLEI คงอยู่ก็เกิดการ
เกร็งเมื่อถูกทำลายก็หมดการเกร็ง (ในรายที่มีอยู่แต่ใน

ดำริห์ ปัทมะศิริ

สัตว์ทดลอง) หรือเกร็งในรายที่ส่วนจำเพาะถูกทำลาย)
การยิงกรอกเข้าไปในปากตนเอง ด้วยปืนสั้นให้ผลดัง
กล่าวแล้ว เพราะความดันของปืนนั่นเอง เป็นเหตุให้
ปากกระบอกหรือหนีไปได้ไกล แผลถูกปืนเข้ากะโหลก
ทางเดินของดูบีน ตลอดจนแผลออก จึงแตกต่างกันได้
ไกลในตำแหน่งและทิศทาง.

แต่ในการฆ่าตัวตายโดยใช้ปืนยาวไรเฟิล ยิงกรอกเข้า
ปาก ตำแหน่งและทิศทางของแผล เป็นแบบเดียวกันก็
เพราะความยาวของปืนนั้นแหละ เป็นดังบังคับ ปากกระบอก
จะต้องขยับขึ้น ค้ำปืนและฟัน และผู้ฆ่าตัวตายใช้เท้า
เหยียบไก จึงเกิดคาตาเวอริคส์บั้งขี้ ดังปรากฏตัวอย่างใน
ตำรา เพราะแผลที่เกิดขึ้นอยู่เหนือ VESTIBULAR
NUCLEI

ในประเทศเรา การฆ่าตัวตายโดยใช้ปืนยาวยิงกรอกเข้า
ปากจะมีมากมาย ทางการค้าอาวุธและกรมการจังหวัดยอม

น ร น ก ก ร ๘

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ทราบดี ผู้เขียนจำได้ว่า หลังจากที่ในพระบรมโกศผู้สวรรคตแล้ว มีผู้เล่าให้ฟังว่า ทหารยามคนหนึ่ง (ในกรุงเทพฯ) ยิงตัวตายโดยวิธีนี้ และมีผู้เห็นการเกร็งของแขนอย่างชัดเจน (คาตาเวอริก สปีส์ซึม) เรื่องนี้จะปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์หรือไม่ ผู้เขียนจำไม่ได้.

ตัวอย่างการตายที่มี คาตาเวอริก สปีส์ซึม

สมัยเป็นสมัยนั้นเพื่อ กระนั้นการตายด้วยลูกปืนจึงมีมาก และที่มากที่สุดก็คือผู้ร้าย ที่ถูกเจ้าหน้าที่ยิง เป็นโอกาสอันเหมาะสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และโดยกะเพาะแพทย์ตำรวจ ก็จะศึกษาหาความรู้ในทางนิติเวชศาสตร์ จากปรากฏการณ์ ที่ใดเกิดขึ้น กับคนที่ได้รับบาดเจ็บ ถกรวจจากดูกับเหตุที่รอดตาย กำลังตาย และที่เป็นศพไปแล้วใหม่ ๆ บ้านทางกรมตำรวจคงได้บันทึกเรื่อง คาตาเวอริก สปีส์ซึม หรือการเกร็งของกล้ามเนื้อในลักษณะที่ชัดเจน เป็นสปีส์ซึมไม่ถนัด ได้มากหลายแล้ว อย่างไรก็ตาม คงมีตัวอย่างพอที่จะทำให้ความเห็นของบางท่าน (ท่านหนึ่ง

ตำรวจ บัณฑิต

ในพื้น หรือในที่นั้น) มีน้ำหนักเท่ากับลมและสถิติเช่นนี้ ก็เป็นธรรมดาที่ควรเก็บเป็นความลับไว้ก่อน เพราะยังไม่มากพอ.

ส่วนประชาชนพลเมือง ที่ต้องรู้ได้เห็นก็ด้วยทุก ๆ โอกาสที่อำนวย ผู้รู้เห็นมาด้วยตาได้เล่าให้ ฟังว่าในการปล้นธนาคารนี้ของนายพลเจกซ์ทอนเดโซ ผู้ร้ายคนหนึ่งนอนตายอยู่ในท่าเงมมือจะขว้างดูกระเบิด อีกคนหนึ่งอยู่ในท่าวิ่งหนี.

"พิมพ์ไทย" ฉบับ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๑ แสดงภาพศพผู้ร้ายนอนตายเคอะอยู่ ศพหนึ่งขาแขนงอ มือกำอยู่ครึ่ง ๆ คล้ายกำลังจะกระชากอะไรอยู่ อีกศพหนึ่งแขนงอแต่มือไม่กำ ส่วนเรื่องแขนงอของ ร.ต.ต. วิชัย และอีกคนหนึ่งซึ่งประหารตนเอง ด้วยการยิงจอหน้าผากนั้น ประชาชนทราบกันดีแล้ว.

ตัวอย่างทั้งหมดที่อ้างแล้วนี้ ล้วนแต่แต่งดว่า บกคัด

ในหลวงอานันท์ ๔ กับ ปรีดี

ก่อนตายได้ใช้กำลังเต็มที่อย่างแรงโดยจิตใจคือมี High Mental Thension.

คำถาม: คาคาเวอริค สบัสซัม บิดเองได้ไหม ?

หนังสือพิมพ์ลงข่าว ว่าต้องให้สองคนช่วยกัน จึงแกะ
มีนออกจากมือศพหนุ่มที่ตายด้วยยิงตนเองที่หน้าอก ไม่
ให้รั้งยถวั้น คาคากาเวอริคได้ว่าเมื่อพบถึงใดกำหนดอยู่ในมือ
ศพ ท่านว่าของนี้อยู่ในมือก่อนตาย และนี่เป็นหลักฐานข้อ
หนึ่งซึ่งให้พิสูจน์เอาดูในมือศพ ว่าเป็นอาวุธที่ฆ่าตัวตาย
หรือผู้ร้ายซ่อนกลไว้.

ไม่มีปัญหาอะไรเลย คาคาเวอริค สบัสซัม บิดได้แต่
ไม่รั้งยถวั้นเอง แต่ต้องให้แรงเข้าโยกกันอย่างเต็มที่.

คำถาม: บินสบัดจนแขนเหยียดกลายหมดได้ไหม ?

ก่อนอื่น ขอแถลงว่า คำตอบนี้ไม่เกี่ยวกับแพทย์ศาสตร์
เลย เป็นเรื่องของวิชาว่าด้วยการใช้ปืน ซึ่งไม่มีอะไรเร้น
ลับเกินความรู้สามัญ ที่คุ้นกับการใช้ปืน ผู้เขียนก็ไม่

ออก

คำวิหี ปัทมะศิริ

สามารถตอบได้ ประหลาดใจว่าทำไมมีคำถามเช่นนี้ แต่
เมื่อคิดว่าผู้ถามคงไม่เคยยิงปืน ก็พินิจหายประหลาด.

ไม่มีคำตอบที่เหมาะสมกว่าส่งคำถามไปยัง ประธานผู้เคย
ยิงปืนด้นสมัยใหม่ ว่าการยิงปืนในทางออก ใครเคยโดน
ปืนสับัดจนแขนเหยียดบ้าง ? ถ้าปืนของบริษัทใดมีแรง
ดับเกินกว่ากำลังเกร็งของมือในการยิงมากมายถึงขนาดที่
ถาม บริษัทนั้นเตรียมตัวล้มตายได้ ถึงได้

พิจารณากันในแง่ยิงในทำผิดธรรมดา ว่าจับไม่มั่น
เหมาะ หรือกำลังที่ใช้จ่อแขนอาจไม่แรงพอก็พังไม่ขึ้น
เพราะเป็นกฎทางสรีระวิทยาประยุกต์ ว่าการใช้กำลังมือ
ออกแรง ทำการใด ๆ ที่ต้องใช้ การฝึกหัด และความเคยชิน
ถ้าเปลี่ยนทางเป็นอย่างวิบัติการ จะต้องเกร็งกล้ามเนื้อมาก
กว่าปกติ และใช้ความจงใจมากกว่าปกติ จึงจะได้ผลเช่น
เดียวกัน - หรือหักเหเหมือนกัน.

คำถาม: มีคาคาเวอริคสบัสซัม บินหลุดจากมือ
ได้ไหม ?

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ได้ ในคำราก็มีกล่าวไว้ แต่แขนและมือไม่เหี่ยยงคล้าย
ออกหมด คงมีการรองและเกร็งเกินได้ชัด แม้จะไม่อ
อยู่ในท่าที่ยึดตาม ทงน คาคาเวอร์คัสบัสซิม ก็ย่อมมีขนาด
เต็มทีและไม่เต็มที สุดแต่แรงเกร็งของกล้ามเนื้อแต่ละราย
ตัวและแม้แต่ระดับกล้ามเนื้อ รูปตัวอย่างที่ปรากฏในคำรา
ก็แสดงไว้ชัดแจ้ง จึงประหลาดใจที่มีผู้ให้ความเห็นว่า
ต้นแขนตกลงมา ทง ๆ ที่ข้อศอกงอ (ของ ร.ท.ค. วิชัย)
ว่าไม่ใช่คาคาเวอร์คัสบัสซิม.

หลัก ๘ ประการของ Taylor ที่ทำด้วยเสาชาง.

ในการสอบสวนกรณีสวรรคต (โดยกรรมการชุดที่ ๒
ขึ้นด้วยอำนาจของนายปรีดี) พระยานผู้เชี่ยวชาญผู้หนึ่ง
(Expert Witness) ได้อ้างหลักของ Taylor เกี่ยวกับ
คาคาเวอร์คัสบัสซิม ซึ่งมีข้อ ๖ เป็นสำคัญที่สุดคือ "ใน
กรณีที่เหมาะสมที่สุด คาคาเวอร์คัสบัสซิม ก็ไม่เกิดขึ้น
เสมอไป แต่บางครั้งก็เกิดขึ้นใน รายท่ายอย่างสงบ
ซึ่งไม่ทำให้เกิดขึ้น" (นี่เป็นคำแปลของผู้เขียนเอง)

คำวิหี ปัทมะศิริ

ผู้เขียนเห็นว่า หลักข้อ ๖ นั้นแหละ ที่คณะกรรมการ
สอบสวนสวรรคตยึดถือเป็นหลักสำคัญที่สุด ในการด้น
หนักคำให้การของพระยานแพทย์ แต่ผู้เขียนยังจำถ้อยคำ
ที่ท่านประธานกรรมการสอบสวนกล่าวเตือนเจ้าหน้าที่คำวจ
ได้ดี ท่านว่า "เมื่อจะแปลคำราม่าแดง ก็ควรนำมาอ้างให้
ครบถ้วนกระบวนการความในเรื่องนั้น" ด้วยเหตุเดียวกันนี้ ผู้
เขียนจึงขอเรียนเสนอบรรดาท่าน คณะกรรมการ และพระยาน
แพทย์ว่า มีข้อความปรากฏอยู่เหนือหลักข้อ ๓ ของ Taylor
ถอดความออกมาเป็นไทยว่า "หันมาทางด้านปฏิบัติภารกิจ
ได้พบเห็นนามากพอควร แล้งว่า —"

ข้อความข้างบนนี้แสดงว่า แม้แต่ความวิเศษความชำนาญ
ของผู้รักษาแดงคำราม่า ก็ยังมีบางแห่งที่ยังไม่สามารภ
อธิบายเหตุผลตามหลักวิชาได้ ทงนเนื่องจาก โอกาสที่ได้
ศึกษาศพด.ๆ โดยละเอียด หลังจากตายทันที หรือ
ภายในเวลาต้องตามหิวโมงนนั้นน้อย.

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

คราวที่เราพบพิราพมาถึงหลังของ Taylor ก็อีก
สำหรับข้อ ๖ ที่อ้างมาแล้ว ไม่ได้กล่าวอะไรเป็นกฎเกณฑ์
หรืออ้างตัวอย่างเลย แต่มีตัวอย่างของชายชราหนึ่งแขนขา
ตายอยู่กับพันธะเบี่ยงโรงละคร อ้างได้คอนทักก่อนจะ
ถึงหลังเกาะประการ ซึ่งทำให้ผู้อ่านต้องตั้งนิษฐานว่า
Taylor สร้างส่วนหนึ่งของข้อ ๖ นี้ ด้วยตัวอย่างการ
ตายอย่างสงบของชายชราผู้เฒ่าคนเดียว (แต่ความจริงคง
จะได้พบเห็นมามากกว่านี้) สำหรับตัวอย่างรายชชชชช
ผู้เขียนขอแย้ง Taylor ว่า เขาอาจมี High Mental
Tension ขณะก่อนตายทันที เช่นกำลังขมขื่นหรือบึกใน
บทบาทของละครที่กำลังแสดงอยู่ ส่วนแขนขาทางกายอยู่
บนพันธะเบี่ยงนั้น ก็แสดงว่าการเกร็งของกล้ามเนื้ออยู่
บ้าง ส่วนที่อ่านว่าจะมีคาตาเวอริคส์บ้าง แต่ไม่เกิดขึ้น
นั้นได้หามักตัวอย่างไม่ ผู้เขียนจึงขอยกตัวอย่างการประหาร
ชีวิตด้วยแขนคอ (ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น) คือมี
การตายทันที แต่มีการเกร็งกล้ามเนื้อ เนื่องจากการกระตุ้น

คำพิพากษา

ประสาทส่วนกลาง เกิด High Mental Tension ซึ่ง
เนื่องมาจากความกลัวตาย ซึ่งตนเองหาไม่ว่าจะเกิดขึ้น
ในวินาทีใด รวมกันเข้าทั้ง ๓ ประการมีน้ำหนักมากทีเดียว
จากการคาดคะเนโดย "หลัง" ที่คลุมเครือ คาตาเวอริค
ส์บ้างต้องเกิดขึ้นแน่ๆ แต่ก็หาได้เกิดไม่ เพราะส่วนของ
สมองถูกทำลายอยู่ใต้หน่วยบังคับที่ต้นสมอง (Vestibular
Nuclei)

ผู้เขียนหวังว่า ได้ปฏิบัติเป็นตัวอย่าง แยกธาตุหลัง
ข้อ ๖ ของ Taylor ให้ท่านกรรมการเห็นพอเป็นดังแปล
ว่าการอ่านตำราแพทย์นั้น ก็เช่นเดียวกับ ตำรากฎหมาย
ย่อมมีทศมฺวเรศที่ต้องมีบรรดาอธิบายกัน กรณีการเกร็ง
ของกล้ามเนื้อ ก็การทำลายส่วนต่างๆ ของสมองมีหลัก
วิชาไว้ชัดแจ้งแล้วในสรีรวิทยา ผู้เขียนอยากฟังตัวอย่าง
ข้อยกเว้น ที่ค้านการเกร็งของกล้ามเนื้อ ในรายที่สมอง
ถูกทำลายเหนือ Vestibular Nuclei.

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

เสาหินของกายวิภาคศาสตร์ และสรีระวิทยา

การที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงข้อ ๘ ประการของ Taylor ทำด้วยเสายาง และได้อ้างหลักข้อ ๖ เพื่อแสดงความคิดหยุน ดังปรากฏแล้วนั้น เมื่ออ่านแล้ว ผู้อ่านอาจสงสัยในสถิติสัมประสิทธิ์ของผู้เขียน ที่กำเริบเต็มด้านถึงกับบังอาจวิจารณ์คำราชนิพนธ์ของข้าพเจ้า แต่เมื่อใคร่ครวญดีแล้ว คงจะเห็นพ้องกับผู้เขียน ว่าหลักข้อ ๖ นั้น ยืนยันขนาดไม่มีรอบเขตใดเลยด้วย ผู้เขียนได้พินิจโดยละเอียด แล้วสันนิษฐานว่า ท่านศาสตราจารย์ Taylor อ้างหลักข้อ ๖ นี้ไว้ สำหรับผู้ไม่เจนจัดในทัศนะศาสตร์ เพื่อบังคับเครื่องเค้นสติ ไม่ให้ถึงความเห็นก่อนที่จะพิจารณาให้ละเอียดจากทุกแง่ทุกมุม.

ฉะนั้นการที่พระยาผู้เขียนรายงานหนึ่ง นำหลักข้อ ๖ นั้นมาอ้างกลางศาล เราจึงต้องใคร่ครวญกันให้ละเอียดว่า เหมาะสมเพียงใดหรือไม่ ที่จะนำมาประยุทธ์ ในกรณีสุวรรณคดีของในพระบรมโกศ ซึ่งต้องกระเด็นไปที่สมอง

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ส่วนใหญ่ถึงกับเด็ดจั่ววรรคทันที ตามัญชนก็ย่อมเห็นว่าต้องใช้หลักวิชาเกี่ยวกับการถ่ายภาพสมอง อันซึ่งหลักวิชานี้ เป็นเรื่องของกายวิภาคศาสตร์ และสรีระวิทยาโดยละเอียด และโดยละเอียดอย่างยิ่ง ความรู้ที่ไดรวบรวมนั้น และรับรองกันแล้วจากการทดลอง กับสัตว์ที่มีส่วนของสมองคล้ายของคน และจากการศึกษาคนที่ป่วยเป็นโรคของสมอง ตลอดจนการผ่าตรวจศพ ทั้งของผู้ที่เป็นโรคตาย และที่ถูกประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ ปรากฏผลที่ใช้เป็นเสาคอนกรีตของกายวิภาคศาสตร์ ถึงขนาดกล่าวไว้ในประเด็นของการถ่ายภาพส่วนต่างๆ ของสมอง ที่บังคับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ.

การอ้างข้อยกเว้น โดยยึดหลักข้อ ๖ ของ Taylor จึงเป็นการเหวี่ยงแห ซึ่งฟังไม่ขึ้น ข้อสำคัญอยู่ที่ว่ามีข้อยกเว้นหรือไม่ ในปรากฏการณ์ของการถ่ายภาพส่วนต่างๆ ของสมอง? ผู้เขียนได้เพียรค้นสรรพตำรา

ในหลวงอานันท์ ๔ กับ ปรีดี

เท่าที่ทำได้ เพื่อจะขุดค้นหาข้อบกพร่อง แต่ก็หาไม่พบ
จึงขอเชื่อเชิญให้ผู้อ่านหาข้อบกพร่องมาอ้าง.

ในพระบรมโกศมีกลิ่นเนือเกร็งหรือไม่?

เมื่อเราหันมาไล่หลังวิชากายวิภาคศาสตร์ และสรีระ-
วิทยา เราก็กลับมามีกลิ่นเนือเกร็ง แทนคาตาเวอร์ค
ดัมมิ่ง ซึ่งมีเป็นคำของนักจิตเวชศาสตร์ โดยเฉพาะ และ
หมายถึงการมีกลิ่นเนือเกร็ง (ของศพ) ผู้เขียนหวังว่าผู้
อ่านคงระลึกได้ ว่าในรายงานและคำให้การบางตอน ได้
มีการอ้างถึง พระเศียรบิดหรือเอียงไปถึงขนาดที่คน
ตกตลึงเห็นได้ชัดด้วยตาเปล่า.

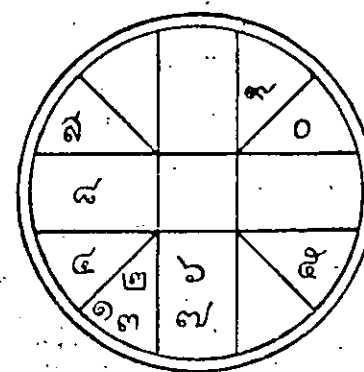
ประเด็นที่ดูเหมือนว่าเล็กน้อย ไม่มีความสำคัญ
อะไรนี้แหละ คือประเด็นที่สำคัญที่สุด เพราะเนื่อง
จากพระกรซ้าย ซึ่งไม่แข็ง และงอทอดอยู่ข้าง
พระกายในท่าอเล็กน้อยแล้ว ไม่พบกลิ่นเนืออัน
ที่แสดงว่าได้มีการหดตัวหรือเกร็งเลย ตามหลักปรากฏ
การณ์ของการทำลายสมอง ส่วนใหญ่ เนื้อ Thalamus

ดำริห์ ปัทมะศิริ

บอกเข้ากับการตรวจศพทันที ซึ่งคิดว่าไม่มากนักเมื่อเทียบกับ
โตได้หดหรือเกร็งอยู่ในมัดติดก่อนตรวจศพ.

พระกรซ้าย ซึ่งจากคำให้การของพระยานหาญปากไม่
ปรากฏว่าแข็งหรือตึง แต่คงว่าอยู่ในท่าพักผ่อน ถ้าจะ
มีการตึงบ้างเล็กน้อย ไม่ถึงขนาดที่ผู้ตกตลึงและเศร้าโศก
อย่างลึกซึ้งจะพึงสังเกตได้ ก็อธิบายได้ด้วย Attitudinal
Reflex อันเป็นการตอบสนองของต่อพระเศียรที่บิดหรือเอียงไป
ทางขวา ก่อนสมองส่วนใหญ่ถูกทำลายถึงขั้นนี้.

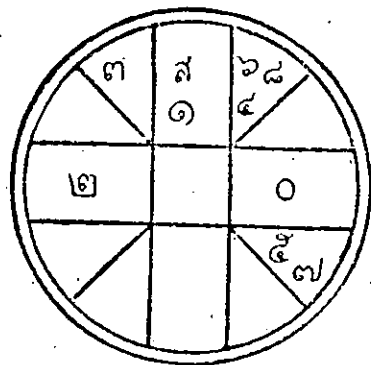
ในประเด็นอื่นยังมีขนาดเล็กอีก เช่นความอ่อนของ
ลำคอซึ่งบ่ง ความควรประณตปากกระบอกกับด้วยพระ
โลหิตเพราะจอติดหรือชืด และแผดเข้าทางพระนาคาแดง
การฉีกขาดเป็นตึง เพราะแรงระเบิดจากดินปืน แต่ประ-
เด็นเหล่านี้เป็นเรื่องวิชาการตำรวจโดยตรง ซึ่งท่านอธิบดี
ตำรวจกำลังประยุกต้อยู่อย่างขมุกขมนแล้ว ในขณะ
พระราชนิพนธ์ไปขายส่วน ?

ดวงพระชาติ ราชประสูติกาล รัชกาลที่ ๘
ณ วัน ๒๓ ค่ำ ปีฉลู เวลา ๓.๐๐ น.

พุทธศก ๒๔๖๘

ในหลวงอาณันท์ ๑ กับ ปรีดี

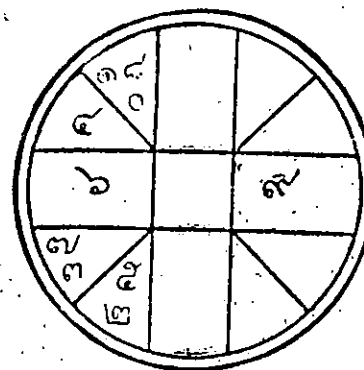

ดวงชาตากรุงเทพ ฯ มหานคร

ณ วัน ๑๑๐ คำ ปีชวด จุติศักราช ๑๑๔๔

เวดาร์งแก้ว ๘ บาท พุทธศักราช ๒๓๒๕

คำรื๋ บั้ทมะศิริ

ชาตาจ รัชกาลที่ ๘ เมื่อสวรรคต ณ วัน ๑๑๐ คำ

มีจอ จุติศักราช ๑๓๐๘ เวลาประมาณ ๘ น. เศษ

๘ มิถุนายน ๒๔๘๘

(หมายเหตุ เสด็จอยู่ในราชภัฏ ภาพนคตาคเกิดขึ้น
ขออภัย)

ท่านผู้รู้ โปรดเทียบพระชาตากับดวงเมือง ว่าใดหนึ่ง
ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน เป็นแล้วอยู่ในฐานะไหน ดังตัวอย่าง
ไร เสด็จสวรรคตโดยลักษณะอย่างไร เพราะเหตุใดใน
ดวงดวงเมืองมีเดี่ยอะไร ในเรือนดวงชาตามีเดี่ยอะไร

* ทรงน้อมพระมนต์ตั้ง	ทวีขรรณ
กำหนดบทบุญกรรม	ไม่เว้น
ทศพิชราชขรรณัม —	โศคนิษฐ์ พระนา
บวรเมศดิบประการเน้น	เนื่องทำวธมาทาทว
* เสด็จเยือนวัดใหญ่น้อย	ฉันทนา
• โดยราชประเพณีเจ้า —	วิศดสร้าง
กำหนดโดยฐานตา —	วาทยัง หย่อนแผ
แบบพระปฏิมาอ้าง	เอกรู เรือนคุณ ฯ
* เสด็จเยือนพระพุทธรศาสดันแล้ว	ยาตรเยือน
วัดศรีดังคือสถามเคื่อน	ดังตั้ง
ในพระกรุณาเหมือน	พุ่มพฤกษ์ แดๆ
เย็นพระบารเณศัก	กอดอมให้ค้ำนดิเกษม

ในหลวงอนันต์ ฯ กับ ปรีดี

* อันว่างปางสถิตเบื้อง
ถีบหงษาภิชาฐาน
เล็ดจเขื่อนพระวงศ์วาร
ทุกพระบรมวงศ์แจ้ว	บรมพิमान ทานญา
กิ่งแก้ว
ฉิ่งนอก ในแยะ
คัพพัชฌ์ สรรเสริญ
* ไถควรไถมิต้อง
ไถชอบไถเลื่อมสุญ
พระทรงตำหนียกนุกูล
มุงถีบธรรมรศน์อม	ธรรมนุญ
คำสอนพร้อม
ผะเคี้ยงคัต นิตยแยะ
แนวคังเต็มมาน
* ทรงหวงคัมภักคณ
ดบทุกขุชฌ์ใน	ครวไทย
คำสอนสร้าง
* คำนคิสุรปลุกปลอบใจ
โชนไผทเลศร้าง	ประชากราษฎร ผองญา
ฝ่ายเมืองรักษา ฯ
* ศรีนถายราชกิจด้าน
ประกาศราชจำนง	พิเศษทรง
หนังสือ
* ทรงหวงพบผู้ทรง
อันผู้บวรชดมัยข้าง	วุฒิยัง ยดนา
บุรพไท้มาใน ฯ

คำรหัส ปัทมะสิริ

* ทุกภาพพระญาคิทั้ง
เชิญสู่บิณฑาทปาง	ขุนนาง
โปรดเกล้า ฯ
* ทรงแผ่พระคุณทาง
ถีบเสวตำหนียกเกล้า	ศศิราช โพ้นแยะ
กิจช้อ คอวผล ฯ
* อาทิ "มทิต" นนฝ่าย
เกล้าใหม่ประธานกำ	ยุติธรรม ทัวแด
หนคไซ
* อีกฝ่ายราชเสาดำ
ทุกส่วนที่ควรไท้	นักราช โพ้นนอ
จัดแจ้งเจนพระทัย
* "ชดงกค" กำหนดเบอง
เริ่มแต่แผ่นค่านาน	ยุทธการ เกาพอ
นั่งเกล้า
* บรรจบหลักปฏิบัติการ
ถีบเกล้าประธานใหม่เกล้า	ดศมรรราช แดเฮย
อรรคเขื่อนทูลแดลง ฯ
* ราชันวิมลน เมอง
ฝ่ายรัฐฝ่ายราชหา	บุรพจา รัตญา
เทศน์อม
* ทูลเกล้า ฯ ถวายอา
ทรงกฤษฏิ์ปฏิบัติพร้อม	ทรงภักค พระนา
เหตุคังผลค่านาน ฯ

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

- * "อนุমান" การฝ่ายเบอง
โบราณคดีไทยชาติ
อักษรศาสตร์
สืบค้นเขียนขึ้น
ฝ่ายองค์การพหุ
ควรแก่การพระศรี
ธาราณแม่ไมตรี
เริ่มแต่บุพกิจห้อง
ฝ่ายราชสำนัก
ใครเชียวชำนาญการ
ครุฑตามระบอบงาน
องค์บุคคลอีกคำ
ฝ่ายรัฐคำชัดแจ้ง
แก่ราชเดชาเรือง
เจริญราชการยง
เผ้าพระบาททอหนา
- ประวัติศาสตร์ หนึ่งขอ
ชวชน
ธรรมพิณ ดารแป
บทร้อยความเรียง ฯ
จอมข
คำค้นพร้อม
ประดาหคำค้น พระนา
นวกะดังเป็นประภม ฯ
เอาการ
เบิกเผ้า
มรพดะบัน ทวแป
ระเบียบเบองบรรพม
ราชประดงค
อยาธา
ยดียงควมขอ
ทุกคำนทุกกระทรง ฯ

ดำริห์ ปัทมศรี

- * พลเรือนอักษรศาสตร์
วางระเบียบแบ่งวาร
ทุกทพทุกทบองการ
แม่ทัพปลัดกระทรงบ
กรมแควจจจจ
ชนพิเศษพลตรี
งายเข้าจรดเพียงมี
นำสู่บิณฑาท
การฝ่ายต่างประเทศถัน
กลดเทได้บายการ
"องค์วรณ" เบิกทูลดาร์
เงอนทฤษฏีปฏิบัติชม
หนึ่งในร้อยเรียบข้าง
กลพิณเพิงจันทร์ใน
ฤดมพระคุณพิช
ฝากแต่แสงหิงห้อย
- ทหารหาญ
แบ่งชน
จงทอ กั้นขอ
แรกเผ้าทูลดะของ ฯ
อธิบดี
เพิ่มได้
อโรกาท ไตฤ
คราบสันตักกระแตร ฯ
ทุกการ
ทูลพร้อม
ผู้ครศาสตร์ ถวายแป
เคศดว้างดมดมัย ฯ
ราชจิต
บ่อน้อย
ควรแก่ พระนา
จ้างแจ้งจันทร์เพิง ฯ

ในหลวงอาเนห์ กับ ปรีดี

บทโคลงที่ข้าพเจ้า ได้นำมาเสนอท่านผู้อ่านนี้ เป็นบท
โคลงที่ได้เรียบเรียงไว้ก่อนหน้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๘ เดิมคือสุวรรณ และได้นำมาทูลเกล้าถวาย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้นทอดพระเนตรแล้ว
หากยังมีได้นำออกโฆษณา ณ ที่ใด บังเอิญ เกิดเหตุ
สุวรรณคนก่อน ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านผู้เรียบเรียงบทโคลง
นี้ เป็นมนุษย์ใหญ่ ก็เสียดายว่าบทโคลงนี้จะสูญ อย่าง
ไรก็ตามความในบทโคลงนี้ ตรงกับคำเทศนาของสมเด็จพระ
ประดิษฐาจารย์ในฉันทถวายพระเพลิง และอยากจะรักษาพระ
เทศนานี้ไว้จึงได้นำจดจำมาไว้ในที่นี้ด้วย

ราชคุณานุสรณ์ รัชกาลที่ ๘
และลัชยภักดา ซึ่งมหามกุฏราชวิทยาลัย
พิมพ์แจก ในงานถวายพระเพลิง

เมื่อ ๒๔ มีนาคม.

อันประเทศชาติตลอดถึงครอบครัวหนึ่ง ๆ จำต้อง
มีประมุขหรือหัวหน้าเป็นผู้ปกครองที่ดี จึงจักเป็นศรี
เป็นสุขเป็นใจ และเป็นปกแผ่นแน่นหนา ถ้าไม่มีหรือ
มีแต่ไม่ดี คนในครอบครัวนั้น ๆ และราษฎรตลอดถึง
ประเทศชาติ ก็จักว้าเหว่ระส่ำระساب ไม่เป็นปกแผ่น
อยู่ไม่เป็นสุข เห็นปรากฏได้จะเพะหน้า ไม่ไว้
ห่างไกล แม้ประเทศที่ไม่เคยมีพระราชา ก็ต้องมี
ประมุขที่ดีอยู่นั่นเอง ขาดไม่ได้ เพราะฉะนั้น จึงมี
พระพุทธรูปแสดงไว้ว่า ราชา ฤๅสุส ปณณานิ
พระราชาเป็นเครื่องปกแผ่ของรัฐบาลหรือของราษฎร ดังนี้

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ได้ทรง
เป็นประมุขของประเทศชาติราชวร และทรงเป็นประมุขที่
ดีเยี่ยม เพราะ ได้ทรงพระราชอุทิศหา มากับนี้ เจ้าเรียน
เพื่อทำพระองค์ให้ทรงพระปรีชาสามารถ ที่จะทรงนำประ-
เทศชาติราชวรไปสู่ความเจริญด้วยพระเมตตากรุณา และ
ทรงอดทนต่ออารมณ์ที่ไม่พอพระราชหฤทัย ถ้าไม่เช่นนั้น
ก็ไม่จำเป็นทรงพระอุทิศหา มากับนี้ ศึกษาให้ต้องลำบากพระ
ราชวรกายพระราชหฤทัย เพราะพระราชทรัพย์ที่ทรงมีอยู่ ก็
เพียงพอจะทรง ใช้ทะนุบำรุง ให้ทรง เป็นสุข ได้อย่างสะดวก
ตลอดพระราชสกลของพระองค์ ไม่ต้องทรงถือเอาจากใคร
ด้วยเหตุจริต ทั้งโดยตรง ทั้งโดยอ้อม และก็ไม่ได้ทรง
ชวน ชวนย ที่ จะ ให้ ได้ พระ ราช อิศ รั ย ย ศ พระ ราช อานาจ
เพราะถูกไม่น่าจะทรงปรารถนาให้ต้องทรงเป็นภาระลำบาก
ใช้น้อย แต่เพราะรัฐบาตได้กราบบังคมทูลขออภัยเชิญให้
ทรงเป็นพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของชาติ และทรงพระ
เมตตาพระกรุณาแก่ประชาราษฎร และทรงห่วงความ

ดำริห์ บัณฑิต

เจริญแก่ประเทศชาติ จงยอมรับพระราชภาระตามประสงค์
ของรัฐบาล เมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับมาทรงเยี่ยมพระ
มหานครและราชวรทั้งครั้งแรกทรงครั้งหลัง ราชวรก็มี
ความยินดีมีใจเต็มคณมิตตอหริบเสด็จอย่างมโหฬาร ด้วย
ความจงรักภักดีเป็นอย่างยิ่งในพระมหากษัตริย์เจ้าของตนาฯ
เมื่อเสด็จกลับมาในครั้งหลัง อันเป็นครั้งสุดท้ายนี้ ก็ได้
แสดงพระจริยาโอบอ้อมฮาริ เสด็จทรงเยี่ยมพระบรมวงศ์
ที่ทรงเป็นกุดเขวรู้ ทรงแสดงการระคะ ทรงแสดงความ
สนิทสนมฉันทพระญาติ และเสด็จทรงเยี่ยมประชาราษฎร
ในจังหวัดที่ใกล้เคียงที่พอจะเสด็จไปถึงได้ เพื่อไม่ให้เขา
ต้องลำบากในการรับเสด็จ และทรงเยี่ยมชนชาวจีนที่เข้ามา
อาศัยพึ่งประเทศไทยหาเลี้ยงชีพ เมื่อเสด็จไปทีไหน ก็ได้
ทรงพระราชธิษายำกรัยกอบปรึด้วยพระเมตตากรุณาฮาริ ที่
แสดงออกมาจากพระราชหฤทัยที่จริงแท้ ไม่ใช่เพียงแค่
ทรงแสดงทางพระกายพระวาจา แต่พระราชหฤทัยก็เป็น
เช่นนั้นจริง จึงทรงเป็นทวิกเป็นที่เคารพจงรักภักดีของ

ในหลวงอานันท์ ๆ กับ ปรีดี

พระราชารวมทั้งกัน ถ้าจะมีไม่ชอบใจอยู่บ้าง ก็แต่คน
พาดพิงข้อความดีของผู้คนเท่านั้น จึงสมควรได้พระคุณนาม
พิเศษว่า สมเด็จพระปิยะมหาราช คุณสมเด็จพระบรม
นิยยกาธิราช ฉะนั้น ในทางพระพุทธศาสนาได้มีพระราช
อัคราปสาทะในพระพุทธศาสนา ทรงหาโอกาสเสด็จไปทอด
พระเนตรพระอารามต่าง ๆ ที่ทรงเห็นสมควรเสด็จ ได้ทรง
สนทนาปราศรัยกับพระภิกษุในอาวาสนั้น ๆ และทรงตั้ง
พระราชหฤทัยศึกษาพระพุทธศาสนา ทรงแสดงว่าจะทรง
อุปสมบทในเวลาที่เหมาะสมในกาลต่อไป ทรงมีพระราช
นิยาสรรยไปรคการศึกษา พอพระราชหฤทัยทรงแสวงหา
ความรู้จากผู้รู้เรื่องในการนั้น ๆ ทรงฟังและทรงพิจารณา
ด้วยพระปรีชาญาณอันคมคายยิ่งนัก ไม่ทรงผ่านไปใน
ทางที่ไม่ควร นับเข้าในศัพทพราหมณ์ชื่อว่า อภิโรชน
ความไม่ผิด ในที่สุดทรง ตั้งพระราช หฤทัยจะเสด็จกลับ
ออก ไปทรงศึกษา ความรู้เพิ่มขึ้น เพื่อให้ทรง พระปรีชา
สามารถที่จะทรงประศาสน์พระราชกรณียกิจอื่น ๆ อีก แต่

ดำริห์ ปัทมะศิริ

บังเอิญต้องเสด็จสวรรคตลงไปแล้วก่อน ไม่ทันได้ทรง
ปฏิบัติได้สมพระราชประสงค์ จึงเป็นเหตุให้เกิดความเศร้า
โศก เพราะอาลัยเสียดายแก่พระราชารวมทั้งหลายอย่าง
ดังซึ่ง พระราชารวมทั้งหลายจึงพร้อมเพรียงกันไปถวาย
บังคมพระบรมศพ แสดงความจงรักภักดีอาลัยเสียดายถึง
เบื้องมา ด้วยมิได้มีใครต้องแนะนำเห็นปรากฏประจักษ์อยู่
ทั่วกัน เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้คนจริง.

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลพระองค์
นั้น ทรงดำรงทรงอยู่ในพระวัยแห่งพระชนมชีพอันค
งามสดชื่นเป็นที่สุด ทรงมีพระราชมนต์มุ่งมั่นจะทรงศึกษาและ
ทรงประกอบ พระราชกรณียกิจเพื่อความ เจริญแห่ง ประเทศ
ชาติให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ทรงพระประชารวมทั้งตั้งใจความภักดีจงรัก
ภักดีอยู่เช่นนั้น ไม่น่าคิดว่าจะมีเหตุให้ต้องเสด็จสวรรคตโดย
เร็วพลัน แต่พระราชกุศลเกื้ออำนวยผลมาเท่านั้น จึงมีเหตุ
ให้ต้องสวรรคตลงไปแล้ว ไม่มีใครสามารถต้านทานหรือแก้
ไขให้พ้นไปได้ตามปรารถนา เพราะมัจจุคือความตายย่อม

ในหลวงอนันท์ ๖ กับ ปรีดี

ย้ายครอบครัว มัจจะคือผู้ต้องทุกถ้วนหน้าไม่ว่าจะใคร ๆ ตาม
ตามพระพุทธรูปด้วย

ขณานิ เสลา วิปูลา นภี อาหจจ ปพพลา
สมันตา อนุปริเยชบุ นิบุ โปเถนตา จตุททิส
ภูเขาดิชาตวันตุงใหญ่จพ้า กตงบดตักมาทั้ง ๔ ทิศ
โดยรอบนั้นใด

เอวี่ ขรา จมจจ จ อธิวตตนิ ปาณโน

ขตติเบ พราหมณ เวสเส สหเท จฉาตปุกุเส

นนิณจิ ปวิขเชติ สพพเมวากิมทตติ

ความแก่และความตายกัณนั้น ย่อมครอบงำดีดของ
หตาย ทั้งกษัตริย์ ทั้งพราหมณ์ ทั้งแพศย์ ทั้งผู้ทร ทั้ง
จันทราก ทั้งปุกุสะ (คนเทอยากเขือ) ไม่เว้นอะไร ๆ ย่อม
ย้ายเหมือนกัน

ททรา จ มหนตา จ เขจปตเทิตา

อททา เจว ทติททา จ สพเพ มจจุปรายนา

คำวิหี บัณฑิต

ทั้งเล็ก ทั้งใหญ่ ทั้งพาด ทั้งบั้นจัต ทั้งมั่งคั่ง ทั้ง
ผู้จัดตั้ง ตัวนั้นมัจจุ คือความตายเป็นทีไป ณ เบื้องหน้า

อนิมิตตมนนุญจัต มัจจัน อธิ ขีวิต

ชีวิตของสัตว์ต้องตายในโลกันนี้ ไม่มีอะไรเป็นนิมิตต์
เครื่องหมายรู้ไม่ได้ (ถ้าจะรู้เมื่อไร)

นามเมวาวาสิตติ อกเขยย์ เปตสส ชนตโน

เมื่อบุคคลเกิดมาจะไปแล้ว ชื่อที่เรียกกันเท่านั้นยัง
เหลืออยู่ ถึงเขื่อนนั้นก็ต่างกัน เพราะชื่อของบุคคลผู้
ประพฤติกุศล ย่อมเหลือเป็นกตยาณเกียรติ เกียรติยศ ส่วนชื่อ
ของผู้ประพฤติชั่ว ย่อมเหลือเป็นปาปเกียรติ เกียรติชั่ว
ปรากฏอยู่สำหรับคนได้ยินได้ฟังได้ในภายหลังก แม้พระบาท
สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมหากษัตริย์เจ้า
ของชาวไทย ต้องเสด็จละโลกนี้ไป แต่เพราะอาคัยพระ
คุณธรรมที่ได้ทรงประกอบไว้ด้วยพระราชอัธยาศัยอันดีจิตร
จึงเป็นอันหลงใหลว่า ทรงเสด็จสถิตในดุสิตภพดังพระพุทธรูป
ภาพที่แสดงว่า

๓๓๓ ๓-๑ ๓

ในหลวงอนันท์ฯ กับ ปรีดี

อิธ ธมฺม จริตฺวาน เปจฺจ สกฺเค ปโมทติ
กรณีประพฤติธรรมในโลกนี้แล้วละไป ย่อมบรรเทงใน
อธรรมคตินั้น

อนึ่ง จำเดิมแต่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมหากษัตริย์เจ้าแห่งชนไทยชาวสยามเสด็จ
สวรรคตแล้ว สืบแต่บรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระ
บรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ พ่อค้าประชาชนไทยชาวสยาม
และชาวต่างประเทศผู้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ได้ทรง
บำเพ็ญพระราชกุศล พระกุศล และบำเพ็ญกุศลถวายโดย
ลำดับมา ชื่อว่าได้แสดงความรักปรารถนารวมทั้ง
กตัญญูกตเวทิตา ในพระมหากษัตริย์ราชราชผู้ทรงเป็นประ
มุขโดยอนุรูปโดยแก่สมัยนี้ เป็นเหตุให้ประจักษ์มงคลเพราะ
ความเคารพทักท้วงผู้ควรเคารพเป็นมงคล คือ เหตุให้ถึงความ
เจริญอันอุดม ดังพระพุทธภาษิตว่า การโว จ นีวาโต จ
...เอตมฺมงฺกฺลมฺตุตฺตํ ความเคารพอ่อนน้อมคือผู้ควร
เคารพเป็นมงคลอันอุดม ดังนั้นและเชื่อว่าได้ทรงประกอบ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

และประกอบสามัคคีโดยธรรม เพราะทรงพร้อมเพรียงและ
พร้อมเพรียงกันประกอบกตยานกิจ (กิจดีงาม) ตรงกัน
ข้ามกับความพร้อมเพรียงกันประกอบบาปกิจ (กิจชั่ว)
ความพร้อมเพรียงกันประกอบกตยานกิจ ย่อมเป็นเหตุให้
เกิดความสุขสวัสดิ์ จักพร้อมกันประกอบกิจเช่นนั้นให้สำเร็จ
ได้ก็ต่ออาศัยความพร้อมเพรียงกันด้วยดีของหมู่ จักมีได้ก็
ต่ออาศัยได้พึ่งและวิสัยธรรมและธรรมทัต ที่ท่านผู้แต่ง
การแต่งสังคหธรรมจะมีได้ก็ต่ออาศัยมีท่านผู้เกิดขึ้น เหตุ
ฉะนั้นพระบรมศาสดาจึงตรัสไว้ว่า สุขโข พุทธธานมฺปปาโท
ความเกิดขึ้นแห่งพระพุทธ คือพระผู้ทรงหลายเป็นเหตุให้
เกิดสุข สุขา สัทธมฺมเทสนา การแต่งสังคหธรรมให้เกิดสุข
สาขา สงมสส สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิด
สุข สมคฺคานํ ตโป สุขโข ความเพียรของหมู่ที่พร้อมเพรียง
กันให้เกิดสุขดังนี้

พระพุทธะ คือพระผู้รู้เห็นได้แก่ฐานะเป็นผู้ตน หรือพระผู้
คืนเพราะรู้ เป็นผู้ไม่หลงไปเพราะความรู้ผิด เหมือนผู้คืน

ในหลวงอนันท์ ๑ กับ ปรีดี

ชนจากหลังฝัน ไม่หลงเข้าใจในสิ่งที่ฝันเห็นว่าเป็นจริง ฉะนั้นพระผู้รู้เมื่ออุบัติขึ้นแล้วย่อมสั่งสอนผู้อื่นให้รู้ตาม หรือปลุกให้ตื่นเพราะให้รู้ตามเป็นจริง ความเกิดขึ้นแห่งผู้รู้ จึงเปรียบเหมือนความอุทัยแห่งพระอาทิตย์ หรือความโผลงขึ้นของดวงประทีป ถ้าจิตความมืดในใจยังมืดตัวโลกผู้มีจักขุใหม่มองเห็นสิ่งทั้งหลายได้ เหตุฉะนั้นความเกิดขึ้นของท่านผู้รู้ ได้เกิดคู่ด้วยประการฉะนี้

แต่ความเกิดขึ้นแห่งพระพุทธรูปทั้งหลาย จะให้เกิดคู่แก่ผู้อื่นได้ก็เพราะท่านแสดงธรรมสั่งสอนที่เรียกว่า ดัทธิธรรม ดัทธิธรรมนี้หมายถึงธรรมที่เป็นตัวดี ส่วนรอบเป็นไปเพื่อทวิธรรมมีกัตตะ ประโยชน์ปัจจุบัน หรือจำเพาะตนบ้าง ส่วนปรายกัตตะ ประโยชน์ภายนอกหรือสำหรับหมู่โดยตรง ในปัจจุบันบ้าง ปรนัยกัตตะ ประโยชน์อย่างยิ่งบ้าง พระพุทธเจ้าแสดงพระธรรมสั่งสอนเพื่อ ประโยชน์เหล่านี้ โดยปริยายคือทางเป็นอันมาก ตามภูมิชั้นของผู้ฟัง เมื่อกล่าวโดยย่อก็สรุปลงเป็น ๓ ตามพระพุทธภาษิต ในโอวาท ปาฏิโมกข์ว่า

คำวิหี นัทมะสว

สหพปาปสฺส อกรณํ การไม่ทำบาปทั้งปวง (นี้แสดงว่าบาปเกิดเพราะทำถ้าไม่ทำก็ไม่เกิด) กุสลสุปปสมมปทา การทำกุศลให้ถึงพร้อม (นี้แสดงว่ากุศลเกิดเพราะทำ ถ้าไม่ทำก็ไม่เกิด) สจิตตปริโยทปนํ การชำระจิตของตนให้ผ่องแผ้ว เอคํ พุทธานุสาสนํ นี้เป็นคำสำคัญคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ทั้งหลายนี้ เหตุฉะนี้ การแสดงพระธรรมของพระพุทธเจ้าให้เกิดคู่ เพราะเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยส่วนตัว

การแสดงพระธรรมจะให้เกิดคู่ได้ ก็เพราะบุคคลมีความตั้งใจจะรู้จริง มีสามัคคีคือความพร้อมเพรียงกันฟัง และปฏิบัติตามพระธรรม ที่พระพุทธเจ้าแสดง ตามหลักคือความพร้อมเพรียงกันนี้ เป็นธรรมสำคัญสำหรับบุคคลผู้รวมกันเป็นหมู่ เพราะอาจให้สำเร็จกิจที่ต้องทำร่วมกันได้ แม้เช่นนั้นก็จำแนกออกไปเป็น ๒ คือ ธรรมสามัคคีคือความพร้อมเพรียงกัน โดยธรรมเป็นเหตุให้สำเร็จกิจที่ขอบ ๑ ธรรมสามัคคีพร้อมเพรียงกันโดยธรรมเป็นเหตุให้สำเร็จกิจที่ผิด ๑ ดัชนีบุรุษคือคนดีเช่นพระพุทธชยอุมแสดงธรรม ชักนำไปเกิด ธรรม

ในหลวงอานันท์ ๑ กับ ปรีดี

ถ้ามีคดีเช่น พระบรมคำสดำแดงตั้งธรรมซัก นำหมู่ผู้ฟังให้
ประพฤติดุปฏิบัติชอบ ดังคำสดำแดงตั้งคุณว่า สุปฏิปันโน
ภควโต สาวกสงโฆ หมู่ผู้ฟังของพระผู้มีพระภาคปฏิบัติดี
แต่เป็นคนดี ส่วนอดิบดีบุรุษคือคนไม่ดี ย่อมแสดงตั้งธรรม
ซักทำให้เกิดธรรมตามคดี ดังเช่นพระเทวทัตตั้งตั้งตั้ง
ธรรมซักนำอาตมคฤศนารามให้ประพฤติดุปฏิบัติผิด จน
ถึงประกอบอนันตริยกรรมเป็นต้น ความพร้อมเพรียงกันของ
หมู่ผู้ปฏิบัติประพฤดิชอบ เป็นธรรมตามคดีคนยอมให้เกิด
สุขโดยส่วนเดียว.

แต่ความ พร้อมเพรียง กันของ หมู่จะเกิด สุขได้ ก็เพราะ
พร้อมเพรียงกันประกอบกิจที่ควรประกอบ ด้วยความเพียร
พยายามให้สำเร็จความเพียรนั้น ฟังเป็นไป ตามกิจที่ชอบ
ตามหน้าที่ของตน จักเป็นไปเช่นนั้นได้ ก็เพราะฟังคำสั่งสอน
ของท่านผู้รู้ แสดงธรรม เพราะถ้าไม่ฟังก็ไม่รู้ ธรรมคือ
ความจริง และถ้าไม่พิจารณาให้รู้ ธรรมคือเห็นความ ก็ไม่
อาจปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรมได้ ต่อเมื่อฟังธรรม

คำวิหี ปัทมะศิริ

และพิจารณาเนื้อความของธรรม จึงอาจปฏิบัติธรรมตาม
สมควรแก่ธรรมได้ ดังที่ท่านแสดงว่า อตถมณณาย
ธมมมณณาย ธมมานุธมมปฏิปันโน รู้ทั่วถึงธรรม รู้
ทั่วถึงธรรม จึงปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมดังนี้ ความ
เพียรของหมู่ที่พร้อมเพรียงกันให้เกิดสุข เพราะพร้อมเพรียง
กันประกอบกิจที่ควรประกอบด้วยประการฉะนี้.

สมเด็จพระบรมพิตรพระราชธมมการเจ้า พระบรมวงศา
วงศ์ ข้าราชการ พ่อค้าประชาชนไทยชาวดัชยามและชาว
ต่างประเทศ ได้ทรงพร้อมเพรียง และพร้อมเพรียงกัน
บำเพ็ญพระราชกุศล พระกุศลแต่ละกุศล อุทิศถวายพระบาท
สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมหากษัตริย์
เจ้าแห่งประชาชนไทยชาวดัชยามเช่นนี้ ชื่อว่าได้ทรงพร้อม
เพรียงกัน พร้อมเพรียงกันประกอบกิตติยานกิจตามทางพระ
พุทธศาสนา ซึ่งพระบรมคำสดำเป็นผู้เป็นพุทธะได้ทรงประกาศ
แสดงไว้จึงให้เกิดสุขด้วยดี ทั้งเมื่อทรงอนุสรณ์ ย่อมเป็น
เหตุให้ทรงมีคติเป็นสุขอีกด้วย ๑ ดังพระพุทธานุญาตว่า

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

ธมมปัติ สุขี เสดิ วิปสนเนน-เจตสา.

อริยปเวทิตะ ธมเม สหา มติ ปณฺหิตโต.

ผู้ปฏิบัติในธรรม มีใจผ่องใสย่อมอยู่เป็นสุข มั่นจิต
ย่อมอภิมยนิคในธรรม ที่พระอริยะประกาศแล้วทุกเมื่อ
ด้วยประการฉะนี้.

การที่จะกล่าวถึง ในหลวงอานันท์ฯ ทรงคุณธรรมอย่างไร
นั้น เป็นสิ่งที่ทราบกันทั่วโลกแล้ว และโดยดีจะแห่งคำ
พระเทศนา ก็ปรากฏแล้ว ความดีงามของประชาชน
ในอันถวายพระเพลิง อันปรากฏทั่วไปยังต่างจังหวัด ก็
ได้มีผู้นับโมทนาทั่วกัน ความปรากฏแล้วเหล่านี้ ข้าพเจ้า
จะไม่นำมากล่าวให้ยืดยาว.

แต่มีความอันเป็นข้อสันนิษฐานกล่าวกันอยู่ว่า ในหลวง
อานันท์ฯ ทรงพระปรีชาเทียบเทียมนัก เป็นผู้ตั้งชั่งเยือก
เย็นเป็นต้นขมอยู่ในบุคลลทุกชนทุกหมู่ ก็เป็นทนายเกรง
งามสำหรับผู้ไม่อำนาจทางการเมือง อนึ่งในหลวงอานันท์ฯ
ยังเคยทรงปรารภว่า จะสมัครเป็นผู้แทนราษฎร อันมี

ดำริห์ ปัทมะศิริ

หนทางไปสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีผลต่างกับการเป็น
พระเจ้าแผ่นดินอยู่ไต่กฎหมาย และกี่ย่อมกระทบกระเทือนถึง
ผู้ไม่อำนาจทางการเมือง ที่ไม่ยอมให้ใครตั้งว่าตน หรือ
ไม่คิดว่าใครจะตั้งว่าตน พระราชปรารภนั้น อาจจะเป็น
เพียงทรงกล่าวเล่นก็ได้ แต่ก็อาจเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้
ศัตรูผู้ริษยา ตั้งหน้าปองร้าย ความสันนิษฐานเหล่านี้ผิด
ชอบประการใด แล้วแต่ท่านผู้อ่านจะพิจารณา ทั้งคดี
ดวรคดีก็ได้นั่งดูแล้ว การนี้ก็จะปรากฏต่อไป.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงล่องพระองค์ !

ตามความนิยมที่เราเรียกกันว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวทรงล่องพระองค์นั้น ที่จริงแล้วคนไทย และ
ยังจำกันได้ก็คือ สมเด็จพระนเรศวร กับสมเด็จพระ
เอกาทศรถ หรือที่เรียกว่าพระองค์ดำ พระองค์ขาว ได้ร่วม
นำพระทัย เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กอบกู้ชาติไทยให้เป็น
เอกราชอย่างมั่นคง ต่อมาในครั้งสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลก ก็ได้ร่วมนำพระทัยกับกรมพระราชวังบวร กษัตริ
ย์ไทยให้เป็นเอกราชมาแต่บัดนั้น แล้วเป็นบรรพบุรุษของ
บ้านเมือง และโดยตะเพาะชาติไทย ซึ่งมีกษัตริย์กษัตริย์
มานั้น กาลสมัยได้นำชาติไทยมาสู่ภาวะปัจจุบัน อันดอแห่ง
ต่อภัยแห่งความเป็นชาติ เป็นที่นำจิตกอยู่ทั่วไป ในบรรดา

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

เถิดไทยทั้งปวง เป็นชาติกรรมของชาติไทย ให้ต้องได้รับความลำบาก ได้รับความอับยาศัยเดือดร้อนทุกข์หยาบ ราษฎรทั้งหลายได้หวังตลอดมาใน ๒๐ ปีนี้ แต่ก็ได้ผิดหวัง ดังปรากฏอยู่

แล้วก็อาจเป็นความบังเอิญ ที่ความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง ตามกาลสมัยที่ผ่านมานี้ มาได้รับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์คือ รัชกาลที่ ๘ กับ รัชกาลที่ ๙ ผู้นำพระทัยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่พระวรกายนั้น ห่างกันแล้ว! จะเป็นไปได้หรือที่จะเป็นกำลังแก่กันในการบริหารงาน อันหากจะเป็นผล แก่ความทุกข์โศกของบ้านเมืองเราในบัดนี้ "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์" คราวนั้นแต่ต้องพระกรเท่านั้น จะมีเหตุมหัศจรรย์ใด อันต่างแฉก ให้เห็นว่าไทยเราได้มี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ มาค้ำชูเช่นในกาลอันสำคัญ สมัยสมเด็จพระนเรศวร และสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกนพ

คำรพ บัทมะศิริ

คนทั้งหลายยังคงจำกันได้ว่า ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคตแล้ว ประชาชนได้ห้อมล้อม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ เป็นอย่างหนาแน่น ให้เห็นความเจ็บร้อนของแผ่นดินนี้ประการหนึ่ง และในขณะเดียวกัน เป็นความถวายนความจงรักภักดีอย่างชัดเจนยิ่งกว่าในยามปกติในรัชกาลก่อนๆ ครั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ เสด็จสู่พระมหารัชมังคลาภิเษก บังเกิดความมหัศจรรย์ ด้วยว่า ความหนาแน่นของประชาชนพลเมืองที่อดทนเฝ้ารับเสด็จ ไม่ว่าจะเป็นเวลาวันหรือจะเบี่ยงผัน ไซ้เวลาอดทนรออยู่หลายชั่วโมง เพียงแต่จะได้เห็นเสด็จพระราชดำเนินเท่านั้น ที่ไม่ใช่อาการแสดง ความแตกตื่น แต่มหึมาอยู่ และอาจจะมีดังที่เห็นอยู่ เหตุผลด้วย

ราษฎรไทยทั้งหลาย ตกอยู่ในความทุกข์ มันเป็นเวลาหลายปีมาแล้วได้หวังพึ่งความช่วยเหลือของรัฐบาล แต่การกระทำอันกระทำให้ผิดหวังเรื่อยมา ราษฎรได้พึ่ง

ในหลวงอาณัติ ๆ กับ ปรีดี

พระบรมมหาราชวัง ด้วยการจัดวางความเมตตากรุณา และ
รักษาความอดทน ขอมอบอันยอมต่อการบังคับบัญชา ทุก
อย่างของทางการ เป็นที่น่าสงสารยิ่งนัก แต่ในที่สุดก็มิได้
ทำให้สภาพของความทุกข์คลายไป จึงต่างก็ไถ่ถาม พึ่งพระ
บรมโอรสธิดา เป็นยอดปรารถนา นเป็นเหตุผลการ
ที่หนึ่ง ที่ราษฎรได้จงรักภักดีต่อกษัตริย์ เป็นอย่างหนาแน่น

เพราะด้วยความหวังดังกล่าวแล้วข้างต้น ราษฎรก็ได้
หวังว่า รัชกาลที่ ๘ จะครองราชย์ ครั้นเมื่อหวังก็พา
กันจับกัน ประกอบกับนิสัยของไทยเรา ไม่ชอบก่อแค้น
ด้วยการกระทำอันร้ายกาจเช่นนั้น (คือการลอบปลงพระชนม์)
เป็นเหตุผลการที่สอง ที่ราษฎรแสดงความจงรักภักดี

ดังนี้เราจะกล่าวได้หรือไม่ว่า อภิสัณกรรมอันยิ่งใหญ่ที่
เหล่าราชโอรสธิดาได้กระทำการลอบปลงพระชนม์นั้น เป็นอภิสัณกรรม
อันยิ่งใหญ่ ที่ตนเกิด ๆ รัชกาลที่ ๘ ทรงบำเพ็ญแล้ว
คือ การละชีวิต อันมีค่าของพระองค์ มาเป็นเครื่องผูกพัน
จิตใจของราษฎร อันระส่ำระสาย ให้รู้สึกเป็นอันหนึ่งอัน

ดำริห์ ปัทมะศิริ

เดี๋ยวนี้ สำหรับข้อด้านภัยทั้งหลาย เพื่อแก้ความเป็นเหตุ
แห่งบ้านเมืองของคน ชั่วเวลาแฉกเดียว ที่ถูกดอมปลงพระ-
ชนม์ เป็นผลอันใหญ่หลวงแก่จิตใจของไทยเรา ซึ่งได้
แตกแยกอย่างฉุนฉวยหลายปีมาแล้ว จะเป็นไปได้อย่างไรไม่
ว่านี่เป็นสิ่งที่เห็นเหตุผล ยากที่จะอธิบายได้ถ้วน แต่ปรากฏ
การณ์ก็ได้แสดงผลความเป็นไปแล้ว

จะเป็นไปได้อย่างไรไม่ ในความเป็นห่วงของอันเกล้ารัช-
กาลที่ ๘ ต่อมาสมเด็จพระอนุชา กับพสกนิกรของพระองค์
นั้นได้ลดบรรดาให้เหตุการณ์อันน่าอัศจรรย์ ในความจง
รักภักดีอันบังเกิดขึ้น นักเป็นสิ่งที่เห็นเหตุผลอีกเหมือนกัน

เป็นไปได้อย่างไรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล
ที่ ๘ ย่อมรู้สึกพระองค์ เสมือนว่าสมเด็จพระเชษฐาได้
ห่างไกลไปจากพระองค์ ความรักความคิดใด ที่เคยทรงร่วม
ร่วมคิด ก็ยังคงอยู่ในพระทัยในฐานะเป็นคู่พระทัย ดังนั้นเรา
จึงอาจกล่าวได้ว่า เดียวกันเรามี "พระบาทสมเด็จพระเจ้า

ในหลวงท่านนี้ๆ กับ ปรีดี

อยู่หัวห้องสองพระองค์” แน่นอยู่ในพระองค์เดียวคือใน
พระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช.

ข้อความต่อไปนี้เป็นพระราชดำรัสในหลวงรัชกาล
ที่ ๙ ในฐานะพระยาพนาโลภกักรณังวรยศ.

พระราชดำรัสของในหลวงในคดีสวรรคต.

คำให้การพระยาพนาโลภ

คดีหมายเลขคดีที่ ๓๘๘๘/๒๔๘๓

คำถวาย

๓๒ พฤษภาคม ๒๔๘๓

ข้าพเจ้าขอให้การว่า ข้าพเจ้าชื่อ พระบาทสมเด็จพระ
ปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และขอให้การต่อไป (ทรง
ตอบโจทก์)

ในวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๓ ฉันไปในงานพระราชทาน
เพลิงพระศพ พระองค์เจ้าอาทิตย์เทพยธารีที่ปากน้ำ

ดำริที่ ปัทมะศิริ

ได้ไปกรมทหารมหาดเล็ก แต่ไม่แทนพระองค์ เหตุที่
รัชกาลที่ ๘ ไม่ได้จ้ในงาน พระศพ พระองค์เจ้าอาทิตย์
เพราะไม่ทรงสบาย อาการไม่ทรงสบายนั้น ไม่ถึงขนาด
ต้องบรรทมอยู่กับพระแท่น ยังทรงพระราชดำเนินไปมา
บนพระที่นั่งได้ ไม่ทรงสบายด้วยพระโรคอะไรฉันไม่
ทราบ ได้ยินนับตั้งแต่เพียงไม่สบาย.

ในเช้าวันที่ ๘ มิถุนายนนั้น ฉันกินอาหารเช้าที่มุขพระที่นั่ง
ชั้นบนด้านหน้า (โจทก์ขอให้ทรงชี้พระที่นั่งจำต้อง ทรง
ตามที่แสดงไว้ในที่) กินอาหารแล้วฉันเดินไปห้องบรรทม
รัชกาลที่ ๘ เวลาราว ๘.๐๐ น. พบนายชิต นายบุญชัยหน้า
ห้องแต่งพระองค์เห็นฉันอยู่ (ทรงชี้หน้าจำต้อง) นายชิต นาย
บุญชัยอยู่เฉยๆ ฉันถามเขาว่าพระอาการเป็นอย่างไร ได้
รับตอบว่าฉัน ใครเป็นผู้ตอบจำไม่ได้ เขาตอบต่อไปว่า
ทรงสบายขึ้น เดินไปห้องสรงแล้ว ต่อจากนั้น ฉันได้เดิน
ไปห้องของฉัน เดินไปตามห้องห้องนั้น ระหว่างนั้นเป็นเวลา
ประมาณ ๘.๒๕ น. ได้ยินเสียงคนร้อง ได้ยินขณะที่อยู่ใน

ในห้องงอนันท์ฯ กับ ปรีดี

ห้องเครื่องเงิน ก่อนได้นั่งเตียงร้องไห้เห็นคนวิ่งผ่านประตู
ห้องบรรไดซึ่งอยู่ติดกับห้องเครื่องเงิน (ทรงชี้หุ่นจำลอง
และแผนผังหมายเลข ๓ และคำได้ขีดเส้นด้วยดินสอแดง
เป็นลูกศรแสดงการที่เห็นคนวิ่งไป เป็นแผนผัง) เตียงคนร้อง
เป็นเตียงใครจำไม่ได้ ได้นั่งเตียงร้อง แล้วก็ได้ออกมาจาก
ห้องเครื่องเงินไปยังเตียงด้านหน้าโดยผ่านทางห้องบรร-
ได (ทรงขีดเส้นดินสอแดงไว้ในแผนผังหมายเลข ๓ แสดง
ทางที่พระองค์เสด็จ) ได้พบนางสาวจรรยา ที่หน้าห้องข้าหลวง
ถามน.ธ. จรรยาว่ามีอะไรเกิดเรื่องอะไร ได้รับตอบว่าในห้อง
ของพระองค์ ฉันได้นั่งบนเตียงไปยังห้องบรรทมรัชกาล
ที่ ๘ (ทรงขีดเส้น หมึกใน แผนผัง หมายเลข ๓ แสดงเส้น
ทางที่เสด็จตรงไปยังห้องพระบรรทม)

เมื่อเข้าไปถึงห้องพระบรรทมแล้ว เห็นสมเด็จพระราช-
ชนนีและพระพี่เลี้ยงเฝ้าอยู่บนพระแท่นบรรทม สมเด็จพระ
ราชชนนีประทับอยู่เบื้องปลายพระบาทในห้องงอนันท์ฯ โดยพระองค์
อยู่บนพระแท่นครึ่งพระองค์ ส่วนพระพี่เลี้ยงเฝ้าอยู่บนพระ

ตำหนักพระศรี

แท่นบรรทม และอยู่ก่อนไปทางพระเคี้ยว เห็นในห้องงอนันท์ฯ
อยู่บนพระแท่นในท่าหงายอย่างปกติ เห็นที่พระนาคามีรอย
โลหิต พระเนตรหลับ ดังได้เห็นพระกรอยู่ข้างพระวรกาย
อย่างคนนอนอย่างธรรมดา พระกรแนบพระวรกายห่างจาก
พระวรกายตรงขอบพระหัตถ์ด้านในประมาณ ๕ ซม. ที่ว่า
นี้หมายถึงพระกรซ้าย ส่วนพระกรข้างขวาเป็นอย่างไรไม่
เห็น ดังได้เห็นพระหัตถ์อยู่ในท่าธรรมดานอพระหัตถ์ไม่
งอ แอ่งข้อมืออย่างธรรมดาของอนาคตน้อย มีผ้าคลุม
พระบรรทมคลุมอยู่ด้วย พระกรอยู่นอกผ้าไม่เห็นแต่ข้างซ้าย
ข้างขวาไม่เห็น ผ้าคลุมพระองค์ขึ้นมาเสมอบพระอุระ.

เมื่อฉันเห็นเช่นนั้นกับออกคนที่อยู่หน้าให้ไป ตามหม่อมมา
แล้วฉันได้เข้าไปประคองสมเด็จพระราชชนนี พาไปประทับ
ที่พระเก้าอี้ปลายพระแท่นบรรทม ต่อจากนั้นหลวงนิคย์ได้
มาถึง จะมาถึงภายในห้องพระบรรทมแล้วนางท้าวไฉไลไม่
ถูก หลวงนิคย์เข้าไปดูแล้วไม่พูดว่าอะไร แต่ฉันเห็นหน้า

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

หลวงนิตยกรได้วามไม่หวังแล้ว สมเด็จพระราชชนนีได้
เสด็จไปประทับในท้องพระอักษรต่อไป.

เมื่อทราบข่าวหมดหวังแล้ว ต่อมาได้เรียกพระยาชาติ-
เดชอุดมจนมาถามว่าจะทำอย่างไรต่อไป พระยาชาติบอก
ถึงพระราชพิธีเกี่ยวกับพระบรมศพแล้ว ฉะนั้นจึงให้เขาจัด
การตามระเบียบ.

รัชกาลที่ ๘ เคยทรงขึ้นในงานแพ้ว (งานออกเรือน)
ในต่างประเทศบ้างหรือไม่ก็เป็นขึ้นของเล่น บันทึกลงใน
งานแพ้วเป็นบันทึกเหมือนกัน บันทึกเคยทรงบันทึกเป็นบันทึกของ
เล่น เมื่อเสด็จนิวัติพระนครแล้วใหม่ๆ ก็ระหว่างเดือน
ธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์ ได้เคยทรงพระแสง-
ขึ้นเหมือนกัน เป็นบันทึกผู้ทอดถวาย โดยถวายที่เมือง
ชลฯ เสด็จเมืองชลฯ ในราวเดือน ธันวาคม โดยหลวง
ประดิษฐ์เป็นผู้กราบบังคมทูลเชิญเสด็จไป ดุจดิลิน รอง
หลวงประดิษฐ์ บันทึกทอดถวายบนมณฑปต้นตะขอส
ป็นยาว เมื่อเสด็จกลับมาประทับที่พระที่นั่งบรมพิมานแล้ว

คำวิหิ บัณฑิต

ก็ได้ทรงขึ้นเหมือนกัน โดยมีคนมาขังการขึ้นบัน
ถวาย ผู้มาขังมี ร.อ. วัชรชัย ร.น. ซึ่งขณะนั้นเป็น
ราชองครักษ์ พวกทให้ป็นมานานเป็นผู้นำให้ ร.อ. วัชรชัย
ร.น. เป็นผู้ขังถวาย การที่ทรงขึ้นเป็นพระราชประสงค์
ของในหลวงเอง ทรงขึ้นที่ในสวนหลังพระที่นั่งบรมพิมาน
ฉนั้นไปยังป็นอยู่ด้วยเหมือนกัน ทรงทรงขึ้นต้นตะขอสยาว
ทรงต้องอย่าง.

บันทึกผู้ทอดถวายมานานเป็นบันทึก บ. เสด. อารัม ๑๑
ม.ม. มีหนังสือบอก บันทึก บ. เสด. อารัม ๑๑ ม.ม. ได้
ทรงขึ้นด้วยเหมือนกัน (ใจทขอให้ทรงทอดพระเนตร
บันของกลาง แล้วกราบบังคมทูลถามว่าบันทึก บ. เสด. อารัม
บันทึกผู้ทอดถวายมานาน ลักษณะเป็นอย่างเดียวกับบันทึกของ
กลางหรือไม่ ทรงตอบว่าอย่างเดียวกัน) เมื่อทรงบันทึก บ.
เสด. อารัมแล้ว มีพวกมหาดเล็กที่อยู่ในที่นั้นเก็บเอาปดอก
กระสุนไปบ้าง นายชิด นายบุญ ก็เคยเก็บปดอกกระสุนไป
เหมือนกัน และเห็นเก็บไปทรงต้องบันทึก บันทึกเมื่อทรงแล้ว

ในหลวงอาหนัก ๑ กับ ปรีดี

ก็มอบให้ราชองครักษ์เก็บไป (โจทก์ขอให้ทรงทอดพระเนตรบัญชีนั้นตามที่อ้างไว้ในศาลหมายเลข ๑๔๓ และโจทก์ได้อ่านรายการในบัญชีนั้น ถวาย แล้วกราบบังคมทูลถามว่าถูกระเบียบหรือไม่ตามบัญชีนั้น ใครทูลเกล้าฯ ถวายมา ทรงรับสั่งตอบจำไม่ได้)

ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ต้องทรงฉลองพระเนตร โดยฉายพระเนตรขึ้น เวลาทรงขึ้นจะได้ทรงฉลองพระเนตรทุกครั้งหรือไม่จำไม่ได้ แต่โดยมากเห็นทรงดูเหมือนกันในวันสวรรคตนั้นเอง แต่จำไม่ได้แน่ นายสีตมบอกว่า เก็บปลดออกกระสุนปืนได้ในห้อง พระบรมมหาราชวัง โดยบอกว่า เก็บได้ใกล้พระแท่นจะบอกละเอียดว่า เก็บได้กี่ครั้งไหน อย่างไรหรือไม่จำไม่ได้ นายสีตมจะรับเก็บได้ให้ดูหรือเปล่าก็จำไม่ได้ แม้ตัวนายสีตมก็ไม่แน่ใจว่าตนเก็บได้กี่ไหน (จบคำให้การวันที่ ๑๒ พ.ค. ๒๔๙๑)

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๑ (ทรงตอบโจทก์)

ดำริห์ บัณฑิต

ฉันเคยทราบชื่อนายเจตยว ได้หนึ่งร้อยนครเข้าไปถึงหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน ในหลวง รัชกาลที่ ๘ จะทรง พยพระราชนิพนธ์ในการกระทำเช่นนี้หรือไม่ฉันไม่รู้ เคยมีครั้งหนึ่งที่สมเด็จพระราชชนนีรับสั่งเรียกนายเจตยวไม่ได้มา เหตุที่ไม่ได้มา เพราะคนหนึ่งไปซ่อม อีกคนหนึ่งเอาไปให้นายปรีดี เขารู้ว่ากันว่า นายเจตยว เป็นผู้จัดตั้งรถไฟให้นายปรีดี แล้วนายคง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรีได้ส่งรถมาถวายให้ทรงใช้แทน

ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ไม่เคยรับสั่งอะไร กับฉัน ถึงการเข้าเฝ้าของนายเจตยวว่ามีความจะหรือไม่ การที่นายเจตยวพ้นตำแหน่งราชเลขาธุการในพระองค์ไปนั้น น่าจะเป็นด้วยในหลวงไม่พอพระราชหฤทัย เหตุที่ไม่พอพระราชหฤทัย เพราะอะไรไม่ได้รับสั่งแก่ฉันให้ทราบ

ในคราวเสด็จประพาสหัวหิน นายปรีดีโดยเสด็จด้วย ในคราวนั้นนายปรีดีได้ส่งเขาเรลล์ไปให้ โดยไม่ได้ขออนุญาต และนายปรีดีได้เคยจัดให้ม้านั่งเตียงชนพื้นเมือง

ในหลวงอาณันท์ ๙ กับปรีดี

พวกโคตินจัดเรียงโดยไม่ได้ขอพระบรมราชานุญาต ในการ
เรียงนั้นเรียงเอะอะ นายปรีดีเคยว่า จะตั้งให้เอาบีอาโน
มาถวาย จะตั้งมาจากไหนไม่ได้บอก ขณะนำมาถวายนั้น
ไม่ได้ยุดด้วย ในคืนนั้นฉันเข้าใจว่า บีอาโนนั้นเป็นของนาย
ปรีดี ต่อมาพระยาวิเศษออกมาเป็นของสำนักพระราชวัง.

เกี่ยวกับการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในการที่
ในหลวงรัชกาลที่ ๘ จะเสด็จต่างประเทศนั้น ฉันคิดว่า
ความเห็นของนายปรีดีในการจะตั้งผู้สำเร็จราชการ จะตรง
กับพระราชดำริหรือไม่ ถิ่นไม่ทราบ เกี่ยวกับการตั้งราช
เลขาธิการแทนนายเลขาธิการพันคำแห่งฉันทบุรี ในหลวง
มีพระราชประสงค์จะตั้งท่านกนิษฐา เทวกุล นายปรีดี
ปฏิบัติตามต้นของ พระราชประสงค์นั้นชักช้า ในการที่ใน
หลวงจะเสด็จกลับสวีเดนเดนมาร์ก โดยผ่านไปทางประเทศ
อเมริกาและยุโรปนั้น เป็นพระราชประสงค์ของพระองค์ท่าน
และทรงประสงค์จะได้เสด็จไปโดยเร็ว พระราชประสงค์
อันใด ๆ จะสวรรคตก็มีได้เปลี่ยนแปลง รัฐบาลจัดการ

คำวิหี บัทมะศิริ

เรื่องเสด็จนั้นเรือเข้าประภาคารใดไม่ทราบ ในที่สุดได้กำหนด
เสด็จกลับในวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๔๘๔.

นายมี พามณเฑียร เคยบอกฉันว่า วันที่ ๑๓ จะเสด็จกลับ
ไม่ได้ บอกเมื่อในหลวงเสด็จสวรรคตแล้วราว ๒-๓ อาทิตย์
ว่า นายชิต เป็นผู้พูดว่า ในหลวง จะไม่ได้เสด็จกลับ วันที่ ๑๓
ตามที่บอกไว้เมื่อวันก่อนว่า เห็นคนวิ่งผ่าน ประตูห้อง บรรได
ไปนั้น ต่อมาฉันได้สอบถามดู ฉันเคยได้ถามนายชิต เขาบอก
ว่าเขาจะมาทางพระที่นั่งและบอกอีกครั้งหนึ่งว่า จะมาทาง
หลังพระที่นั่งแล้วไปออกทางหน้า เขาไม่แน่ใจ นายชิตบอก
และชี้ทางด้วย แต่เป็นเรื่องไม่แน่นอน.

นายวงศ์ เขาถนัด เคยสอนหนังสือฉัน ในวันที่ ๘ ก่อน
สวรรคตนั้น นายวงศ์ได้เข้าไปเฝ้า วันที่ ๘ หลังจาก
ในหลวงสวรรคตแล้ว นายวงศ์ได้มาตามคำสั่งของฉัน
หลังจากนั้นแล้ว นายวงศ์ยังได้นำชกหลายครั้ง.

ในระหว่าง ในหลวง รัชกาลที่ ๘ สมเด็จพระราชชนนี
และฉันมิได้มีอะไรขึ้นของหมองใจกัน ในหลวงรัชกาล

ในหลวงอานันท์ ๆ กับ ปรีดี

ที่ ๘ ไม่เคยรับสั่ง กับ ถิ่นว่า มีความ คับแค้น พระราช ฤทธิ
อย่างไร เคยรับสั่งแต่ว่าอากาศร้อน เกี่ยวกับราชการ
ในหลวงรัชกาลที่ ๘ จะทรงมีอะไร คับแค้น พระราช ฤทธิ
บ้างไหม ถิ่นไม่รู้ ส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องส่วนพระองค์ก็ไม่มี
เรื่องคับแค้นที่รุนแรง ในหลวงรัชกาลที่ ๘ พระราช ฤทธิ
เย็น และเวลาทรงขึ้นทรงพระมัตถะว้างทุกทางยังเคยเตือนถิ่น
เวลาจับหรือเดินขึ้นพลให้ดูเสียก่อน ว่ามีลูก อยู่ในด้ากลอง
หรือเปล่า ในหลวงไม่เคยพูดเรื่องการเมืองกับถิ่น และ
ถิ่นไม่เคย ทราบ เรื่อง ในหลวง ทรงอยากพบ จอมพล ป.
พิบูลสงคราม.

นายถิ่น หุ้มแพร เป็นคนจงรักภักดี และเป็นห่วงใน
ความดีของเรามากเกี่ยวกับความปลอดภัย เขาเป็นห่วง
เหมือนกัน นายถิ่น ไม่เคยพูดกับถิ่นมาก เป็นแต่เคยบอก
กับถิ่นว่าต้องระวัง ที่ว่าระวังระวังนั้นเข้าใจว่า ระวังคน
บอกตรงแต่ถิ่นมาถึงเมืองไทย รดจิตนายปรีดีเขาไปไหน
เป็นรลส่วนพระองค์.

คำวิหิ บัณฑิต

คนที่ถิ่นเห็นต้องผ่านประตูของบรรดาไปนั้น เขาผ่านโดย
เร็ว ถิ่นไม่รู้ว่าเป็นใคร ก่อนนั้นถิ่นไม่ได้ยินเสียงอะไรดังผิด
ปกติ ระหว่างที่ถิ่นเดินไป ๆ มา ๆ อยู่ในห้องนอนและ ห้อง
เครื่องเล่นนั้น จะมีใครอยู่ในห้องนั้นบ้างไหม ถิ่นไม่ได้
สังเกต ในที่สุดถิ่นก็ไม่ทราบ ว่า คนที่เห็นต้องไปนั้นเป็นใคร
ขณะเห็นไม่ทันได้คิดว่าอย่างไร เสียงคนร้องที่ได้ยินนั้นเป็น
เสียงทักท้วงให้ระวังให้ และเป็นเสียงของคนคนเดียว นอก
จากเห็น น.ส. จรูญที่เดินยั้งแล้วไม่เห็นใครอีก ตอนนั้นจะ
มีเสียงดังทางเตียงหน้าพระที่นั่งบ้างไหม ไม่รู้ ถิ่นถาม
น.ส. จรูญแล้วก็ได้คำตอบไปโดยเร็ว จะมีเสียงคนดังไหม
ได้สังเกต เวลาขึ้นประตูห้องทรงพระอักษรทางด้านที่เบ็ด
ออกสู่เตียงด้านหน้าจะเปิดหรือเปิดอยู่ไม่ได้สังเกต ประค
นตามธรรมดาเมื่อขึ้นบันไดบรรทมก็ปิด และตามธรรมดา
ถิ่นไปห้องพระบรรทมแล้วเข้าทางห้องแต่งพระองค์ ถิ่นไปถึง
ห้องพระบรรทมแล้วก็ได้เคยตรงไปทักถามเจ้าพระวชิรญาณ ฐานะ
นั้นจะได้มีการเช็ดพระโลหิตที่พระพักตร์ในหลวงรัชกาลที่ ๘

ในหลวงอาเนห์ กับ ปรีดี

ใหม่ฉันไม่ทราบ ฉันเข้าใจว่า พระพี่เลี้ยงเฝ้าองค์ทำกา
เร็ดพระพักตร์ในหลวงอยู่ ฉันเข้าไปถึงสมเด็จพระราชชนนี
แล้ว นานสัก ๑ นาที หรือ ๒ นาที ก็ประคอง พระองค์ ท่าน
ออกมา ขณะพระพี่เลี้ยงเฝ้าองค์พระพักตร์หรือ
เปล่านั้นไม่ได้ดู จะมีคนอื่นเข้าไปในพระวิสูตรบ้างหรือเปล่า
ไม่ได้สังเกต ฉันไม่ได้แหวกพระวิสูตรเข้าไป น่าจะมีคน
แหวกได้ แหวกข้างเดียวหรือทั้งสองข้างไม่ได้สังเกต ฉัน
ออกจากพระวิสูตรมาแล้ว ก็มาอยู่กับสมเด็จพระราชชนนี
ที่ปลายพระแท่นไม่ได้เข้าไปอีก.

ฉันสังเกตเห็นท่าทางของพระบรมศพ ตั้งแต่ ก่อนเข้าไป
ในพระวิสูตรแล้ว จะมีอะไรอยู่ใกล้ๆ พระกรเบื้องซ้ายบ้าง
ไม่ได้สังเกต พระเศียรหนุนพระเขนยอยู่ในท่าปกติ ดังเคย
เห็นตั้งแต่แรกเข้าไป สมเด็จพระราชชนนีเสด็จออกไปประ
ทับอยู่ที่ห้องทรงพระอักษรก่อนฉัน ฉันออกจากห้องพระ
บรรทมไปแล้ว ก็ได้กลับเข้าไปอีกก็ครั้งไม่ได้เห็น.

ฉันได้แต่เห็นบันเพื่อนายชิตนำมาให้ดู ที่เตียง ขณะนั้น

ดำริห์ บัณฑิต

เวลาสักเท่าใดจำไม่ได้ บันทึบนายชิตนำมาให้ดูเป็นบันทึบนาย
ฉันท หุ้มแพร ถวายในหลวงรัชกาลที่ ๘ ถวายตั้งแต่ตอน
เสด็จเข้ามาถึงประเทศไทย ในวันสวรรคตนั้น นายวงศ์ได้
เข้ามาหาฉันในห้องทรงพระอักษรในตอนแรก ต่อมาก็
คนหนึ่งมาหาที่ใกล้ห้องของฉัน เคยยิงปืนจากเตียงขึ้น
บนลงไปในส่วนบางคราวก็ลงไปยิงในส่วน ในหลวงรัช
กาล ๘ ได้วันทรงปืนก่อนเสด็จสวรรคตหลายวัน อาจจะมี
คนอื่นมาแนะนำวิธีทรงปืนอีกบ้าง การที่นายปรีดีโดยเสด็จ
ไปหัวหินด้วยนั้น นายปรีดีไม่มีหน้าที่โดยเสด็จ แต่จะเป็น
พระราชประสงค์หรือเปล่านั้นไม่รู้.

เรื่องสมเด็จพระราชชนนีที่ทรงเรียกกรไม่ได้ฉัน จะเกิด
ก่อน หรือ หลัง ถัดมา จาก หัวหินจำไม่ได้ ได้ยินเขาพูดกันว่า
นายปรีดีเอาไปใช้ "โดยนายเฉลียวส่งไปให้."

(ทรงตอบใจทุกสิ่ง)

เวลานายชิตนำบันทึมาให้ฉันดูนั้น จะพูดว่าอย่างไรจำ
ไม่ได้.

ภาคผนวก

(ตามที่ได้อ้างไว้ในตอนต้น ว่าเค้าโครงระบบประชาธิปไตยได้ปรากฏมาแล้วในรัชกาลที่ ๕ นั้น ได้คัดประกาศบางคนในรัชกาลที่ ๕ มาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย)

“ประกาศ

บึงกระสุนทางเสด็จพระราชดำเนิน

ด้วยเจ้าพระยาบรมราชธานีเขมราธิราช มหินทรธิบดี
ศรีวิชัยราชมหายะยิบบริดิษฐ์ ภูมิพิทักษ์โตถาการ รัตนฤทธิ-
ชนครบาล สมุหบดี อภิรักษ์ปารกรมพาหุ รับพระบรมราช
โองการมารพระบรมราชสุตติงนาท ดำรัสเหนือเกล้าเหนือ
กระหม่อมสั่งว่า ให้หมายประกาศแก่บรรดาข้าราชการฝ่าย
ทหาร ฝ่ายพลเรือน ทั้งฝ่ายหน้าฝ่ายใน แลราษฎรไทย จีน
มอญ ลาว เขมร-ญวน แะก ฝรั่ง ปดุงกะเดิมให้รู้ทั่วกัน
ว่า มีพระราชกำหนดและบทพระอัยการสำหรับประเทศ
กรุงสยาม แต่กรุงกรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา ทุกวัน
เราเรียกว่า กรุงเก่า นั้นตั้งมาเป็นอย่างธรรมเนียมอย่าง
คราวเก่าทุกวันนี้ ถ้าพระเจ้าแผ่นดินจะเสด็จพระราชดำเนิน

ในหลวงอนันท์ กับ ปรีดี

ทางสถิตมารค ก็มีม้านำจึงตรวจทางไปก่อน มีกระสุน
มีชน มีหอกขัดเสียบไปบนหลังม้า แล้วจึงกระบวน
องค์ภักษถือหอก ขี่หอกขัดกระบี่เป็นลำดับ ๆ จนถึงพระ-
ราชยาน ถ้าเสด็จพระราชดำเนินทางสถิตมารคแล้ว ในเรือ
ประตุน้ำประตูลัง ในเรือคัง ในเรือกันทุก ๆ ลำ แล
หน้าแลท้ายเรือพระที่นั่งก็มีกระสุนขึ้น มีไม้ศัสตราตายไป
ถ้าเรือคังหน้า พระที่นั่ง ภาชนะขึ้น มา ก็ต้อง ลง อาญาตาม
กฎหมาย ถ้าราษฎร เดินขึ้น เข็ม หน้าตาง เข็ม ประตุน้ำ
ที่ใกล้ทางเสด็จ พระราชดำเนินม้านำแล้ว แลเจ้าพนักงาน
ใน เรือ ประตุน้ำประตูลัง ใน เรือคัง ในเรือ พระที่นั่ง
ก็เอากระสุนยิง ครั้นกาดต้องมานาน เมื่อครั้งแผ่นดิน
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระพุทธเลิศ-
หล้านภา โดย^๕ เสด็จ พระ ราช ดำ เนิน ไป พระ ราช ทาน
กระสุน ณ วัดหนึ่ง ณ วัดหนึ่ง แล้วเสด็จพระราชดำเนิน
กลับมาในกลางทาง ทรงได้ยินเสียงผู้หญิงร้องทุกข์ถวาย
ความว่า เจ้าพนักงานในเรือคังเอากระสุนยิงถูกดวงจักษุ

คำวิหี ปัทมะศิริ

แตก ครั้นได้ทรงสดับแล้ว ทรงพระมหากรุณาโปรดให้
เรือพระที่นั่ง แล้วดำรัสสั่งให้หลวงทิพเนตร เจ้ากรม
หมอดำหรับรักษากษัตริย์โรค ซึ่งลงประจำอยู่ในเรือพระที่นั่ง
ไปตรวจหา หลวงทิพเนตรจึงกลับมากกราบทูลพระกรุณาว่า
กระสุนยิงถูกดวงจักษุแตกเสียแล้ว จนพระราชทานเงินตรา
ผ่านผู้ให้กับหญิงผู้เสียจักษุนั้นแล้ว จึงโปรด ให้มี
พระราชบัญญัติห้ามว่า ห้ามขึ้นไปเมื่อหน้าอย่าให้เจ้าพนักงาน
ในเรือประตุน้ำประตูลัง ในเรือคังในเรือพระที่นั่ง
เอากระสุนยิงเอาราษฎรต่อไป เป็นแต่เรือคังเรือพอให้รู้กลัว
เพราะฉะนั้นเจ้าพนักงานต้องเอากระสุนเตรียมไปตามธรรมเนียม
แล้วห้ามคนที่เคารพไม่เรียบร้อยแต่ด้วยไมกมื่อห้าม
บ้าง เองกระสุนบ้าง แต่ครั้งนั้นมาเจ้าพนักงานก็ได้เอา
กระสุนยิงเอาราษฎร จะเป็นอยู่บ้างก็แต่คนที่ไม่ใช่เทือก
แถวเคยนำเสด็จ มาเนื่อง ๆ แดมาเป็นพนักงานเรือประตุน้ำ
เรือประตูลัง เรือคังขึ้นใหม่ ๆ คับ ๆ ถือไปตามพระราช
กำหนดเดิมจึงได้ทราบความเหตุเช่นนี้ บัดนี้จึงประกาศว่า

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

มา ตั้งแต่นั้นไปเมื่อหน้า ถ้าเจ้าพนักงานเรือประตุน้ำ
ประตุน้ำถึง เวลาคงต่ำใด จะเป็นเรือกรมใดมาร้องฟ้องได้
ความแน่แล้ว ก็ให้ว่ากล่าวตามพระราชกำหนดที่ห้ามไว้
จะชำระโทษให้ ถ้าให้ทำขวัญโดยสมควร บัดนี้พระบาท
สมเด็จพระบรมชนกนาถพิตร พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง
พระดำริว่า เสด็จพระราชดำเนินไปทางสถลมารค แล
ทางชลมารค กรมเมืองนายอำเภอพวกหนึ่งกองจุกของ
ลอมวง มานำเรือแต่ครั้งเรือประตุน้ำประตุน้ำถึง เรือ
ถึง ก็ได้คนเสียมิให้อยู่ใกล้ทางเสด็จพระราชดำเนิน แล้ว
ให้ชาวบ้าน บิดประตุน้ำ บิดประตุน้ำ ประตุน้ำ
ประตุน้ำถึงเสียหมด ก็มิได้เป็นการที่จะมีอันอันตราย
อย่างใดอย่างหนึ่งได้ ไม่เห็นเป็นคุณเลย เห็นเป็นโทษเป็น
หลายประการ คือมิได้ทอดพระเนตรเห็นราษฎรที่เคยแล้ว แล
ทรงรู้จักมาแต่ก่อนประการหนึ่ง บิดประตุน้ำ ประตุน้ำ
ประตุน้ำถึงได้ก็จะเป็นที่คนแอบแฝง คนที่แอบแฝงอยู่ในโรง
ในร้าน ในหน้าถึงนั้น จะเป็นคนที่ถูกคนเสียจริตประการใด

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ก็ไม่ว่า จึงโปรดให้ประกาศห้ามว่า ตั้งแต่นั้นไปเมื่อหน้า
ถ้าเสด็จพระราชดำเนินไปทางสถลมารคทางชลมารค ก็อย่า
ให้กรมเมือง นายอำเภอ แลกรมไพร่หลวงที่ไปนั่งกองจุก
ของลอมวงได้ราษฎรชาวบ้านไปไกลเลย แลอย่าไปบิด
ประตุน้ำ แลประตุน้ำ ประตุน้ำ ประตุน้ำ ประตุน้ำ
ประตุน้ำถึงเสียดังแต่ก่อนให้ราษฎรเจ้าของบ้านเป็นผู้ใหญ่
ในบ้านในเรือนออกมากอดย้อมรับเสด็จ ถวายบังคม ให้ทอด
พระเนตรเห็น ถ้าทรงรู้จัก จะได้ทักทายปราศรัยบ้าง ตาม
สมควรให้ได้ความยินดี ชึ่งให้เจ้าของบ้าน เจ้าของเรือน
เจ้าของโรง เจ้าของร้าน ตระกูลราศุยาให้คนมาส่ง แล
คนเสียจริต อยู่ที่บ้าน หน้าเรือน หน้าโรง หน้าร้านของ
ตัวเมื่อเวลาจะเสด็จพระราชดำเนินได้เป็นอันขาด ถ้า
เจ้าของบ้านเป็นข้าราชการมีกำลัง ก็ให้ไปเสียไปให้พ้นให้
ไกลอย่าให้อยู่ที่หน้าบ้านได้ ถ้าได้มิได้ก็ให้จับตัวส่งให้กรม
เมืองแลพวกหนึ่งกองจุกของลอมวง ถ้าเป็นราษฎรมีกำลัง
น้อยจะจับมิได้ จะได้มิไป ก็ให้ไปบอกกรมเมืองนายอำเภอ

ในหลวงอานันท์ฯ กับ ปรีดี

พวกนักกองจุลของจอมพล ให้มาช่วยไล่ช่วยจับเสียโดยเร็ว
ในก่อนเวลาเสด็จพระราชดำเนิน อย่าให้คนในกระบวนแห่
เสด็จพระราชดำเนิน ต้อง ไล่ ต้องจับ คนเมาสุรา คนเสียจริต
ให้สูญหายไป ถ้าเสด็จทางชลมารคก็ให้เจ้าของบ้านเจ้าของ
เรือน เจ้าของแพ ออกมานั่ง คอยเฝ้า หน้าบ้าน หน้าเรือน
หน้าแพในที่ควรจะหมอบอยู่ได้ ให้ทอดพระเนตรเห็นแล้ว
ให้ดู ถ้าเห็นกระบวนเสด็จพระราชดำเนินแล้ว แด่มเหอพาย
แจวขึ้นด่องสวนทางแด่แข่งกระบวน ก็ให้เจ้าของบ้าน เจ้า
ของเรือนเจ้าของแพบอกห้ามให้เรือนนั้นจอดเสีย อย่าให้พาย
ต้นพายแข่งพายคดหน้ากระบวนเสด็จพระราชดำเนินได้ ถ้า
เป็นเรือจ้างใหม่ เรือแขก เรือฝรั่ง เขาไม่รู้จักธรรมเนียมไทย
ไม่เข้าใจกันก็ให้ไซ้ไม้บอกห้าม ตามไม่รู้ภาษากัน ถ้าเจ้า
ของบ้าน เจ้าของเรือน เจ้าของโรง เจ้าของร้าน เจ้าของ
แพ ไม่อยู่ก็ให้บุตรภรรยาออกมาจับเสด็จ ดูแต่แทนบิดา
แทนมารดา แทนผัว อนึ่งถ้าราษฎรเห็นจัน และเมื่อเสด็จ
เสด็จพระราชดำเนินไปถึง หน้าบ้าน หน้าเรือน หน้าโรง

ดำริห์ บัณฑิต

หน้าร้าน หน้าแพ ถ้าแฉะเคารพหมอบกราบตามอย่างจีน
เคารพต่อพระเจ้าแผ่นดินจีนก็ตาม อนึ่งแขกแขกฝรั่ง
ธรรมเนียมไทย จะนั่งลงเคารพหมอบกราบอย่างไทยก็ตาม
ฤๅจะยืนเบ็ดหมวกก้มศีรษะยกมือเคารพอย่างแขกอย่างฝรั่ง
ก็ตามอย่าให้ข้าราชการในกระบวนเสด็จพระราชดำเนิน แด
กรมเมืองนายอำเภอ นักกองจุลของจอมพล แด่ราชทูตชาว
บ้านที่ออกมานั่งคอยเฝ้ารับเสด็จ ห้ามปรามว่ากล่าวขึ้นใจคน
นอกประเทศ ซึ่งพอใจจะเคารพรับเสด็จตามจารีตของตัวๆ
นั้น ให้หมอบลงเคารพกราบอย่างไทยเถย จงได้ตามเถย
ให้รักษาคนนอกประเทศ แล้วจึงยอมให้คนนอกประเทศ
ได้เคารพตามใจจารีตที่เคยนับถือกันเถย อนึ่ง ถ้าคนนอก
ประเทศมาเข้าโรง เข้าเรือน เข้าแพของผู้ใดอยู่ ก็ขอให้เจ้า
ของโรง เจ้าของเรือ เจ้าของแพ เอาใจใส่ตักเตือนคนนอก
ประเทศซึ่งไม่รู้ธรรมเนียม นั้น ให้เคารพ ตามธรรมเนียม คน
ประเทศนั้นๆ ฤๅตามอย่างไทยก็ตาม จงบอกกล่าวห้าม
ปรามเสีย อย่าให้ทำกิริยาเกะ ๆ กะ ๆ ไม่มีเคารพได้ เมื่อ

ในหลวงอานันท์ ๆ กับ ปรีดี

เวลาเสด็จ พระราชดำเนิน ทางสถลมารค ทางชลมารคจกทุก
รายถ้ามีเหตุเพราะคนเมาสุรา แดคนเสี้ยวจิตแต่อื่น ๆ อันใด
ขึ้นทหน้าบ้าน ร้านโรงผู้ใดเมื่อเวลาเสด็จพระราชดำเนิน
ก็ตองหาตัวเจ้าของบ้านร้านโรงมาชำระ ให้ระวังให้รอบ
คอบเทอญ."

“ประกาศ

การถือศาสนา และผู้ทอผิด

ปิยะเมธี สัมฤทธิ์ศึก

ว่าธรรมเนียมผู้ครองแผ่นดินที่เป็นบุตติธรรม มิ
ได้ห้ามราษฎรทั้งปวงในการถือศาสนาเป็นที่พักของตัวๆ
ในเวลาที่สุดและกาลเบื่องหน้า ทรงอนุญาตยอมให้คน
ถือศาสนาตามอัธยาศัย ด้วยว่าการถือศาสนาแลสิ่งก็
ถูกต้องกัน เหมือนอย่างไม้ข่าสัตรี ไม่ถักทรัพย์ ไม่
ดองเงินในการเมณดังवाद ทำธุการของผู้อื่น และไม

คำริห์ บัณฑิต

เราจากคำเท็จ แดไม่เสพยาสุรา แดชคความโกรธ มีเมตตา
กรุณาแก่กัน แดข้อดีดักตัญญูทุกเขตต์แดให้มันถึงของ
เกลี่ย ความสุขแก่กัน แดทำความดีอื่น ๆ ซึ่งเป็นคุณ
ประโยชน์แก่กันก็มีอีกหลายอย่าง คนทุกชาติทุกภาษาทุก
คำด้นากเห็นพร้อมกันว่า เป็นความคิดความชอบเป็นยุติ
ธรรมก็การวางตั้งซึ่งเป็นการขัดต่อการเล่นดินบ้านเมือง ถึง
บางคนจำพวกที่เป็นคนโกตจะเสี้ยวจิตนับถือว่าใครทำได้เป็น
คนดีมีศรัทธาแก่กล้า จะเห็นว่าเป็นบุญกุศลมาก ด้วยได้ฟัง
คำเล่าลือ แดได้ฟังพระสงฆ์บางรูปที่ไม่ได้เล่าเรียนศึกษา
พระไตรปิฎก ธรรมให้รู้จริง มาเทศนาเถอะ ๆ เดือน ๆ โกล
จะเสี้ยวจิตพรรณาสรรเสริญว่า เป็นบุญเป็นกุศลมากแล้ว
หลงใหลเห็นตามไป เหมือนอย่างเผาศิวบูชาพระรัตนตรัย
แดเชิดคอกเขาจารย์บูชาพระ เชื้อดเนอรของเล็ดได้ดะเกียง
ตามบูชา แดทำการอื่นที่ขัดต่อราชการแผ่นดินก็ดักโดยชุก
ชุม เหมือนอย่างดามเนรตุกเผาศิวทวดหงดาราม แดนาย
เรือนายนกเผาศิว บูชาพระ ที่หน้าอุโบสถ วัดอรุณราชวราร

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

ราม แตนางผู้หนึ่งเฝ้าด้วยบาทพระพุทธรูป เป็นตัวอย่าง
เห็นอยู่ทั่วกันดังนี้ ผู้ครองแผ่นดินที่เป็นธรรม แด่ท่านเป็น
คนฉลาดทงปวงไม่เห็นว่าเป็นความดีความชอบด้วยเลยแต่
คำสอนหนึ่ง ก็การเฝ้าด้วยบาทพระก็ดี เชื้อคนเฝ้าของโตหิต
ได้กระเถียงตามบาทพระก็ดี ศักดิ์ศรีพระบาทพระก็ดี เห็นว่า
ไม่ใช่ทางของคนฉลาด เป็นหนทางของคนเล้าจืดแฉงคนที่
โง่งจะเล้าจืด ไม่พอที่คนทงปวงจะเห็นว่าเป็นการบุญการ
กุศลในพระพุทธศาสนา นักปราชญ์ได้ค้นหาในคัมภีร์ทศวรร
เชื่อได้ว่าเป็นมาดพุทธภาษิต ถ้าอรรถาธิบายในคำสอนก็ไม่
พบเห็นเลยแต่สักแห่ง ว่าการทำอย่างนั้นเป็นบุญเป็นกุศล ถึง
จะมีในหนังสือแปลร้อยที่พระสงฆ์ข่มขามเทศนา ตัวงัดปฐมา
ที่ไม่ ๗ คั่น ๗ ให้นับถืออยู่บ้างก็ดี เมื่อพิจารณาจริงๆ ก็
เห็นว่าไม่ใช่ส่วนในพระศาสนา ขรอยจะเป็นส่วนของคน
คนที่โง่ง คั่น ๗ โง่งจะเล้าจืดแน่แล้ว อย่าให้ใครเชื่อฟังเอา
เป็นตัวอย่างเลยเป็นอันตราย ถึงในพระวินัยบัญญัติก็ห้าม
ไว้ มิให้พระสงฆ์ชักชวนคนให้ทำคือ ถ้าพระสงฆ์รูปใด

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ชักชวนมนุษย์ให้ขายด้วยวิธีประโยชน์ก็เป็นปาวาชิก เพราะ
ฉะนั้นจึงเห็นว่าไม่ใช่การบุญกุศล ไม่ควรจะอนุโมทนายอม
ตามเลย เป็นการขัดต่อแผ่นดิน ถึงในพระคำสอนอื่นๆ ก็
เห็นว่าจะไม่มีใครสรรเสริญว่าเป็นความดีความชอบแต่สัก
แห่งเลย เพราะฉะนั้นคงเห็นด้วยไปอย่าให้ใครเฝ้าด้วยบาทพระ
ศักดิ์ศรีพระบาทพระ เชื้อคนเฝ้าของโตหิตตามกระเถียงบาทพระ
เลยเป็นอันตราย เพราะว่าเป็นการขัดต่อราชการแผ่นดิน เมื่อ
ผู้ใดได้เห็นใครเฝ้าด้วยบาทพระ ถาตัดศีรษะ เชื้อคนเฝ้าของ
โตหิตตามกระเถียงบาทพระก็ดี หรือได้เห็นใครผูกคอตายก็ดี
ให้เข้าช่วยจากถ้ำห้ามปรามแย่งชิงเครื่องศรัทธาด้วย อย่า
ให้ผู้อื่นทำได้ ถาตัวผู้เห็นคนเดียวกำลังน้อย ถาถัวศรัทธา
จะเข้าแย่งชิงมิได้ก็ให้ร้องบอกเรียกผู้อื่นมาช่วยกันห้าม
ปราม ผู้ซึ่งได้รู้เห็นแก่จะนิ่งดูด้วยไม่ห้ามปราม ถาจะ
พลอยเห็นว่าได้บุญได้กุศล ด้วยนั้นไม่ได้ ถาผู้ใดได้รู้เห็น
แล้วดูด้วยเฉย ไม่จากถ้ำห้ามปรามแย่งชิงเครื่องศรัทธา

ในหลวงآنันท์ ๆ กับ ปรีดี

ถ้าไม่ช่วยศตเชือกก็... จะให้ผู้อื่นเสีย เรายังปฏิบัติตามราชกิจ
ถ้าผู้เห็นอยู่ในโลกนี้.

อันหนึ่งคือความเป็นมาของข้าพเจ้าด้วยร่างมานาน ๆ จนคน
อยู่ ๆ ฤๅหญิงจะเห็นทศแต่เด็กยังไม่เคยพบชาย จนคน
อยู่นาน ๆ ย่อมดั้นเดาะหาผัวก็ไม่มีภรรยา วิสัยคนที่
คฤหัสถ์ก็ภรรยาทุกคนด้วยกันไม่มีใครว่างเปล่าอยู่ ฝ่าย
พระสงฆ์บวชอยู่นานไม่มีภรรยา เป็นคนว่างเปล่าอยู่ ถ้าให้
สึกออกมาได้เป็นผัวจะดี พระสงฆ์เจ้าบวช อยู่นานได้ยศ
บรรดาศักดิ์แต่ในหลวงทรงตั้งให้เป็นพระราชาคณะถา
นุกรมเปรียญรับนิตยภัตรมีใครได้ และเทศน์บ้าง บังคับ
บ้างและรับนิมนต์ในการพิธีอื่น ๆ บ้าง ฤๅเป็นพระครูเจ้าอธิ
การและอนุจารีก็ได้เทศน์บ้างถึงรวบรวมเพลง สวด คำถึง
บาทไว้มาก ถ้าเราเกลียดกล่อมให้สึกออกมาเป็นผัวได้คงจะ
ทอดทิ้งเข้าฟักตัวกับเราจะได้มอบหมายเงินทองที่เก็บไว้ให้
แก่เราทั้งนั้น คงอยู่ในอำนาจเรา เราจะใช้อย่างไรก็ได้
ดังปรารถนาทุกอย่าง ด้วยคนชาววัดบวชอยู่นานไม่เคยพบ

คำวิหี ปัทมะศิริ

การข้าเราข้าเรา ได้พบเข้าแล้วก็ค้นไปมเซอะไปตั้งนั้น จึง
คิดกลอุบายเอาบุตรชายไปฝากไว้บ้าง ชักโยงพวกพ้องที่
น้องให้ไปอยู่บ้าง พอได้ไปมาเป็นต้นแล้ว แลได้ตั้งกา
หวานเปรี้ยวเค็มถว้ย พระสงฆ์ที่ คน ชอบใจอยากได้เป็นผัว
ฤๅเป็นเขยนั้นเองๆ ฝ่ายพระสงฆ์เจ้าเป็นชาววัดได้อุปการะ
เกื้อหนุนล้นถึงที่คิดไว้ เมื่อยังไม่ได้สึกก็ออกๆ เข้าๆ เข้า
ประจวบประจักษ์ ประจบ ประแจ ผัก คั่วได้เป็นญาติ เป็นโยม
เรียกโยมที่บ้านโยมที่แพ โยมที่คึก บ้านถ่างบ้านบนตังนี้โดย
มากครั้นได้คราวที่สึกออกมาถิ่นอยู่ด้วยกันกับนางคนนั้นบ้าง
กับน้องสาวและบุตรของนางคนนั้นบ้าง ฤๅข้าเราขึ้นเสีย
ก่อนแต่ยังไม่สึกบ้าง หนึ่งพอใจหาพระสงฆ์ชาว วัดเป็น
ผัว พระสงฆ์ชาววัดที่สึกออกมาพอใจหาหญิงหม้าย หญิง
จนค่านเป็นภรรยา อย่างนี้ก็มีชุกชุมมากนักทุกหนทุกแห่ง
จะระบุชื่อว่าคนนั้นคนไหน คุณนั้น จะพรรณาไปก็ไม่ได้ดัง
ดง แลเป็นเครื่องเคืองหำคำญใจ ท่านที่มีแต่ไม่พอใจ
ฟัง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเตือนสติท่านทั้งหลายที่ต่างจะมา

ในหลวงอนันต์ฯ กับ ปรีดี

ให้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินมีพระราชหฤทัยประ-
สงค์จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้มีวิสุทธิ มีให้วิฆเนศวร
เป็นมดหิน และให้เรื่องเจริญเป็นประโยชน์แก่ไพร่ฟ้าข้า
แผ่นดินเป็นอันมาก แลมีพระราชประสงค์จะทรงทำนุบำรุง
แผ่นดินทั่วพระราชอาณาจักรให้อยู่เย็น เป็นสุข ทั้งไพร่ ฟ้าข้า
แผ่นดิน สมณพราหมณาจารย์ จึงโปรดเกล้าฯ เสด็จ
ให้ระวางตัวกลดด้วยกันทั่วทุกคน ทั้งชาววัดชาวบ้านว่า
คงแดนสืบไป ถ้าผู้หนึ่งหาพระเป็นเจ้า ถ้าพระหาผู้
หนึ่งหาพระเป็นเจ้าเป็นภรรยา แต่ทำการสืบสืบไปมาเพื่อ
เมตตาสงสารแล้ว มีผู้มาโจทก์ว่ากล่าว สืบได้ความเป็นจริง
จะให้ปรับไหมมีโทษตามพระราชบัญญัติแต่จะปรับพระสงฆ์
ที่อยู่ไกลเคียงในตำบลดัดตามเส้นสืบหาว่า ถ้าชาวบ้านที่อยู่
ไกลเคียงรู้เห็นเป็นใจไม่ว่ากล่าวแต่ไม่ฟ้องร้อง แลถึงเพิก
เฉยมีความนิ่งเฉย จะปรับให้เสียรางวัลในการบุญ คือ
อยู่ในที่ตามเส้นสืบหาว่ารู้เห็นให้ทำวัด ถากหญ้า รื้อ ธนธิฐ
ไปใช้ในการบุญกว่าจะครบกำหนดตามรางวัล ที่ไกลแต่ไกล

คำริห์ ปัทมะศิริ

ตามสมควร เมื่อครั้งใด ๆ มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องพระ
สงฆ์ดังว่ามานี้ ถ้าพระสงฆ์ชาววัดที่กระดกได้มีความเกี่ยว
ข้องด้วยเรื่องผู้หนึ่ง คือหาภรรยาแต่ยังเป็นพระสงฆ์อยู่ก็
ดี มีอยู่สักแห่งสักกราย ก็ให้มาถูกระโทกเสียโดยตรงอย่า
ให้บีบคั้นไว้ ให้เห็นชำเกินสืบหาว่าวัน จะโปรดยกโทษให้ ถ้า
มีความเกี่ยวข้องแต่บีบคั้นไว้ ไม่มาถูกระโทกเสียโดยตรง ในกำหนด
สืบหาว่าวัน มีปากโจทก์ผู้มาฟ้องว่ากล่าว ถ้ากราบทูลพระ
กรุณาให้ขึ้นเคียงฝ่าละอองธุลีพระบาทที่ดี จะให้ปรับไหม
มีโทษจนหนักเสมอกับคนที่ เป็น ปราชญ์ทั้งชาว วัด แล ชาว
บ้านจะให้เสียรางวัลถึงผู้ผิด

“ประกาศ

ทรงพระราชปฏิญาณ อนุญาตให้ข้าราชการฝ่ายใน
ทูลลาออกจากราชการ.

มีพระบรมราชโองการ ให้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว ประกาศปฏิญาณไว้เป็นความสัตย์ความจริงแก่

ในหลวงอานันท์ ๆ กับ ปรีดี

เจ้าจอมอยู่งาน ขึ้นใน ขึ้นกลาง ขึ้นนอก ทงปวง วันแต่เจ้า
จอมมารดาในพระเจ้าอยู่หัวฯ แด่หม่อมพนักงานทุกตำแหน่ง
แต่เจ้าจอมแก้วแก้ว แต่ท่านแก้วแก้ว แด่นางรำบำเรอทงปวงทุก
คนด้วยมีคนไม่ทรงทอนแทนท่านผู้ใดผู้หนึ่งไว้ในราชการด้วย
การข่มเหงกักขังดอก ทรงพระกรุณาฯ ขมเกลยตามสมควร
แต่เห็นแก่ตระกูลแต่ความชอบของท่านทงปวง จึงทรง
พระกรุณาฯ ขมเกลยพระราชทานเบี้ยหวัดผู้มี และเครื่องยศ
บรรดาศักดิ์โดยสมควร บัดนี้ท่านทงปวงก็ทำราชการมา
นานแล้ว ใคร ๆ ไม่สบายจะใคร่กราบบูชาบังคมลาออก
นอกราชการไปอยู่วังเจ้าบ้านขุนนางมีตามารดา จะมีอุกมนี้ด้วย
ให้สบายประการใดก็อย่าให้กลัวความผิดเลย ให้กราบทูล
ถวายบังคมลาโดยตรง แล้วถวายเครื่องยศคืนเสีย แล้ว
ก็จะโปรดให้ไปตามปรารถนาโดยสะดวก ไม่กักขังไว้ แต่ไม่
ให้มีความผิดแก่ตัวผู้หนึ่ง แต่ผู้ที่จะเป็นผู้นั้นเลย ห้ามแต่
อย่าให้ ดันดัช หาส์ หามัว แต่ตัว ยังอยู่ในราชการ ด้วยความ
ทงใดทงหนึ่ง ก่อนกราบบังคมทูลพระกรุณาเป็นอันขาด

คำวิหิ บัณฑิต

ที่เคียว เป็นดังนี้จะเด็จพระราชกำหนดสำหรับแผ่นดินไป
เมื่อไปอยู่นอกพระราชวังแล้ว ถ้าคนมีตระกูล ไปอยู่กับ
มีตามารดาญาติพี่น้อง ฤ็เป็นนางห้ามเจ้านายที่ทรงพระ-
มหากรุณาให้มีบรรดาศักดิ์ใหญ่ ๆ ฤ็เป็นภรรยาข้าราชการ
ที่มีศักดิ์มาก ก็จะมีพระราชทานเบี้ยหวัดด้วยบ้างโดยสมควร
อนึ่ง ถ้าเจ้าจอมอยู่งานขึ้นใน เห็นว่าพระราชบัญญัติบังคับ
แคบใจนัก จะถวายบังคมลาออกนอกราชการก็อดดี อยู่
ขึ้นในไม่สบาย จะขอรับพระราชทานโอกาสเลื่อนออกมาเป็น
ชั้นกลาง ขึ้นนอก แด่พนักงานทำราชการสนองพระเดช
พระคุณตามอย่าง แด่บังคับเจ้าจอมอยู่ชั้นกลางขึ้นนอก แด่
พนักงานแด่นางรำเรอก็ตามแต่จะชอบใจ แต่ให้กราบทูล
ก่อน อย่าเพ่อทำการประพฤดิเช่นเช่นอย่างเจ้าจอมอยู่
งานขึ้นในก่อนกราบทูลขอออกดี จะทรงพระกรุณาโปรด
ให้ ถดแต่เครื่องยศ และเบี้ยหวัด อย่างเจ้าจอมอยู่งานขึ้นใน
เสีย ให้คงได้ตั้งเจ้าจอมอยู่งานชั้นกลางขึ้นนอก แด่พนักงาน
งานแด่นางรำเรอโดยสมควร แต่เจ้าจอมมารดาในพระเจ้า

ในหลวงอาหนัก ๑ กับ ปรีดี

อุกเชอ จะโปรดให้ออกนอกราชการไปมีผัวไม่ได้ จะเสีย
พระเกียรติยศพระเจ้าอุกเชอไป เมื่อจะใคร่ออกนอกราชการ
เพียงจะอยู่กับพระเจ้าอุกเชอไม่มีผัว ก็ทรงพระกรุณา
โปรดอนุญาตกระแต่พระบรมราชโองการดังนี้ ก็ได้มี
พระราชดำรัสมาหลายครั้งแล้ว แต่ก็จะห้ามใครเชื่อไม่
ด้วยเข้าใจว่าตรัสเล่นก๊าก ประชดก๊าก การอันเป็นเหตุวิบัติ
จริงจัง จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตีพิมพ์ประกาศพระ-
ราชทานเป็นสำคัญสัญญาไว้ให้มันคง ให้ท่านทั้งปวงเชื่อว่า
ไม่ทรงห่วงแค้นกับความจริง ๆ แลพระราชดำรัสนั้นเป็นความจริง
จริง ความจริงให้ท่านทั้งปวงรับคำประกาศไว้เป็นสำคัญ
ถ้า การ ข้าง หนามไม้เป็น ครึงคังน กคอร ทานทั้งปวง แล
เทพยตามนุษย์จะครหาศัตย์น้อยแต่.

อนึ่ง เจ้าจอมมารดาพระองค์เจ้าในแผ่นดินทองแดงมา
ถ้ายังมีพระองค์เจ้าอยู่อย่าให้ผัว ถ้าชุกจะมัวให้ได้
ก็ให้มากราบทูลพระกรุณาว่าครั้นพระองค์เจ้าให้ขาดเสีย
ก่อน อย่าให้เรียกว่าเจ้าจอมมารดาเลย ถ้าพระองค์เจ้า

ดำริห์ บัณฑิต

ยอมตัดไม้หมากแล้ว จะโปรดให้ผัวตามสบาย ถ้าไม่
ได้กราบทูลพระกรุณาขึ้นมีผัว ถ้าผัวเป็นพระองค์เจ้า ก็
โปรดคตเมยหัดเสียกึ่งหนึ่ง ถ้าผัวเป็นหม่อมเจ้า เป็นข้า-
ราชการมีบรรดาศักดิ์ก๊าก จะยกเมยหัดเสีย แล้วจะให้เสีย
ภาษีบดบดสองค่าดัง ถ้ามีผัวเป็นข้าราชการมีบรรดาศักดิ์
น้อยแต่ไพร่ จะให้ตั้งพระราชอาญา แล้วผัวจะให้รับราช-
บาท แล้วเอาตัวตั้งหม้ายข้าง คตหญิงจะให้ตั้งพระราชอา-
ญาจำไว้จนตาย ถ้าพระองค์เจ้าตั้งดำรงกราบทูลขอจะพระ-
ราชทานให้ไป อยู่กับ พระองค์เจ้ารับ พระราชทานเมย หัด
เหมือนอย่างบรมนม ให้เรียกแต่เจ้ามารดา ไม่ให้ได้คำนำ
เรียกว่าเจ้าจอม อนึ่งบรรดามารดาหม่อมเจ้าในพระองค์เจ้า
ที่ตั้งกรมแล้ว แลยังไม่ได้ตั้งกรมทั้งปวง ซึ่งต้นพระชนม
แล้ว เมื่อหม่อมเจ้ายังมีชีวิตอยู่ ถ้าไม่มีผัวก็ได้รับพระราช-
ทานเมยหัดหกค่าดังข้าง ข่งกว่าหมาก ถ้ามีผัวให้เสีย
เมยหัดเสีย ให้ผัวที่เป็นไพร่มีไม่เจ้าแต่ภาษีบดบดสองค่าดัง
เป็นเมยเพียง แลหม่อมเจ้าไปทุกเดือน กวามหม่อมเจ้าจะไม่

1 น น น

ในหลวงอาณัติฯ กับ ปรีดี

ตัว ภาษาใครอย่าคิดว่าแรง เพราะมิได้เรียกมาเป็นหลวง
แต่ถึงเพียง พระราชทานให้แก่หม่อมเจ้าผู้บุตรทั้งสี่ เป็น
การกตัญญูที่เห็นสมควรมาแต่หม่อมเจ้าให้ปฏิบัติหม่อมเจ้าไป
หนึ่ง เมื่อมารดาหม่อมเจ้าไม่มีผู้พระราชทานเบญหวัดด้วย
ก็เพื่อจะให้เบญหวัดถึงหม่อมเจ้าไป ก็เมื่อไม่อยู่เลย
หม่อมเจ้าไปมีผู้ ก็ควรให้คนผู้เป็นผัวเลี้ยงภาษีก่อนหม่อม
เจ้าตามเบญหวัดซึ่งพระราชทาน เมื่อไม่มีผู้จึงชอบ ถ้า
มารดาหม่อมเจ้าทมิฬโกรธกับผัว ถึงหย่าร้างขาดจากผัว
เลี้ยงกัน ถ้าตามาได้ทั้งสองข้าง หย่ากันแต่เดือนใดก็ให้ยก
ภาษีก่อนเดือนนั้นไป โกรธกันเล็กน้อย ถึงว่าไม่ได้อยู่ด้วยกัน
ถ้าสามารถไม่ได้ ว่าขาดกันก็ไม่พ้นภาษีก่อน ถ้าอย่างนี้จะไม่เสียภาษีก่อน
มาตามมาจนแล้วกลับไปด้วย ก็สู้ไม่ได้ความจริงว่ายังดีกว่า
อยู่ประปรายให้เสียภาษีก่อนจนเดือนที่ขาดความ ถ้ามารดา
หม่อมเจ้าทมิฬเป็นพระองค์เจ้า ไม่เสียภาษีก่อนอันใด เป็น
แต่โปรดให้ยกเบญหวัดเสีย ไปให้พระองค์เจ้าผู้บุตรเลี้ยงเถิด
ถ้าจะให้เบญหวัดก็จะได้ด้วยอำนาจพระองค์เจ้าทมิฬใหม่

ดำริห์ บัณฑิต

ถ้ามารดาหม่อมเจ้าไปได้ผู้ใหม่เป็นหม่อมเจ้า ถ้าหม่อมเจ้า
ผู้บุตรขึ้นดีเอาเป็นบิดาเลี้ยงก็แล้วไป ถ้าหม่อมเจ้าผู้บุตรมี
ยอมขึ้นด้วย ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เบญหวัดของ
หม่อมเจ้าที่เข้ามาเป็นผัวนั้นแบ่งตามส่วน ยกเอาส่วนหนึ่ง
ให้แก่หม่อมเจ้าผู้บุตรเป็นภาษีก่อนไป เพราะทำให้หม่อม
เจ้าผู้บุตรได้ความอับอาย ถิ่นพระราชมารดาให้คนไป
เถิดโปรดเกล้าฯ หม่อม ให้ประกาศมาให้ท่านทั้งปวงทราบ
ด้วยจงทั่วกัน

ประกาศ ณ วันพฤหัสบดี เดือนอ้าย ขึ้นสามค่ำ
ชวด ฉศก

ประกาศ

พระบรมราชโองการไม่ให้แจ้งสัจด้วยลงในเรื่อง
ทอดเตาเพลิง เรื่องให้ทำถ้ำประดิษฐานต่าง
นี้พระบรมราชโองการว่าพระมหากษัตริย์ทรงมีพระ
ภาคแก่ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้ช่วย แลราษฎรทั้งปวงให้รู้ทั่วกัน

ในหลวงอาหนัก ๑ กับ ปรีดี

แม้ถึงจะเป็นคนมีทรัพย์สินมาก พ่อจะกอดกอดอยู่ได้ก็เสียขาย
ทรัพย์สิน ถัดจจะหมดเปลืองไปทำแต่เรือนฝาจาก ฝาแตะ ฝา
กระดาน ที่เป็นเชือกเพลิง แล้วมกทอดเตาเพลิงใกล้ฝาใกล้
ห้องพื้น จจะระวังรักษาอยู่เป็นนิตย์ก็ไม่ได้ ด้วยมีระงังวอด
อื่น ๆ มาก แต่ด้วยความประมาทเดินเตลไป เพลิงจึงคิดขึ้น
ไหม้บอย เป็นการเดือดร้อน บัดนี้ทรงพระมหากรุณาโปรด
จะให้ราษฎรมีความสุข ไม่ต้องเสียทรัพย์สินเพราะเกิดเพลิง
บางทีไหม้เสียในเพลิง บางทีกระจัดกระจายไปด้วยระชน
ประปรายขึ้นหีบควาแต่ต้องลงทุนทำเรือนไหม้บอย ๆ นนเลย
จึงได้ทรงพระมหากรุณาตั้งสอนให้ทอดเตาเพลิงขึ้นเสียอย่าง
ใหม่ จะมีให้ไหม้บ้านเรือน คงแสนสบาย ให้คนที่
ผู้ใหญ่ในบ้านเรือนของตน ๆ ทอดเตาเพลิงเสียใหม่ เอาใจ
ใส่ระวังตรวจตราดูให้ดี อย่าให้ทอดเตาก่อเตาใกล้ฝาสูง
ให้ทอดเตาก่อเตาใหม่ที่ไม่เป็นเชือกเพลิง คือทำด้วยอิฐด้วย
ปูน ญาติิน เหมือนอย่างเตาที่ก่อไว้เป็นตัวอย่างที่ขัง
สนามหลวง ริมโรงคุกทางใหญ่ นั้น ถ้าเป็นคนยากจนจะ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

กอดอย่างนั้นมิได้ จะทอดเตาอยู่คงเก่า ก็ให้เอาดินโคลนกับ
แกลบกับทรายประสมกันเข้า แล้วบดฝาทาที่ใกล้เตาเพลิง
เสียให้ดี แล้วให้กองพื้นที่จะหุงเข้าให้ห่าง ๆ เตา อย่าให้
เป็นเชือกเพลิงได้ แลให้หมั่นระวังเอาใจใส่ในเรื่องที่จะเกิด
เพลิงไหม้ให้จงมาก อย่าประมาทเลย จะให้กรมพระนคร
บาดตรวจกันทุกบ้านทุกเรือนในพระนคร ถ้าเรือนใดไม่จัด
แจงที่เตาเพลิงด้วยอิฐปูนแต่ดินให้ห่าง ขึ้นทำให้รุ่งรังจะให้
ได้เสียจากที่อยู๋ เอาที่ให้คนอื่นที่ระวังอยู่ต่อไป

อนึ่ง พระราช อดิภคย์ ด้วยเรื่อง โจรผู้ร้าย มีเมือง ๆ น
คั้งชำระอยู่ในโรงศาลก็มี เรื่องราวว่าผู้ร้ายเอาบันไดพาด
ขึ้นมาจากฝาคัดล้มคน สลักกลักนำต่างลักเอาสิ่งของเงินทอง
ไป เมื่อความเกิดขึ้นที่ใด ๆ ก็ขึ้นอยู่อย่างเดี๋ยว ทรงพระ
กรุณาแก่ราษฎรทั้งปวง จะให้หัดดูเลี้ยงให้พ้นโจรภัย จึง
ได้ทรงตั้งสอนเคื่อนสติ ให้ทำดีมสติกับประตุน่ากลัว ให้หนี
อย่างทีโจรผู้ร้ายจะรังราย ให้ทำเป็นกระบวนช่างที่คนฉลาด
คิดทำอย่างไร ๆ ตามสติปัญญาของคนนั้น คือว่าจะได้ถึ

ประกาศมา ณ องค์าศึกษา เพื่อตาม รัชเจ้าคำ ม
มรโอง นักษัตร อัฐศก”
๓ (เรื่องพระราชนิพนธ์ดึกฟ้า “เจทางค” นกประ
พินิจเอาใจได้ ได้เคยเรียบเรียงเป็นเรื่องให้ชื่อว่า “รักหน้า
ราชบัลลังก์” (เขียนเรียง)

พระราชบัญญัติศึกษา

138

439

100

39

10

39

ในหลวงอนันต์ ๙ กับ ปรีดี

กรมการเคาระได้ คำนายริดและ บิดามารดา นายริดกับผู้มีชอ
 เก้าเกิดตงคนมาแล้วมั่งคั่งให้นายริด ส่งตัว ข้าราชการพุดเจ้า
 นายริดถึงตัวข้าราชการพุดเจ้าให้ดูการ นายริดกับบิดา
 มารดานายริดแล้วผู้มีชอเก้าเก้า ๒ คนก็เป็นคู่ดีความกับนายริด
 แต่ตัวข้าราชการพุดเจ้าได้ให้การไว้ต่อคุณการ เป็นความสัตย์
 ความจริง ข้าราชการพุดเจ้าหาได้เป็นภรรยานายริดไม่ แจ้ง
 ขยในคำให้การนั้นแล้ว นายเปี่ยมพจามรงคุมตัวข้าราชการ
 พุดเจ้าถึงวังไว้ตราบาง แล้วมารดาข้าราชการพุดเจ้าก็มาคำ
 ข้เชิญให้ข้าราชการพุดเจ้ายอมเป็นภรรยานายริดให้จงได้ ขา-
 ราชการพุดเจ้าไม่ยอม ข้าราชการพุดเจ้าเตือนให้ดูการข้าราชการ
 ความต่อไปก็ไม่ชำระให้ นายเปี่ยมพจามรงก็คุมตัวข้าราชการ
 พุดเจ้าถึงวังไว้ แล้วใช้ การงานต่าง ๆ หลอตน ได้
 ความทุกข์ร้อนนัก ข้าราชการพุดเจ้าจึงได้ให้เนมาว่าฎีกาขอ
 เกดว่า ๑ ถวาย พระราชอาญาเป็นอันเกดว่า ๑ ข้าราชการพุด-
 เจ้าไม่ ยอม เป็น ภรรยา นายริด ข้าราชการพุดเจ้า ดมัครเป็น
 ภรรยา นายริดแล้วเดิมของข้าราชการพุดเจ้าต่อไป จอพระบารมี

ดำริห์ บัณฑิต

ปกเกล้า ๆ เป็นที่พึง ควรสมควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้า ๆ ขอเดชะ
 ฎีกาทรงแล้ว จึงทรงพระราชหัตถเลขาตั้งถนัดฎีกา
 ถง ถ้าความเรื่องทักถางในฎีกานี้ไม่ผิดเกิดจากการที่เป็น
 จริงนัก ให้จ้มนราชอำนาจกับนายรอดมอญมหาเด็ก
 ขึ้นไปจัดการคดีขึ้นให้ หยึ่ง ผู้ร้องฎีกาตก เป็นภรรยาชายชู้
 เดิมตามสมัคร เพราะหญิงนั้นอายุมากถึง ๒๐ ปีเศษ
 แล้ว ควรจะเลือกหาผัวตามชอบใจตัวได้ แต่ให้ชายชู้
 เดิมเสียเมียละเมิดให้บิดามารดาหญิงซึ่งหนึ่ง ให้ชายชู้ได้
 หญิงนั้นด้วย บิดามารดาชู้ยอมยกให้สืบตัวตั้ง รวมเป็นเงิน
 สามสิบคำตั้ง ค่าฤชาธรรมเนียมให้ชายชู้ เดิมเสียแทนบิดา
 มารดาหญิงและชายที่ว่าเป็นเจ้าของหญิงนั้นด้วย ให้ความ
 เป็นเด็กแดงคอกันทั้งสอง แลถ้าความแปลกนอกจากทวง
 ในฎีกานี้ จะต้องตัดสินตามดังตั้งอย่าง คือถึรียาทบค
 มารดาที่ยอมยกให้บุตรหญิงของตนไปแก่ชายที่มารขอ แล้ว
 ยอมให้เขาอุคความบุตรหญิงของตนถึง ๒ ครั้ง ^{๒๒} แลถึห

۱۰۰

۱۰۰

44

ในหลวงอาหนัก ๆ กับ ปรีดี

หญิงโคมหยาบมาขอตามมารดาขอกให้ด้วยยอมไปอยู่ด้วย
กัน มีผู้รู้เห็นด้วยกันมากว่าเราสองคนเป็นผัวเมียกัน
ร่วมตัวทุกท่อนหรือเดียวกันอยู่นานหลายวันหลายเดือนประ
จักษ์แจ้งแก่คนรอบบ้านรอบเมืองไม่มีใครขัดใครแย้ง จึง
ควรตัดสินใจเป็นผัวเมียกัน ในความเรียงนี้จะได้เป็นถึง
อย่างนั้นไม่ได้ จึงต้องให้เป็นไปตามใจหญิงสมัคร ความ
คล้ายกันอยู่อย่างหนึ่งแต่ก่อนก็เคยตัดสินใจมา แต่ก่อนผมมี
ข้อพานศรหญิงไปขายได้แก่ พระยาตั้งหราชฤทธิไกรผู้มา
หลวงเสนาภักดิ์ แต่หญิงนั้นยังเด็ก ครั้นภายหลัง
บิดามารดาของหญิงมายืนหญิงให้ถอนตัวจากหลวงเสนา
ภักดิ์ไม่ยอมเป็นภรรยา จะสมัครกันไปกับบิดามารดา หลวง
เสนาภักดิ์ก็ยอมปล่อย บิดามารดาจึงเอาเงินค่าตัวหาส่ง
หลวงเสนาภักดิ์แล้วรับตัวหญิงไปได้ ไม่ช้าก็ไปบอกขาย
ให้ผู้อื่น หญิงนั้นไม่สมัครมาร้องทุกข์จะขอกลับคืนมาเป็น
ภรรยา หลวงเสนาภักดิ์ ๆ ก็ยอมใช้เงิน แรกกว่าค่าตัวเดิม
แต่ยังน้อยกว่าจำนวนเงินที่บิดามารดา ชื่นใจ บุตร ไปขายให้

คำวิหิ ปัทมะศิริ

ผู้อื่น ความเรียงนี้ก็ได้โปรดตัดสินให้ตามใจหญิง แด
หลวงเสนาภักดิ์ ยอมไม่ให้ ตามใจบิดามารดา แดชาย ซึ่ง
เข้ามาเป็นเจ้าของใหม่ ความต้องเรื่องนี้โปรดตัดสินให้
ตามใจหญิงแดชยที่รักไว้ก่อน ไม่ตามใจบิดามารดา

ขรรยอกบางจำพวกที่มีคติของตัว ทศวงศ์คำพิญา
คล้ายกับความต้องเรื่องนี้ แต่ได้ถูกตัดสินไปอย่างอื่นแต่
ก่อนแล้ว จะว่าขมหรือจะคิดว่าทรงตัดสินความต่าง ๆ
ครั้งก่อนก็ไม่เหมือนกัน การนั้นทรงพระราชดำริแล้ว
แล้วว่าจะมีผู้ว่าอย่างนั้นจะคิดอย่างนั้น ขอให้ผู้ตั้งเกณฑ์
ถ้อยความพิจารณาให้ละเอียด ซึ่งทรงตัดสินต่าง ๆ ไป
นั้น ตามบรรดาศักดิ์ชาติตระกูลของหญิงแดชยแต่เพียง
ของในที่ดังที่ตามกำหนดผิดกันอยู่ จึงทรงตัดสินแยกของ
ไปรักเรื่องเทียบให้เห็นว่า แต่ก่อนนั้นไปขายให้มหาเล็ก
ซึ่งแต่ก่อนเป็นนายรองชีวิต มีคนเป็นขุนนครเขตร เกษมศรี
แรงปลัดกรมกอง ตระเวนขวาแต่งเก่าแก่ไป ออก ทรมัยบุตร
พระยาเทพพรชนเป็นภรรยา ได้ปลุกหอปลุกเรือนอยู่ด้วย

0123456789

448

1990

இவ்

๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

ในหลวงอนันท์ฯ กับ ปรีดี

หม่อม พระบรมราชโองการดำรัสฯ ให้อำนาจไว้แต่ในบุตรของ
บิดามารดาที่เป็นคนศักดิ์สิทธิ์ ถ้าว่าบุตรของบิดามารดา
เป็นศักดิ์สูง ศักดิ์ต่ำกว่า ๕๐๐ ขึ้นไปให้ตามใจบิดา-มารดา
รักษาตระกูลยศศักดิ์อยู่ไม่ยอมให้ไปกับมารดา บุตรก็ควร
เป็นของบิดาหมด.

กฤษณยานี ถ้าในบางทิวทางคราวหญิงที่มีศักดิ์สูงจะไป
โลงไฟไหม้บุตรเกิดด้วยกัน บุตรนั้นก็จะเป็นของมารดา
หรือตาเตยญาติข้างมารดาหมดตามบรรดาศักดิ์ เมื่อคิดดังนี้
จึงจะว่าเราชาวผู้ไทยมีไฟไหม้ไปก็ตาม แต่เห็นว่ามีผู้ที่มี
บรรดาศักดิ์เป็นอันมากจะเห็นชอบด้วย ถ้าจะไม่คิดดังนี้อย่าง
นั้น จะว่าไปตามกฎหมายเก่า ก็จะเป็นที่เสียใจแก่ผู้ที่มี
บรรดาศักดิ์มากนัก ซึ่งเรื่องความมาทางจะให้เห็นหลักความ
ที่ทรงพระราชดำริแล้วคิดขึ้นอย่างความ บางเรื่องคล้าย ๆ
กับความทรงจำของเรานั้น คือผู้หญิงสมควรจะไปกับ
ชายผู้ชายก็สมควรรับ แต่ญาติพี่น้องของหญิงเป็นฝ่าย
บรรดาศักดิ์สูงเราไม่ยอมให้เลย ก็ในความเรื่องนั้นตามรูป

ดำริห์ ปัทมเศวี

ความที่ควรระทรงคิดขึ้นให้ตามใจหญิงสมควรเหมือนกับความ
ฎีกาของเรานั้น ท่านทั้งหลายเป็นชนมากที่ไม่ได้พิจารณาการ
ให้ละเมิดศักดิ์เหมือนจะเห็นไปอย่างนี้ด้วย แต่เมื่อพิจารณา
ให้ละเมิดไปประดังการแต่หลังมา เห็นว่าหญิงในตระกูลนั้น
ไม่เคยออกไปเป็นภรรยาของตาศักดิ์สูงนอกบ่าวที่หญิงนั้น
นั้นเลย ชายคนนั้นมักใหญ่ไม่สูงเอี่ยมเขาไปสมควรหญิงใน
ตระกูลสูงเช่นนี้ เป็นที่แปลกใจคนในตระกูลนั้นทั้งนั้น
ถ้าจะคิดขึ้นให้ตามใจหญิงแล้ว คนในตระกูลนั้นทั้งนั้นเขา
คงคิดว่าผู้ครองแผ่นดินดลศักดิ์ ศระกุดเขาให้ต่ำไป เป็นตัว
อย่าง จะเป็นทำให้เขาเสียใจไม่รู้หาย ถึงจะบังคับชายให้
เสียเบี้ยจะเมิดให้แก่เขาตามกฎหมายอย่างว่าเคย ถึงจะ
เสียให้เขาถึง ๓๐๐ ซึ่งเงินเบี้ยปรับ เขาก็กลัวว่าเขาจะไม่ยอม
ยินยอมเป็นอันขาดทีเดียว อนึ่งถ้าจะคิดขึ้นให้ชายหญิงคู่
ได้ด้วยกันตามใจผู้รักใคร่กันแล้ว ผู้คิดขึ้นก็ดูเป็น
โง่งมมักไม่เท่าไร ท่านคน เสียคนเสียกาย ถูกหลอกลวง
ถ้ากลายเข้ามาในพระราชวังไทยเต็มอวมถ แต่แผ่นดินเก่า

ในหลวงอาเนาะกับ ปรีดี

มาแต่เดิมใหม่ก็จะเป็นอันไม่รู้ เทาด้วยมกด้วยมกเสีย กว
ที่ปรากฏว่าไม่รู้ เทาเนั้น ก็จะเป็นทางที่จะให้คนถาม ๆ คุ
เคิบทำงานมาด้วยพระราชมารดาต่อไปในภายหน้า จึงมี
การมาขอให้มี บัญชีประวัติของตัว

แต่ความสำคัญในโรงศาลในกรุงแล้วเมืองหลวงไป
ศกตามพิจารณาถึงเหตุการณ์ของตระกูลชาย แต่โดย
เทียบให้คล้ายกับพระราชมารดาที่ ก็ยังต้องพิจารณา
ลูกต้องหญิงแล้วก็เป็นเหมือนนี้ใช้ไม่ได้ ให้บังคับ
ใจสมัครในตระกูลหญิงที่ต่ำ แต่ตามใจบิดามารดา
พี่น้องของหญิง ในตระกูลที่ดังก็ทำตามบังคับเกิด

วิธีของคนตระกูลต่ำก็คิดจะหาเงินหาทอง บอมน
บุตรหลานของตัวเองเอาไว้ขายเอาไว้ให้ ให้ไปต้องทน
อยู่ในที่ ๆ ตัวจะไม่เงินได้ทองมาก แต่บุตรไม่ควรที่จะ
เลี้ยงยากเพราะบิดามารดา จึงต้องคิดเงินให้จุมใจบุตร
ประการหนึ่ง หญิง ก็ไม่ควร จะรักหรือรักไปหลายแห่ง
ตระกูลต่ำ ถ้าคิดจะให้มันเรื่องบิดามารดาแล้ว ก็จะทำ

ดำริห์ ปัทมะศิริ

ดังหมดมากไปดังเช่นเป็นไปในความถูกต้องเรื่องนี้ ก็ใน
ตระกูลสูงโดยว่าหญิงพลัดไปดังหรือในสถานที่ต่ำเป็นทอ
ขายขายหน้าแก่ญาติพี่น้อง ก็เมื่อคนมาให้ญาติพี่น้อง ถึง
ไม่ต้องดังหรือเป็นดังอย่างต่ำ ญาติพี่น้องของทอพวกจะ
ไม่ยอมให้ไปดังหรือในตระกูลต่ำ โดยจะต้องดังหรือเรา
คงจะให้ไปดังหรือในที่ศักดิ์ สูงเป็น ที่ยำเกรงกลัวของ
คนเป็นอันมาก จนคนทอพวกเกรงใจไม่อดปากพูดถึงเรื่อง
นั้นได้ ก็เป็นอันเกลียดให้หายไปโดยลำดับ เพราะจะทำ
คนทอพวกให้หมดความนับ

ประกาศมา ณ วันจันทร์ เดือนนี้ ขึ้นค่ำหนึ่ง ปีช
ฉศก ศักราช ๒๔๒๗ หรือเป็นวันที่ ๕๑๓๒ ในรัชกาล
ปัจจุบัน

“ตำราเรียนพูดอังกฤษ ๗๕ ชั่วโมง”

โดย
เอ็ม. เอ็ม. ซี.

เป็นตำราสอนตามแนวใหม่, ดัด, ท่านจะได้เริ่มเรียนพูดตั้งแต่ชั่วโมงแรก เพียง ๗๕ ชั่วโมงเท่านั้น รับรองว่าท่านจะพูดและเขียนจดหมายติดต่อกับฝรั่งได้ มีหลักและคำอธิบายประกอบตลอดเล่ม เริ่มตั้งแต่ผู้ยังไม่มีความรู้เลย ผู้มีความรู้บ้างแล้วแต่เลอะเลือนไป ก็สามารถใช้ได้เป็นอย่างดี.

ปกผ้าเค้นทอง หนาประมาณ ๔๐ ขก ราคาจริง ๒๕ บาท
จองไว้ที่โอเคียนส์ไตร์ ๖๓ ตรงข้ามนิวโอเคียนพระนคร.

กำหนดออกแน่นอน ๓๐ กรกฎาคม ค.ศ. ๖๓

“ผู้พลิกแผ่นดินอเมริกัน”

แปลและเรียบเรียงโดย

เอื้อ บุษปะเกศ หงสกุล ป.ม. เนติบัณฑิต
กับ

ชาญ นาคพงศ์

หนังสือเล่มนี้ ประพันธ์จากผู้มีชื่อเสียงของอเมริกาเป็นผู้
ประพันธ์ขึ้น เพื่อเตือนสติมนุษยชนแรกพบโลกใหม่ ท่าน
จะได้ทราบเรื่องราวประวัติและพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์
โดยพิสดาร ชีวิตของเขาต้องผ่านอุปสรรคมาก เกือบถูก
จับต้องทะเลาะกันหลายหน แต่รอดไปได้อย่างชาวต่างชาติ.

จากคนจน ๆ คนหนึ่ง จนสามารถเป็นวีรชนคนแรกที่
อเมริกาสมัยของ.

หนังสือเล่มนี้ยังได้บรรยายประวัติคนสำคัญ ๆ ของ
สหรัฐอเมริกาทุกคนอีกเกือบ ๓๕ คน.

ปกผ้าเค้นของ หนาประมาณ ๒๘ ยก ราคาของ ๓๔ บาท
คงได้ตามร้านขายหนังสือทั่วไป และที่โอเคียนสโตร์ ๖๓
ตรงข้ามนิวยอร์กโอเคียน พระนคร.

กำหนดออกแน่นอน ๓๐ มิถุนายนสกลน

๑๔ วันแห่งพระราชจริยวัตร

ของ

ในหลวงภูมิพล ฯ

ในประเทศไทย

เรียบเรียงและบันทึกโดย ลมุล อติพยัคฆ์

เริ่มตั้งแต่เกิดจากชีวิตเชอร์แมนดัดกรุงเทพพระ-
มหานคร เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม จนถึงเกิดจากชีวิต ๕
มิถุนา ๒๔๙๓ บันทึกโดยละเอียดเพื่อความทรงจำในประ-
วัติศาสตร์.

พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว ภูมิพล อดุลยเดช มี
พระราชจริยวัตรอย่างไร ที่ไหน มีกระแสพระราชดำริ
อย่างไร กับใคร เมื่อไร หนังสือเล่มนี้จะให้ความละเอียด
ชัดแจ้งแก่ท่าน หนากว่า ๓๐ ยก พร้อมด้วยภาพประกอบ
พิเศษกระดาษอาร์ต ให้อายตภาพ กำลังจัดพิมพ์อย่าง
ปรารถนา.

โอเคียนสโตร์ ๖๓ ตรงข้ามนิวยอร์กโอเคียน พระนคร

กำหนดออกในเร็ว ๆ นี้.